
3 1761 04569391 8

BIBLIOTECA CATALANA

DIRIGIDA Y PUBLICADA

PER

R. MIQUEL Y PLANAS

LLIBRE ANOMENAT

VITA CHRISTI

COMPOST PER

SOR ISABEL DE VILLENA

ABADESSA DE LA TRINITAT
DE VALENCIA

ARA NOVAMENT PUBLICAT
SEGONS L'EDICIÓ DE L'ANY 1497
PER

R. MIQUEL Y PLANAS

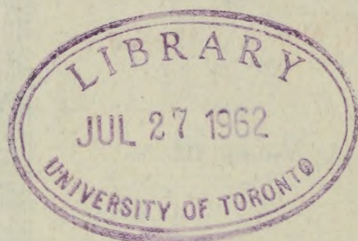
—

VOLUM III

—

BARCELONA
MCMXVI

FIGUEROLA

LIBRARY
JUL 27 1962
UNIVERSITY OF TORONTO

VITA CHRISTI

CAPITOL CLXXXVII. COM LA SACRATISSIMA ANIMA DE JESUS, AB * SINGULAR [*f. 203 d*] TRIUMPHO E MULTITUT DE ANGELS, DEUALLA ALS LIMS DELS SANCTS PARES E GLORIFICA AQUELLS DE LA SUA DIUINAL PRESENCIA.

la anima gloriosa de Jesus essent separada del seu excellent cors, hauent donat fi a totes les sues penalitats, fon aqui lo gran visrey sanct Miquel ab gran multitud de angels, qui, tots prostrats en terra, adoraren la Magestat sua, cantant ab gran melodia: «*Dignus est agnus* » *qui occi*(o)*sus est accipere virtutem et diuinita-* » *tem et sapientiam et fortitudinem et honorem et* » *gloriam et benedictionem.*» Volent dir: «Digne » sou vos, Senyor, Anyell immaculat, mort e sa- » crificat per la redempcio humana, que per » tota creatura sia loada e magnificada la vostra » virtut e diuinitat e sauiesa infinida, e sia » exalçada la vostra fortitut, ab la qual tan » valentment haueu vençut lo diable; perque » dignament, Senyor, la Magestat vostra deu » esser honrada e glorificada e benehida per » totes les creatures vostres presents e sdeue- » nidores!» E, leuant se sanct Miquel, acostas

a sa excellencia, e, ficant lo genoll dauant sa senyoria, presentali de part del seu Pare la vestidura de immortalitat, e la corona molt excellent a ell deguda per la sua alta victoria, e lo sceptre real de la general monarchia. E lo Senyor mana a sanct Miquel que trametes missageria al pare Adam, e a tots los altres, de- [*f. 204 a*] nunciant * la sua venguda. E lo dit sanct Miquel crida dos Princeps, ab molts altres angels quils acompanyauen, e dixlos: «Cuytau als Lims, e » digau als senyors qui aqui son que salegren » es meten a punct, que la Magestat del Senyor » sera molt prest ab ells. E vosaltres feu apa» rellar lo strado e la cadira real dins los Lims, » car aqui vol reposar sa senyoria estos tres » dies.» E, los missatgers partits, tota laltra multitud que restaua, metent se en processo, començaren a cantar: «*Te Deum laudamus.*» E sanct Miquel, portant la bandera leuada, anaua dauant lo Senyor. E axi començaren son cami. E ab tot que en aquest acte noy hagues res corporal, ans eren tots sperits sens res de humanitat, deuem pensar que tots eren aqui en forma humana, per donar orde a la nostra piadosa contemplacio, car per les coses corporals venim en conexença de les spirituals. E los missatgers qui anauen primers vengueren als Lims e donant gran colp a les portes, dient lo principal dells lo parlar de Judich: «*Apperite portas quia nobis-* » *cum est Deus qui fecit virtutem in Israel.*» Volent dir: «Obriu les portes, car lo Senyor » es molt prop e prestament sera ab vosaltres, » car ha fet grans virtuts e marauelles en Jsrael!» E lo pare Adam, hoynt aquella veu angelica, mana obrir les portes; e, entrant lo misatger,

ab gran goig dix a tots: «*Annuncio vobis gaudium* » *magnum: quia lux fulgebit hodie super his qui* » *in tenebris et in vmbra mortis sedent.*» Volent dir: «O, reuerents senyors e pares! Yo us de- » nuncie * vn goig molt singular e gran, car la [*f. 204 b*] » lum diuinal clarejara huy sobre vosaltres, qui » stau en tenebres e ombra de mort!» E tots, hoynt aço, agenollaren se ab grandissim goig, regraciant la misericordia del Senyor, qui de ells sera recordat. E lo pare Adam, ab cara molt alegra, girant se als fills seus, dix los lo parlar de Jeremies qui diu: «*En ista est dies* » *quam expectabamus: inuenimus et vidimus.*» Volent dir: «Aquest es, certament, lo dia per » nosaltres tant desijat, lo qual hauem trobat » e vist ab sobiran goig.» E, posant se tots en orde a rebre lo Senyor, lo strado fon aparellat per los angels molt solennement, e començaren a sentir los cants e aquella melodia angelical. E, acostant se als carçers de infern, entraren per aquell loch hon eren los pares; e sanct Miquel, venint ab la bandera, dix los: «*Bene-* » *dicite Dominum omnes electi eius: agite dies* » *leticie et confitemini illi.*» E, entrant lo Senyor ab aquella resplandor de la sua diuinitat, tot aquell loch fon glorificat per la sua presencia; e dix los, ab cara molt afable: «*Gaudete et exul-* » *tate: quia nomina vestra scripta sunt in Celis.* » *Et sedebit populus meus in pulcritudine pacis* » *et in tabernaculo fiducie et in requie opulenta.*» Volent dir, lo Senyor, parlant a tota aquella multitud: «O, amichs meus! Alegrau vos e hajau » infinit goig, car per lo mitja de la mia mort » les portes de Paradys vos son vbertes, e les » cadires en que haueu a seure aparellades, e

» en cascuna de aquelles sta scrit lo nom de » aquell quiy te a seure; e aqui seura lo poble [f. 204 c] » meu en gran * bellea de pau, trobant se en » aquella casa de gran seguretat e repos, hauent » abundancia de tots bens e delits.» E hoynt aço aquells sancts, ja glorificats per la diuinal visio, recomplits de goig inestimable, prostrats en terra, adoraren la Magestat sua, dient: «*Re-* » *demisti nos, Domine Deus, in sanguine tuo.*» E, sient lo Senyor en la cadira real, leuaren se tots e anaren cascu per si a fer reuerencia a sa senyoria, per exalçar e magnificar les misericordies a ells tan liberalment donades.

CAPITOL CLXXXVIII. COM LO VENERABLE PARE ADAM, AB PROFUNDA ADORACIO, REGRACIA AL SENYOR LA REDEMPTIO DE NATURA HUMANA E SUPPLICA PER LOS PECCADORS, E FON REBUT PER AQUELL AB GRAN AMOR; E DE LA VENGUDA DE LA ANIMA DEL SANCT LADRE.

primerament leuas lo gran patriarcha Adam, e, venint dauant sa real presencia, fetes primer tres reuerencies, agenollas; e, baxant se a besar li los peus, lo Senyor manal leuar, e, dreçant se, besa les mans de la Magestat sua, dient: «*Tu es,* » *Domine, qui vite et mortis habes potestatem et* » *deducis ad portas mortis et reducis.*» Volent dir: « Vos, Senyor, sou aquell qui haueu potestat » de donar mort e vida, e a mi, qui era deuallat [f. 204 d] » per la mia culpa e pe*ccat fins a les portes » de infern, hon es la mort eternal, de aqui,

» Senyor, marauellosament me haueu deliurat; » de que, besant les vostres sagrades mans, » regracie a la Magestat e clemencia vostra la » gran misericordia a mi feta e a tota la gene- » racio mia, la qual yo hauia lançat a perdicio » si la vostra dolçor nons hagues socorregut. » O, Senyor clement! Y recoman a la pietat » vostra los fills meus que huy viuen e tots » los que naixeran fins a la fi del mon! Car ja » sab vostra senyoria: *Quia licet omnia pecca-* » *ta condonata sint in nobis, infirmitas peccati* » *adhuc manet in carne;* car ab tot los peccats, » per lo mitja de la vostra dolorosa mort, sien » perdonats e mitigats, e als peccadors sia do- » nada gran ajuda a vençre aquells, no resta, » Senyor, que la carn humana no sia tant en- » malaltida per lo peccat e culpa mia que nen- » guna cosa bona ni virtuosa no pot fer sens » gran difficultat, en tant que tots son en gran » perill durant la vida humana si la vostra » clemencia nols ajuda continuament. E de aço, » en la vida mia, vostra Magestat sab quantes » dolors ne he passades e abundoses lagrimes » escampades! La mia penitencia fon tanta e » tan larga que no poria esser creguda per los » mortals: sols vos la sabeu, a qui totes coses » son manifestes. E ara, Senyor, que per la » misericordia vostra so apartat de tota dolor, » e posat en tanta benauenturança e gloria per » la visio vostra, restan encara la amor natural » dels meus fills e la obligacio quels tinch, vist » los grans damnatges que per mi han encorre- » gut; perque supplich e supplicare la clemencia » del vostre Pare e vostra * per la saluacio hu- [*f 205 a*] » mana.» E lo Senyor, mirant lo ab vna gran-

dissima amor, lança li lo braç damunt per mostrar li molta fauor, e dix li: «Venerable pare: » a la comanda quem feu dels peccadors, vos » responch que so molt content de ajudar los e » fauorejar los si ells se volran ajudar, car la » vida e la mort en ma del home la he posada. » Vos, pare, los amau per natural generacio: » pensau quant los ame yo mes, quels he creats » e remuts, e per tirar los a mi la carn vostra » me he vestida e fill vostre me so nomenat! » Totes les passions e miseries humanes en la » mia persona he portat, exceptat culpa ni » peccat, que a mi no ses acostat. E, perque » se lo cor del home esser generos, nol he volgut » tirar ab terrors ni turments, sino ab amors » singulars que per infinides vies los he mos- » trades, ne dells no deman altra cosa sino » quem amen, e durant la vida humana tostemps » dissimule les jnjuries per ells a mi fetes, e so » molt prompte a fer los misericordia e a comu- » nicar los la gracia mia, segons per exemple » he mostrat huy, stant en lo ple dels meus » turments, a vn gran ladre que en companyia » mia era crucificat e tostemps hauia mal vixcut » e, sols que vn poch se gira a mi penedint se » de bon cor de la sua vida passada, yol he » acceptat tantost per seruidor e amich meu » e li he promes dar Paradys en esta matexa » jornada; lo qual sera açi molt prest, car no » hauia spirat com yo vingui.» E, dit aço, entra per aquell loch la anima del dit ladre; e, apres que hague adorat lo Senyor, stigue aqui ab
[*f. 205 b*] los altres contemplant * la Magestat sua. E tots aquells pares se alegraren molt de la venguda del sanct ladre, car en ell veyen reluyr la mise-

ricordia diuina e la gran efficacia de la passio de Jesus. E lo pare Adam, que de aquestes misericordies mes que tots se alegraua, ab vn gran goig pres altra vegada les mans del Senyor, besant aquelles moltes vegades, loant la magnificencia sua, dient: «*Ad Deum meum ponam* » *eloquium meum: qui fecit magna et iscrutabilia* » *et mirabilia absque numero.*» Volent dir: «Da» uant lo Deu meu e Senyor vull manifestar » la mia paraula, no podent callar la gran mag» nificencia de la diuina potencia vostra, car » haueu fet coses tan marauelloses e grans e » sens nombre, en la reconciliacio dels peccadors, » que defall tot enteniment huma volent inues» tigar e conexer aquelles; perque tots, ab genoll » ficat, regraciam les misericordies vostres.» E lo Senyor, mostrant molta amor e fauor a aquell venerable e antich pare, mana als angels que portassen huna cadira, e feu lo seure molt prop de sa senyoria.

CAPITOL CLXXXIX. COM LO INSIGNE PATRIARCHA SANCT JOSEPH, SPOS DE LA SENYORA, VINGUE A FER REUERENCIA AL SENYOR, E DE LA GRAN HONOR E FAUOR AB QUE FON RECEBIT PER AQUELL.* [*f. 205 c*]

apres vingue a fer reuerencia al Senyor aquell gran patriarcha sanct Joseph. E, ans que sacostas, lo Senyor se dreça de peus, leuant se de la cadira, car per pare lo hauia confessat en la terra, e ara li volia fer special honor sobre tots. E, acostant se lo glorios pare a aquell tan excellent

Fill, transformat tot en amor, lançàs als seus peus, dient: «*Conuertisti planctum meum in » gaudium mihi.*» Volent dir: «O, Senyor! Y » com haueu conuertit totes les mies dolors e » plancts en gran goig e alegria! Car vos sabeu » ab quantes lagrimes e compassio yo us mi- » raua, pensant vos esser passible e mortal, e » ara, Senyor, es infinit lo goig meu com vos » veig glorificat!» E, dit aço, dreçàs e besa les mans del Senyor. E sa clemencia, ab molta amor, besal en la boca, dient li: «*Scio opera » tua et laborem tuum et patientiam tuam, quam » sustinuisti propter nomen tuum et non defecisti.* » O, pare molt amat! Yo se quines son stades les » vostres obres e quant plaents a mi, e la vos- » tra paciencia inuincible, e so molt cert dels » grans trebals que per mi haueu sostengut, » e no haueu en res fallit en la seruitut mia » ne de la mia Mare Ara us vull retre lo guardo » que merexeu per la molta amor que a mi » haueu haguda, car los seruirs a mi fets ab » feruor de amor son per mi tant estimats que » nunquals leixe sens molta remuneracio. Ja » sabeu, pare, ab quants trebals y pobrea me » crias, e moltes vegades sofferis fam per es- » taluiar per a mi lo pa, per conseruar la mia [*f. 205 d*] » tendra edat: ara vull que siau * saciat abun- » dosament de dolçors inestimables. E per aque- » lla peregrinacio de Egypte, hon ab mi fugis, » dexant la terra propria per campar la vida » mia, e tots los treballs que aqui passas vos » paria esser no res puix a mi tenieu en segur; » perço vull ara siau aposentat en aquell orde » dels seraphins qui a mi en Paradys seran pus » acostats e no tracten sino de les mies amors.

» E, per aquelles moltes vegades que en los » vostres braços yo he reposat e dormit, vull » ara que vos, contemplant e mirant a mi, » hajau delits infinits, sens may cessar. E per » aquelles lagrimes que vos lanças vehent les » mies persecucions e dolors que en la mia » infantea passi, e per lo gran desig que tenieu » de morir per no veure la mia passio e mort, » vull que hajau aquest singular priuilegi: que » als que a vos en gran deuocio hauran coneguen que per intercessio vostra yols atorgare » tot lo que justament demanaran, specialment » los dare singulars sentiments e dolçors de la » mia amor, els fare auorrir lo mon, e venir » ans de la sua fi en gran perfectio, e finar los » seus dies en gracia e amor mia.» E lo glorios patriarcha, ques veu tan ben acullit per lo Senyor e ab tanta amor tractat, inflammat ab gran feruor de dilectio, regraciant la gran dolçor e pietat sua, regonexent que per sola bonea sua li comunicaua tantes misericordies e gracies, pres les mans del Senyor, besant aquelles ab infinides dolçors e amor, dient: «*Misericordia » mea et refugium meum: susceptor meus et liberator meus tu es.*» Volent dir: «Vos, Senyor, » sou la misericordia mia * e refugi meu, e lo [*f. 206 a*] » rebedor de la mia anima e deliurador de » aquella!» E lo Senyor mana ques leuas e ques sigues al costat del pare Adam en vna altra cadira qui per los angels fon aqui portada.

CAPITOL CXC. COM VINGUE A BESAR LA MA AL SENYOR LO GRAN PATRIARCHA

SANCT JOACHIM, E DE LA HONOR A ELL FETA PER ESSER PARE DE LA SENYORA.

PRES vingue a fer reuerencia lo seu sanct aui Joachim; e, besades les mans del seu excellent net, dix a sa senyoria: «*Tibi dixit cor meum: exquisiuit* » *te facies mea: faciem tuam, Domine, requiram.*» Volent dir: «O, Senyor! E sens parlar es a vos » manifest lo meu cor, e sabeu ab quant desig » he cercat e desijat veure faç a faç la vostra » cara! Gracies sien fetes a la Magestat vostra, » que tan largament haueu satisfet al meu desig!» E lo Senyor, abraçant lo ab molta amor, dix li: « Aui meu molt amat: ara es venguda la hora » que yo us vull mostrar la molta amor que » us tinch, car grans persecucions e congoxes » haueu passat viuint en lo mon, portant les » ab molta paciencia confiant de la ajuda mia, » car sabieu be que de mi hauia dit Dauid: » *Juxta est Dominus his qui tribulato sunt corde,* » *et humiles spiritus saluabit;* ço es, que molt » es prop e molt acostat lo adjutori meu a [*f. 206 b*] » aquells qui han lo cor tribulat e ve*xat, e » als humils de sperit so molt prompte a saluar. » E perço en aquell cas vos tragui de aquella » principal congoxa e menyspreu que us fonch » fet en lo temple per no hauer fills, car fiu » vos esser pare de tan singular Filla, ço es, de » la mia cara Mare, que es stat a vos tan sin- » gular priuilegi e dignitat que per aço sereu » per mi molt exalçat e per tots los sancts » reuerit e molt estimat. Empero perque aquella » alegria de trobar vos pare de vna tal Filla » vos dura molt poch, car moris prest, dexant

» la mia sancta Mare de molt poca edat, vull » que ara los vostres goigs sien durables per a » tostemps, e que vejau aquella vostra excellent » Filla Reyna de Parays.» E Joachim, molt alegre e ja glorificat per la vista de la Magestat del Net, molt gojos de les paraules sues, regraciant a sa senyoria e loant la gran potencia e liberalitat sua, dix: «*Quis Deus magnus sicut » Deus noster? Tu es Deus qui facis mirabilia.*» Volent dir: «Tu est aquell magnanim e poten» tissim Senyor, al qual no es semblant entre » los deus de la terra, qui per sols imperi e » manament fas obres tan altes e admirables » que per negu no poden esser compreses.» E prenint comiat, per donar loch als altres que hauien a venir, besa les mans al Fill de Deu y Net seu, e segue en la cadira que li era aparellada al costat de son gendre, lo patriarcha sanct Joseph, del qual tots feyen cap per tenir nom de pare de Jesus, Senyor e Redemptor de tots.

CAPITOL CXCI. COM LO DEUOTISSIM SACERDOT ZACHA*RIES LOA E BENEHI LO [*f. 206 c*] SENYOR SOBRE LA ACABADA REDEMPTIO DE NATURA HUMANA.

PRES, tots los que restauen a venir a fer reuerencia, donaren les veus a sanct Johan baptista, que ana primer, ab tot que fos joue per edat: la virtut e sauiesa sua lo feya preceir als antichs, car en persona sua hauia dit Dauid: «*Super senes in» tellexi.*» E lo humil Johan, girant se, veu aqui

son pare Zacharies, e, fent li gran reuerencia, demanali de gracia que anas primer dell. E, acceptant Zacharies la cortesia de son fill, ana ab gran goig a fer reuerencia; e, acostant se al Senyor, adorant la Magestat sua, dix li: « *Benedictus Dominus Deus Israel: quia visitauit* » *et fecit redemptionem plebis sue.*» Volent dir: « O, Senyor! E ara es hora que yo replique » aquell meu parlar que digui quant per vostra » clemencia cobri la paraula en la circuncisio » del meu desijat fill, beneynt e loant a vos, » Deu y Senyor de Jsrael, qui per vostra infi- » nida misericordia haueu visitat e remut lo » poble vostre.» E lo Senyor, acullint lo ab molta festa, diu li: «O, sacerdot glorios! Ja sabeu que » yo, venint en lo mon, la primera casa que » visiti fon la vostra, e stigui aqui tres mesos » tancat dins lo ventre sagrat de la mia sanc- » tissima Mare; e desijaueu veure la mia cara, » e lauors no pogues, e fos molt congoxat hauent » me yo a partir de la posada vostra. E perço [*f. 206 d*] » ara sera * lo vostre desig complit, que veent » la mia cara, sereu saciat de tot delit e goig, » e en seguretat de may perdre la mia com- » panyia.» E lo glorios Zacharies, molt content de tan misericordiosa offerta, dix, ab gran ad miracio, loant la bonea del Senyor: «*Fidelis* » *Dominus in omnibus verbis suis, et sanctus* » *in omnibus operibus suis.*» Volent dir: «O, » quant es fel lo nostre Deu e Senyor en les » paraules sues, e sanct e justificat es en les » clementissimes obres sues!» E, prenint comiat, stigue aqui de peus per mirar lo aculliment que lo Senyor faria a son fill, de la gloria del qual ell singularment se alegraua.

CAPITOL CXCII. COM LO GLORIOS SANCT JOAN BAPTISTA FEU REUERENCIA E BESA LA MA AL SENYOR, E FON REBUT PER AQUELL AB SINGULAR AMOR E DOLÇOR.

venint lo glorios Joan, tots los angels que aqui eren, alegrant se molt, començaren molt a cantar ab gran melodia, dient: «*Hic est enim propheta et* » *plusquam propheta: de quo Saluator ait: nullus* » *maior inter natos mulierum.*» Volent dir: «Aquest » es lo gran propheta, e mes que propheta, del » qual lo Saluador ha testificat dient no esser » negu major de ell entre los nats de les dones.» E lo excellent Jo*han acostas al seu amat Se- [*f. 207 a*] nyor, e, adorant la Magestat sua, dix li: «*Domine* » *dixi tu es spes mea, pórtio mea in terra viuen* » *tium.*» Volent dir: «O, Senyor meu, que de » vos he yo dit que sou sperança mia, e porcio » e gloria mia en la terra dels viuents!» E lo Senyor, prenint lo per los braços, dreçal; e besant lo ab gran amor, abraçant lo molt estret com a fill molt amat, e reposant lo cap de Joan sobre los seus sagrats pits, dix li: «Amat » meu Joan: anit, en la mia darrera cena que » fiu ab los apostols meus, açi sobre los meus » pits reposa e dormi lo cosi teu; car a vosaltres » dos, per priuilegi singular, es permes des» cansar e reposar en tal loch: no sens gran » misteri abduys sou nomenats Joans, significant » esser molt abundosos en la gracia e amor mia. » E la dignitat de vosaltres dos es tan alta » que no deu esser disputada per los mortals,

» car no pot esser coneguda ni estimada sino » per mi, que us he volgut tant exalçar; e a tu, » Joan, dich certament: *Ecce constitui te hodie* » *super gentes, et super regna, et erit nomen tuum* » *gloriosum;* ço es, car yo te huy constituit en » patro e gouernador de les gents e dels regnes, » e vull que tot lo mon te regonega senyoria » e magnifiquen la tua sanctedat solennizant » la tua natiuitat, la qual cosa nos fara de » negun sanct, exceptada la mia Mare, la qual » en dignitats y excellencia sobrepuja a tota » pura creatura, e negu a ella no deu esser » comparat. E perço es comun parlar entre los » seruidors deuots de la mia Mare, com parlen » de les dignitats sues, que dien de sa senyoria: [*f. 207 b*] » * *Maxima quidem rusticitas est eam alijs sanctis* » *comparare;* car gran e sens mesura es la rusticitat de aquells qui a la nostra Senyora volen » egualar ne comparar negun altre sanct, ab » tot que apres de aquella vull que en la mia » Esglesia siau vos molt exalçat, e coneguen, » les gents que a vos reclamaran, que per mi » sou tan amat que qualseuol cosa quem demaneu per als deuots vostres no us sia negada; » car vos me haueu denunciat venint en lo mon, » e yo us vull magnificar e exalçar en lo Cel » e en la terra.» E sanct Johan, transformat en amor de aquell Senyor que tant lo amaua, volent lo exalçar e glorificar de les sues altes e sanctes obres, comença a dir: «*Magna et mirabilia opera tua, Deus omnipotens: iuste et vere* » *vie tue, Rex seculorum: quis non timebit te,* » *Domine, et magnificabit nomen tuum? quia solus* » *pius es: quoniam omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo: quoniam iuditia tua*

» *manifesta sunt.*» Volent dir: «O, clement e magnanim Senyor! Com son grans e marauelloses » les obres vostres, Deu omnipotent, justa e » molt verdadera la carrera vostra, qui sou Rey » dels segles! ¿Qui es aquell tan temerari qui » no haja gran temor de vos e magnifique lo » nom vostre? Car a vos sols se pot atribuir » vera pietat e misericordia; e perço totes les » gents e poble vostre, qui açi som ajustats, » venim adorar la presencia vostra, car los grans » juhis e obres vostres son huy a nosaltres manifestes. Vos sou verdaderament, Senyor, aquell » qui en lo mon yo denuncihi quant, senyalant » vostra senyoria ab lo * dit, digui: *Ecce agnus* [*f. 207 c*] » *Dei, ecce qui tollit peccata mundi;* car no bastaua altra cosa a lauar e denejar natura humana sino la sagrada sanch de vostra excellent » persona, la qual largament haueu escampada. » De que podem dir, tots los que açi som, lo » parlar de Job qui diu: *Dominus eos qui oppressi » sunt releuat;* car vos, Senyor, sou aquell quels » oppressos haueu releuat de tanta captiuitat » e oppressio; perque, regraciant sens cessar la » tanta misericordia e gracia, cantarem tots, » dauant vostra real senyoria, en la eternal » patria, *die ac nocte dicentes: Sanctus, sanctus, » sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui lauit » nos a peccatis nostris in sanguine suo;* no » cessant, dia ne nit, de cridar: Sanct, sanct, » sanct es lo Senyor nostre, Deu omnipotent, » qui ha lauat la culpa dels nostres peccats ab » la propria sanch sua!» E volent pendre comiat, lo amat Joan, per fer loch a laltra gent, besant la ma al Senyor, sa Majestat lo besa altra vegada en la boca; el besa e abraça ab tanta amor,

que los angels e homens, alegrant se de tanta fauor e festa, digueren entre si: «*Non est inuentus* » *similis illi.*» Volent dir: «Entre tots los pa- » triarques e antichs pares, aquest glorios bap- » tista te preminencia en singular fauor e amor.»

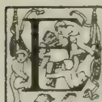
CAPITOL CXCIII. COM LO GRAN PARE ABRAAM, AB TOTA SA GENERACIO, ADO- [*f. 207 d*] RAREN E MAGNIFICAREN LO SENYOR. *

APRES vingue lo gran patriarcha Abraam ab tota la sua generaciò; e acostant se lo gran pare al Senyor, adorant la Magestat sua, dix li: «*Vidi Dominum* » *facie ad faciem: et salua facta est anima mea.*» Volent dir: «O, Senyor! Y vos sabeu quant vos » he desijat y confiat de les promissions vostres! » Car vos, Senyor, me digues: *Noli timere,* » *Abraam: ego autem protector tuus sum: en merces* » *magna nimis.* O, Senyor! Y tan gran e abundos » es stat lo meu loguer, puix he merexcut veure » la vostra gloriosa cara; car de sols veureus » en visio, quant me fon reuelada la incarnacio » vostra, fuy tan alegre e gojos, segons vostra » senyoria recita, dient als juheus ab vos dis- » putant: *Abraam pater vester exultauit: vt vide-* » *ret diem meum: vidit et gauissus est!* Quant » mes, Senyor, me alegrare yo ara, que us veig » ab seguretat de may perdre la visio de la » Magestat vostra!» E lo Senyor dix li: «Abraam: » yo he treballat molt en complir les promissions » a vos fetes, e so vengut açi perque vesseu » complit en mi ço que principalment vos pro- » meti, dient: *Jn femine tuo benedicentur omnes*

» *gentes;* car yo, qui so deuallat de la generacio » vostra, so benedictio e gloria de tots los elets.» E, hoint aço, tota aquella gent que aqui era en companyia del pare Abraam, ab gran goig digueren: «*Jusiurandum quod iurauit ad Abraam » patrem nostrum daturum se nobis.*» Volent dir: « Quanta es la rectitut e justicia de aquest » Senyor nostre, que tan largament ha complit » lo que jurat e promes ha*uia al nostre pare [*f. 208 a*] » Abraam de donar se a nosaltres en preu de » nostra redemptio!» E axi recomplit de goig lo pare Abraam, ab tota la generacio sua, prostrats en terra, adoraren lo Senyor altra vegada; e, partint se de sa altesa, digueren: « *Laudate Celi et exultet terra: iubilate montes » laudem: quia consolatus est Dominus populum » suum.*» Volent dir: «O Cels! Loau aquest Se» nyor e suppliu al que nosaltres no bastam! » Alegres la terra de la gran gracia e miseri» cordia que es feta als fills de aquella! Donen » grans laors totes les muntanyes a la excellencia » sua! Car huy ha complida e acabada la con» solacio del poble seu, mostrant nos la pre» sencia sua, per nosaltres tan desijada!»

CAPITOL CXCIIII. COM LO PRINCEP DEL POBLE JUDAYCH, MOYSES, ADORA E GLORIFICA LO SENYOR E SUPPLICA PER LA CONUERSIO DEL SEU POBLE, LA QUAL PER SA MAJESTAT LI FON PROMESA QUES FARIA ANS DE LA FI DEL MON.

apres vingue lo gran duch e guiador del poble judaych, ço es, lo valent capita Moyses, ab tota la caualleria sua; e, ficant lo genoll dauant lo Senyor, adora la Magestat sua, dient: «*Domine* » *Deus Rex omnipotens: in tua ditione cuncta* [*f. 208 b*] » *sunt posita: et non* * *est qui possit resistere* » *voluntati tue.*» Volent dir: «O, Senyor y Deu » meu, Rey omnipotent! Per la ordinacio e manament vostre son fetes totes coses, e no es » negu que puga contrastar a la voluntat vostra; » car lo diable, del començament del mon ença, » ha treballat per aterrar e destroir natura humana e lançarla en infern, e vos, Senyor, de » aqui la haueu deliurada e ab lo saber e poder » vostre tant exalçada, e ara glorificada per la » presencia vostra dins aquell loch mateix hon » per lo peccat tots eren encarçerats, e de aqui » voleu que pugen en la sancta ciutat de Paradys per seure e reposar en aquelles cadires » que lo superbios diable ha perdudes no sotsmetent se a la ordinacio e voluntat vostra. » Car la superbia es a vos, Senyor, tan odiosa, » que neguna cosa hon ella sia no pot per vos » esser amada, ans perseguida e aterrada. E » aquesta sola ha bastat del angel fer diable; » de la qual mutacio e soptos cayment admirat » Ysayes, dreçant son parlar al gran Princep » Lucifer, diu li: *Quomodo cecidisti de Celo, Lucifer, qui mane oriebaris? corruisti in terram, qui* » *vulnerabas gentes? qui dicebas in corde tuo: in* » *Celum conscendam, super astra Celi exaltabo* » *solium meum: sedebo in monte testamenti, in* » *lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem*

» *nubium, similis ero Altissimo. Veruntamen ad*
» *infernum detraheris in profundum laci;* volent
» dir: O, Lucifer, qui tan mati te eres leuat
» en granea e resplandor! Com est caygut en
» tanta profunditat? Lançat est stat en la
» terra vituperosament, tu qui nafraues les gents
» * e, inflammat de molta superbia, deyes, dins [*f. 208 c*]
» lo teu cor: «En la altitud del Cel vull pujar,
» e en les subiranes de aquell exalçare la mia
» cadira: seure en la muntanya del testament,
» a la part de aquilo, e muntare sobre la altea
» dels nuuols, e sere semblant al Altissime.» E,
» verdaderament, aquest cobdicios apetit de
» tant pujar, en infern te ha fet deuallar, e
» en la profunditat de aquell est stat soterrat.»
» Aquest peccat de superbia, clementissim Se-
» nyor, ha aterrat e destroit lo poble vostre de
» Israel, per mi tan amat; car desijos de la salut
» sua, e per tornar lo en la amistat e gracia de
» vostra senyoria, digui, mogut de gran amor
» e caritat: *Dimitte eis hanc noxam: aut si non*
» *facis, dele me de libro tuo quem scripsisti;* de-
» sijant mes la saluacio de aquells que la mia
» propria. E vos, Senyor, perdonas a ells, per
» amor de mi, aquesta vegada e moltes altres.
» E ara, Senyor, a la fi son cayguts en aquest
» cruel e enorme crim que a vos, verdader Mes-
» sies e Redemptor, han tractada la mort e tan
» cruament perseguit en tota la vida vostra.
» Qui, Senyor, vos gosara demanar misericordia
» per a tan crua gent? Empero, Senyor, consi-
» derada la clemencia vostra, yo nom pore star
» de supplicar aquella que en algun temps li
» placia hauer merce de aquest desauenturat
» poble, que nunqua es anat sino de errada en

» errada e de desconexença en desconexença. » Quantes penes me han fet passar en lo temps » quels he regit, vos, Senyor, ho sabeu! E ja » per axo yo nunquals pogui auorrir, ans los » amaua de cor com a fills exits de les mies [*f* 208 *d*] » entramenes, per esser me per * vos acomanats. E, zelant per la honor vostra, nunqua » pogui permetre aquest poble fos destroit, per » grans passions quem hagen fet passar; ans » com vos, Senyor, me digues, vehent me congoxat de la ydolatria que fet hauien en la » absencia mia: *Cerno: quam populus iste dure* » *ceruicis sit: dimitte me vt irascatur furor meus* » *contra eos: et deleam eos: faciamque te in* » *gentem magnam;* yo, Senyor, vos suppliqui que » nou fesseu per res, car nom venia be negun » partit, puix nom paria fos honor de la Majestat » vostra, car temiam non diguessen los infels » egypcians que enganosament hauia vostra senyoria tret aquell poble de Egypte per matar » lo e destroir lo entre les muntanyes del desert » e delir la memoria sua de la terra; e vos, Senyor, fos placat per vostra acostumada clemencia. E, si tant ereu misericordios ans que » sperimentasseu les passions humanes, quant » mes ho sereu ara, Senyor, que sou escapat de » la batalla, hon haueu sentit totes les dolors » humanes e haueu satisfet largament a les » necessitats dels homens, donant los via de » venir a vos, conuidant los a misericordia e » venia! Car de vostra Magestat cantaua Dauid » vna canço, dient: *Suauis Dominus vniuersis:* » *et miserationes eius super omnia opera eius;* » volent dir: que les miseracions e clemencies » de vostra Majestat, ab la abundosa suauitat

» vostra, son tan largament comunicades a totes » les creatures, que sobrepujen a totes les obres » que per vostra altesa james sien stades fetes.» E lo Senyor clementissim, qui per natura ama los pia*dosos de cor, hoint axi parlar aquest [*f. 209 a*] Princep del poble judaych, plagueli molt veent lo axi piados e curos de la perdua de aquella gent, e desijos de recaptar los alguna misericordia; e leuant se sa altesa de la cadira, abraçal ab molta amor, dient li: «O, Moyses, amat e » fidelissim seruent meu! Justa cosa es quel hom » misericordios aconsegueixca misericordia, no » solament per a si, ans encara per aquells per » qui la demanara. E perço us responch, al que » desijau que aquest poble de tot no pereixca, » que, ab tot que ell sia tan maluat e rebelle » e ple de tanta iniquitat que no basta sentencia, » per fort que sia, a punir la sua malicia, yo » vull, per amor vostra e dels altres pares, que » aquells que de aquesta generacio se trobaran » a la fi del mon sien conuertits e vinguen a la » conexença mia ab tanta feruor e deuocio, que » axi com a cans sedejants anaran per les ciutats » e viles çercant quils mostren la mia doctrina; » e sera lauos complida la prophetia de Dauid » qui diu: *Conuertentur ad vesperam, et famem » patientur vt canes: et circuibunt ciuitatem.* E » aquests, axi illuminats per la gracia mia, conexeran quants beneficis han agut per lo » mitja vostre la generacio sua, e quant ho han » poch estimat los passats, e menys los que » huy viuen; e, dolent se molt de les errades » e desconexençes dels seus pares, hauran gran » e singular deuotio en vos, e faran que en la » mia Esglesia se faça solemne festa e gran

»memoria de les virtuoses obres vostres. E lauos conexeran les gents quant sou per mi [f. 209 b] amat e en lo Cel molt exal*çat, car, stant en la terra en vida mortal, vos he tant fauorejat e loat, segons es scrit en diuersos lochs; special com Maria, germana vostra, e Aaron murmurauen de vos, mostrant me yo valedor e defensor vostre, digui a ells: *Non est talis vt seruus meus Moyses: qui in omni domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquor ei: et palam non per enigmata et figuras Dominum videt.* Volent los manifestar yo per qui us tenia, ne quant ereu auançat en la amor e gracia mia, digui: A tots sia manifest noy ha vn tal en la casa mia, ni tan fidelissim en tot lo poble meu, com lo amat meu Moyses, al qual yo parle boca a boca e publicament, sens neguna cuberta, e li he manifestat molt largament a mi mateix. E tot aço he fet perque fosseu amat e temut per aquell desconexent poble, e a vos e a mi tan rebelle.» E Moyses, veent la gran dolçor e misericordia del Senyor, inflammant se tot en vn gran exces de amor, dix: «O, pietat e clemencia incomprehensible! Si los que viuen en lo mon sabien com reguardonau los vostres seruidors, nos cansarien may de seruir vos: tots los treballs los serien delit. Encara que tots dies sofferissen infinits martyris, nols parria esser res quant pensarien la abundosa recompe[n]ssacio que vos acostumau de fer als que us amen e serueixen, no oblidant neguna cosa, per poca que sia, ne leixant la sens gran remuneracio. O, Senyor! Y quanta sera la dolor que hauran los superbiosos e impacients quant veuran

» que per la miserable superbia sua han perdut » lo me*rit singular que donau als humils e [*f. 209 c*] » pacients qui, confiant de la ajuda vostra, han » pugnat sobre ses forçes, trencant la jra dins » lo seu cor, no permetent que vinga a la boca » per no offendre a vos ne a son proisme! E » de aquests diu Ysayes: *Jpsi videbunt gloriam » Domini, et decorem Dei nostri;* car aquests » veuran la gloria de vostra senyoria e contem» plaran la bellea e pulcritut de vos, Deu e » Senyor nostre. E lo mateix propheta, con» templant la gran alegria que han los humils » en lo pas de la mort, diu: *Quia in leticia » egredimini et in pace deducemini;* ço es, que » aquests tals, ab sobirana alegria e leticia, ixen » de la mortal vida e son transportats en lo » regne de la pau eternal.» E Moyses, volent donar fi a ses paraules, pres les mans del Senyor, besant moltes vegades aquelles ab gran delit e plaer, deya: «*Tu gloria Hierusalem: tu leticia » Israel: tu honorificentia populi nostri.*» Volent dir: «Tu, Senyor, est gloria de Hierusalem; tu » leticia e alegria de Jsrael; tu honorificencia e » corona del poble e generacio nostra!» E axi pres comiat per fer loch als altres.

CAPITOL CXCV. COM LO MISERICORDIOS REY E GRAN PROPHETA DAUID ADORA E MAGNIFICA LO SENYOR, LOANT E GLORIFICANT LA SUA ALTA VICTORIA, ENSEMPS AB TOTS LOS ALTRES REYS. * [*f. 209 d*]

APRES vingue lo gran Rey e excellent propheta Dauid ab tots los reys e sancts de Judea; e, leuant se les corones del cap, adoraren la Magestat del Senyor. E parlant lo Rey Dauid per tots com a principal e major, besant la ma al Senyor, dix: «*Exultet iam angelica turba Celorum: exul-* » *tent diuina misteria pro tanti regis victoria.*» Volent dir: «O, clement Rey e Senyor! Alegren » se los vostres sancts angels, e tota la cort » celestial, contemplant los diuinals misteris vos- » tres, mirant la real victoria vostra com ab » tant saber e poder haueu vençut lo diable, » e aterrat la sua potencia, e lançat per terra » la sua tyrannica senyoria! Be ha scrit de » vostra Magestat lo meu fill Salamo quant dix, » admirat de les obres marauelloses de vostra » senyoria: *Magna enim sunt iudicia tua, Domine:* » *et inenarrabilia verba tua;* volent dir: que tan » grans son, e tan profundes e justificats, los » juys de vostra senyoria, que no poden essei » compressos, e inenarrables son les paraules » que per vostra clemencia son stades dites e » verificades. Yo, Senyor, stant fadri, en figura » vostra venci aquell gran Golies, gigant, ab » vna fona e cinch pedres; donant a entendre » a tot lo poble vostre que haguessen ferma » sperança que vos, Senyor, venint en la vall » del miserable mon, posarieu cinch glorioses » pedres en la fona sagrada de la humanitat » vostra, ço es, aquelles cinch plagues que son » stades fetes en la persona vostra, les quals » reseruareu en deliblament en senyal molt cert [*f. 210 a*] » de la vostra victoria, car ab aquestes * nos

» haueu remut e deliurat de la captiuitat dia- » bolica, donant forma als seruents vostres com » vençran totes les batalles a ells donades, per » qual part que vinguen. Car si prenen la fona » que es texida de la vostra amor e temor, » posant en ella la memoria ferma de aquelles » .v. nafres, ab la sperança dels merits de » aquelles, no sera vici ni peccat nengu quels » stiga dauant, per valent ni fort que sia, que » no sia aterrat e vençut; e qui sens aquestes » armes ix a la batalla sera molt prest vençut.» O! Lo Senyor, qui veu Dauid, leuant se ab cara molt afable, abraçal ab molta amor, dient: «O, » Dauid, glorios Rey e propheta! Ara es complit » lo vostre desig e la gran fam que tenieu de » veure a mi, segons moltes vegades, ab grans » lagrimes, recitat haueu en la vida vostra, » orant a mi, dient: *Quemadmodum desyderat* » *ceruus ad fontes aquarum: ita desyderat anima* » *mea ad te Deus;* car ab tanta set e fam desi- » jaueu veure a mi com lo cansat çeruo les fonts » de la aygua viua. Ara siau cert que yo us » alegrare e contentare los vostres desigs, car » de cor me haueu amat e en altre no era lo » vostre pensament sino quant porieu esser tro- » bat en la cort e palacio meu, segons digues » manifestant a mi vostre desig, dient: *Unam* » *petij a Domino: hanc requiram: vt inhabitem* » *in domo Domini omnibus diebus vite mee;* car » aquesta sola gracia demanaueu, e ab gran » affectio requirieu de mi que la vostra habi- » tacio fos eternalment en la casa mia; perque, » ab tot que ara siau ja glorificat per la pre- » sencia mia, molt prestament pujareu en com- » panyia mia * en aquell loch que tant haueu [*f. 210 b*]

» desijat, e aqui sereu per mi molt exalçat e » dignificat com a pare meu molt amat. Car, » neguna cosa que me sia demanada en la terra » com a fill vostre, nunqua la he denegada, » car fill de pare misericordios, piados es per » natura; e aquesta oracio: *Jesu fili Dauid mi-* » *serere mei*, es a mi tan plaent, que qui la con- » tinuara de dir ab deuocio haura certament » lo que demanara.» E Dauid, vehent se tan amat e honrat per lo Senyor, prenint les sues mans, besant aquelles moltes vegades e posant les sobre lo seu cap ab gran deuocio, deya: « *Tu es gloria mea: tu es susceptor meus, Domine:* » *tu exaltans caput meum, et exaudisti me de monte* » *sancto tuo.*» Volent dir: «Vos, Senyor, sou la mia » gloria e lo quem haueu pres e acceptat en la » gracia vostra e haueu exalçat lo meu cap, pre- » nint la carn mia, e haueu hoit les mies pregaries » de alt, sient en aquella gran muntanya del si » del vostre Pare; e de aqui sou deuallat per » complir la supplicacio mia.» E, girant se a tots los Reys qui en conpanyia sua eren, dix los, ab gran goig: «*Letatus sum in his que dicta sunt mihi:* » *in domum Domini ibimus.*» Volent dir: «O, Reys » e senyors! E quant es alegra la mia anima » en aço que lo Deu meu ha dit a mi: que tots » jrem a regnar en la casa e regne seu!» E, hoyt aço, tots recomplits de alegria, prostrats dauant la cadira del Senyor, digueren: «*Gratias* » *agamus Domino Deo nostro: dignum et iustum* » *est.*» Volent dir: «Quant es digne e justa cosa » que regraciem sens cessar, al nostre Deu e [*f. 210 c*] » Senyor, de les sues justificades misericor*dies » que a nosaltres ha comunicat!» E, prenint co- miat, partiren se de aqui.

CAPITOL CXCVI. COM LA NOBLE CAUALLERIA DELS SANCTS INNOCENTS FEU REUERENCIA AL SENYOR, E TOTA LALTRA MULTITUD DE HOMENS QUI ERA AQUI, AB PROFUNDA ADORACIO, CONFESSAREN E LOAREN SA MAGESTAT.

PRES vingue a fer reuerencia al Redemptor nostre aquella multitud gloriosa de fadrins vestits de blanch, ab banderes en les mans, ço es, los sants Innocents morts per oy de Jesus. E tots los angels que aqui eren, molt alegres de la venguda de aquests, començaren a cantar: «*Hi* » *sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati:* » *virgines enim sunt: et sequuntur agnum quo-* » *cumque ierit.*» Volent dir: «O, que aquests » son aquells qui no sols reluen e resplandexen » per glorios martyri, ans encara claregen per » puritat virginal! Car, axi com son stats apar- » tats de tots apetits e sutzures sensuals, axi » seran ajustats inseparablement ab lo Anyell » immaculat, seguint aquell per tots los lochs » hon plaura reposar sa senyoria.» E venint los dits sancts Innoçents dauant la Majestat del Senyor, adoraren aquell, prostrant se tots dauant la sua presencia, supplicant aquella, dient: « *Vindica, Domine, sanguinem seruorum tuo*rum* [*f. 210 d*] » *qui effusus est propter te, Domine.*» Volent dir: « O, Senyor, jutge dreturer! Placiaus venjar la » sanch nostra, qui per oy vostre es stada es- » campada, car sols per zel de la honor vostra » demanam venjança; que a nosaltres singular

» gracia es stada morir per la amor vostra, e » los perseguidors nostres molt major benefici » nos han fet matant nos que dexant nos a » vida, mas es justa cosa la vostra offensa sia » punida en aquells qui penitencia no demanen, » ne coneixen la errada sua, ans perseueren en » la malicia sua.» E lo Senyor, apres quels hague ben acollits e molt festejats, donals la sua diuinal resposta, dient: «*Adhuc sustinete » modicum tempus: donec impleatur numerus fratrum vestrorum.*» Volent dir lo Senyor: «Fills » meus molt amats: no penseu que yo haja la » vostra mort en oblit, ans la vull ben venjar: » solament sperau vn poch per que sia complit » lo nombre de vostres germans, car per algun » temps la mia Sglesia sera molt perseguida, » e infinits seruents meus pendran martyri per » amor mia e seran ajustats ab vosaltres en » gloria; e lauos, segons diu Dauid, *cum accepero » tempus ego iusticias iudicabo;* car, com sera » vengut lo temps, yo jutjare molt primament » les coses ja jutjades, e tots sereu presents en » la punicio que yo fare dels enemichs vostres, » e us alegrareu de la justicia mia, segons diu » lo mateix psalmista en lo Psaltiri, dient: *Letabitur iustus cum viderit vindictam.*» E, hoyda aquesta resposta, los sancts Innocents, molt alegres e contents, tots a vna veu, digueren: «*Cum sis ergo iustus iuste omnia disponis.*» [*f. 211 a*] Volent dir: «Com vos, excellentissim Senyor *, » siau ple de infinida justicia, justificadament » disponeu e ordenau totes les coses.» E, volent se partir, adoraren altra vegada lo Senyor, prostrats en terra, dauant la Magestat sua, dient: «*Benedictus Deus e Pater Domini nostri*

» *Iesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus* » *totius consolationis, qui consolatur nos in omni* » *tribulatione nostra.*» Volent dir: «Beneyt sia lo » nostre Deu e Senyor, Pare del nostre Redemptor » e Senyor, Jesus, qui es Pare de infinida miseri- » cordia e Deu de tota consolacio, qui per sa » infinida clemencia nos ha largament consolat » en totes les tribulacions nostres!» E, prenint comiat, apartaren se. Apres vingue tota la altra multitud de homens que aqui eren, «*quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus, et populis et linguis;* los quals neguna persona humana nombrar no poria: tanta era la diuersitat de nacions e de diuersos tribs e pobles e lenguatges differenciats; e, adorant lo Senyor, tots ensemps deyen: «*Adoramus te:* » *glorificamus te: gratias agimus tibi propter* » *magnam gloriam tuam.*» Volent dir: «O, Senyor! » No basta la nostra força adorar vos tan pro- » fundament com desijam! Acceptau lo desig, » ab lo qual continuadament de nostra força » vos adoram, glorificam, Senyor, la vostra diui- » nal essencia! Gracies, Senyor, infinides fem » a la vostra clemencia per la gracia e inmensa » gloria vostra, la qual huy a nosaltres haueu » comunicada!» E, apres que tots los homens hagueren adorat la Magestat diuina, feren vna gran plaça e meteren se tots en orde per fer loch a les sanctes dones que ab gran desig sperauen fer reuerencia a sa Magestat.

*CAPITOL CXCVII. COM AQUELLES SIN- [*f. 211 b*]
GULARISSIMES DONES, ÇO ES LA VIR-
TUOSA MARE EUA E LA GLORIOSA SANC-

TA ANNA, VINGUEREN A BESAR LA MA AL SENYOR, E, PARLANT PRIMER LA MARE EUA, FON REBUDA PER AQUELL AB GRAN AMOR E DOLÇOR.

EUAREN se aquelles dones sanctes ab feruor no recomptable, volent anar a besar la ma e fer reuerencia al Senyor. Anaren primer aquelles dos matrones de singular estima: la gloriosa mare Eua e la virtuosa sancta Anna; e, apres moltes cortesies, Eua ana a la ma dreta com a digna de tota honor per sa antiquitat e per esser mare general de tots. E sanct Miquel prenint la del braç, e sanct Gabriel a sancta Anna, axi vengueren a la presencia del Senyor, acompanyades de moltes dones. E, agenollant se primer la virtuosa mare Eua, prengue les sagrades mans de Jesus, besant aquelles ab tanta dolçor que per lengua humana no poria esser recontada, e comença a parlar, dient: «O, mon Deu y Senyor, Creador e Redemptor meu! Gracies infinides sien fetes a la clemencia vostra, qui » ab tanta liberalitat e misericordia haueu reparat la errada mia! Yo, Senyor, fuy causa » al marit meu de peccar e corrompre tota » natura humana; e vos, Senyor, la haueu reparada e saluada, que altri noy bastaua. Yo [*f. 211 c*] » fuy la comença*dora del peccat, e porti la » major dolor de aquell tant com vixqui, segons » sab vostra senyoria; car com yo veya Adam, » marit meu, posat en tanta dolor per culpa » mia, yo portaua la pena dobla per abduy. » E com me viu, Senyor, jrada per vos, Senyor, » e lançada de aquell loch de repos e posada

» en la terra que per a les besties hauieu creada, fora esclatada, per sobres de dolor, moltes vegades, sino per les consolacions de aquest glorios Princep sanct Miquel, que de part de vostra senyoria me dona, dient me tostemps que vostra Magestat se encarnaria en dona, e de aquella pendrieu carn humana, sotsmetent se vostra altesa a infinides dolors e penes, e a cruel mort, per reparar la culpa mia. E ab tot, Senyor, que yom alegras molt de la redempcio mia e dels fills meus, doliam en estrem de les dolors e penes vostres com pensaua yo esser causa de aquelles. E aquesta dolor e turment acompanya tota la vida mia, dolent me, sens negun repos, del peccat meu, e fent de aquell tota la penitencia a mi possible, no donant repos a la persona mia, desijant vos satisfer per totes les vies que us hauia offes. Car pensant en la gran superbia mia, que desijant saber totes coses fuy inclinada a trencar la obediencia vostra, humiliaua lo meu cor per continuat recort de la deslealtat mia, que, apres tantes e tan singulars gracies que de vostra Magestat hauia rebut, vn sols manament no pogui tenir; e aço humiliaua tant la mia anima, que moltes vegades, trauessada de dolor, me lançaua en terra, desijant * rompre aquella per profundament humiliar me dauant vostra senyoria. [*f. 211 d*] E, recordant me de aquell menjar doloros, may mengi fruyta ni neguna cosa que al meu gust pogues donar delit: soles erbes y aygua eren lo meu sosteniment. O, Senyor! Y quina dolor fon aquella sens mesura que yo senti quant se esdeuingue aquell desastrat cas que lo meu

» fill primogenit mata al seu virtuos germa! » Cent anys estigui tancada dins vna coua, » separada de la companyia de Adam, en con- » tinuat e doloros planct, mes per la offensa » vostra que per la perdua dels fills, ab tot » los amas molt; e de alli no fora exida en tota » la mia vida sino per manament de vostra » senyoria. Car com yo pensaua quina dolor » sentria aquella singular Senyora y Filla mia, » que hauia a esser Mare vostra, quant veuria » e sentiria les dolors e penes de vostra senyoria, » les quals sofferrieu per lo peccat e culpa mia, » yo hauia tanta compassio de aquella Senyora, » que cuydaua morir; e, inflammada tota en » la amor sua, supplicauala que, com fos en » lo mon venguda, se recordas de mi e de les » mies filles, ens recaptas misericordia e perdo, » y que li plagues esser aduocada de les dones, » les quals yo hauia lançat en tanta dolor e » miseria, de les quals ella hauia a esser repa- » radora e Mare e Senyora. E ab ella me raonaua » tostemps dins la mia anima: no hauia altre » refugi, en les mies dolors, sino inuocar la ajuda » sua, e amonestaua totes les mies doloroses » filles a hauer gran deuocio e sperança en ella.»

E lo Senyor, veent aquella dona qui ell tan [*f. 212 a*] marauellosament hauia formada de les * sues propries mans sens mitja de home ni de dona, sols de la costella treta del costat de Adam, miraua la ab gran plaer, adelitant se en lo seu virtuos e gracios parlar; e, prenint la per les mans, acostala molt prop de si e, ab gran amor, dix li: «*Veni, amica mea, veni et coronaberis.*» Volent dir: «Veniu, venerable mare, per mi molt » amada: acostau vos a mi e sereu coronada

» segons mereix vostra virtuosa penitencia, car ja son finides les vostres dolors. Ara començen los goigs e alegries vostres, qui fi no hauran: ja lo vostre peccat es remes e perdonat. Ja no parlareu ab les filles vostres, que açi son, sino de delits e plaers, vehent vos per mi tan amades e glorificades: gran es stat lo vostre peccat, e gran Redemptor haueu mereixcut per mitja de la vostra digna penitencia. E si vos haueu molt damnificat lo mon per lo vostre peccat, yol he molt mes embellit, sens comparacio, e dignificat, per la mia passio e mort; e los ques saluaran apres lo peccat, molta mes gloria hauran per los merits de la mia passio, en que seran fundats tots los treballs dels elets. E ab aquest exemplar de la mia mort molts pendran martyri e aconseguiran grans graus de gloria: no solament homens, mes encara dones, ab gran animo gosaran perdre la vida per atenyer la gran corona de martyri; e, lauors, de aquelles singulars e virtuoses filles vos sereu molt alegre e gojosa quant conexereu esser per mi tan amades e estimades, per les grans obres sues, que als homens passaran en fortalea de amor. * E perço los he donat per capitana e [*f. 212 b*] Senyora la mia Mare, perque les guart e les defena de aquells que delles mal volran parlar; e vull que vos siau tenguda en gran reuerencia e deuocio, per homens e dones, com a mare singular de tots, e que per ells continuament sereu intercessora en la mia presencia, specialment per les dones, a les quals yo fare innumerables gracies, per amor vostra, si conech que us han en singular deuocio e reue-

» rencia, car yo he manat honrar la mare als » qui volen viure largament en amor a gracia » mia, e per Salamo he yo dit: *Generatio que » matrem suam non benedicit, non est lota sor-» dibus;* car sos fills que no honren la mare » no poden esser nets de molta culpa. E lo » mateix Salamo, inspirat per mi, tement quels » homens no us fossen desconexents e no se » apartassen de la deuocio vostra, diu los: *Qui » fugit matrem ignominiosus erit et infelix;* ço » es: qui se aparta e fuig a la mare sua, aquest » tal sera, entre les gents, ple de molta miseria » e confusio. E dona raho per que, dient: *Sapiens » mulier edifficat domum suam: os suum aperuit » sapientie: et lex clementie in lingua eius: panem » ociosa non comedit: surrexerunt filij eius et » beatissimam predicauerunt;* volent dir: que çer-» tament la dona sauia e discreta ediffica e » exalça la sua casa: quant obre la sua boca » escampa sauiesa, e la ley de clemencia es » posada en la lengua de la virtuosa dona, e » la prudencia sua no permet que menge lo pa » ociosa. E los fills de tal mare, trobant se » molt alegres, beneheixen e lohen la sua vir-
[*f. 212 c*] » *tuosa mare, desijant escampar per tot lo mon » la sua excellent fama. E perço siau molt certa » que qui a vos haura en memoria, qui sou » mare general de tots, e seguira lo exemple » de la vostra penitencia, sera per mi largament » remunerat; e los qui de dones malparlaran » cauran en la mia jra, car pensar poden que » la mia Mare es dona qui ha merexcut a totes » les filles vostres gran corona, els es vna salua-» guarda tan fort, que negu no les pot enujar » que a mi no offena molt.» E la gloriosa mare

Eua, hoint lo Senyor e vehent la dolçor e clemencia sua, caxgue als peus de sa senyoria, besant aquells, regraciant de cor, mes que de boca dir no podia, la gran misericordia e bon aculliment que en sa Majestat trobat hauia. E los sancts angels que aqui eren presents, vehent lo Senyor ab tanta familiaritat e amor parlar ab aquella dona, qui era stada començadora del peccat, molt alegres de la reconciliacio e amistat sua, segons son costum (car de ells es dit: «*Gaudium est angelis Dei super vno* » *peccatore*», car singular goig es als angels sobre la penitencia del peccador), començaren a dir, dreçant son parlar als que en lo mon viuien, dient de la gloriosa mare Eua: «*Honorate illam,* » *peccatores, et impetrabit vobis misericordiam et* » *salutem et pacem.*» Volent dir: «O, peccadors! » No oblideu aquesta venerable mare; car ella » es tan accepta al nostre Deu e Senyor que » us pot molt facilment impetrar misericordia, » salut e pau.» E, dreçant se la virtuosa mare, apartas vn poch per fer loch a la senyora qui ab ella venia.

*CAPITOL CXCVIII. COM LA GLORIOSA ANNA, AB JNESTIMABLE ALEGRIA, PARLA AL SENYOR, PER LO QUAL FON MOLT LOADA E REUERIDA, E PER TOTS SINGULARMENT HONRADA, PER ESSER MARE DE LA SENYORA. [*f. 212 d*]

Elauos, la gloriosa sancta Anna, acostant se a aquell seu excellent Net, abraçal ab tanta dolçor e amor axi com aquell qui era tota la consolacio

e delit seu, e dix li: «O, Fill meu e mon Senyor! » E ab quant delit he desijat aquesta jornada » que yo us vehes, ab los meus vlls, glorios e » apartat de tota dolor! Car en lo temps que en » lo mon viuia, ab tot la vostra presencia me » fos de singular alegria, tostemps vos miraua » ab vn doloros sospir, pensant vos passible e » mortal, e tota la mia vida fon en molta tris- » ticia, stant temerosa yo no ves la fi de la » vida vostra. Car com la Filla mia, Mare vostra, » apres que us hahue concebut e parit, me reuela » tot lo misteri de la infinida caritat vostra com » per morir ereu vengut e rembre natura hu- » mana ab la propria sanch vostra, axi fuy » ferida de amargosa dolor, que nit e dia ploraua » pensant quanta seria la pena de aquella deli- » cada persona vostra; e com yo, Fill e Senyor » meu, vos tenia en lo braç stant chiquet, mi- » rant totes les parts del vostre cors, axi belles » e ben formades, e pensaua a quanta dolor e » pena serien subjugades, venia a defallir, es- [*f. 213 a*] » *mortint me, moltes vegades, no podent com- » portar la dolor intrinseca que dins portaua. » E de aço non podia raonar sino ab aquella » mia cara Filla, que de aquestes dolors staua » tant trauessada e turmentada, que no podia » parlar ni recordar de les dolors vostres que » no vingues en estrem de mort. E yo, affligida » per la sua extrema dolor, no lin gosaua par- » lar, ab tot fos yo ben certa ella nou hauia » may en oblit; mas demanauali de gracia, dient: « Filla: supplicau vos lo Senyor y Fill vostre » que yo no veja la sua mort; car ja sabeu quant » me son cares la persona vostra e sua, e, si » yo veig a ell morir e a vos, Filla, en tanta

» pena, esclatare no podent vos ajudar. Aço » seria a mi gran misericordia e refrigeri que yo » muyra primer, segons orde de natura vol.» » E vos, piados Senyor, atorgas a mi aquesta » gracia per la intercessio sua; e, dexant a vos » de edat de .xx. anys, yo parti de la vida » mortal alegra e aconsolada, pus vos e la Filla » mia vos trobaueu a la mia mort, e vingui » en aquest loch tenebros, hon he sperat la ven- » guda vostra ab desig inrecomptable. E ara, » Senyor, que us he vist, so stada recomplida » de goig inestimable, e no resta res a mi a » desijar sino la presencia de aquella Mare vos- » tra, Filla mia tan amada, supplicant la Ma- » gestat vostra hajau pietat de les sues dolors, » que encara resta en lo mon, hon sent infinides » dolors per la mort e absencia vostra! Placiaus » cuytar lo temps de la peregrinacio sua, e que » vinga a regnar ab vos en gloria!» Hoydes per lo Senyor les raons de aquella sancta auia, res*pos li dient: «Mare mia molt cara: yo so [*f. 213 b*] » molt cert de la gracia e singular amor que vos » me haueu aguda en lo mon viuint, e les grans » dolors que per mi haueu soffertes, e perço » vull ara que los vostres goigs sien inestimables » e siau aposentada en gran grau de gloria apres » la Filla vostra e cara Mare mia, la qual sera » Reyna e Senyora en la ciutat mia de Paradys. » Ab tot que encara ella resta en lo mon en » dolors, segons vos dieu, perço com ella es lum » del mon e la sua presencia es molt necessari[a] » als dexebles meus, que peririen sens ella, e » los que vendran a la fe mia per ella seran » informats e aconsolats e adoctrinats en la » vida virtuosa, exemplar de perfectio sera la

» vida sua a tots los conuertits. E perço es » necessari lo seu restar en lo mon algun temps: » ab tot sia a ella de molta dolor la trigua de » venir a la companyia mia, la caritat sua se » contenta, pus sab aço esser la voluntat mia. » E de aço siau certa que, passat lo temps que » ella ha de restar en lo mon per complir lo » per mi ordenat e a ella acomanat, vos la veureu » en cors e anima collocada sobre tota creatura » angelica e humana, e per tots com a Senyora » seruida e honrada, e prop de mi sient com a » Mare mia molt cara.» E lauors, la gloriosa sancta Anna, molt alegra del que de la sua Filla li era dit, mes que de la sua propria gloria, prengue les mans del seu excellent Net, regreciant li les magnificencies sues e la gran misericordia a ella feta e a tota natura humana. E lo Senyor, leuant se de peus, abraçala ab molta amor, [*f. 213 c*] dient, dreçant son parlar * als angels e sancts qui aqui eren: «*Hec est mater mea speciosa inter » filias Hierusalem: cuius memoria in benedictione est: beatissimam predicate illam, angeli » sancti: glorificate illam, virtutes et dominationes.*» Volent dir: «Aquesta es la mia mare e auia » gloriosa, special entre totes les filles de Hierusalem, la memoria de la qual sera tostemps » en benedictio e laor sua; perque vull que per » tots vosaltres sia preycada benauenturada, e » glorifiqueu aquella tots los angels e homens, » virtuts e dominacions.» E los sancts angels, veent la gran amor que lo Rey de gloria mostraua a la sua benauenturada auia, e que volia per ells fos molt reuerida e loada, començaren a cantar, dient de aquella: «*Benedicat te omnis » lingua: et nomen sanctum tuum confiteatur*

» *omnis caro.*» Volent dir: «O, excellent Senyora! » E quant sou digna que tota lengua vos loe » e beneixca, e lo vostre nom sia glorificat per » tota carn, puix tan amada e acostada sou » en deute de la Magestat del Senyor e Deu » nostre, qui se adelita en la laor que per tots » nosaltres vos es donada!» E lo Senyor mana portar coxins en que seguessen aquelles dos senyores, sancta Eua e sancta Anna, molt prop de la sua real cadira.

CAPITOL CXCIX. COM LES SANCTES E VIRTUO[SI]SSIMES DONES, VENINT DE DOS EN DOS, ADORAREN E GLORIFICAREN LO SENYOR; ENTRE LES QUALS * LA ANIMOSA [*f. 213 d*] JUDICH LOA E MAGNIFICA LA GRAN VICTORIA DE SA MAGESTAT.

APRES vingueren aquelles altres dones, de dos en dos, ab molta reuerencia, adorar lo Senyor, e foren per sa Magestat ben acullides cascuna per si. E entre les altres vingueren aquelles dos jllustrissimes senyores deliuradores del seu poble, ço es, la gran victoriosa dona Judich e la prudentissima reyna Ester. E acostant se al Senyor, adorant la Magestat sua, dix Judich, qui venia primera: «O, Senyor e Rey eternal! Vos sou » aquell en virtut del qual yo vençi lo gran » tyra Olofernes, car força de dona no bastaua » a deliurar lo poble vostre de tanta oppressio » e estretura; e perço, donant a vostra senyoria » la honor de la victoria, digui, en lo meu can» tich, conuidant tota la gent de la ciutat de

» Betulia, per la sola potencia vostra deliurada: » Alegrau vos tots e inuocau lo nom del Senyor, » car ell es lo trencador de les batalles, e lo seu » nom es Senyor, Saluador e Deliurador nostre!» E lo Senyor, qui sabia be la virtut de aquesta dona, alegrant se molt de la venguda sua e molt content del seu virtuos parlar, diu li: «O, » Judich, corona de les viudes! En lo mon haueu » hagut gloriosa fama per vostra honesta e vir» tuosa vida, car de vos es stat dit: *Non est* » *talis mulier super terram in aspectu, in pul-* » *critudine et in sensu verborum;* ço es, que nos » trobaua tal dona, en lo vostre temps, en tota [*f. 214 a*] » la vni*uersal terra, axi en presencia com en » bellea e en sauiesa de paraules. Ara vull que » siau molt pus altament loada e magnificada » en la gloria mia, hon rebreu lo guardo que » merexen vostres caritatiues obres; car gran es » lo merit degut als qui treballen e zelen per » lo be comu, e perço vos, qui la vida posas a » perill de perdre per deliurar lo poble meu, » vull que us sia donada potencia contra tots » los diables que pugau vençre e aterrar aquells, » e deliurar de la potestat sua a tots aquells » que a vos recorreran hauent en memoria la » fortalea e victoria vostra.» E los sancts angels que aqui eren, vehent lo gran poder que lo Senyor donaua a aquesta dona, començaren a cantar loant aquella, dient: «*Potentia et virtus* » *in brachio tuo: robur et fortitudo in dextera tua.*» Volent dir: «O, gloriosa dona! Gran es la po» tencia e virtut del vostre braç, e singular » força e fortalea se troba en la vostra man » dreta!» E la virtuosa dona, vehent se axi per lo Senyor amada e per los angels loada, caygue

als peus de sa Magestat, regraciant la clemencia e dolçor sua com axi li playia reguardonar los seruirs a ell fets per les creatures sues. E, drecant se aquesta senyora, torna a besar altra vegada la ma al Senyor; e, pres comiat de sa altesa, apartas vn poch per fer loch a laltra senyora que en companyia sua venia.

CAPITOL CC. COM LA PRUDENTISSIMA REYNA ESTER REGRACIA AL SENYOR LA SUA MISERICORDIOSA VENGUDA, E FON * [*f. 214 b*] PER AQUELL MOLT LOADA PER ESSER FIGURA DE LA SUA GLORIOSA MARE; E LES ALTRES DONES SEMBLANT FOREN PER SA MAGESTAT MOLT BEN ACOLLIDES.

E acostant se la humil e virtuosa Reyna Ester, adorant la Magestat del Senyor, besaua les mans sues ab molta dolçor e amor, dient li: «O, clemencia infinida! Vos siau molt ben vengut! Ab quant » desig sperauem, tots los que açi som, la venguda de vostra senyoria! Yo, Senyor, venint » dauant lo Rey Assuer, marit meu, per la » deliuracio del poble judaych, don yo deuallaua, me esmorti vehent la feredat de la sua » cara; e ara, Senyor, vehent la graciositat de » la vostra afable cara, so recomplida de goig » inestimable, regraciant la vostra clemencia de » aquesta visitacio e de totes les altres misericordies a mi e a tota natura humana fetes.» E lo Senyor, mirant la ab gran amor, diu li: « O, Ester! Vos sou acomparada a la mia Mare, » e perço es dit de vos: *Erat enim formosa valde,*

» *et incredibili pulchritudine: omnium oculis gra-*
» *tiosa et amabilis videbatur;* car vos ereu bella
» per exçes, e incriyble era la vostra pulcritut,
» e perço a tots los vlls dels miradors ereu vista
» singularment graciosa e amable. E donchs, si
» vos, per la vostra speciositat e bellea, sou
» stada tan amada e accepta al Rey Assuer,
[*f. 214 c*] » quant mes podeu pensar es per mi a*mada
» y estimada aquella mia dignissima Mare, de
» la qual yo he dit, per Salamo: *Tota pulchra*
» *es, amica mea, et macula non est in te;* car ella
» es tota bella per excellencia, e macula a aque-
» lla nos pot per res acostar! Aquesta passa en
» excellencia a tota pura creatura, ne es stada
» gracia neguna que comunicar se puga a natura
» humana que a ella en gran abundancia no
» sia donada. Si Assuer, Rey, per sola clemencia
» de sa real natura, no pogue permetre vos,
» Reyna muller sua, fosseu entesa en la ley
» general e comuna per ell feta, ans vos dix:
» *Non enim pro te sed pro omnibus hec lex consti-*
» *tuta est,* volent dir: que no per vos, qui ereu
» muller sua, mas per tots los homens, era cons-
» tituida e ordenada aquella ley, en la qual
» era molta rao vos fosseu exempta com a Reyna
» per ell molt amada; quant mes yo, qui per
» natura so clement e omnipotent, he preser-
» uada la mia Mare de aquella ley comuna
» que fiu jrat per lo peccat de Adam, que tots
» los fills de ell deuallants fossen concebuts en
» peccat, la qual ley no fon feta per la Mare
» mia! Ans vos dich que es molt miserable de
» cor qui creu lo contrari, e es de rustical natura
» qui a ella vol en res egualar a les altres creatu-
» res, e mes es bestia que persona qui no sab

» fer differencia de persones a persones; car » aquesta a qui tal dignitat es comunicada de » esser Mare mia no deu esser egualada ab les » altres, ans sobre totes exalçada, loada e magnificada, car de ella es dit: *Nec primam similem » visa est, nec habere sequentem.* E vos, Ester, » qui en la vida * vostra sou stada tan fundada [*f. 214 d*] en la virtut de humilitat, sereu per mi » molt exalçada e dignament coronada en la » gloria mia. Car siau certa que es gran veritat » lo que de mi es, ço es: *Deus superbis resistit, » humilibus autem dat gratiam suam;* car Deu » al superbios resistix com a enemich seu, e » dona abundosament la gracia sua als simples » humils. E so molt cert que vos, Reyna Ester, » en mi haueu posat la amor sperança vostra, » segons mostras en vostres angusties e congoxes recorrent a mi en aquelles, e, ab gran » confiança, deyeu: *Spem in alio nunquam habui » propter in te Deus Israel.* E perço de totes » aquelles yo us deliuri miraculosament e, ara » que sou en repos e gloria, vull que pugau » ajudar a tots los que en ses tribulacions a » vos recorreran; car aquells qui en mi confian » de verdader cor no solament impetren lo que » per a si demanen, ans encara per a qualseuol » altre.» E los angels, hoint axi parlar lo Senyor ab tanta clemencia, mostrant tant amor a aquesta dona per la humilitat sua, la qual als vlls de sa Magestat es molt plaent, volgueren animar tots los viuints en lo mon a seguir lo exemple de aquesta sancta dona, e començaren a cantar, dient: «*Beati imitatores humilitatis » illius: beati participes caritatis illius: beati » perscrutatores virtutum illius: beati conformes*

» *benignitatis cordis illius.*» Volent los dir: «O, » quant benauenturats seran aquells que jmi- » taran la humilitat de aquesta excellent dona! » E aquells poden esser dits benauenturats ab » veritat que seran participants en la caritat [*f. 215 a*] » * de aquella, e molt se poden alegrar los ençer- » cadors de les virtuts sues! E singularment » seran benauenturats los que ab tot son esforç » se volran conformar ab la benignitat e dolçor » de cor de aquesta Senyora!» E la gloriosa Ester, humiliant se dauant aquella font de clemencia de hon deuallen totes les virtuts, lançada als peus del Senyor, regraciaua tant com podia la misericordia e clemencia sua com tant gran guardo li plahia donar per tant pochs treballs. E, prenint comiat de sa senyoria, ab Judich acompanyada anaren a seure aqui en lestrado ab les altres senyores. E apres anaren adorar la Magestat del Senyor totes les dones que restauen. E, finida la adoracio, totes elles molt alegres de la gran festa e aculliment que sa Magestat fet los hauia, esforçauen se de lohar e magnificar sa senyoria e parlar ab gran delit de les excellencies e singulars obres de sa altesa: mirant de fit la sua presencia, reposauen en delit no recomptable.

CAPITOL CCI. COM ADAM E EUA SUPPLICAREN LO SENYOR QUELS FES MERCE DE PODER VEURE LO SEU SANCTISSIM CORS AXI COM STAUA LAUOS EN LA CREU, E FOREN CONTENTATS EN SA DEMANDA.

E les dones, qui per natura son pus amables que los homens, e neguna cosa que * de recordar sia per satisfer [f. 215 b] a la obligacio de la amor diuina a elles no era en oblit, digueren, entre si mateixes: « O, si podiem veure lo cors del Senyor nostre, » qui encara penja en la creu!» E totes, desijoses de obtenir aquesta gracia, acostaren se a la mare gloriosa Eua, a la qual totes reuerien com a mare, demanant li de gracia ella volgues de aço supplicar lo Senyor. E la gloriosa Eua, molt contenta e desijosa de vna tal vista, volgue donar la honor a son marit de vna tan singular demanda; e, leuant se, acostas a Adam, que seya en sa cadira primer de tots, e dix li: « Adam, senyor: feu me tanta merce que vos » e yo suppliquem la Magestat del Senyor que » placia a sa senyoria que, entre les altres misericordies e gracies quens ha fetes, sia aquesta » que vejam lo seu sagrat cors ans que deualle » de la creu.» E Adam, leuant se molt prest de la cadira, pres Eua per la ma per anar a fer la dita supplicacio; e, venint dauant lo Senyor, agenollat en la presencia sua, dix Adam: « O, clemencia infinida, a qui totes coses son » possibles! Si plahia a la Magestat vostra dispensar ab nosaltres e ab tots los que açi som » que poguessem veure lo vostre excellent cors, » qui encara penja en la creu, perque pus ardents » e inflammats siam en la amor e reuerencia » vostra vehent a vll les penes e treballs que » soffert ha vostra senyoria per la redemptio » nostra!» E lo Senyor, ab cara molt alegra, respos dient: «Adam: so molt content de satisfer

» a la demanda vostra per complacencia de » vosaltres dos e de les filles vostres, qui son [f. 215 c] » stades mouedo*res de aquesta demanda.» E tantost fon fet vn cami de aqui hon ells stauen fins a Monticaluari, e sens exir de aquell loch los paregue esser tots entorn de la creu e veure lo cors del Senyor molt clarament e adorant aquell ab profunda humilitat, car la diuinitat sua nunqua desempara aquell sagrat cors, ans fon tostemps ab la anima e ab lo cors, ab tot fossen separats per mort; e perço aquell excellent cors deuia esser adorat de adoracio latria, e axi fon fet per tots aquells gloriosos sancts.

CAPITOL CCII. COM LO PARE ADAM ADORA LA CREU E LO SAGRAT CORS DEL SENYOR, QUI EN AQUELLA PENJAUA, E, CONTEMPLANT LORDE DE LA REDEMPTIO, TANT SATISFACTORIA AL SEU PECCAT, LOHA E BENEHI LA DIUINAL MAGESTAT ENSEMPS AB TOTS LOS ALTRES PARES.

Lo venerable pare Adam, que sobre tots sentia la dolçor dels grans misteris de la creu, agenollat en sperit dauant aquella, abraçaua la ab tanta feruor de deuocio que paria ques volgues tot emprentar dins en la dita creu; e, tot eleuat en lo seu [f. 215 d] sperit, comença a dir: «*O crux! quomodo igi*tur » te laudabo, quomodo te exaltabo, quo affectu » orabo, qua iocunditate in te gloriabor, quia tu » es salus et vita mea!*» Volent dir: «O, creu glo- » riosa! E com te pore loar e dignament exalçar,

» e ab quina affectio orare e pregare a tu! Ab » quanta jocunditat e alegria me pore gloriejar » en tu, car tu est salut e vida mia!» E alçant los vlls, mirant aquell cors tan bell e tan format axi alterat e nafrat e tot cubert de sanch, miraual per totes les parts, contemplant lorde de la sua redemptio esser axi conforme e satisfactori a tota la manera del peccat. Admirat de la gran sauiesa diuina, dix: «*Domine sancte,* » *Pater Omnipotens, eterne Deus: qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti: vt vnde* » *mors oriebatur, inde vita resurgeret.*» Volent dir: « O, Senyor e Pare eternal! Quanta es la diuinal » omnipotencia vostra, qui ab tanta sauiesa e » orde haueu fet la redemptio humana, satisfent » per menut al orde del meu cruel peccat! Yo, » Senyor, trencant lo manament vostre, pecqui » en lo fust del arbre per vos vedat; e vos, » excellent Senyor, en lo fust de la creu haueu » constituit la batalla vostra, e aqui haueu » vençut lo diable, lo qual vençe a mi: perço, » Senyor, que de aqui hon hauia començat la » mort del peccat començas la vida per gracia » e misericordia vostra! Yo, Senyor, desobeint » a vos, rompi aquella vestidura de ignocencia, » la qual era de tanta estima que perdent a » ella perdi tot lo meu stat e conegui esser » nuu e miserable; e vos, Rey de gloria, nuu » sou pujat en la creu per recobrar a mi e als » fills meus la vestidura de gloria! * Yo, Senyor, [*f. 216 a*] » consentint a la tentacio, tanqui los vlls de » la mia anima e perdi la lum de sauiesa molt » clar que per vos me era donat; e vos, clement » Senyor, finint la vida en la creu haueu per » mort los vlls vostres tancats per recobrar a

» mi la vista, fent me conexer e mirar a vos,
» mon Deu e Creador! Yo, Senyor, estengui les
» mies mans ab plaer per pendre lo fruyt a mi
» offert per la mia amada muller; e vos, miseri-
» cordios Senyor, ab molta dolor e pena haueu
» volgut les vostres mans esser clauades en la
» creu per guarir e sanar les nafres e mals que
» yo he encorregut per lo peccat! Yo, Senyor,
» com vos hagui offes, volgui fugir e amagar
» me de la presencia vostra; e vos, Senyor meu,
» haueu fermat los vostres peus en la creu, mos-
» trant no voler fugir als peccadors, ans tenir
» los cara e comunicar a aquells la vostra mi-
» sericordia e gracia tota hora que ab humilitat
» la us demanaran, confessant la sua culpa e
» no excusant aquella, axi com fiu yo, que digui:
» *Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi*
» *de ligno et comedi!* O, Senyor, que a mi, ni
» als altres peccadors que apres mi son venguts,
» nons cal escusar que negu nos haja fet peccar,
» car la sola voluntat maliciosa es aquella que
» us offen! E perço digues vos, per Ezechiel:
» *Anima que peccauerit ipsa morietur: filius non*
» *portabit iniquitatem patris, et pater non portabit*
» *iniquitatem filij;* ço es, que aquella sola anima
» que peccant offendra la Magestat vostra,
» aquella morra de mort eternal, e lo fill no
» portara la iniquitat del pare, ne lo pare la
[*f.* 216 *b*] » iniquitat e cul*pa del fill, mas cascu sera punit
» segons sos propris merits. O, clemencia infi-
» nida! Y recoman vos los meus fills; car, per
» la herencia que de mi han aguda, encara que
» nols forçe la voluntat a peccar, cascu de aquells
» te dins si tantes inclinacions de caure e peccar,
» que son en gran perill si per vos no son aju-

» dats! Remut los haueu, Senyor: dau los a » sentir la dolçor de aquesta creu e la memoria » de les vostres dolors, car aço sols basta a » retraure lome de peccat e conseruar lo en vida » angelica e portar los al port de Paradys, car » per posseir aquell lo haueu vos, Senyor, creat!» E, dient aquestes coses e moltes de altres, lo pare Adam tornaua abraçar la creu, e, besant aquella, deya: «*Quid retribuam miseratori et re-» demptori meo: Domine Deus meus es tu: bonorum » meorum non indiges: tuus est enim orbis terre » et plenitudo eius.*» Volent dir: «O! ¿Quines gra-» cies e laors pore retribuyr yo al meu Redemptor » e Senyor, qui tants e tan singulars beneficis » me ha fet? Vos sou lo meu Deu e Senyor, » qui no freturau res de mi, qui so creatura e » factura vostra! Vostre es, Senyor, lo Cel e la » terra, e tot lo restant del mon, e res no fre-» turejau; e per guanyar a mi, qui era perdut, » vos sou sotsmes a tanta pobrea e dolors! ¿Que » pore yo fer, Senyor, ne quines laors pore do-» nar a la vostra clemencia de tantes miseri-» cordies a mi fetes e a la generacio mia?» E girant se lo pare Adam a tots los seus fills qui ab ell eren presents, los quals stauen agenollats ab molta deuocio, contemplant aquell sagrat cors, dix: «*Laudate Do*minum de Celis: laudate* [*f. 216 c*] » *eum in excelsis. Laudate eum in virtutibus eius: » laudate eum secundum multitudinem magnitu-» dinis eius.*» Volent dir: «O, fills meus! Loau » ab gran feruor lo Senyor del Cel e de la terra! » Loau lo en les sues altees e excellencies! Loau » lo en les grandissimes virtuts! Loau lo se-» gons la multitud de la sua granea e magna-» nimitat, ab la qual nos ha liberalment remuts!»

E lauos, los fills, obeint lo manament del pare, ab gran feruor, prostrats en terra, magnificant e loant lo Senyor de les sues marauelloses obres, començaren a dir: «*Benedictus es, Domine Deus* » *Patrum nostrorum: et laudabilis et gloriosus in* » *secula: et benedictum nomen glorie tue quod est* » *sanctum: benedictus es super thronum sanctum* » *regni tui: benedicant te omnes angeli et sancti* » *tui: et laudent te et glorificent te in secula.*» Volent dir: «Beneyt siau vos, Senyor excellent, » Deu dels nostres pares, e loat e glorificat infi-» nidament; e beneyt sia lo nom glorios vostre, » car es sanct e ple de tota sanctedat! Beneyt » e glorificat siau vos, Senyor, sient sobre lo » thro e cadira sancta del regne vostre! Be-» neexquen vos, Senyor, tots los angels e sancts » vostres, e loen e glorifiquen la celsitut vostra » sens fi per tostemps!» E, dreçant se tots, acostaren se en sperit e besaren la creu, conuidant se los vns als altres a adorar aquella, dient: « *Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pepen-* » *dit: venite adoremus.*» Volent dir: «Veus açi » aquell precios fust de la creu, en lo qual sta » e penja la salut nostra e de tot lo mon! Veniu: [*f. 216 d*] » adorem aquell.» E, finida la ado*racio, tots ensemps se prengueren a cantar ab gran melodia, dient: «*Quis similis tui in fortibus, Domine?* » *quis similis tui magnificus in sanctitate? Terri-* » *bilis atque laudabilis et faciens mirabilia.*» Volent dir: «O, Senyor! E qui es semblant a vos en for-» talea, magnificencia e sanctedat? Terrible sou » stat, Senyor, vençent als diables, e loable en » la victoria de aquells; e vos, Senyor, sou aquell » que feu e haueu fet marauelles, de les quals » per tots nosaltres vos sera donada laor sens fi!»

CAPITOL CCIII. COM LO PARE ADAM BESA LES MANS A LA SENYORA, QUE STAUA SMORTIDA AL PEU DE LA CREU, LOANT E REGRACIANT AQUELLA LOS INFINITS BENS QUE PER ELLA HAUIA REBUT, E TOTS LOS SEUS FILLS PER SEMBLANT.

lo pare Adam girant se a la senyora gloriosa Verge Maria, qui staua aqui molt prop de la creu esmortida, ab vn continent tan ordenat e prudent, mostrant tanta dolor e tristicia, que be paria esser singular en virtuts e Reyna e Senyora entre totes les dones, segons de sa real senyoria es scrit: «*Sicut lilium inter spinas, sic amica* » *mea inter filias;*» car axi com lo liri resplandeix entre les spines e sta sens macula en mig de aquelles, axi la nostra Senyo*ra excelleix entre [*f. 217 a*] totes les dones. E, besant lo pare Adam les mans a aquesta excellent Senyora, ab molta dolçor e amor miraua aquella bellea de cara, e contemplaua los grans beneficis que de aquella e per ella hauia rebut tota natura humana e speraua a rebre fins a la fi del mon, e posaua aquelles mans, axi fredes e mortes, sobre lo seu cap, e sentia tanta consolacio de aquell dolç tocament, que no basta pensa humana a compendre lo goig que la anima del pare Adam sentia veent se axi prop de aquella Filla e Senyora que tant amaua; e deyali, ab vna indicible feruor: «*Per te accessum habemus ad fi-* » *lium. O benedicta inuentrix gratie, genitrix vite,* » *Mater salutis et pietatis, fons misericordie, et*

» *imploratrix venie et totius clemencie.»* Volent dir: «O, Filla mia gloriosissima! Gracies infinides » sien fetes a la clemencia diuina, que axi us » ha de virtuts altament dotada que per vos » e per lo mitja vostre hauem agut entrada » dauant la presencia del vostre excellent Fill » yo yls fills meus, qui per ell eren jrats e lançats » per la culpa e peccat meu! E vos, senyora » Filla, haueu trobat la gracia per a tots, la » qual yo hauia perduda per a mi e a ells: vos, » gloriosa, haueu engendrat e parit aquest Se- » nyor qui a nosaltres ha donat vida; e perço » dignament sou dita Mare de salut e de pietat, » font de misericordia que may cessa de brollar » impetrant venia als peccadors, als quals cle- » mencia e merce per vos es donada.» E tornant li a besar les mans, mirant la axi esmortida, hauia molta compassio de les dolors, les quals [*f. 217 b*] encara no eren finides; * e, desijos de hoir la sua dolça veu, deya li: «*Sonet vox tua in auribus » meis, vox enim tua dulcis: et facies tua decora.*» Volent dir: «O, Senyora! Sone la vostra veu en » les mies orelles! Haja yo aquest singular delit » que senta la vostra veu, car plena es de tota » dolçor; e la bellea de la vostra cara dona delit » inrecomptable!» E baxas a besar li los peus, recordant les grans misericordies que de sa senyoria hauia rebudes, recomanant li los peccadors, dels quals ella restaua aduocada. E, dreçant se lo pare Adam, dix a tota la sua gent que ab ell eren: «*Venite exultemus Domine » Virgini saluatrici nostre: preocupemus faciem » eius in iubilatione, et in canticis laudemus eam.*» Volent dir: «O, fills molt amats! Veniu! Alegrem » nos ab la senyora Verge, qui es Mare de nostre

» Redemptor e causa de la nostra salut! Pre- » sentem nos dauant la sua faç ab goig e alegria » singular, e ab cants delitosos loem la excellen- » cia sua!» E tots, ab gran plaer, de vn en vn, acostaren se a besar la ma a la sua Reyna e Senyora, la qual en sperit veya totes aquestes coses, ab tot lo seu cors, per les grans dolors que soffert hauia, hagues axi perdut tots los sentiments, que com a morta en los braços de Magdalena jaya, no mostrant negun sentiment de vida. E com tots hagueren besat la ma a sa senyoria, contemplant la excellencia sua, començaren a cantar a gloria sua, dient: «*Mag-* » *nificamus te gratie inuentricem, per quam se-* » *cula reparantur.*» Volent dir: «Magnificam e » exalçam, Senyora, la clemencia vostra, car sou » inuentora e trobadora de * gracia, per la qual [*f. 217 c*] » es stat lo mon altament reparat.

CAPITOL CCIIII. COM LA FERUENTISSIMA MARE EUA, ABRAÇANT LA CREU, ADORAUA LO CORS DEL SENYOR E, BESANT LA TERRA, ABEURADA DE LA PRECIOSA SANCH, REGRACIAUA LA SUA CUPIOSA REDEMPTIO.

E la virtuosa mare Eua, qui ab grandissim plaer miraua la reuerencia que lo seu marit e fills feyen al Senyor e a la sua Mare, acabant ells, ella se acosta a la creu, abraçant e besant aquella moltes vegades, adorant lo Senyor qui en ella penjaua; e abaxauas en terra, besant aquella sanch que aqui era escampada, e deya: «O, Rey

» de gloria! Y gracies sien fetes a la vostra clemencia, qui ab tanta liberalitat haueu pagat lo rescat de la captiuitat mia, que per terra sta escampada la moneda impreciable ab que haueu fet la dita paga! O, Senyor, que nons haueu comprat ab or ni ab argent, qui son coses corruptibles, ans ab la vostra inextimable sanch, qui es de tanta valor e estima que vna sola gota basta a rembre mil milia mons si tants ni hagues! E vos, clementissim Senyor, per mostrar la vostra visceral amor, haueu la ab tanta abundancia lançada que tota la terra sta abeurada de aquella. O, *[f. 217 d]* Senyor! E, ja que yo so stada * causa de les vostres tantes dolors, feu me tanta merce les mies filles nos sien desconexents, car pus culpables seran quels homens, puix les haueu creades pus amables e sentides que ells, si en vos, Senyor, no posen tota la sua amor.» E, girant la mare Eua son parlar a les filles sues que en lo mon hauien a venir, deya: «O, filles mies! No oblideu aquest Senyor e benfactor: la sanch sua sia tostemps fresca en la vostra memoria! Recordau vos de les sues dolors que per tots ha soffert! Seguiu la Mare sua, qui per capitana us es donada, e siau certes no podeu errar lo cami de Paradys seguint a ella, en lo qual yo us desije veure a totes collocades! Ja que per culpa mia haueu perdut lo Paradys terrenal, per mitja de aquesta Senyora cobreu lo celestial.»

CAPITOL CCV. COM LA MARE EUA, LANÇADA ALS PEUS DE LA SENYORA, AB

JNESTIMABLE AMOR EXALÇAUA E LOAUA AQUELLA, SUPPLICANT PER LES SUES FILLES.

girant se la mare Eua a la Mare de Deu, qui aqui encara staua esmortida, lanças als seus peus, besant aquells ab tanta amor e deuocio que no poria esser estimada; e, dreçant se, prenia aquelles mans glorioses, besant les moltes vegades, mirant aquella bellea inestimable: ab tot stigues esmortida e cuberta de tanta dolor, no * podia [*f. 218 a*] perdre aquell excellent gest de sa real senyoria. E besaua la en la boca ab molta dolçor, dient: « O! Gloriosa Filla mia sou per natura, e Senyora e Mare mia per virtuts! Que haguera » yo fet, ni les filles mies, sino per lo reparo » vostre? Quantes dolors e penes haueu passat, » la mia Senyora, per reparar la errada mia! » En lo temps que yo vixqui, hagui en gran » recort les dolors vostres, quim foren reuelades; » e les plori tant e tant continuament que tota » la carn de la mia cara era cremada per la con» tinuacio del decorriment de les lagrimes. Ara, » Senyora, no so en stament de hauer dolor » ne tristicia per la diuinal vista del vostre Fill, » qui a tots nos ha glorificat: solament desije » regraciar e continuament loar la gran dolçor » e clemencia vostra com tanta gloria nos haueu » procurat. Yo he lançades les mies filles en » dolors e miseries: vos, Senyora, les haueu » tant exalçades e dignificades que per sola amor » vostra seran per tot lo mon estimades, que » molta mes honor los sera feta que als homens. » Recoman les vos, Senyora: preniu les per

» seruentes vostres; car yo so mare e les ame » de cor, e nom par les puga en nengun loch » tan be collocar com en lo seruici vostre. E » sien certes, les filles mies qui en lo mon son » e seran, que en nenguna cosa nom poden » complaure com en ben seruir e amar vostra » senyoria; e aquelles queu faran yols sere ad» uocada continuament dauant la presencia di» uina, els dare tots dies la benedictio mia, » tornant les carament a recomanar a vostra » senyoria, besant vos les mans per cascuna [*f. 218 b*] » de * aquelles.» E, girant se la mare Eua a totes les filles qui en la companyia sua eren, manals que vinguessen a fer reuerencia e besar la ma a la sua Senyora e Capitana.

CAPITOL CCVI. COM LA GLORIOSA SANCTA ANNA SUPPLICAUA A LA SUA SAGRADA FILLA PRENGUES SFORÇ EN SES DOLORS, E LES ALTRES SANCTES DONES BESAREN LES MANS A SA SENYORA.

venint primer la gloriosa sancta Anna, acostas a la Filla tan amada, e abraçala tan estret que paria las volgues metre dins la anima; e besaua li la boca els vlls e les mans, mirant la sua cara tan morta e tan alterada, e deya: «O, Filla mia » tan cara! Y com se mostra en la vostra cara » les dolors que soffertes haueu! O, Filla e Se» nyora mia! Y quant sereu fora de la miseria » del mon e que yo us veja en cors e anima » regnar en Paradys, segons lo Fill vostre ha » promes, lo qual ha deliberat vos resteu algun

» temps en lo mon per conseruacio dels creents » en la fe sua! E, pus la Magestat sua ho ha » ordenat, vos, Senyora e Filla mia, preniu ho » ab paciencia, car be so certa que dolors infinides vos acompanyaran lo temps que aturareu en la vida mortal, recordant les penes » que vistes haueu passar al Fill per vos tan » amat, e lo enyorament de la sua vista sera » a vos turment sens repos.» * E, tornant la a [*f. 218 c*] besar moltes vegades, deya li: «O, Filla mia! » Alegrau vos e passau aquest temps ab paciencia, puix sou certa quant sou amada per lo » Rey de gloria, Fill vostre, e desijada per tota » natura angelica e per tots aquests pares que » açi son contemplant la vostra cara, desijosos » de veureus en gloria. E, de aço siau certa, » supplicarem ells e yo la Magestat diuina vulla » abreuiar lo temps de la peregrinacio vostra » e vingau al goig, per vos tant desijat, de esser » inseparablement ajustada a la companyia del » vostre tan amat Fill; e lauos, la mia Senyora, » sera de vos apartada tota dolor, de la qual » stau ara tan largament abrigada e cuberta.» E, besant li les mans, deya: «O, Senyora e » Filla mia! Com yo us criaua chiqueta, sabent » qui ereu ne de qui hauieu a esser Mare, yo » us desijaua de hora en hora besar peus e » mans, e no gosaua per no enujar vos, car la » humilitat vostra nou permetia: ara, la mia » Senyora, contentare lo meu desig, puix per » lo vostre doloros esmortiment res no sentiu » E, abraçant la fort, partis de sa senyoria. E apres, venint totes les altres dones, ab singular deuocio e reuerencia besaren la ma a aquella Senyora, que, ab tot stigues tan dolorada, los

donaua gran delit la vista sua e real presencia. E, com al Senyor plague, cessa aquesta visio.

CAPITOL CCVII. DELS CANTS E LAORS QUE LOS SANCTS PARES DONAREN AL [*f. 218 d*] SENYOR STANT * EN LOS LIMS, BALLANT ADAM AB LOS ANTICHS, LO BAPTISTA AB TOTS LOS JOUENS, E DANÇANT LOS ANGELS AB LES SANCTES DONES, E SONANT DAUID ELS ALTRES AB GRAN ARMONIA.

trobant se tots alli hon eren, dins lo Lims, ab la anima de Jesus, la diuinitat de la qual a tots beatificaua, prostrats dauant la sua presencia, glorificaren la Magestat sua del que vist hauien, dient: «*Tu autem, Deus noster, suauis et verus es, » patiens et in misericordia disponens omnia.*» Volent dir: «Vos, Senyor, sou lo nostre Deu, » suau e benigne, verdader e patient, qui en » tanta misericordia dispensau en totes les coses » que sien delit e consolacio nostra; de que per » sempre restam obligats a loar la magnificencia » de la Magestat vostra.» E leuant se lo pare Adam, molt inflammat de la amor diuina, conuida a tots los pares antichs a ballar per festejar la gloriosa venguda del Senyor, e cantaren vna canço, dient: «*Christe, lux vera, bonitas et vita, » gaudium mundi: pietas immensa: qui nos a » morte roseo saluasti sanguine tuo.*» Volent dir: « O, Redemptor e vntat de la diuinal chrisma, » lum verdadera, bondat e vida, goig del mon » present e gloria de la eternal patria! A vos » cantam e fem infinides gracies, qui per la

» vostra infinida pietat nos haueu deliurat de » la mort eternal ab la preciosa sanch vostra!» * [*f. 219 a*] E, finit lo ball dels antichs, leuas lo gran baptista sanct Johan, prenint Daniel per la ma, seguint lo tots los altres jouens, començaren a ballar e cantar ab gran concordança e melodia, dient: «*Jesu nostra redemptio: amor et desyderium:* » *Deus Creator omnium: homo in fine temporum.* » *Que te vicit clemencia vt ferres nostra crimina:* » *crudelem mortem patiens: vt nos a morte tolleres.*» Volent dir: «A vos, Jesus, Senyor e Redemptor » nostre, sia donada gloria e honor, qui sou » amor infinida e compliment de tot desig, Deu » e Creador de totes coses, qui per sola pietat » vos sou fet home en aquest darrer temps! » O, Senyor omnipotent! Com vos ha axi vençut » clemencia e misericordia, que en vos haueu » pres e acceptat los nostres crims per delir » aquells, e perço, Senyor, haueu soffert cruel » mort perque a nosaltres deliurasseu de aquella, » la qual dignament hauiem meritat!» E lo Senyor, adelitant se en aquests balls, que ab tanta feruor e deuocio eren fets a gloria de sa Magestat, mana que les dones dançassen en feruor de amor e deuocio, que als homens, sens comparacio, passauen. E, venint sanct Miquel, pres la gloriosa Eua, la qual, per sa gran dignitat, a totes preceya; e sanct Gabriel prengue la excellent sancta Anna, car era secretari e misatger de la dita senyora e de la Senyora Reyna, sa filla, e molt afectat a tots los que a sa senyoria atanyen; e los altres Princeps angelicals prengueren aquelles altres senyores, cascu la sua; e lo glorios sanct Raphel prengue la muller del joue Thobies, per la gran a*mistat que ab [*f. 219 b*]

son virtuos marit tenia. E los angels menors sonauen esturments de musica ab gran armonia. E, axi aquestes senyores dançant, com venien dauant la Magestat diuina, ficauen lo genoll, adorant sa senyoria; e lo Senyor mostraua molta amor a cascuna delles, com a persones a ell molt cares. E apres ballaren los officis de aquella sancta ciutat de Paradys, ço es, los nou ordens dels angels, car cascu te son offici: «*Et Dauid » cum cantoribus citharam percutiebat in domo Do- » mini, et laudes Deo canebat;*» car Dauid, ensemps ab los cantors, tocaua la sua cithara en la sala o casa del Senyor, e les laors de aquell cantaua ab grandissim delit. E axi passaren aquells tres dies ab gran goig e alegria, festejant lo Senyor e la sua piadosa venguda, animant se los vns als altres a molt alegrar se en aquella tanta solennitat, dient: «*Hec dies quam fecit Dominus: exulte- » mus et letemur in ea.*» Volent dir: «Aquest es lo » dia que ha fet lo Senyor molt pus excellent quels » altres: cantem e alegrem nos en aquell, e hajam » singular goig en aquesta tan desijada jornada!»

CAPITOL CCVIII. COM, RETORNANT LA DOLOROSA MARE DEL SEU GRAN SMORTIMENT, MIRAUA LO CORS MORT DEL SEU AMAT FILL, E LANÇANT ABUNDOSES LAGRIMES, FEU VN PIADOS PLANT SOBRE [*f. 219 c*] LA MORT DE AQUELL. *

com aquella excellent Senyora fos tornada de tan gran esmortiment, en lo qual hauia vist la inestimable gloria que a la anima del seu Fill era feta

per tota natura angelica e humana (e podia dir: «*Ego dormio, et cor meum vigilat;*» car aqui veu e senti coses tan altes que la sua anima fon molt esforçada e aconsolada ab los estrets colloquis e parlaments que hague ab la anima sagrada del seu tan amat Fill durant lo dit esmortiment), e cobrades les propries forçes, mira sa senyoria e veu se sola al peu de la creu, acompanyada solament de Magdalena, Johan e ses germanes, e algunes poques dones deuotes e a sa senyoria molt afectades, car tota la altra gent sen era tornada, pus hauien vist complit lo seu mal desig de la mort de Jesus. E, alçant los vlls la dolorosa Mare, veu aquell excellent Cors mort e turmentat, e mirant lo recobra totes les sues primeres dolors e retorna en lo seu doloros planct. E, lançant abundos riu de lagrimes, comença a parlar ab lo seu Fill, qui mort dauant tenia, e tan apartat que tocar nol podia, e dix: «O, Senyor e Fill meu! Complit » e acabat han los juheus tot lo que en vostra » persona fer desijauen! Ells sen van contents, » e yo reste tan dolorada! O, Senyor! E quina » dolor e tristicia acompanyara la vida mia » recordant aquesta jornada!» E, girant se a Magdalena e veent la desmesurada dolor sua, abraçala, dient: «O, Magdalena! Mesclau les vos- » tres lagrimes ab les mies: vna es la causa de » nostra dolor! Yo * he perdut Fill tan car e [*f. 219 d*] » tan amat, e vos Mestre tan singular, que sem- » blant nol poreu james trobar! Ja, en la present » vida, vos e yo no comunicarem ni parlarem » sino de aquesta dolorosa separacio! Jornada » es aquesta per a esser largament recordada » per mi, dolorosa Mare, que a vll he vist totes

» les dolors e penes del meu Fill tan amat, e, » tenint lo tan prop en la sua mort, de vna » set daygua nol he pogut confortar, ne ara, » mort, nol puch tocar! Quals entramenes de » mare poran tan aguda dolor soportar?» E Magdalena, que ja staua tan abeurada en dolor que esclatar volia, hoint aquella Senyora e mirant la sua piadosa cara axi alterada de dolor inestimable, no pogue parlar ni tornar li resposta, sino que, prenint les sues mans, besaua e strenya aquelles ab la sua boca e cara, e dins lo cor lançaua tan grans gemechs que tots los ossos de la sua persona cruxien no podent pendre limit en tan desmesurada dolor. E la dolorada Mare, crexent en pena e turment, ja no podia sostenir la vida, e, ab molta dolor e trencament de cor, deya: «O, Magdalena! Ara » podem dir ab veritat lo parlar de Jeremies » qui diu: *Defecit gaudium cordis nostri: versus » est in luctum chorus noster!* O, quina dolor sens » repos acompanyara la vida nostra, puix axi » es apartat del nostre cor lo goig e alegria de » la presencia de aquest Senyor e Fill meu, e » tan amat Mestre e Benfactor vostre!» E, dient aço la piadosa Senyora, perde lo parlar per vna gran peça, e ab lagrimes e sospirs miraua totes [*f. 220 a*] les que entorn li stauen, * mouent les a compassio, quasi dient: «Qui es qui haja nom de » mare e no senta e mire ab pietat la mia dolor?» E les dites dones cridauen e plorauen, desijant morir e no veure aquella Mare axi penar. E les germanes sues prengueren la per les espalles, e sanct Johan fregaua li les mans, alçant los vlls a la creu, supplicant lo Senyor e Mestre seu donas confort a aquella Senyora, car

ells tots no li podien ajudar en la extrema dolor sua.

CAPITOL CCIX. COM FON VBERT AB LANÇA LO COSTAT DE JESUS, E IXQUE DE AQUELL SANCH E AYGUA; PER LA QUAL LANÇADA LA SENYORA SE ESMORTI, ACORADA PER VIUA DOLOR.

Estant en aquella dolor sua e plant, sentiren venir gent armada, ab gran aualot; e la Senyora piadosa, qui en sentiment de amor e dolor a tots passaua, reçelosa no volguessen fer alguna nouitat en la persona del seu Fill, a ella tan car, alteras tota, e, ab gran tremolament de cor, dix, axi com pogue: «O, Johan! E quina gent » es aquesta?» E les dones, alterades e tremolant de por, aferraren se totes ab la Mare de Deu, no tenint altre refugi sino la ombra sua. E sanct Joan prengue vn poch de esforç e acostas a aquella gent, qui ja pujaua per la muntanya, e dix los: * [*f.* 220 *b*] «Que es aço, senyors?» E ells, per sa superbia, nol estimaren res, ne sols no li volgueren tornar resposta, ans cuytaren son cami. E ell, anant los detras ab molta dolor e plor, deya: «O, senyors! Y placiaus no vullau » tocar en la persona del meu Mestre! Car cer» tament el es ja mort, e tenim la Mare sua » tan turmentada de dolor que de hora en hora » la tenim morta; e, si res innouau en la persona » del seu Fill, acabareu de matar a ella.» E los maliciosos de homens, no curant de res, anaren los dos de ells al vn ladre e los dos al altre, e

tallaren los les cuxes ab molta crueltat e inhumanitat; e, venint tots quatre justats dauant lo cors de Jesus, mirauen aquell si era mort. E la Mare dolorosa, quels veu axi aparellats a tots mals, les sues dolors renouellaren e creixqueren, pensant que ja lo seu Fill era mort e la malicia judayca no cessaua perseguirlo. Car, aquella gent encara que per Pilat fos tramesa, a instancia dels juheus se feya tot, car la jra e la malicia los hauia axi robat lo seny e la raho, que morir cuydauen com algun poch reposauen de perseguir lo Senyor; car dells es scrit: «*Virum stultum interficit iracundia.*» E la Senyora piadosa, mirant los, pensa com los poria placcar, e recorregue a les sues acostumades armes de vera humilitat; e agenollas ab molta dolor, que tenir nos podia, e, ab moltissimes lagrimes, dix los: «Germans e amichs: hajau » pietat de la dolor mia; car, qualseuulla dan » que volreu fer en la persona del meu Fill, [*f. 220 c*] » yo sere la trista Mare que sentre la dolor * e » pena, car ell mort es e apartat de sentiment » de pena! Tantes lin haueu donades que ab » molta dolor li haueu fet finir la vida: siau » contents e no vullau perseguir lo cors mort, » que es cosa tan inhumana que no deu esser » de homens hoyda!» E, dient aço la Senyora, hauia aqui vn caualler, entre ells, tan apassionat de la vista que paria fos çech; e, puix la vista sua no bastaua clarament a veure si era mort Jesus, volgueu prouar ab la lança que tenia en la ma, e donali vn gran colp en lo costat dret, entre costella e costella, sens trencar negun os, car scrit era: «*Os non comminuetis ex eo;*» ço es, que os dengu no seria en ell trencat. E

de aquella vbertura exi tantost sanch e aygua en gran abundancia, e, corrent per la lança auall, vnta les mans de aquell caualler Longi, que hauia donat la lançada. E, tocant se los vlls ab la ma de la preciosa sanch tenyida, fon prestament guarit de la malaltia sua, e veu se molt clarament; e no menys fon jlluminat en la anima sua, e veu e conegue ab gran certenitat aquell esser son Deu e Redemptor. E, penidint se molt del que fet hauia, offeris al seruici de Jhesus e de la Mare sua tot lo temps de la vida sua; e fon tan feruent preycador de la clemencia e misericordia del Senyor, que per defensio de la sua fe fini la vida sua rebent glorios martyri. E los altres companyons seus, confusos e enuergonyits, e no gens conuertits, tornaren sen a la ciutat. O! La Mare dolorosa, que veu donar aquell colp en lo cors mort del seu Fill, senti aquell tan agudament en lo * seu [*f. 220 d*] cor viu, que experimentaua be lo que dit li hauia Symeon quant dix: «*Tuam ipsius animam* » *pertransibit gladius;*» ço es, que coltell trauessaria la sua anima. E, axi acorada de dolor, caygue esmortida, prenint la les sues germanes e Magdalena; e tots los que aqui eren multiplicaren lo seu plor vehent aquella Senyora en tanta angustia e dolor.

CAPITOL CCX. COM LA SENYORA, MIRANT AQUELLA GLORIOSA NAFRA, AB EXTREMA DOLOR E LAGRIMES CRIDAUA EN SPERIT LOS PECCADORS VINGUESSEN A BEURE DELS PRECIOSOS RIUS DE AQUELLA.

la dolorosa Mare, de vna grant peça apres retorna de aquell penos esmortiment. Estant ab los vlls vberts, encara no podia parlar: sols miraua ab molta dolor aquella piadosa nafra; e, lançant vn gran sospir, romp(*r*)e en abundoses lagrimes e dix: «O, Fill meu e Senyor! Quina caritat tan » excessa es aquesta que haueu als peccadors » que no solament sou mort per ells, ans vos » ha plagut que lo vostre cor los sia vbert e » en lo palau vostre res nols sia tancat, ans los » dieu, conuidant los de venir a vos: *Ecce de-* » *di coram te ostium apertum;* ço es: Veus que » he donat a vosaltres portal vbert, per lo qual [*f. 221 a*] » * francament pugau entrar. O, Senyor! Y que » no resta per vos que no hajau en moltes ma- » neres cridat los peccadors: ells vullen venir, » que la porta ja es vberta!» E crida la Senyora, en feruor de sperit, moguda de caritat, dient: « O, peccadors! Nò siau negligents en la vostra » salut! Veniu, no dubteu, car per vosaltres ses » feta esta finestra! Mirau la e contemplau la » ab gran deuocio e amor, que aquesta es la » verdadera porta de Paradys! Entrau dins e » sereu segurs de tot perill, car de aquesta ha » dit Dauid: *Turris fortitudinis a facie inimici;* » car aquesta es, certament, la torre del home- » natge hon deu star e reposar lo caualler leal » en seruici del Creador e Redemptor seu. Les » armes que dins aquesta torre se vsen son amor » e caritat a aquell Senyor qui tant vos ha » amats que, no solament en vida, ans apres » la mort, ha volgut esser nafrat per vosaltres. » Veritat es que aquestes armes son de tanta

» excellencia que negu no les pot vestir si primer » no es despullat de tot peccat. O, fills! *Venite,* » *audite me: timorem Domini docebo vos;* car siau » certs que sens despullar vos aquesta antiga » vestidura de peccat no podeu hauer la heretat » del Fill meu, ne entrar en lo regne seu. No us » sia res dificil per atenyer la amor e gracia » sua, car sens ella tot lo thresor de la passio » del meu Fill aprofitaria poch a vosaltres; e la » major dolor que los damnats hauran sera co-» nexer que per sa culpa han perdut la part » que en lo dit thresor tenien. Axi, siau caute-» losos e hajau gran temor, car no penseu sia » poca culpa * oblidar e menysprear aquell qui [*f. 221 b*] » tant vos ha amats, ans es peccat tant cruu » que no pot esser sufficientment punit. *Non vt* » *confundam vos hec dicam: sed vt filios meos* » *carissimos moneo;* car no us dich aço perque » siau aterrats ni confusos, ans vos amoneste » com a fills molt amats. Siau vigils e no perdau » lo que ab tants treballs lo meu Fill vos ha » guanyat: amau lo, pus tant conexeu esser per » ell amats. E creeu a mi, qui sere aduocada » vostra e us dich, ab gran seguretat: *Accedite* » *ad eum et illuminabimini: et facies vestre non* » *confundentur*. Acostau vos, fills, a ell, e sereu » jlluminats, car aquest es lo verdader amich » que nunqua fall ne permet sien confusos en » la mort los qui viuint lo hauran amat e seruit, » e seruat los manaments seus, segons la gracia » e disposicio de sa senyoria han rebut seguint » les inspiracions que dins la anima fa moltes » vegades per la sua clemencia, mostrant al pec· » cador la via de salut. E perço yo, Mare vostra, » qui carament vos ame, *Filij mei, obsecro vos:*

» *vt digne ambuletis in vocatione: qua vocati estis*
» *cum omni humilitate et mansuetudine;* car de
» aço, fills meus, vos pregue carament que dig-
» nament aneu en la vocacio en la qual sou
» vocats; e aço es lo que plau al meu Fill, e se
» adelita molt en la anima que ab humilitat
» e mansuetud obeheix a la voluntat sua. O,
» fills! Oblidau totes coses, e en aço sia lo vostre
» pensament e desig: que siau tancats dins les
» entramenes del Fill meu. Aqui us desije veure
[*f. 221 c*] » collocats, car no podeu esser en mil*lor loch
» heretats: per aqui haueu a pujar al Cel, car
» per aço us es vberta aquesta porta. No oblideu
» tanta misericordia! Acostau vos a aquesta fi-
» nestra e mirareu infinits delits e plaers: aquesta
» jllumina la anima tenebrosa e la compleix de
» goig e alegria. E pensar podeu, fills meus, que
» aquell qui si mateix ha donat per vosaltres
» no us negara res si a ell acostar vos volreu
» e dins la sua nafra reposareu, ans, comuni-
» cant vos si mateix, vos dara totes coses; e
» lauors sera dit de vosaltres: *Gaudium et le-*
» *ticiam obtinebunt, et fugiet dolor et gemitus;*
» car goig e alegria inestimable obtendreu, e fu-
» gira de vosaltres tota dolor e gemech. O, fills!
» Mirau aquest gran misteri: no us passe im-
» pensat aquest secret diuinal. Car axi com
» Adam, dormint, li fon treta la costella del seu
» costat dret e formada aquella mare Eua sens
» neguna macula de peccat, axi lo meu Fill e
» Redemptor vostre, dormint en la creu per dolo-
» rosa mort, lo seu costat es vbert e de aqui
» es exida la sua Esglesia, abillada e molt ornada
» dels sagraments. *Sicut sponsam ornatam viro*
» *suo.* Aquesta es la casa que la sauiesa diuina

» ha volgut edefficar per posada sua, e aqui » vol tenir audiencia a tots los peccadors que » misericordia e venia volran demanar, segons » es scrit per Salamo: *Orantibus in loco isto* » *dimitte peccata populi tui, Deus: et ostende eis* » *viam bonam per quam ambulent.* E lo mateix » Salamo la hauia be vista, aquesta casa, e molt » mirada en sperit; e, admirat dels bells edificis » de aquella, dix: *Sapientia edificauit sibi do-* » **mum: excidit columnas septem;* car la diuinal [*f. 221 d*] » sauiesa, edificant aquesta marauellosa casa, » ha posat en aquella .vij. colunnes de inesti- » mable bellea. Aquestes set colunnes, que axi » embellexen aquest edifici de la Esglesia sancta, » son los set sagraments, qui per los homens » deuen esser molt estimats e reuerits, car aquests » han virtut e efficacia en los merits sagrats » de la passio del meu amat Fill, qui per vosaltres » a saluar es mort e ha permes lo seu costat » esser vbert per manifestar vos la entrada de » Paradys. E de aqui li ha plagut ixques sanch » e aygua: la sanch en preu de la redemptio » humana, ensemps ab tota la altra que escam- » pada hauia, perque pus abundosa fos la re- » demptio sua, segons Dauid hauia dit: *Copiosa* » *apud eum redemptio;* e laygua ha donat en » lauament dels peccadors. E perço lo propheta » Ezechiel, vehent en sperit aquest gran mis- » teri, manifesta als homens la visio que vist » hauia, dient: *Vidi aquam egredientem de tem-* » *plo a latere dextro: et omnes ad quos peruenit* » *aqua ista, salui facti sunt.* Volent dir: Yo he » vist exir aygua molt abundosa del costat dret » del sanct temple, e a tots aquells que atenya » eren saluats. Aquest temple, fills meus, es lo

» cors sagrat del Fill meu, e la nafra del seu
» costat dret es paradys de delits, de la qual
» naix aquesta font preciosa qui rega la faç de
» la terra, ço es, les animes dispostes a rebre
» gracia. Entrau: banyau vos dins aquella; assa-
» boriu les sues dolçors, car aço es lo plaer meu:
» que vosaltres gusteu lo fruyt que ab tanta
[*f. 222 a*] » dolor vos ha procurat * lo Fill meu. *Testis*
» *enim mihi est Deus quomodo vos cupiam omnes*
» *in visceribus Filij mei, vt sitis sine offensa in*
» *die iudicij eius;* car nostre Senyor Deu es tes-
» timoni a mi com vos desije yo inuiscerar dins
» les entramenes del meu Fill perque siau tro-
» bats sens offensa en lo dia que sereu cridats
» al juhi seu. De aquesta font, fills meus, ixen
» quatre rius, car la anima qui sent la dolçor
» de la amor e caritat del meu Fill abunda en
» quatre maneres de lagrimes. La primera es
» per conexença verdadera de si mateixa e auorri-
» cio dels propris peccats. En aquest primer riu
» de lagrimes se troba lor e les pedres precio-
» ses, car de la vera contricio e auorriment dels
» peccats ix aquella virtut daurada de humi-
» litat, e en aquesta son engastades les altres
» virtuts, qui reluen mes que neguna pedra pre-
» ciosa. Laltre riu de lagrimes es per la com-
» passio dels dans de son proisme, spirituals e
» corporals, plorant los peccats aquells, axi com
» los propris, ab molta compassio, sens jutjar
» ne menysprear nengu. Lo terç riu que ix de
» aquesta font es de la continua memoria de la
» dolorosa mort e passio del meu Fill. O, ben-
» auenturada anima que aquestes lagrimes ateny!
» Sia certa que moltes consolacions haura del
» meu Fill, e yo la haure en singular amor,

» que se quines dolors son aquestes e quant » deuen esser recordades e estimades. De aquest » riu beure yo tant com en la vida present sia, » e a la riba de aquell sera la habitacio mia; » e com sere separada de aquesta vida dolorosa, » e peruenguda al regne del glorios Fill meu, » de a*qui dare largament la benedictio mia als [*f. 222 b*] » que veure continuar ab vera deuocio en les » dites lagrimes. E de aquests sere yo molt soli- » cita e curosa peruinguen als goigs en que yo » sere, puix en la present vida se son dolguts » e recordats de les dolors del meu Fill e mies, » car les sues son mies e les mies sues; e perço » us prech e amonest: *Nunc ergo filij audite* » *me: beati qui custodiunt vias meas;* car per » aquest cami so yo anada e anare tota la vida » mia, e per aquest vull aneu vosaltres com a » via molt certa e segura de anar al regne. Lo » quart riu es de aygua molt dolça e saborosa, » car venen aquestes lagrimes, en la anima de- » uota, de vn gran desig de esser ajustada ab » lo Senyor, qui tant ama, no trobant repos » nengu en la present vida, ans diu, en la sua » secreta contemplacio, dreçant son parlar als » sancts angels e altres sancts qui te en deuocio, » dient: *Nunciate dilectum meum, quia amore* » *langueo.* Volent dir: O, Princeps e pares meus! » Vosaltres, qui stau en la presencia del meu » amat, denunciau a la senyoria sua que yo » defalch e torne a no res per la amor sua, » desijant de esser ab ell ajustada inseparable- » ment, auorrint de cor totes les coses mun- » danes, car lo conuersar ab elles es a mi mort » e turment sens remey trobant me apartada » de aquell qui ama la mia anima; dient moltes

» vegades a mi mateixa, ab abundancia de lagrimes, recordant lo exellament meu: *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est.* Volent dir: Quanta dolor es a mi, que lo meu exili [*f. 222 c*] e bandeig ses tant allar*gat! O, fills meus! Beueu de aquestes aygues! En la riba de aquests quatre rius que ixen de la font de la amor diuina, sia lo repos e habitacio vostra. Ysayes hauia assaborida la dolçor de aquestes aygues, e perço dix: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.* Volent dir: Poau laygua, ab singular goig, de la font del Saluador, ço es, de la sua nafra, don proceix la amor diuina, mostrant a nosaltres la caritat sua, fent nos patent lo seu cor, hon sta fundada aquella.»

CAPITOL CCXI. COM LA DOLOROSA MARE, VEHENT QUE LA NIT SE ACOSTAUA, SUPPLICA LO ETERNAL PARE PROUEHIS DE HONRADA SEPULTURA AL SEU GLORIOS FILL.

acabant la Senyora, en la contemplacio sua, de amonestar los peccadors qui absents li eren, com a Mare, e desijosa de la salut de tots, retorna al Fill seu natural, qui les entramenes sues trauessaua. E, mirant lo axi mort e turmentat e la nit que sacostaua, desijaua leuar lo de la creu e no hauia manera de poder ho fer; e, ab gran plor e dolor, comença a dir: «O, Fill meu » y Senyor! E per quantes vies es turmentada » la mia anima, car veig lo vostre sagrat cors

» penjant en la creu e deuallar nol puch! La nit » tenebrosa se acosta, e dema es lo gran dia de » la festa! * Ajuda de persones mortals no tinch! [*f. 222 d*] » Recorrere al Pare vostre, qui es ajudador en » les necessitats mies!» E, agenollant se la piadosa Mare, ab molta dolor dreça son parlar al Pare omnipotent, dient: «O, clemencia infinida! Puix axi us ha plagut que lo vostre » vnigenit Fill haja·complides e passades totes » les penes degudes a natura humana, e sia » mort ab tantes dolors e penes sues e mies, » placia a la misericordia vostra hauer pietat » de la gran dolor mia, la qual a vos sols es » manifesta (car per les gents no pot esser coneguda: tant es apartada de totes altres dolors!), e vullau, Senyor, complir lo que dit » haueu per Ysayes, ço es: *Erit sepulchrum eius* » *gloriosum;* car digne es, Senyor, lo vostre Fill, » de tota honor e gloria! Ja que en la vida e » mort sua tants vituperis e escarns ha permes » la Magestat vostra haja soffert per satisfer » al peccat de Adam, sia ara de vostra clement » senyoria zelar per la honor sua e trametre » persones qui honradament donen recapte a la » sepultura sua, car yo, trista Mare, ab la poca » companyia que tinch no puch satisfer al que » es mester a la sepultura sua! De lagrimes e » dolors lo seruire complidament e acompanyare, e dins la mia anima li fare altre sepulchre; e alli stara, ab doloros recort, fins lo » veja resuscitat, segons fermament crech e spere » veure lo tercer dia. E, ab tot sia molt certa » de la dita resurrectio sua, lo recort doloros » del que vist he nos pora partir de mi durant » la vida mia, ans sere en continu turment e

[*f. 223 a*] »pena fins la vostra clemencia mane finir la * »peregrinacio mia.» E, finida per la Senyora aquesta supplicacio, caygue en los braços de Magdalena mig esmortida, car no podia la piadosa Mare parlar de les dolors e penes del seu amat Fill sens molta alteracio de sa persona, la qual staua ja tant turmentada que ab infinida pena sostenia la vida.

CAPITOL CCXII. COM LO NOBLE CAUALLER JOSEPH ABARIMATHIA, INSPIRAT PER DEU LO PARE, DEMANA LO CORS DE JESUS A PILAT, E COMPRA LES COSES NECESSARIES A LA SEPULTURA ENSEMPS AB LO GRAN DOCTOR NICODEMUS.

hoyda aquesta supplicacio de la Senyora per la Magestat del Pare Eternal, a sa clemencia plague inspirar a vn noble e virtuos caualler, gran familiar en la cort de Pilat, qui hauia nom Joseph Abarimathia. Aquest era dexeble amagat e molt deuot de Jesus, ab tot que en la passio sua no sera mostrat, car lo aualot e furia de aquella gent judayca era tant destemprat que nengu no era hoyt ni escoltat, per gran hom que fos, ans si res hagues dit en fauor de Jesus li anaua gran perill en bens e persona; e perço aquest virtuos caualler, veent que no podia seruir ne ajudar al Senyor axi com desijaua, no volgue
[*f. 223 b*] caualcar aquell dia * ne anar a la cort, per mostrar que no consentia en res de les malicies judayques, ans li eren molt odioses. Aquest, inflammat per la diuinal inspiracio, recordant

se de la molta amor que lo Senyor mostrada li hauia en la vida sua, e sabent que amor nos pot pagar sino ab semblant amor, delibera per amor de Jesus posar se a tot perill, abandonant bens e persona e tot lo restant, car scrit es: «*Perfecta caritas foras mittit timorem;*» ço es, que la perfecta e vera caritat aparta e lança tota temor. E perço caualca ab tota la sua gent per anar a la posada de Pilat; e, venint da- uant ell, supplical dient: «Senyor: sia de vostra » merce donar me lo cors de Jesus de Nazareth, » lo qual huy se es sentenciat per manament » de vostra senyoria a instancia de aquests » traydors de hypocrits phariseus e bisbes mali- » ciosos qui per sola enueja lan perseguit, los » quals vostra senyoria no deguera escoltar ne » hoyr, car no han recitat ne dit res que passe » en veritat. E tals gents vostra senyoria les » deu molt esquiuar, car diu Salamo: *Princeps » qui libenter audit verba mendacij, omnes mi- » nistros habet impios;* ço es, que lo Princep » qui ab plaer escolta les paraules falsioses e » que en si no han veritat, aquest tal dona » atreuiment a tots los seruidors seus de esser » impiadosos e maluats. Yo, Senyor, he haguda » molta congoxa de aquesta faena, perque sabia » les virtuts sues; e perço delibere donar li hon- » rada sepultura si a vostra senyoria sera plaent » dar me licencia quel puga deposar de la creu.» E Pilat, per fer vn poch lo a*faynat, dix que [*f. 223 c*] primer se volia encertir si era acabat de morir; e mana cridar lo centurio que hauia adminis- trada la justicia per demanar li si era mort. E, com sabes la veritat de la mort sua, dona lo sagrat cors a Joseph que fes de aquell lo que

li plagues. O, Joseph! Gran e singular es stada la dignitat vostra, que tal do haueu merexcut obtenir! O, animos e valent caualler! Vos haueu gosat demanar la major demanda e pus singular que demanar se puga, e haueu la aguda molt francament, car lo Fill de Deu vos es donat que ordeneu del seu cors a vostra voluntat. Qui pot dubtar que en lo Cel res vos sia negat, que stant en la terra hajau meritat tan singular excellencia? E lo virtuos caualler Joseph, obtenguda la licencia, partis de Pilat, regraciant li molt la merce que feta li hauia, e ana a cercar Nicodemus, vn valent doctor e gran home de sciencia que sabia era molt deuot e afectat a Jesus, Senyor nostre, e dix li, com ell hauia obtengut licencia de soterrar aquell glorios cors del Senyor, si la plahia venir en companyia sua. Al qual respos Nicodemus que ell hauia molta dolor de la mort de aquest Senyor, e quel desijaua seruir molt en mort ja que en vida no li hauia pogut ajudar, e que estimaua a molta honor e gracia qualseuulla congoxa que per amor de sa senyoria li pogues venir; perque no dubtas que ell seria ab ell e li ajudaria en tot lo que fos necessari a la sepultura del dit Senyor. E, Joseph molt content de la sua resposta, anaren abduys e compraren vna peça de orlanda molt [*f. 223 d*] singular per a en*bolicar e embenar lo precios cors de Jesus, segons la costuma judayca, e hagueren gran quantitat de vnguens preciosos de moltes mescles, quasi vnes cent liures, per vntar e embalsemar aquell sanctissim cors; e, vestint se de dol ells e tota la gent sua, hagueren vels e mantells per a la dolorosa Mare e a les dones qui en companyia sua eren. E axi anaren

tot lo cami raonant ab molta dolor la gran perdua que feta hauien perdent vn tant gran Amich, Senyor e Pare.

CAPITOL CCXIII. COM, ACOSTANT SE AQUESTS NOBLES SENYORS AL MUNT DE CALUARI, FOREN RECEBUTS PER SANCT JOHAN AB MOLTA DOLOR, PLORANT E RECITANT LA CRUEL E AUALOTADA MORT DEL LUR MESTRE E SENYOR.

E exint aquests virtuosos e nobles barons de la ciutat, foren vists per la dolorosa Mare, qui staua dalt en la muntanya de Caluari ab la companyia sua; la qual, ab vn gran sospir, dix: «O, Joan! » E quina gent es aquella?» E respos Joan: «Senyora: amichs me par que sien. E porten » scales: crech venen per deposar lo Senyor de » la creu. Exire a rebrels.» E dix la piadosa Mare: «O, Johan! E, si amichs son, que poran » hoir de tu sino dolors e plancts? Ves * e comp- [*f. 224 a*] » tals la nostra dolor e perdua.» E, anant sanct Joan, aquells se acostaren a la muntanya; e, essent prop, conegueren se. E sanct Joan lança vn gran gemech e dix: «O, senyors! Y a que » veniu? Que mort es aquell que vosaltres solieu » çercar. Ja no trobareu consolacio en la com- » panyia nostra, sino dolors e plors!» E Joseph e Nicodemus, hoint sanct Johan axi dolorosament plorar, cuydaren esclatar pensant que veyen lo dexeble hauent perdut lo tan amat Mestre, e abraçaren lo sens poder li parlar. E, per la molta dolor que tots tenien, nos pogueren

sostenir de peus, e segueren se sobre vna pedra que aqui staua en lo cami; e ploraren tant, e tan largament, que mostrauen be la molta dolor que dins tenien. E a cap de vna gran peça parla Joseph, e dix: «O, Joan! Y quens direu » de aquesta dolorosa mort del nostre tan amat » Mestre, que tant es stada arrabatada que » nengu noy ha pogut fer res? Tant era la » furia desfrenada dels enemichs seus, quels » amichs quel desijauen seruir som stats tan » aterrats que no hauem agut cara ni esforç a » mostrar nos valedors de sa senyoria; e ara » tinch tanta dolor y congoxa de la mort sua, » que volguera me haguessen fet peçes al seu » costat e no fos restat sens el, e crech no menys » Nicodemus, qui açi es. E perço venim delibe- » rats de mostrar nos ara, publicament, serui- » dors de sa Magestat, e offerir nos a la senyora » Mare sua de no fallir en neguna cosa que » seruici seu sia, ab tot que no se com li pugam » venir dauant, vista la molta dolor sua e lo [*f. 224 b*] » poch que en aquel*la li hauem ajudat, car de » negu de nosaltres no ha agut consolacio ni » companyia fins ara, que sta tan abeurada de » dolors que so cert que totes quantes coses » veura e hoira li conuertiran en pena e tur- » ment.» E sanct Joan, responent dix: «O, senyor » Joseph! Del quem demanau que es stat de » aquesta mort del meu Senyor e Mestre, vos » responch que es stada de tanta dolor e terror » que no basta lengua humana a recitar la menor » part, ne es de marauellar si vosaltres, senyors, » no us y sou mostrats, car sou persones de estat » e en semblants coses haueu molt a deliberar » ans que començeu, perque no hajau a tornar

» atras de la empresa vostra. E perço sou molt » escusats, car per la cuytada nouitat no haueu » temps de deliberar que farieu; car tota nouitat porta admiracio, e perço es scrit: *Naturale » est magis noua quam magna mirari.* E qui » no stiguera admirat e fora si mateix recordant » se com lo diumenge passat tot aquest poble » rebe lo Senyor ab tanta solennitat e gloria, » e que huy lo hajen mort ab tant grans vituperis e penes, consentint en aço lo dit poble » ab tan gran aualot e furia que no era persona » que dauant los stigues, segons ses mostrat » en nosaltres, dexebles e criats seus, que, com » lo vem pendre, axi perdem totes les forses » que en res no pensam sino en fugir, ab tot » fossem molt certs perdent a ell perdiem tot » be? Axins aterra la feredat de aquella cruel » e furiosa gent, que no poguem aturar ab sa » senyoria, ans fos tots escampats, e sols Pere » e yo tornam e seguim lo Senyor, de luny, fins » a casa de * Cayphas; e de aqui lo dit Pere sen [*f. 224 c*] » ana ab molta dolor y congoxa, e ara yom » trobe açi sol en seruici de la Mare sua. Dels » altres no se hon se son: be so cert que, hon » se uulla sien, tenen molta dolor, car mes nos » valguera morir que sentir tal orfendat. La » Mare sua sta açi, al peu de la creu, acompanyada de Magdalena e Marta, e ses germanes, » ab tanta dolor e tristicia, que no basta cor » huma a veure la sua pena comportada ab » tanta paciencia. Crech sa senyoria pendra gran » refrigeri en la venguda de vosaltres, senyors; » car sab la gran amor que teniu al seu Fill, » y estimar vos ha molt com en temps de tanta » soledat e persecucio voleu entreuenir en la

» sepultura del seu tan amat Fill. Aquest es » lo major seruici que a present li podeu fer, » e per ella sera molt estimat que vullau ara » acorrer e ajudar a la necessitat sua. Axi, se- » nyors, placiaus anar, que la nit cuyta.» E ells, ab molta dolor, leuaren se e prengueren sanct Johan en mig; e, anant axi los tres, laltra gent seguials ab molta dolor e plors.

CAPITOL CCXIIII. COM LOS NOBLES JO SEPH E NICODEMUS, PLEGANT A LA CREU, ADORAREN LO CORS DEL SENYOR, E, VENINT A LA SENYORA, OFFERIREN SE AL SERUICI SEU, E FOREN FETS, PER TOTS,
[*f. 224 d*] PLORS E PLANCTS INRECONTABLES. *

venint dauant la creu agenollaren se tots, adorant lo Senyor, e lançaren tan grans crits que paria volguessen esclatar vehent lo seu Senyor e Mestre tan amat axi mort, e la sua persona tan laçerada e nafrada. E lançant se als peus de la sua dolorosa Mare, aqui cuydaren del tot morir, demanant li perdo de cor, que de lengua parlar no podien; e la Gloriosa reuenint en tanta dolor e lagrimes que paria lauors començas la pena sua, car natural cosa es a la persona dolorada que, veent les persones ques senten es dolen de la pena e congoxa sua, lauos se atendrexen totes les sues dolors, e per lagrimes abundoses manifesten e comuniquen a la persona qui amen la dolor sua, que per lengua explicar no poden. E axi, aquesta Senyora, turmentada per tanta dolor, veent dauant si aquelles persones que

al seu Fill amauen tan carament, perde lo parlar e totes les forçes, e caygue esmortida; e tots los que aqui eren reuengueren en tant grans crits e plors, cuydant perdre la Mare ab lo Fill. E Magdalena, que estaua mes morta que viua, prenia esforç per ajudar a la Senyora, e fregaua li les mans, ab sospirs e plors que lo cor trencauen als miradors; e, tots ab vn crit, supplicauen la senyora Mare prengues esforç a passar la sua dolor: si no, que tots peryen perdent sa senyoria, car apres lo seu excellent Fill no tenien altre gouern ni reparo sino la vida sua. E tornant la Senyora, ab aquests crits, del seu esmortiment, lança vn doloros sospir que paria volgues rompre per lo * cor, e dix: «*Misereminі* [*f. 225 a*] » *mei, miseremini mei: saltem vos, amici mei, quia* » *manus Domini tetigit me.*» Volent dir: «O, amichs » e germans meus! Hajau pietat de mi! Hajau » pietat de mi, car la ma del Senyor ma tocat » en la cosa a mi pus cara que la vida: lo meu » Fill tan amat ha donat a mort per saluar los » seruents seus! Tant Deu omnipotent ha auorrit » lo peccat, que, per destroir aquell, ensemps » ab ell ha crucificat lo seu Fill; e perço, aquells » qui son verdaders amadors e seruents del meu » Fill, *carnem suam crucifixerunt cum vicijs et* » *concupiscentijs.* Aço dich, fills meus, perque » us armeu de paciencia, aparellant vos a batalla; car, puix per vostra virtut, en temps » de tanta fortuna, vos voleu mostrar amichs » e seruidors del meu Fill e Senyor, siau certs » que persecucions haureu terribles, car los qui » al meu Fill han perseguit, a vosaltres no oblidaran, e tant mes se sentiran de vosaltres com » sou persones de mes estima. *Obsecro vos: ne*

» *deficiatis in tribulationibus;* car molt carament vos prech no defalgau en les tribulations, car siau certs que la remuneracio vostra sera gran. Abandonau de bon cor les coses temporals e fauors humanals, e haureu largament les celestials.» E aquests, hoint sa senyoria e vehent lo comport de sa dolor ab tanta paciencia e singular prudencia, foren moguts a tanta pietat que volgueren aqui morir en seruici seu; e respongueren a la Senyora, dient, ab vn grandissim plor: «O, Senyora, que no temem res! Mort e creu e tota cosa volem portar per seruici del [*f.* 225 *b*] vo*stre Fill e vostre; e ab tal cor som venguts açi, segons diguem ara, exint de la ciutat, la vn al altre: *Exeamus ergo ad eum extra castra improperium eius portantes;* car aço estimarem a gran gloria e honor: portar vituperis e persecucions, e tota pena, per amor del Senyor e de vostra senyoria. Tota la dolor e congoxa nostra es de la mort dolorosa del vostre tan amat Fill; e com en aquella no li hauem mostrada la vera amicicia de que li erem obligats vista la tanta amor que sa senyoria nos hauia mostrat, ens fora gran gloria morir al costat seu e mostrar esser seruidors seus sens neguna temor. E de aquesta couardia nostra tenim tanta dolor, que, si morint la poguessem reparar, no volriem vna hora de vida. Axi, no pense vostra senyoria que neguna cosa nos faça por, car qui si mateix per dolor auorreix, totes coses abandona e neguna tem. E som molt certs que seruint lo vostre Fill serem molt acceptes al seu Pare, Deu omnipotent, lo qual nos pot deliurar de tota aduersitat, car scrit es: *Si Deus pro nobis, quis*

» *contra nos?* E perço, Senyora, manau de nosal- » tres, car ab voluntat e ferma fe som açi de » obeyr a vostra senyoria e no desemparar may » aquella, per grans dans e perills que seguir » se puguen a nosaltres.» E la dolorosa Mare respos: «Germans e amichs meus: a mi es sin- » gular refrigeri, en les mies extremes dolors, » la vostra companyia e lo virtuos recort que » teniu de la amor que lo meu Senyor e Fill » vos ha agut. Siau certs que totes les persones » a ell cares son a mi de gran * estima: es me [*f. 225 c*] » vn gran espay comunicar ab vosaltres les mies » dolors (que de altre no puch parlar e en alre » no se pensar), e us regracie molt la part que » preniu de les dolors e penes mies, volent me » ajudar a portar aquelles. Lo que yo ara vull » de vosaltres es que us placia entendre en deua- » llar lo meu Fill de aquest turment de la creu, » hon ab tanta pena ha finit la vida, e donar » al seu turmentat cors deguda sepultura!» E, dient aquestes paraules, era lo plor de aquella piadosa Mare tan piados e prudent, que lo cor trencaua als miradors. E Joseph respos, no sens moltes lagrimes: «Senyora, per áxo y som ven- » guts: per donar recapte a la dita sepultura » e acompanyar vostra senyoria alla hon anar » volra. Yo, Senyora, tinch açi vn ort molt prop, » en lo qual yo hauia fet hun singular sepulchre » nou per a la persona mia, e negu no si es may » soterrat. Si a vostra senyoria sera plaent sia » alli posat lo sagrat cors del vostre Fill, a mi » sera molta gracia; car so cert que viuint no » ha haguda casa propria per a son repos, e » mort li plaura jaure en sepulchre streny.» E la Gloriosa, acorada de dolor tractant de la

sepultura del seu Fill, no pogue tornar resposta de paraula, sino que ab lo cap signaua que era contenta. E ells, veent la sua dolor, no volgueren mes replicar, per no augmentar la pena de sa senyoria.

CAPITOL CCXV. COM LA DOLOROSA MARE [f. 225 d] FON VESTIDA * DE DOL PER A LA SEPULTURA DEL SEU AMAT FILL, ELS ALTRES PER LO SEMBLANT.

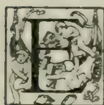

EUANT se de peus Joseph e Nicodemus, cridaren apart Johan e Magdalena, e digueren los: «Nosaltres hauem portat dol per aquesta Senyora, segons » es costuma: que loy posara?» E Magdalena, ab vn gran crit, dix: «No mo façau posar a mi, » si no, esclatare: que ja no poch comportar la » dolor que trauessa la mia anima de la separacio de aquest Pare e Senyor meu.» E lauors digueren a sanct Johan que cridas sa mare e sa tia, car a elles venia be aço, que eren germanes de la Senyora. E, elles venint, donaren los lo vel e mantell de dol que portassen a la trista Mare; e aquestes, ab molta amargor e plor, acostaren se a sa senyoria e digueren li: «Senyora » Germana: aquests senyors tenen per bo que » vos vos vistau de dol, e totes nosaltres, per a » la sepultura del vostre tan amat Fill, seguint » lo costum de les altres dones.» E, dient aço, posaren li lo vel negre e lo mantell. E la piadosa Mare, vehent se axi cuberta de dol, ab vn gran sospir e trencament de cor dix: «O, germanes! » Que gran rao es que la trista Mare sia vestida

» de dol per la mort de aquest Senyor, la qual los » angels amargosament ploran, segons testifica » Ysayes, dient: *Angeli pacis amare flebunt;* car » aquests sancts sperits, vehent lo seu Senyor » en tanta pena, * mostren se compassius com [*f. 226 a*] » a plorants e dolorats per la passio sua! E totes » les creatures, cascuna en sa natura, han mostrat » gran sentiment e dol: sols los homens maliciosos resten insensibles! O, germanes! Ara puch » dir ab veritat lo parlar del propheta Barut qui » diu: *Audite, ciuitates Syon: quia induxit mihi* » *Dominus luctum magnum: nemo in me exultet:* » *quia vidua relicta sum.* Volent dir: O, ciutats de » Syon, e vosaltres, ciutadans que dins aquelles » reposau! Escoltau e hoyreu la mia dolor; car » lo Senyor ha posat sobre mi dol tan gran e » tan soberch que alegria en mi no es huy trobada, ne la puch comunicar a vosaltres, car » restada so com a viuda desolada perdent la » companyia, tan amada, del meu vnigenit Fill! » Hajau pietat de mi! Totes les creatures ajudau » me plorar la viduitat mia, car tan dura e tan » fort es la separacio de tan cara companyia! » Soledat e dolor acompanyaran de açi auant » la trista vida mia, puix apartadam trobare » de aquest Fill qui es vida mia e salut mia!» E, fent la Senyora aquest doloros planct, les sues germanes e Magdalena posaren se lo dol ab grans plors e crits. E Magdalena, que en amor a les altres passaua, e en sentiment de dolor mes que totes ab la dolorada Mare concordaua, e vehent se axi cuberta de dol, lanças als peus de aquella tan turmentada Senyora, e ab abundoses lagrimes e dolor inrecontable cridaua, dient: «O, Senyora! Quin dol es aquest

» de tanta amargor! Ja, en la vida mia, yo » nunqua lexare aquest dol, fins sia ajustada » per mort ab aquell qui es vida de la mia [*f. 226 b*] » anima! O, * Senyora! Y ¿que fare yo, com lo » veure soterrar, que ara, que encara tinch lo » cors seu present, no puch durar lo cruel enyo- » rament de la absencia sua?» E la senyora Mare, que tostemps crexia e renouellaua les sues dolors e penes mirant aquella Magdalena, qui tant amada era per lo seu Fill e tan turmentada per la sua mort e absencia, no podent li parlar, trauessada de dolor, posaua li la ma sobre lo cap, mostrant hauer molta pietat de la sua dolor e pregarla prengues algun remey en sa dolor e pena. E totes les altres dones, mogudes de pietat, cridaren e ploraren que paria volguessen morir.

CAPITOL CCXVI. COM LO SAGRAT E PRECIOS CORS DE JESUS FON DESCLAUAT DE LA CREU PER AQUELLS DEUOTISSIMS BARONS, AB MULTISSIMES LAGRIMES E SINGULAR REUERENCIA.

Joseph e Nicodemus, ab tot tinguessen molta dolor e compassio del doloros capteniment de aquella Senyora, hagueren a pendre esforç per executar lo que fer hauien, e dreçaren les scales, fermant les en la creu, e ells abduix pujaren, cascu per sa escala; car lo que ells podien fer en seruici del Senyor nou volien comanar a nengun altre. E, començant arrancar aquells dolorosos claus, [*f. 226 c*] sanct Joan * los feu senyal quels y donassen

amagadament, que la senyora Mare no ves de prop la feredat e granea de aquells claus que axi cruelment hauien turmentat lo seu amat Fill; e axi fon fet. E, desclauades les mans per aquells virtuosos homens, besauen les ab molta dolor e lagrimes, no gosant cridar per no alterar la dolorosa Mare, qui tan prop li staua. E Joseph, qui era pus animos, per esser caualler hauia la força de sa persona be experimentada, dix a Nico[de]mus que lexas lo braç del Senyor que tenia, que ell sol sostendria tot lo cors, e que deuallas a desclauar los sagrats peus. E, Nicodemus dexant lo braç, Joseph abraça aquell cors ab singular reuerencia e amor, sentint tanta consolacio dins la sua anima que quasi ixque de si mateix; e conegue esser pus rich e mes abundos en tot be tenint aquel Senyor que si posseys tots los bens del mon, e dix: « *Si cuncta que fecisti mihi dederis, non sufficit* » *mihi seruo tuo: nisi tu teipsum dederis.*» Volent dir: «O, Senyor! Y ¿que haguera a mi valgut » esser lo gran monarcha del mon present si » a Vos no hagues conegut ni amat, car mes » delit he sentit en aquest vostre abraçar que » may Alexandre no senti en lo seu regnar? » E perço, Senyor, com Dauid sabia molt cert » quant era de poca durada la gloria mundana » sens vos posseyda, dix de aquells que molta » festa e brogit fan dels delits e honors tem» porals: *Perijt memoria eorum cum sonitu;* car » ab vn gran so de campanes los meten dauall » terra, e de aqui auant noy ha pus memoria. » O, Senyor! E quan*ta es la vanitat dels fills [*f. 226 d*] » dels homens, que treballen per hauer repos » e delit, e nunqual troben, puix fora Vos lo

» cerquen!» O, Joseph! Quant animo donau als homens de seguir les obres de misericordia, de les quals la vna es soterrar los cossos dels morts, veent lo gran e excellent do que haueu mereixcut per entreuenir en la sepultura de aquest Senyor, car haueu abraçat e sostengut aquell que soste e gouerna lo Cel e la terra! *Per quem omnia facta sunt: per quem omnia subsistunt clementa: cuius Magestas nec incipit nec desinit in seculum: vt merito omne principium ac finis creature nominetur;* car no penseu tenir en los braços vostres solament home mort, ans siau cert aqueix mateix es Deu immortal e impassible, car de sa senyoria es dit: «*Comprehen-» ditur incomprehensibilis: palpatur impalpabilis:* » *immortalis occidetur.*» E axi, sostenint Joseph aquell glorios cors, Nicodemus deualla de la escala gran e puja en vna chiqua que tenien, per desclauar los peus. E baxaren lo Senyor, poch a poch, ab molt treball, ajudant los sanct Johan del que podia. E la amable Magdalena los haguera volgut carregar al braç si loy haguessen lexat.

CAPITOL .CCXVII. COM, DEPOSAT DE LA CREU LO CORS DEL SENYOR, FON MES EN LES FALDES DE LA SUA SAGRADA MARE, LA QUAL, ACORADA PER EXTREMA DOLOR, FEU GRANDISSIM PLANCT SOBRE
[*f. 227 a*] AQUELL. *

la dolorosa Mare, que tot aço ab increyble pena contemplaua, dix los, ab vn doloros sospir: «Veniu açi: posau » lo en la mia falda, car en aquesta

» mortal vida no ha hagut altre lit de repos. » Açi era lo seu delit en la tendra edat sua: » açil tendre mort a creximent de la dolor e » pena mia!» E ells, vehent la demanda de aquesta Senyora esser tan piadosa e tan dolorosa, e sabent ab quanta fam desijaua tocar e contractar aquell Fill tan amat, no la gosaren desobeir, ans loy portaren ab molta dolor e compassio, pensant quin doloros present offeriren a sa senyoria e posant lo en la sua falda: Joan sostenint lo cap, e Magdalena los peus, e tots los altres ajudant, ab tants plors e crits que paria nouellament començassen a sentir aquella dolor. O! La dolorosa Mare, ques veu lo Fill mort en la falda, tan nafrat e alterat, abraçal ab força de amor e de extrema dolor, besant lo stretament. Cuyda esclatar, no podent parlar per gran estona; e, cobrant algun poch, lança tan gran gemech que tots los hoints cuydaren morir de sobres de compassio. E dix la turmentada e penada Senyora: «*Commota sunt quippe viscera » mea super Filio meo: quia afflicta sum super » omnes mulieres: angustia possidebit me sicut » angustia parturientis.*» Volent dir: «O, dolor » que recitar ne estimar nos pot! Totes les entramenes mies se son regirades e alterades » sobre lo cors de aquest Fill tan amat, car affligida e dolorosa so sobre totes les altres dones! » Angusties e dolors pos*seyxen lo cor e anima [*f.* 227 *b*] » mia: les dolors e penes que en lo part de aquest » dolç Fill me foren apartades, en la mort sua » me son doblades!» E, tornant abraçar lo Fill, deya: «O, vida mia! Y si les altres mares que » tenen molts fills, perdent qualseuulla de aquells, » per la natural amor de mares fan doloros

» planct, ¿que fare yo, Senyor, que solament tenia a Vos e sou mes Fill meu que nengu altre no fon may de sa mare? Car en la persona vostra nengu noy ha part sino yo sola, car en la terra sou sens natural pare, e en lo Cel sens mare: sola us he parit, e sola, sens companyia, sent les vostres amargoses dolors! O, Senyor! Y Vos me ereu Fill, Pare e Marit! Perdent a Vos per mort, reste desolada sens Fill, orfena sens Pare, viuda sens Marit, complida de diuersos dolors; car Vos ereu tota la consolacio e descans meu! Ara, Senyor, dins mi e fora mi, no trobe sino dolor e soledat e tristicia, que trauessa la mia anima! O, Senyor! Si los amichs qui entre si han vera amicicia senten tanta dolor de esser separats, quanta es huy la dolor mia de tan dura separacio! ¿Qual amistat fon may tan gran ne tan streta, ni ab tanta raho, com la vostra e mia? Car lo major senyal de amicicia es concordia de voluntats e comunicacio de secrets. O, Senyor y Fill meu! Y tan largament haueu Vos comunicat e reuelat a mi los secrets diuinals tant com a creatura pura se poden manifestar, he sabut e vist de Vos coses tan altes e tan singulars, que puch dir, ab veritat: *Audiui archana verba: que non licet homini lo-* [*f. 227 c*] *qui.* O, vida mia! Y Vos sabeu quant * es stada a Vos vberta la mia anima en tots los desigs e pensaments meus, que, encara que a mi fos molt cert Vos esser dins mi e saber totes coses, yo, per delit e plaer meu, de boca raonant ab Vos, vos deya tot lo que tenia en les mies entramenes, e en aço era tot lo meu repos. E Vos, amor mia, quem escoltaueu ab

» tan gran plaer, mostrant pendre en aço vn » gran delit; e no haueu hagut altre descans, » en la peregrinacio vostra, sino aquell poch de » temps que vos e yo nos trobauem a soles e » podiem parlar e comunicar dels alts secrets » diuinals vostres e de la tendror e dolçor de » la amor que yous tenia. O, Senyor! E ¿quina » conformitat de voluntats fon may semblant? » Car nunqua fill fon tan obedient a mare, ne » mare tan contenta de fill! O, Mort! ¿Com has » pogut fer tan crua separacio? O! Tan amigable » fores stada a mi si ensemps ab lo Fill meu » me haguesses presa!»

CAPITOL .CCXVIII. COM LA SENYORA, EN SON PLANCT, RECLAMAUA LES VIRTUTS VINGUESSEN A DOLRE E PLANYER LA MORT DE AQUELL PERFECTISSIM REY E ESPOS DE VIRTUTS, AL QUAL JAMES SERIA TROBAT SEMBLANT. * [*f. 227 d*]

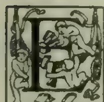
Axi, la Mare dolorada, continuant son planct, conuida les virtuts a ella pus cares que vinguessen a plorar lo seu amat Fill, e deya: «O, Caritat exce- » llent, qui Reyna sou entre les virtuts e totes » vos regonexen senyoria! Veniu ara: nom fallix- » cau en esta jornada! Plorau ensemps ab mi » e feu amargos planct, car mort es lo verdader » Rey de virtuts, singular amador vostre, qui » per exalçar e magnificar a vos ha donat la » vida! ¿Qui sera, daçi auant, que nous ame e » nous estime veent vos per lo Fill de Deu tan » amada? ¿Qui sera tan dur que no ame sos

» proismes, que sapia aquest Senyor esser mort
» per saluar sos enemichs? ¿Qui sera tan cruu
» que no comunique la roba sua als necessitosos,
» qui sapia lo Fill meu hauer donada tota la
» sanch sua en rescat dels peccadors? O, glo-
» riosa Humilitat! Veniu ab totes les filles vos-
» tres! Feu planct doloros sobre aquest Senyor,
» qui en lo mon vos ha portat e tant dignificat
» que per companyona us ha pres en tota la
» vida sua, e en la mort sua nous ha oblidat!
» ¿Quius haguera gosat nomenar entre los ho-
» mens, qui naturalment vos fugen, desijant
» honors e gloria, si lo meu Fill nous hagues
» axi abraçada, amada e loada? ¿Qui haguera
» may fet matrimoni ab la major filla vostra,
» qui es Obediencia, com tots los mortals desijen
» libertat e seguir sa propria voluntat, si lo Fill
» meu no sen fos axi enamorat e ab ella ligat
» que ans ha permes morir que desemparar la,
» e ha dit publicament amar mes aquesta que
[*f. 228 a*] » negun altre sacrifici que * fer se puga en ser-
» uici seu, segons de part de sa Magestat recita
» Samuel, dient: *Melior est obedientia quam vic-*
» *tima*? E de aqui vendra que tots aquells qui
» stretament volran seruir lo meu Fill e viure
» en stat de perfectio faran matrimoni ab aques-
» ta filla vostra, ligant se ab ella inseparable-
» ment per vot solenne; de que tendreu de vna
» filla infinits gendres. E, de aquesta nouitat
» admirat Dauid, dix: *Hec mutacio dextere excelsi.*
» O, que la filla vostra segona, qui es Volun-
» taria Pobrea, siau certa fora anada fugitiua
» per lo mon, no trobant qui la acullis, si lo
» Fill meu no la hagues emparada! Car tots
» los homens la auorrexen e la han en oy, e los

» pus sauis se perden e passen infinits treballs » per ajustar riquees, é fan se catius de aquelles, » viuint e morint en molta dolor per causa » delles. E aquest Senyor, exemplar de virtuosa » pobretat, la axi afferrada e ab si ajustada » que nunqua dell ses partida en chiquea ni » en granea, ni en vida ni en mort: encara lo » acompanya apres la mort, car mirau lo com » lo tinch nuu en la falda mia, no sens molta dolor! O, tots aquells que desijau seruir » lo meu Fill sens solicitut de les coses mundanes! Amau aquesta virtut, car sola aquesta » es senyora del mon, e gosa calcigar ço quels » richs adoren, e fa que los seus obseruadors, » sens ansia neguna, han tot lo necessari, e a » aquests promet la Magestat diuina, per Ysayes, » que res nols fallira: *Et aperiam coram eis ianuas, et porte non claudentur;* car les portes » los seran vbertes e nols sera tancada la porta » de misericordia. * [*f. 228 b*] E Jeremies los promet abundancia de viandes e pau verdadera en lo mon » present, dient: *Fames non erit in vobis, sed* » *pacem veram dabit vobis in loco isto.* Axi, fills » meus, amau la per lo gran merit e repos que » porta: *Quia volo vos sine solicitudine esse;* car » vull siau sens solicitut e ansia de res temporal. » O, Humilitat! ¿Que haguera fet la filla vostra » terça, qui es Vera Paciencia, si aquest Senyor » no la hagues tan ben acullida? Car en les sues » tribulacions no ha permes hauer altra companyia, e li ha donat nom e fama tan gran, » que entre les virtuts es tan estimada que » fallint ella perden la dignitat totes les altres. » O! ¿Qui sera qui no se enamore de aquesta » virtut vehent la per lo Fill de Deu tan amada?

» Car en totes les obres sues ha soffert persecucio dolorosa comportada ab jnuincible paciencia, car de aquest amat Fill meu es scrit: » *Jn dictis suis sustinuit contradictores, et in » factis obseruatores, et in tormentis illusores, et » in morte exprobratores;* car en les sues paraules e sancta doctrina ha sostengut grans persecucions, e en les sues singulars obres es stat » aguaytat, interpretant aquelles ab falses intencions; e en los turments seus es stat escarnit, e en la mort sua es stat auorrit e menyspreat per los enemichs seus. ¿Qui ha, donchs, » mes experimentat ni amada aquesta virtut, » e totes les altres, que lo Fill meu, e les ha » lexades per heretat als fills e amats seus? Lo » qual per totes deu esser molt plorat e dolgut, [*f. 228 c*] » car no trobareu may, en la tempestuosa * present vida, tal amador! Desemparades restau » sens lo vostre posseydor! O, virtuts glorioses! » ¿Hon es lo vostre Senyor? Desconegudes sereu » entre les gents, car mort es aquell quius donaua tanta fauor! Ajustau vos e feu gran dol! » *Et vocate lamentatrices et veniant et properent » festinanter, et assumant super vos lamentum: » deducant oculi vestri lacrimas: et palpebre vestre » defluant aquis, quia vox lamentationis audita » est.* Cridau aquelles que acostumen conuidar » a plor, e digau que cuyten prestament e façen » sobre vosaltres vn doloros plant, e los vlls » vostres sien com a fonts abundoses, lançant » continues lagrimes; car la veu de plor e lamentacio es hoyda entre vosaltres ab molta rao, » car yo, dolorosa Mare, pert Fill, e vosaltres » Espos e Marit, al qual james sera trobat semblant.»

CAPITOL .CCXIX. COM LA DOLORADA MARE, CRIDANT AB GRANS GEMECHS ADAM E TOTA SA NATURA A PLORAR LO FILL QUI MORT TENIA EN LA FALDA, FEU PIADOS PLANCT SOBRE LO DIUINAL CAP E CARA E SAGRADES MANS DE AQUELL.

 cridant, la Senyora, ab extrema dolor e plor, deya: «O, Adam! Vin*ga tota [*f. 228 d*] » la generacio vostra, justs e pecca- » dors, e ploren los que viuen e son » en stament de hauer dolor, e no desconeguen » tan singular amor, car per tots generalment » aquest Senyor e Fill meu se es donat a tantes » penes e a cruel mort! O, cor huma, qui de carn » sensible, e no de pedra, te ha fet lo Creador » teu! Sies trauessat de aguda dolor mirant e » contemplant lo teu Redemptor mort e tur- » mentat sols per la tua amor! En la falda mia » lo tinch yo, Mare dolorosa, tocant e menejant » les nafres sues, no sens extrema dolor! Hajau » compassio de la sua dolor e mia! Nom dexeu » a soles en la mia dolor e pena! Feu ensemps » ab mi amargos plor, pus sou certs que los » peccats vostres son causa de aquesta pena e » dolor!» E, girant se la piadosa Mare, mirant aquell cap tant turmentat del seu Fill, dix: « Veniu, veniu, fills de Adam! Contemplau dolor » inrecomptable! Mirau lo cap del vostre Senyor » e Pare coronat de dolorosa corona! *Diuinum* » *illud caput multiplici spinarum depressione den-* » *satum.* O, Senyor e Fill meu! Aquest cap tan » delicat, qui es capsa hon la diuinal sauiesa es

» estojada e guardada, ¿quil ha gosat axi turmentar e maltractar?» E, ab les mans tremolant per molta dolor e flaquea, comença a arrancar aquella corona ab tanta reuerencia e amor, tractant aquell cap sagrat tan delicadament e tendra com possible li era, car sabia que era Fill de Deu e Fill natural seu, e per la amor natural no oblidaua may la reuerencia diuinal. E la dita corona staua tant fort que [*f. 229 a*] no bastaua la força de sa senyoria a le*uar la; e sanct Joan, e los altres que aqui eren, ajudaren li, e ab molta pena tragueren lay del cap. E, prenint la en les mans la piadosa Mare, lançaua tan grans gemechs e sospirs que per lo cor trencaua; e, ab infinides lagrimes, deya: « O, Fill meu! Y quin turment es stat aquest! » O, juheus! ¿Per que tanta inhumanitat? Si » matar lo volieu, ¿no bastaua la pena comuna » que acostumau donar als altres? ¿Per que » haueu çercat tanta nouitat de turments, ab » los quals, ab molta dolor, haueu en poch » temps donada mort cruel al meu tan amat » Fill, e a mi haueu nafrat de tant viua dolor » que ab extremes penes passare la trista vida » mia?» E tots los qui eren aqui, hauent molta compassio de la dolor de la Senyora, supplicaren sa senyoria lexas la dita corona, que li era recort de tanta dolor; e la Senyora, per contentar los, comana la a Magdalena, dient, ab moltes lagrimes: «Magdalena amada mia: de » aquestes joyes vos sereu la guardadora!» E, prenint la Magdalena ab grans crits e plors, besa la ma a sa senyoria, estimant a molta gracia vna tan singular comanda. E la Senyora, retornant al cap, adobaua los cabells e leuaua la

sanch quallada qui staua entre aquells, e, ab gran plor, deya: «O, Fill meu! Quina faena es » aquesta tan dolorosa, per a fer se ab mans » de mare, torcar la sanch vostra e veure los » lochs don es exida!» E,' baxant se, besaua aquell front glorios, banyant lo largament ab les sues lagrimes, dient: «O, Fill meu y Senyor! » Quanta alegria prenien los meus vlls mirant » la bellea de aquest front, e ab quanta * dolor [*f.* 229 *b*] » e amargor lo contemple ara vehent lo axi » trahucat e foradat, vnflat e sanchtrait!» E, mirant les orelles, veya les nafrades de les spines de la corona quey hauien tocat, vnflades e plenes de sanch; besaua les ab multissima dolor, e deya: «O, Fill meu! E quina dolor sentis en » aquestes dolçes orelles, qui son de les parts » pus sensibles del cors! O, dolor inrecomptable! » *Aures ille que in Celis audiunt: Sanctus, sanc-* » *tus, sanctus, Dominus Deus Sabbaoth, audierunt* » *in terris: demonium habes;* car aquelles orelles, » que en lo Cel inçessantment hoen: «Sanct, sanct, » sanct es lo Deu nostre Senyor!» de les hosts » angelicals, han hoit en la terra, per los homens » desconexents: «Demoni has tu!», e infinides » altres jnjuries e vituperis!» E, venint la dolorosa Mare als vlls, posa la boca sobre aquells e stigue gran peça sens parlar, lauantlos abundosament de amargoses lagrimes; e, dreçant se, dix: «*Caligauerunt in morte oculi tui, et illa* » *magna luminaria que illuminant orbem, ad ho-* » *ram extincta sunt.*» Volent dir: «O, Fill meu » e vida mia! Tancats son per mort los vostres » gloriosos vlls; e aquelles dos grans luminaries » que lo mon alegren e illuminen, a la hora de » ara apagades son! O, Senyor, que ab vna mi-

» rada vostra descansaua yo de totes les mies » dolors, e ara crexen los meus turments mirant » aquests vlls axi tancats e closos per mitja » de mort!» E, mirant aquell nas delicat, veu lo axi vbert e afilat, e dix: «O, nas qui les olors » e dolçors de Paradys has sentit! De quantes [f. 229 c] » pudors e males olors est stat turmentat * en » aquesta nit e dia!» E, baxant la piadosa Mare la sua cara, besal en la boca ab tanta dolor e lagrimes que paria volgues esclatar recordant se de aquells tan dolços parlaments e raonaments, a ella tan plaents, que ab ell hauia hagut en la vida sua; e deya: «O, alegria e consolacio » mia! Finits son los parlaments que en la pre» sent vida Vos e yo hauer soliem! Apartats e » partits son de mi tots los delits meus! En re» cordança de dolors sera la vida mia, puix » la dolçor de la vostra veu hoir no puch! O, » dolor sens mesura! *Os illud quod docet angelos,* » *homines instruxit, morte silentium imposuit;* car » aquella diuinal boca, qui als angels adoctrina » e adelita, e als homens instruix e auisa, la » cruel mort ha imposat silenci! O, silenci do» loros! ¿Qual cor de mare lo pora durar? Tenir » lo Fill mort en la falda e no poder hoir la » sua paraula! O, Senyor e Fill meu, que ab » lo beure amargos tancas la boca vostra! Fel » fon la vostra darrera vianda! Vos, qui fartau » de dolçor los angels els homens, en amargor » haueu finit la vida vostra! O, Senyor! Y tan » amarga y tan dolorada sera la vida de la vostra » Mare recordant la pena vostra!» E, contemplant la piadosa Senyora tota aquella faç gloriosa, laua la ab multissimes lagrimes vehent la axi colpejada e alterada: la barba, tota pe-

lada, torcaua la ab vn net drap, ab reuerencia e amor inestimable, e deya: «O, Senyor y amor » mia! Quina dolor es aquesta tan crua, per a » mirar se ab vlls de mare, que la vostra cara, » qui es speciosissima sobre tota creatura, ale- » gria e gloria dels * angels, axi sia difforma e [*f. 229 d*] » alterada que enuides pot esser coneguda!» E, besant la moltes vegades, deya: «O, Fill meu! » Ajudau me a portar aquesta tan aguda dolor, » que ja no basta força humana a sentir tanta » amargor!» E mirant la trista Mare aquells braços tots deslorigats, e les mans tan cruament foradades, los dits arrunçats, prenia aquelles mans turmentades, ades la vna, ades laltra, e, trauessada de intrinseca dolor, besaua les ab increybles lagrimes, acostant les se ab molta pietat als vlls e a la cara, dient, ab vn gran sospir: «*Manus ille que fundauerunt celos, extente » sunt in cruce: clauisque transuerberate durissi- » mis.*» Volent dir: «O, Senyor! Y aquestes mans, » que han format lo cel, esteses son stades » en la creu, trauessades e turmentades dura- » ment! O, Senyor, que aquell propheta Zacha- » ries, veent en sperit aquest doloros dia, mirant » e contemplant lo turment de les vostres deli- » cades mans, interrogaus, dient: *Que sunt plage » iste in medio manuum tuarum?* Volent dir: O, » clement Senyor! ¿Quines plagues tan doloroses » son aquestes que son fetes en mig de les vostres » delicades mans? E vos, Fill meu, respongues » axi com aquell que ja sabieu les mies dolcrs » e quant tendrament trauessarien la mia anima » les vostres nafres, e digues: *His plagatus sum » in medio eorum qui diligebant me.* O, Senyor, » que gran veritat digues que en mig de les

» mies entramenes son fetes les vostres nafres, » qui so la persona que pus carament vos ame! » E de aqui, Senyor, nunqua seran delides, ans [f. 230 a] » se*ran tan fresques com huy tot lo temps de » la mia vida. Yo so aquella, Fill meu, que » puch dir, ab molta veritat: *Ego enim stigmata* » *Domini Iesu in corpore meo porto.*» E, tornant a besar aquelles nafrades mans, deya: «O, spe- » rança dels peccadors! Y ab quanta confiança » poden demanar a vos misericordia los menes- » terosos, que saben teniu les mans vbertes, no » volent retenir res, ans donar e escampar lar- » gament los beneficis vostres a qui dispondre » se volra a pendrels! E negu nols perdra sino » sols per culpa sua.»

CAPITOL .CCXX. CÓM LA PIADOSA MARE, AB GRANS E ABUNDOSES LAGREMES, CONTINUA SON PLANCT SOBRE LOS PITS E SAGRADA NAFRA DEL COSTAT DEL SEU FILL.

BAXANT la Senyora los vlls, mira los pits del seu amat Fill e veu aquells ossos desjuncts que paria lo cuyro volgues rompre per lo cruel estirament; e, ab gran dolor, dix: «O, armari dels » tresors diuinals! Y ¿quius ha pogut axi des- » conçertar que tots los ossos vostres stan fora » de loch? O, Senyor! Y ¿quals mans humanes » han pogut donar tanta e tan cruel pena sens » neguna culpa? O, Fill meu! Si altre no hagues- » seu soffert per los homens sino la pena dolo- » rosa que haueu sentit en los vostres delicats

» pits, los deuria * tant enamorar de vos que [f. 230 b] » sols vn moment no deurien permetre partir se » de vos, ans publicament confessar esser amadors vostres e plorar tostemps les vostres dolors!» O! Com la Mare piadosa vingue a mirar e contemplar la gran nafra del costat, e veu aquella dolorosa vbertura, que lo cor e les entramenes feya manifest, aqui cuyda del tot defallir. E besaua abraçant aquell cors tan amat per ella parit e criat, ab tantes e tan doloroses lagrimes, que a tots los miradors feya esclatar de plorar; e, ab grans sospirs, deya: «O, patriarcha Noe! Aquesta es la verdadera archa que » hauia de anar sobre les aygues del Diluui, » e en figura de aquesta fabricas vos aquella » de fust que tenia la porta en lo costat. O, dolorosa porta! ¿Quals vlls de mare, sens infinida » dolor, mirar la poran? O, Dauid, aui meu, que » ja la hauieu vos vista, aquesta porta, en sperit, » quant digues: *Hec porta Domini iusti intrabunt* » *in eam;* car aquesta es la porta del Senyor, » per la qual entraran los justs! Veniu, donchs, » tots los seruents del meu Fill qui en algunes » tribulacions e tentacions sou posats! Entrau » dins aquesta archa e sereu saluats, car aquesta » sola ha nadat sobre totes les aygues de dolors » per saluar los que dins ella entrar volrien! Açi » troben repos los que fugen del diluui perillos de » les prosperitats e riquees mundanes. Dauid » sabia quins delits sentien los que dins aquesta » archa o casa de fusta reposauen, quant dix: » *Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis* » *quam habitare in tabernaculis peccatorum.* E » perque negu nos * marauellas perque elegia ans [f. 230 c] » esser humiliat e menyspreat dins aquesta casa

» que viure en los delits del mon, qui maten e
» offeguen la anima, dix, en lo mateix psalm:
» *Quia melior est dies vna in atrijs tuis super*
» *milia;* car sens comparacio es major lo delit
» spiritual que sent la anima que dins aquest
» palau reposa, en vn dia, que tots los plaers
» que pensar se poden. O, Fill meu, que aquesta
» nafra gloriosa es botiga de specieria! Açis tro-
» ben los singulars cordials e medecines a guarir
» tota natura de malalties; e perço, Senyor,
» nengu no pereix sino qui a vos acostar nos vol.
» O, animes deuotes! Mirau quant exçes de amor
» e caritat vos ha hagut lo meu tan amat Fill!
» *Patet archanum cordis per foramina corporis;*
» car, obrint lo seu costat, vos ha mostrat les
» riquees e tresor del seu misericordios cor, qui
» es ple de dolçor e clemencia e de suauitat
» inestimable. *Quam excusationem habet qui in*
» *odorem vnguentorum horum non currit.* O, de
» quant sera culpable qui aquesta singular olor
» e dolçor de preciosos vnguents no sent nen
» te cura! Aquest es lort tancat e la font sage-
» llada que Salamo veu quant dix: *Ortus con-*
» *clusus, fons signatus.* La porta de aquest ort
» es verdader menyspreu de totes coses que al
» cors poden dar delit, car nunqua la anima
» reposara dins aquest ort fins lom de tot haja
» auorrit si mateix e ses propries voluntats. Lo
» sagell de aquesta dolça font se emprenta en
» aquella çera gomada de vera deuocio que fa
» regalar la anima en ques troba e aparexer
[*f. 230 d*] » en ella aquelles armes del Rey * crucificat, em-
» prentades e pintades per continua recordacio.
» O, que aquesta es la piscina hon guarexen los
» malalts, no solament vn, ans infinits! Negu

noy entra ab verdadera fe que tantost no guareixca.» E, tornant la Senyora a besar aquella dolorosa nafra, regaua la de lagrimes, no podent dir res de boca, e dins lo seu cor trencaua per dolor. E, girant los vlls, miraua tot aquell cors e no veye en ell part neguna sançera que tot no fos nafrat e colpejat; e, trauessada per coltell de dolor, los seus vlls eren axi com a fonts viues lançant doloroses lagrimes, e, ab grans sospirs, deya: «O, clemencia infinida! Y tant haueu amat los homens que axi haueu abandonat la vostra persona a tota natura de turments per donar a ells repos! O, Senyor! Y dins la anima vostra cremaueu per foch de amor e caritat, e de fora ereu per les mans de vostres enemichs tan cruament turmentat que tota la bellea de vostra persona han difformat! O, Senyor! Y ¿no sou vos aquell del qual Ysayes parla, dient: *Omne lignum Paradisi Dei non est assimilatum illi et pulchritudini eius, quoniam speciosum feci eum*? ¿Hon es ara, Senyor, aquesta tanta pulcritut e bellea, que no veig en tota la vostra persona sino nafres e blauures e turments infinits? O, Fill meu! No permetau quels homens vos sien desconexents ne obliden tanta amor, car peccat seria digne de molta punicio!»

CAPITOL .CCXXI. COM LA AMABLE MAGDALENA, STANT, * AB GRAN PLOR, AFFERRADA ALS PEUS DE JESUS, CONUIDA, PER MANAMENT DE LA SENYORA, .VIJ. LINATGES DE PECCADORS A PLORAR AQUELL QUI PER DESTROIR LO PECCAT ERA. [*f. 231 a*]

E mirant la Senyora los peus de aquell tan amat Fill, veu Magdalena ab ells tan afferrada, plorant tan agrament, no podent pendre negun conort de la mort tan dolorosa del seu Mestre e Senyor tan car; e dix li la Senyora: «O, Magdalena amada » mia! Digau als peccadors que haueu sentit ne » trobat en aquexos peus del meu Fill e Mestre » vostre, e quant deu esser plorada per ells e » recordada la mort dolorosa de aquest Senyor, » qui tant carament los ha amat que, per de- » liurar los de la diabolical seruitut e captiuitat, » si mateix ha donat a tantes dolors e penes!» E Magdalena, hoint parlar la Mare piadosa de les dolors del seu tan amat Fill, augmenta lo doloros plor en tanta quantitat que paria volgues esclatar; e desijosa de manifestar les misericordies del Senyor, segons la Mare sua manat li hauia, dreçant se vn poch, crida vn gran crit en feruor de sperit, dient: «*Venite, audite et narra-* » *bo omnes qui timetis Deum: quanta fecit anime* » *mee.*» Volent dir: «Veniu! Escoltau a mi tots » los que amau lo Senyor, e recitar vos he quant » beneficis ha fet a la mia anima e a tota natura [*f. 231 b*] » humana, e quant * deuen per tots esser esti- » mats e coneguts; car diu Salamo: *Honora me-* » *dicum propter necessitatem;* ço es, que honrem » lo metge per la necessitat. O, que aquest es » lo verdader metge que mereix honor e gloria » sens lo qual totes les malalties eren incurables » e per guarir a nosaltres ses fet malalt de tan » dolorosa malaltia que a la mort lo ha portat! » *Et qui non fuit cum infirmo infirmatus, infir-* » *mus non potest conferre sanitatem.* O, tots aquells

» queus trobau malalts de qualseuol de aquestes
» set malalties cruels de que yo so stada tocada!
» Veniu e feu gran planct de la mort de aquest
» glorios Metge, qui tota la sanch sua ha despes
» en medicines per a la salut nostra! O, super-
» bios! Sies confus e plora los vituperis del meu
» Senyor, car scrit es: *Erubescat homo fine super-*
» *bus, quia humilis factus est Deus.* O, superbia!
» ¿Com te gosaras nomenar entre los homens,
» que lo Fill de Deu per aterrar a tu se sia tant
» humiliat! Car de sa Magestat ha dit Ysayes:
» *Pedibus conculcauit coronam superbie;* co es,
» que ab los seus nafrats peus ha calcigat la
» corona de superbia. O, auaricios! Quina dolor
» sens mesura deu esser la tua com penses la
» caritat abundosa de aquest Senyor, que la
» persona sua ha donat a turments, la sanch
» sua ha escampada, la roba pobrelleta que tenia
» en mans de sos enemichs la lexada, e que tu
» thesaurizes los diners, negant la vida als po-
» bres, los quals en nom de aquest Senyor te
» demanen almoyna! E perço lo Senyor, ab mol-
» ta furor, dira, en la mort, al impiados qui
» misericordia ha negat a * son proisme: *Vocaui* [*f. 231 c*]
» *et renuistis: extendi manum meam et non fuit*
» *qui aspiceret;* ço es: Vous he cridat e nom
» haueu volgut hoyr; he estesa la ma mia e
» haueu me girat la cara, menyspreant me e no
» volent me mirar ne ajudar! Car la crueltat
» feta al proisme lo meu Senyor la pren en
» persona sua. O, germans! No vullau amar les
» coses que morint haueu a lexar; car, si la mort
» teniu en continua memoria, oblidareu facil-
» ment lo terrenal mon e tot quant dell es, car
» scrit es: *Facile contemnit omnia qui semper*

» *cogitat se moriturum.* O, tots aquells qui, amant
» delits, la carn vostra haueu ensutziada! Hajau
» molta dolor e plorau aquest Senyor, que tant
» ha exalçada la carn humana que, per glorificar
» aquella e denejar la de tot peccat, tants tur-
» ments ha soffert, e la vida sua ha donat per-
» que lome resuscita(*t*)s de la mort de peccat!
» Cap nostre ses fet per honrar la nostra natura!
» *Erubescat sub spinoso capite membrum fieri*
» *delicatum;* car gran vergonya deueu hauer de
» trobar vos delicats com siau membres de cap
» tan turmentat e spinat! Amau penitencia e
» fugiu delits! Seguiu lo exemple del vostre Cap
» e Redemptor! Hajau en recort la vida sua,
» qui tota fon penitencia, e la fi sua en strem
» de dolors! Les lagrimes de contricio hajau fa-
» miliars, car aquesta es la via de Paradys! E
» de aço nos amonesta Ysayes, dient: *Hec via*
» *ambulate in ea; neque ad dexteram neque ad*
» *sinistram;* car la vera penitencia deu fugir
» los strems, e anar per via dreta, e durar fins a
[*f. 231 d*] » la fi, a exemple del meu * Mestre e Senyor,
» que nunqua la desemparada durant la vida
» sua. O, germans, tots los que per jra sou en-
» malaltits! Veniu e feu ab mi doloros plant de
» la mort de aquest Rey pacifich que tostemps
» ha entes en tractar pau entre lo seu Pare e
» natura humana, e de sa clemencia es dit: *Me-*
» *diator Dei et hominum.* Quant sera confus lome
» impacient en la sua mort! Quant pensara la
» paciencia de aquest Senyor, que axi se es lexat
» turmentar als seus enemichs perque nosaltres
» tingam conort, en les jnjuries nostres, recor-
» dant les sues, remetent a ell la causa de les
» nostres offenses! Car ell es jutge verdader e

sab la veritat de totes coses, qui es conexedor dels cors e de les intencions; car de sa senyoria es dit: *Omnia corda scrutatur Dominus, et vniuersas mentium cogitationes intelligit.* O, tots aquells qui en delits de menjar haueu occupat la vida vostra! Veniu e feu doloros plor de la mort de aquest Senyor, tan abstinent que, en lo strem de la sua mort, de aygua ha passat fretura, no podent hauer vna gota per a refrescar la assedegada boca sua, e, en les açerbissimes dolors sues, fel li han donat per restaurant. Tot aço per satisfer als peccats que per gola se cometien! ¿Qui sera daçiuant tant destemprat que no pose gran limit en son menjar e beure recordant se dels turments que aquest Senyor ha soffer per guarir nos de aquest peccat? O, tots los queus sentiu tocats del veri de enueja! Veniu e feu doloros planct sobre la mort de aquest Senyor, la qual per mitja de aquest peccat es stada tractada e acabada! Aquest * [*f. 232 a*] ha donat tan gran animo als juheus de perseguir lo meu Senyor e Mestre, que repos no han hagut fins han complit en la persona sua tot lo que enueja e malicia de ells desijaua. Aquest peccat es judaych e nos deu trobar sino en juheus e miserables persones, car corromp totes les virtuts, destempra la lengua, ençega la consciencia; e perço Ysayes diu dels enuejosos: *Labia eius repleta sunt indignatione, et lingua eius quasi ignis deuorans.* O, miserables enuejosos, que, si be mirau, noy ha res en esta vida que dega esser enu[e]jat, car riquees e honors no poden esser posseydes sens moltes dolors, segons testifica Salamo, queu

» hauia tot prouat, lo qual diu: *Vidi que fiunt cuncta sub sole, et ecce vniuersa vanitas et afflictio spiritus;* car, mirant totes les occupacions dels posats en honors, ha conegut esser plenes de tota vanitat e afflictio de sperit. O! No vullau daçiauant esser catius de aquest cruel peccat! Recordau vos que aquest Senyor es mort generalment per tots e dona la sua gracia abundantment a qui pendre la vol, e quens mana amar lo proisme e desijar li tot be, segons ell mateix ha dit en sos sermons: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* O, vosaltres, pereosos, queus trobau adormits e frets, sens neguna deuocio! Exercitau vos e despertau vos, plorau sens cessar; car mort es lo victorios Senyor per donar nos esforç a vençre totes les tentacions nostres! No siau negligents: recordau les dolors e penes que en tant poch temps ha soffert lo Senyor per amor [*f.* 232 *b*] vostra! * Guardau que aquest peccat ençega la anima e li fa perdre molts merits, e perço es dit: *Ubi enim consciencia tenebrosa est, totum corpus obscurum est;* car aquest peccat, entenebrant la consciencia, ennegreix la fama e destroix la persona, acurta la vida, porta la anima nua e despullada a la mort; e perço dix Dauid: *Tempus faciendi Domine dissipauerunt legem tuam;* car, sperar de dia en dia temps de be obrar, han dissipat la Ley diuina, lexant les coses de poch en poch per negligencia. O, germans meus, tots justats, malalts e sans! Veniu! Lançau vos als peus del meu Senyor! Sentiu les dolors sues! Contemplau aquestes nafres dels dits peus, qui son dos spills de vida! Aci veureu clarament los de-

» falliments vostres, e trobareu medicina propria » a cascu de aquells! De açi poareu diuersitat » de lagrimes; de aqui traureu aygues no cone- » gudes, dolçors no recomptables! ¿Quim sepa- » rara de aquests gloriosos peus? Açi es la vida » mia! Açi es tot lo meu repos! Açi he yo trobat » tresor inestimable! Perdent a vos, Senyor, tot » be es de mi separat! O, Senyor! Y ¿no diu » lo Ecclesiastich: *Beati sunt qui te viderunt et* » *in amicicia tua decorati sunt*? O, Senyor, que » aquesta beatitut yo la he largament sentida » stant en la companyia vostra! Car, sentint » la amor e dolçor de la Magestat vostra, me » paria ja esser benauenturada e embellida de » tot be; tenint a Vos, res nom fallia, o, Senyor! » Y ara tot se es a mi conuertit en dolor; car, » perdent a Vos per mort, so despullada de tota » la gloria mia! Ja repos negu no haure en tota * [*f. 232 c*] » la vida mia! ¿Hon jre, Senyor, que tots los » lochs me son stranys, puix a Vos no trobare?» E, besant fort aquells sacratissims peus, perde lo parlar per vna gran peça.

CAPITOL .CCXXII. COM, LA SENYORA PER EXTREMA DOLOR ESMORTINT SE, LOS NOBLES BARONS PRENGUEREN LO CORS DEL SENYOR E, POSANT LO SOBRE VNA GRAN PEDRA, VNTAREN E ENBENAREN AQUELL, AB GRANS PLORS E MULTISSIMES LAGRIMES.

la dolorosa Mare, tant com dura lo plant de Magdalena, stigue la cara sua ab la del Fill pegada, besant lo stretament, abraçant tot lo seu cors

ab tanta amor e dolor que paria lo volgues tornar a metre dins les entramenes sues, don era exit; e ploraua tan piadosament e ab tanta amargor que a tots trencaua lo cor e degu no li podia dir res: tanta era la pietat que hauien de sa senyoria! E Joseph e Nicodemus, prenint esforç, agenollaren se dauant ella, dient: «O, » Senyora! Placiaus pendre algun spay en vostra » dolor, e licencia nos que prengam lo sagrat cors » del vostre Fill per a vntar aquel.» E la Mare, hoint aço, fon ferida de tan gran dolor que dir ne recontar nos poria; e lança vn gran sospir, [*f. 232 d*] di*ent: «O, separacio dolorosa! ¿Quit pora comportar?» E, dient aço, totes les forces li fallіren, e abandona los braços ab que tenia lo Fill mort abraçat, e smortis no podent sostenir tanta dolor E Joseph e Nicodemus prengueren lo cors del Senyor ab molta dolor e pietat, vehent la Mare axi smortida, e posaren aquell sobre vna pedra marbre, en la qual ja hauien estes vna part de aquella tela ab que hauien a embolicar lo cors del Senyor, e aquil vntaren ab aquells vnguents, mesclats ab moltes lagrimes. E, tornant la piadosa Mare del seu doloros esmortiment, leuas ab força de amor, e ana a la pedra hon tenien estes lo Fill e posas al seu cap, regant la sua cara de lagrimes; e Magdalena ana als peus, no volent que nengu los vntas sino ella. E Joan prenia les mans del seu Mestre e besaua les ab grans plors, dient: « O, Senyor! Yo sols so restat a veure tantes » dolors! ¿Que fara, Senyor, lo desolat dexeble » sens la companyia del seu Mestre? O, Senyor! » Si morint pogues esser ajustat ab Vos en lo » sepulchre, quanta seria la gloria mia! ¿Hon jre

» ne a quim acostare?» E venint Joseph e Nicodemus a vntar los braços e mans, que ja hauien vntat les altres parts del cors, Johan los ajuda ab molta dolor e lagrimes, desijant morir e no restar sens lo Mestre seu. E, vntat lo Senyor, embolicaren lo seu cors en aquella tela prima e molt neta, dexant li la cara descuberta per contentar la Mare, qui ab tanta dolor totes estes coses miraua; e, del drap que restaua, feren vnes benes largues e embenaren tot aquell * [*f. 233 a*] diuinal cors a la manera judayca. E tenien vn sudari, a manera de touallola larga, per a cobrir li lo cap e la caıa, e stauen axi de peus sperant que la dolorosa Mare los licencias de cobrir li la cara. E la Senyora, que conegue que a ella sperauen, reuengue en tantes lagrimes e sospirs que paria volgues rompre per les entramenes, e dix: «*Fletum deducite oculi mei, et liquesce* » *anima mea igne compassionis superamabilis* » *Filij mei.*» Volent dir: «O, vlls meus! Lançau » vn abundos plor e multitud de lagrimes, e » regale la mia anima de ardentissim foch de » compassio sobre lo amantissim Fill meu, car » a separar me tinch de la vista sua! O, dolor » jrremediable, que la Mare haja acompanyar » lo Fill a la sepultura e restar en vida dolorosa!» E besal ab vna dolor tan extrema, tota la persona sua tremolant de tan dura separacio, e apartant se vn poch la cortesa Senyora per no fer sperar tant aquells senyors qui stauen de peus sperant la fi del seu planct, lo qual finar no podia. E abaxas, sient se en terra, arrimant lo cap en la pedra hon jaya lo seu Fill: aqui cuyda morir. E Joseph e Nicodemus, ficant los genolls, posaren la vn cap de aquella

touallola sobre la cara del Senyor, e ab lo restant embolicaren li lo cap e la dita cara. E la piadosa Mare, alçant vn poch lo cap, veu ja la faç del Fill cuberta; e, lançant vn gran sospir, dix: «O, drap doloros, quim apartes la vista » tan amada del Fill meu! Ara puch conuidar » totes les creatures a hauer pietat de la mia » dolor, dient a aquelles: «O, vosaltres, creatures [*f. 233 b*] » per * lo meu Fill creades, qui sentiment de » dolor teniu! Ateneu e mirau si es en lo mon » dolor semblant a la mia!»

CAPITOL .CCXXIII. COM LO PRECIOS COS DE JESUS FON TANCAT DINS LO SEPULCRE, E DE LA INESTIMABLE DOLOR DE LA SENYORA.

aquells virtuosos barons, Joseph e Nicodemus, prengueren lo Senyor per les espalles, e Joan e Magdalena portauen los peus: les altres deuotes dones anauen al mig. E la dolorosa Mare anaua al cap, retenint aquell ab les sues mans, no sens infinida dolor; e les germanes de aquesta Senyora tan dolorada anauen li la vna a la part dreta, laltra a la esquerra, portant sa senyoria per lo braç, car tenir nos podia: tant era turmentada de multitud de penes e dolors! E, axi anant la piadosa Mare, entona vn doloros plor, e tots seguiren aquella ab molta pietat e compassio. E axi vingueren fins al ort hon lo sepulchre staua, lo qual era fet en esta manera, ço es: que la entrada era vna coua redona, e dins aquella hauia vna coueta chica cauada en

la penya; e hauia nou palms de largaria e altres tants de altaria, e tenia vna porta quis cloyia ab vna pesada losa quey venia molt justa; e dins la dita coueta, a mandreta, al costat de la dita porta, hauia en la roca * vna manera [*f. 233 c*] de altar olit tallat en la propria roca, tot maçiç e pla, de la mateixa largaria de la coua: de altaria e amplaria hauia quatre palms e mig. E, entrant per la primera coua ab aquell precios cors, la senyora Mare se altera molt, e reuengue en tan doloros plor que paria volgues rompre per lo cor; e dix: «*Contritum est cor meum in medio mei: et contremuerunt omnia ossa mea.*» Volent dir: «O, Fill meu y Senyor! ¿Quina entrada tan dolorosa es aquesta, que lo meu cor es tot trencat dins mi mateixa e han tremolat tots los meus ossos per extrema pena?» E, venint a la porta de la pus chica coua, per esser la porta baxa e streta no pogueren entrar axi com venien, ans Johan entra primer, qui portaua los peus, restant Magdalena de fora ab grans crits; e Joseph, tot sol, prengue les espalles, arrimant lo cap del Senyor sobre los seus pits; e axi passaren la stretura de la porta. E tantost entra la dolorosa Mare, e Nicodemus, e Magdalena, e los quey caberen; car lo loch era molt stret e noy cabien sino vna persona dauant altra. E posaren lo cors del Senyor sobre aquell altar de pedra que al costat de la porta staua sens neguna altra cubertura. O! La dolorosa Mare, quel veu aqui posat e pensa que a partir sen hauia, cuyda del tot morir, e abraçal tan stret que de dolor strema lo seu cor defallia; e, ab grans sospirs e infinides lagrimes, dix: « *O Fili mi, lumen oculorum meorum! trahe me*

» *post te vinculum misericordie tue et pietate tua* » *sana dolorem meum.*» Volent dir: «O, Fill meu [*f. 233 d*] » tan amat! Vos * sou la lum dels meus vlls » e vida de la mia anima! Tirau me, Senyor, » apres de Vos, ab los ligams de la vostra mise- » ricordia! Feu que muyra e sia acompanyada » ab Vos, car fent a mi aquesta pietat e mi- » sericordia sanareu les mies dolors, car en altra » manera curacio pendre no poden! O, Mort » impiadosa! ¿Per que no prens la Mare ab lo » Fill tan amat? ¿Hon poria yo star millor que » açi, tancada en lo sepulchre ab lo meu Fill? » Tot altre loch me sera strany e solitari; ne- » guna companyia nom sera plaent; totes les » coses que veure e oyre seran a mi dolor e pena, » pus de la vista de aquest Senyor me trobe » apartada! *O amor immensus, Filius meus! o* » *Deus meus, amor eternus, totum bonum meum,* » *felicitas interminabilis! ego volo libenter esse* » *tecum: hoc est totum desyderium meum.* Volent » dir: O, Fill meu, qui sou amor immensa! O, » Deu meu, amor eternal, tot lo meu be e feli- » citat sens terme! La voluntat mia es de esser » ab Vos tostemps ajustada! Aquest es tot lo » meu desig, car sens vos penada e turmentada » sera la vida e anima mia!» E tots los que aqui eren feyen tant doloros planct que paria vol- guessen morir vehent aquella Senyora en tanta angustia. E Joseph, animos caualler, fica lo genoll en terra, supplicant sa senyoria, dient: «Senyora molt excellent: sia de vostra merce » pendre algun poch de esforç, car de necessitat » hauem a exir de açi; que aço, Senyora, sola- » ment es sepulchre per al cors mort del amat » Fill vostre, e no habitacio per a vostra senyo-

» ria.» E, augmentant la Senyora lo seu plor, ab vn * gran sospir respos, dient: «O, Joseph! [*f.* 234 *a*] » Tan gran e tan bella habitacio seria aquesta » per a mi si a Deu hagues plagut que ensemps » ab lo meu Fill yo hagues spirat, e la sepultura » fos vna de Mare e Fill tan amat! O, Joseph! » Quina noua tan dolorosa, que yom haja a » partir e dexar lo meu Fill en sepulchre tancat!» E, tornant abraçar lo seu Fill tan amat, deya: « O, vida mia! Y partir me tinch de vos! Açi » restara la anima mia, en companyia vostra; » e vos, Senyor, jreu ab mi, eus portare tra- » uessat en les mies entramenes!» E, dient aço, perde lo parlar, e ab gemechs dolorosos strenyia lo Fill, no podent se partir de aquell. E Joseph e Nicodemus, mirant la ab molta pietat e compassio, prengueren sa senyoria per lo braç, ajudant li a exir de fora, que moure nos podia e sigueren la aqui en terra en la falda de les sues germanes; e, acabats de exir tots los qui eren dins lo sepulchre, clogueren la porta ab aquella gran pedra. E la Mare, que veu tancar la porta e restar lo seu Fill dintre, axi fon cubert lo seu cor de dolorosa tristicia e angustia mortal que cuyda perdre la vida, esmortis de tan gran esmortiment que paria fos major que los passats; e fon tan gran lo crit de tota aquella gent dins la coua que staua dauant lo sepulcre, que paria lo cel e la terra sen degues entrar. E, retornant la Senyora, miraua la porta del sepulcre, e, ab extrema dolor, deya: «*Eya, Domine,* » *moriar vt te videam: magnum lucrum est mihi* » *mori: nolo viuere: mori affecto vt videam aman-* » *tissimum Filium meum.*» Volent dir: «O, Se- » nyor! No permetau * que yo vixca en tanta [*f.* 234 *b*]

» pena! Manau que muyra e veja a Vos, vida » mia! ¿Quin be major pot esser a mi que morir, » que auorrixch la vida e desije ab gran fam » la mort, per veure e ser ajustada ab lo meu » Fill tan amat?» E sanct Joan acostas a la Senyora, dient: «Senyora: molt es gran nit. » Aquests senyors corren gran perill, car la ma» licia judayca encara no es apagada, ans crech » desijen acabar tots los amichs e seruidors del » senyor Fill vostre; e, si anam molt tart, alguns » dolents poran fer algun cars a aquests senyors, » que no sabriem qui ho ha fet car de tan mali» ciosa gent non pot hom sperar sino tot mal.» E la Senyora, hoit lo perill, lança vn gran sospir e dix: «O! Tan contents poden esser ja los juheus » que dauall terra resta aquell que tant han » perseguit sens causa neguna! Lo meu Fill los » ho ha perdonat e yols perdo, ym dolch de la » perdua de aquest poble e de la destructio de » aquesta ciutat, que prestament se veura en » lo que Ysayes li hauia menaçat quant dix: » *Ciuitatem sublimem humiliabit, et humiliabit* » *eam vsque ad terram, detrahet eam vsque ad* » *puluerem.* Volent dir: La ciutat qui tan so» lenne e sublimada se troba, sera humiliada e » aterrada fins a la pols de la terra, e abaxada » e derrocada e a no res tornada, per la gran » culpa e criminosa malicia sua.»

CAPITOL .CCXXIIII. COM, RETORNANT TOTS DEL SEPULCHRE, LA SENYORA ADORA LA CREU E BESAUA LA SANCH [*f. 234 c*] PRECIOSA SCAM*PADA PER TERRA, AB INFINIDES LAGRIMES E PLANCT.

leuant se la Senyora, qui tenir nos podia, ajudant li Joseph e Nicodemus prenint la per lo braç, ixqueren de aquella coua; e, girant se la dolorosa Mare ab moltes lagrimes, miraua lo loch hon restaua lo seu tresor, segons Jeremies, prophetizant de sa senyoria, dit hauia: «*Jpsa autem » gemens conuersa est retrorsum.*» E, anant per lo cami, hagueren a passar dauant la creu, e aquis renouellaren les sues dolors, car veu la creu e no lo Fill; veu la sanch per terra escampada de Aquell qui tant amaua. E, trauessada de dolor intrinseca, fora cayguda en terra sino per aquells senyors que la portauen del braç; e tots, vehent la sua dolor, se prengueren a plorar agrament. E la piadosa Senyora, tremolant tota la sua persona de nouella alteracio sobre les moltes dolors que ja tenia, mirant la creu lança vn doloros sospir que paria lo cor li volgues fendre; e dix, ab multissima dolor e plor: «*O crux cuius memoria mihi affert immen- » sum dolorem et animi cruciatum.*» Volent dir: « O, creu! La tua memoria dona a mi infinida » dolor e turmenta la mia anima, recordant me » ab quanta pena lo meu Fill, fermat e clauat » en tu, ha donat terme a la vida sua!» E, acostant se molt prop de la creu, agenollas ab molta dolor, adorant la ab singular deuocio per amor de aquell Sen*yor que en ella era mort dexant [*f. 234 d*] la regada de la sua preciosa sanch; e dix: «*O » crux, spes et salus credentium, que ad tam inefa- » bilia bona es electa et preparata! laudant et » exaltant te non tam humana siue angelica mens » aut lingua: quam opera que per te sunt facta.*»

Volent dir: «O, creu, sperança e salut dels creents, » que a tan grans e jrrecomptables bens est elegida e preparada! Loen e exalçen te no solament les penses e lengues humanes e angeliques, ans encara molt mes les singulars obres » que en tu e per tu son fetes!» E, abraçant e besant la Senyora aquesta sancta creu moltes vegades, no sen podia partir; e baxauas en terra ab molta dolor, besant aquella sanch preciosa, e deya: «O, thresor inestimable! ¿Quius » ha axi escampat per terra? *O suauitas et dulcedo » humani generis: per te missa est redemptio a » Deo: populus penitens habebit spem salutis.* O, » sanch inestimable de aquell Fill tan amat qui » de les mies entramenes es exit! Tu est suauitat » e dolçor al humanal linage, car per tu ha » tremes Deu omnipotent salut e redemptio als » homens; perque lo poble penident pot hauer » ferma sperança de salut!» E tots los que aqui eren, veent aquesta Senyora ab tanta dolor e prudencia fer les sues contemplacions, agenollaren se tots ab moltes lagrimes, adoraren la gloriosa creu, a exemple de la piadosa Mare, qui fon la primera que la adora, no sens molta dolor e trencament de cor.

[*f. 235 a*] *CAPITOL .CCXXV. COM LA MARE DE DEU, PLEGANT A LA PORTA DE LA CIUTAT, PRES COMIAT DELS NOBLES BARONS JOSEPH E NICODEMUS.

E partint de aqui per la molta cuyta de la nit, ab molta pena e treball plegaren a la porta de la ciutat; e aqui hagueren a seure la Senyora, que ja

anar ni tenir nos podia, axi per les moltes dolors que ja portaua com per lo recort que per aquell portal era exida acompanyant lo seu Fill, e ara tornaua sens ell. E de aço feu aqui vn doloros planct, e tots ab ella; car era lo seu plor tan piados e moderat que lo cor trencaua als miradors. E, prenint vn poch de esforç, la dolorosa Senyora giras a Joseph e a Nicodemus, e dix los que tenia per bo que no anassen tots en vna al entrant de la ciutat, car ells eren homens de stat, e molt coneguts, e veent los anar ab ella augmentarien en malicia aquells qui lo seu Fill hauien perseguit, e pensarien en enujar los en tot lo que porien, e que dirien algunes paraules malicioses contra lo seu Fill, que ja era mort, de les que en vida dites li hauien; e que hoir aço a ella seria coltell de mort. E aquells, ab moltes lagrimes, respongueren a sa senyoria, dient: «Senyora: nosaltres nous lexarem may: » morir volem en seruir vostre; supplicant vos» tra senyoria vullau pendre per posada qual» seuulla de * les cases nostres, les quals son [*f. 235 b*] » totes al seruici vostre ensemps ab les persones » nostres.» E la Senyora, hoint los, reuengue en moltes lagrimes, conexent la gran pietat que aquells senyors tenien de la sua soledat e molta dolor, e dix los: «O, germans! Pensau que per » mi es molt estimat e agrait lo que fet haueu » e desijau fer, car en temps de tanta perse» cucio e furia vna bona cara contenta; e vosal» tres sou stats tan amables e caritatius al meu » Fill e a mi, que no solament de cara e de » paraula, ans obres de singular amor nos haueu » mostrades. Nostre Senyor Deu, qui sab vos» tres sanctes intencions e veu que anau per la

» carrera dreta dels seus manaments, reta a
» vosaltres lo guardo que merexen vostres vir-
» tuoses obres, car de sa Magestat ha dit Je-
» remies: *Cuius oculi aperti sunt super omnes*
» *vias filiorum Adam, vt reddat vnicuique se-*
» *cundum vias suas.* Del anar meu a les cases
» vostres vos regracie tant com puch, e accepte
» la bona voluntat vostra: yo tinch deliberat
» de no anar en altre loch sino en aquella casa
» hon lo meu Fill ha fet la darrera çena. Alli
» sera la habitacio mia, contemplant ab molta
» dolor *in loco vbi steterunt pedes eius.* E de açi
» vull pendre comiat de vosaltres; car, ab tot
» siau tan animosos, yo nous vull metre en
» perill: de la voluntat vostra so tant acom-
» panyada que no vull pus a present, sino queus
» deman de gracia aneu tantost a les posades
» vostres, car no vull reste nengu ab mi sino
» Johan e les dones.» E aquells senyors, que
[*f. 235 c*] veren que * la voluntat de sa senyoria era axi
deliberada que de aquis partissen, no volgueren
mes contrastar, ans, ab molta dolor, ficaren lo
genoll en terra per besar la ma a la Senyora;
e aquella per res nols volgue donar la ma, ans
los abraça ab molta dolor e lagrimes. E ells
supplicaren sa senyoria quels donas la benedictio
sua, e digueren li: «*Tu es fortitudo nostra et re-*
» *fugium nostrum, consolatio nostra et protectio.*»
Volent dir: «O, excellent Senyora! Puix la com-
» panyia del vostre Fill hauem perduda, vos
» sereu la fortalea nostra e lo refugi nostre en
» totes necessitats, e consolacio en nostres an-
» gusties; e vos, Senyora, sereu la protectora
» e Mare nostra: a vos nos comanam tostemps.»
E la Senyora, de sobres de dolor, ja no podia

parlar; e tornauals abraçar, e posauals les mans sobre los caps, mostrant los molta amor. E axis partiren. E la Senyora resta aqui vn poch, pregant Deu lo Pare los guardas de tot perill, puix per amor del seu Fill hauien tant treballat.

CAPITOL .CCXXVI. COM LA SENYORA ENTRA EN LA CIUTAT DE HIERUSALEM AB GRANDISSIM PLOR, E LES DONES, EXINT DE SES CASES, ACOMPANYAUEN AQUELLA EN SA DOLOR.

PRES leuas la Senyora, ajudant li les dos germanes sues; e Johan metes * [f. 235 d] primer, ab vna lanterna que portaua lum, e Magdalena anaua detras, mes morta que viua, sostenint la sa germana Martha. E axi entraren per la ciutat ab vn doloros planct, dient la dolorosa e turmentada Senyora: «*Facta* » *sum omnibus expectaculum: quid faciam, aut* » *quo vadam?*» Volent dir: «O, germanes! Contem- » plau la mia dolor e pena! Mirall de dolor so » feta a totes gents! ¿Que fare ne hon jre?» E les dones, qui tostemps son acompanyades de pietat e de molta dolçor de cor, sentint la venir, hauent molta compassio de les sues tantes dolors e penes, exien de ses cases ab grans plors e crits volent acompanyar la Senyora en sa dolor; e ajustaren se moltes en aquell loch mateix hon la dolorosa Mare hauia encontrat lo seu Fill ab la creu al coll. E aqui la Senyora nos pogue tenir de peus, ans vingue en punt de morir, e la hagueren a seure en terra; e totes les dones aqui entorn, trauessades de dolor vehent aquella

Mare tant turmentada, e ab tanta rao! E la Senyora, recordant se de aquella vista de tanta dolor com alli seren encontrats lo seu Fill e ella anant a la mort, no podia parlar de dolor e ploraua amargosament, e totes les dones ab ella, ferides de molta pietat. E, prenint la Senyora esforç, dix los: «*Audite, mulieres, et docete* » *filias vestras lamentum: et vnaqueque proxi-* » *mam suam lamentum.*» Volent dir: «O, vosal- » tres, dones, qui per la natural pietat vostra » sentiu les dolors mies, e per vostra virtuosa » compassio de cor voleu acompanyar a mi en [*f. 236 a*] » les mies penes! Hoyu e escoltau les * mies » dolors! Mostrau a les filles vostres de fer planct, » les quals, per sa tendra edat, no han experi- » mentat dolors; e les vnes a les altres conuidau » vos a lamentacio e plor, car sola so restada, » sens negun consolador! La vida ses de mi » partida, dexant me en vida mortal e dolorosa!» E, aquelles piadoses dones vehent axi parlar la Mare qui venia de acompanyar lo Fill a la mort e a la sepultura, fon lo plor tan gran que cuydaren morir, no podent se parlar les vnes a les altres. E sanct Johan, que veu lo gran crit de les dites dones, acostas a la Senyora, dient: « O, Senyora! Preniu esforç e anem, car si aço » es sentit per algu dels nostres enemichs diran » que volem aualotar la ciutat.» E la Senyora, hoint aço, leuas ab molta dolor e saluda del cap a totes aquelles dones, pregant les tornassen a ses cases. E elles volien la acompanyar e no partir se de sa senyoria; e ella no permete que neguna anas ab ella. E tornarensen per no enujar la. E, anant per la carrera, les dones de stat feyen se a les finestres, e, per gran compassio

que hauien de aquella real Senyora, deuallauen a les portes per consolar sa senyoria. E ella, girant se vehent la pietat de aquelles, deyals: « *O mulieres opulente, surgite et audite vocem* » *meam: quia hodie valde me amaritudine repleuit* » *Omnipotens.*» Volent dir: «O, dones generoses » qui abundau en bens e delits! Leuau la vostra » pensa e hoyu les mies paraules, e hajau recort » de la mia dolor, car huy en aquest dia ma » recomplida de molt amargosa dolor lo omni- » potent Deu donant lo seu Fill * e meu a tan [*f. 236 b*] » ignominiosa mort per saluar lo poble seu e » donar vida a aquells qui eren condennats a » mort eternal! E de aquest gran misteri es dit: » *O magnum pietatis opus: mors mortua tunc est* » *quando in ligno mortua vita fuit.* Volent dir: « O, obra de magnanima pietat quant en lo » fust de la creu fon mort lo Rey de vida, lo » qual mata e vençe la mort als peccadors de- » guda!» E aquelles senyores, veent aquella Mare tan dolorada, e ab tanta raho, plorauen e planyien la perdua de sa senyoria ab molta dolor e planct; perque fon lauors complida la prophetia de Jeremies qui diu: «*Vox in vijs audita est:* » *ploratus et vlulatus filiarum Israel;*» car la veu del plor doloros de les filles de Jsrael fon hoyda aquella nit per tots los carres e plaçes.

CAPITOL .CCXXVII. COM LA DOLORADA SENYORA VINGUE AL CENACLE HON LO SENYOR HAUIA FET LA CENA, E AQUI, RECITANT LOS ACTES DE AQUELL, FEU PIADOS PLANCT, ESCAMPANT MOLTES LAGREMES.

anant axi la Senyora, peruingue a la casa hon deuia posar, e no la conexia; e dix li Johan: «Senyora: aquesta es » la casa hon anit feu la dar*rera çena [f. 236 c] » lo Senyor e Fill vostre.» O! La Mare dolorosa, que pensa que hauia de entrar en la casa hon lo seu Fill era stat e que a ell no trobaria, cuyda morir, refrescant se totes les sues dolors. E Johan toca cuytadament a la porta veent que ja la Senyora nos podia tenir de peus: tant la turmentaua lo doloros enyorament que del seu Fill tenia! E lo senyor de la casa, sentint tocar, jas pensa que la Mare dolorosa del Senyor que ell tant amaua deuia venir, car sabia que no tenia casa propria; e mana ençendre vn parell de antorches, e ell e sa muller e filles deuallaren dauall e manaren obrir la porta. E entra la Senyora e los que ab ella venien, e tancaren prestament la porta, car tots los que amauen a Jesus stauen temerosos de la malicia judayca. E vehent aquella Senyora mes morta que viua, axi alterada la cara e cuberta de tanta dolor, sola, sens lo Fill, e de tots los dexebles no veyen sino Johan; e fon lo plor e crit tan gran entre ells que no pogueren per gran peça dir res a sa senyoria. E lo senyor de casa, prenint algun poch de esforç, dix: «O, Senyora! Quina dolor » es stada, no solament a vos, qui sou Mare, » mes a tots nosaltres, qui erem seruents e » amichs! En casa mia ses fet huy tan gran dol » e planct que encara negu de nosaltres de sobres » de dolor no som gosats entrar en lo loch hon » feu la cena, car axi se sta la taula parada com » la dexaren.» E la dolorosa Mare que hoy dir

que encara staua parada la taula hon lo seu Fill hauia presa la darrera refectio, leuas ab vna dolor tan * aguda que li trauessaua les entra- [*f. 236 d*] menes, e dix que volia veure aquell loch hon lo seu amat Fill era stat. E Johan, quel sabia be, pres la Senyora per lo braç, e lo senyor de la casa del altra part e axi portaren aquella dolorada Mare a la sala hon lo Fill hauia fet la çena. E, vehent les taules parades, regiraren se les entramenes sues, e dix: «O, Johan! Digues » me hon seya lo meu Fill.» E aquell respos li: « Senyora, açi; e yo al seu costat, e Pere al altra » part, e axi per orde tots los altres; e Judes li » seya de front.» O! La Mare, trauessada de dolor, lanças en terra, besant aquell loch hon los peus del seu amat Fill eren stats, e deya: « O, Senyor e vida mia! Y, puix a Vos no puch » veure ni tocar, besare aquesta terra que han » calcigat los vostres peus! O, dolor que estimar » nos pot! Veure la taula hon vos, Fill meu, » haueu menjat, e dexar a Vos en lo sepulcre! » O, Senyor! Y quina mort tan cuytada y tan » penosa es stada la vostra, que anit sigues en » aquesta taula e a mig jorn spiras en la creu; » e ara stau sol en la sepultura, e dotze apostols » seyen en vostra companyia! La vn vos ha » trait; los altres vos han desemparat! No si » troba negu açi, ajudar me a plorar la dolor, » sino sols lo amat Joan, quius ha seguit en tota » la passio vostra! O, Senyor! Puix tan singular » es stat en amor e fermetat, exalçau lo sobre » tots los altres en la gloria vostra! O, Senyor » y vida mia! ¿Per que haueu permes yo veja » tantes dolors, car tots los lochs hon yom re- » cordare Vos esser stat seran a mi de molta

[*f. 237 a*] » dolor e pena, puix a Vos no veure?» E lo * senyor del cenacle, vehent aquesta Senyora en tan doloros plor per lo recort de la dura separacio de aquell Fill tan car, mana leuar aquelles taules, qui tant la turmentauen pensant que alli hauia menjat aquell qui per mort era della apartat, dexant la en tanta solitut e enyorament. E, leuades les taules, segueren aquella Senyora en lo strado que aqui era, ab lo mantell al cap, tenint la ses germanes per les spalles; e Magdalena staua li dauant fregant li les mans. E la Senyora, mirant Magdalena e recordant se de la amor que lo seu Fill tenia, lança vn gran sospir e dix: «O, Magdalena! ¿Qui passara aquesta » nit tan dolorosa, de tanta solitut? Mort es » aquell quins solia donar consolacio! O, Mag- » dalena! Ab quant plaer venieu vos a seureus » als peus del meu Fill com ell parlaua ab mi! » Tot delit oblidaueu per hoir la sua paraula! » Ara la mort nos ha axi dell separades e apar- » tades que hoir ni veure nol podem!» E Magdalena cridaua, lançant se als peus, dient: «O, » Senyora! Y ¿que fare, que lo cor meu no pot » sostenir tanta dolor? Lo gran enyorament del » meu Senyor turmenta e trauessa la mia anima! » ¿Hon jre, Senyora, quel puga trobar, que sens » ell no he vida ni repos?» E tots los que aqui eren, vehent la dolor de la Senyora e de Magdalena, ploraren tant e tan largament, no podent pendre fi en la sua dolor, recitant cascu lo que hauia vist e hoit de les dolors del Senyor: specialment sanct Johan contaua les coses pus largament, queu hauia tot vist. E la Senyora mal venir alli prop della e que li contas de la * [*f. 237 b*] cena tot lo que hauia dit ni fet lo seu amat

Fill, e en tots los altres lochs; car, ab tot ella ho hagues vist e sentit dins lo seu sperit, volia li fos recitat per aquell qui era en tot stat. Car altres rahons no volia hoir ni sentir sino de aquell Fill qui trauessat tenia dins la sua anima, e podia be dir la Senyora lauors: «*Fasciculus* » *mirre dilectus meus, mihi inter vbera mea com-* » *morabitur;*» car axi com vn fexet de myrra molt amargosa les dolors del seu amat Fill tenia empremtades dins los pits e anima sua.

CAPITOL .CCXXVIII. COM SANCT PERE, AB GRANDISSIM PLOR, TOCHA A LA PORTA DEL CENACLE, E SANCT JOAN E MAGDALENA, PER MANAMENT DE LA MARE DE DEU, LI OBRIREN, ACONSOLANT AQUELL EN SA DOLOR.

stant axi la Senyora, ab tota aquella companyia, ab molta dolor e tristicia, sentiren tocar a la porta, e tots espantats escoltaren si tocarien altra vegada, car tan temerosos stauen que res nols asseguraua. E, tornant a tocar altra vegada, acostas hu de aquells de casa a la porta e senti plorar; e retorna dient: «Quisquisia lo que toca » a la porta, ab dolor ve.» E tots digueren: « Algu dels apostols deu esser, certament.» *E [*f.* 237 *c*] la Senyora, hoint nomenar los apostols, alteras tota e reuingue en gran plor, e dix: «O, Johan! » Ves tost e vejes si seria Pere, car de aquell » tinch clauada la mia anima, car se quanta es » la sua dolor e so certa infinida tristicia e pena » lo acompanya hon se vulla sia!» E, anant

Johan, senti lo doloros plor e conegue que Pere era, e obri li prest e torna a tancar. E, veent se abduy, fon tanta la dolor soptada, que la paraula perderen, e abraçaren se ab tanta amor e dolor que morir cuydaren; e caygueren en terra, no podent se dir neguna paraula. E, apres de molts plors, Pere lança vn gran sospir e dix: « O, Johan! Quanta es la dolor mia! No pensi » may veure negu de vosaltres, ans cregui que » esclataria dins vna coua hon me era tancat! » E com es stat fosch so exit, que dolor e enyo» rament incomportable turmentauen la mia » anima, desijant si poria veure lo meu Senyor » ans que fos mes en la sepultura. E viu vos » de luny quel portaueu al sepulchre, de la qual » vista vingui en strem de mort e caygui en » terra, desijant morir e seguir lo Senyor e Mes» tre meu, que viuint hauia negat e desemparat; » e, aterrat per vergonya e confusio de la mia » errada, no mi gosi acostar. E ara so vengut » ab tanta dolor que raonar ni comptar nos pot, » pensant com me presentare dauant la Senyora, » que haja negat lo seu Fill!» E lo glorios Johan, volent lo aconortar, deya li: «O, Pere! E ¿no » sabeu que tots fugim e no sou vos sol lo que » haueu errat? E lo Mestre e Senyor me dix, » com yo parli ab ell apres la vostra negacio, [*f. 237 d*] » queus ha*uia perdonat e que tenia molta pie» tat de la vostra dolor e que ell vos aconsolaria. » E ¿no sabeu vos, Pere, quant son largues les » misericordies del Senyor, e que a ell es molt » manifest vos no haueu errat de cor, ans sola» ment de paraula, vençut per extrema por?» E lo glorios Pere, no volent pendre negun conort, dobla lo seu plor, e dix: «O, Johan! La mia

» dolor es tanta que no pot esser coneguda ni » estimada sino per mi que la sent; car, si tots » lo haueu lexat, yo sol lo he negat, e aquest » recort trauessa la mia anima de dolor jrre- » comptable. Del que dieu, Joan, de la mise- » ricordia del meu Senyor e Mestre, yo so molt » cert de la pietat e clemencia sua, e axo fa » crexer la dolor e pena mia que a tanta dolçor » e bondat yo haja gosat offendre! Morir deguera » yo, Joan, e no negar lo meu Senyor e Mestre, » qui tant carament me hauia amat! En la vida » sua lo he seguit e seruit en totes les peregri- » nacions sues, e dell nom so partit nem paria » poder viure sens ell; e ara, en la mort, li he » fallit: ne he hagut spay de veure sa senyoria » e demanar li perdo de la errada mia! O, Joan, » que no basta cor huma a sentir tan amargosa » pena com es la mia que axi prest haja perdut » lo meu Senyor per mort ans de reconciliar » me ab ell e manifestar li de boca la dolor mia » e que fos mort als seus peus e no hagues a » viure sens ell vna hora!» E dient aço lançaua tan grans gemechs que lo cor li volia esclatar. E la Senyora, quel sentia, moguda de pietat, ab multissimes lagrimes dix: «O, Magdalena! » E ¿no sentiu Pere? Anau: digau li que vin*ga [*f. 238 a*] » a mi e no tema res, car no pot contar la sua » congoxa a qui mes compassio li haja; car yo » so Mare de dolors, e tinch molta compassio » dels atribulats e nols puch fallir en les neces- » sitats sues.» E Magdalena, leuant se per complir lo manament de la Senyora, ana a la entrada de la porta, e aqui troba lo dolorat Pere; e veent se abduy, recordant se de tantes dolors com en tan poch temps hauien encorregudes,

fon tan gran lo plor entre ells que parlar nos podien. E reforçant la amable Magdalena, qui per consolar lo era venguda, dix, ab grandissim plor: «O, Pere! Gran es la vostra dolor » e digna de esser molt planguda! E si lo conort » de Joan nous farta, perque sou cert no sab » quina cosa es dolor de greu peccat, vullau » vos consolar ab mi, que he sentida e largament experimentada aquesta dolor.» E Pere lança vn gran gemech, e dix: «O, Magdalena! » Be sera a mi algun descans recomptar a vos » la mia dolor, perque se que mentendreu e » haureu molta compassio de la desauentura » mia; ab tot, Magdalena, que la mia dolor no » ha semblant, car si vos haueu peccat e temporejat, no conexieu en aquell temps lo Senyor ne hauieu sentit la sua amor e dolçor, » e des quel haueu conegut nol haueu may offes; » en la mort sua nous sou dell partida; a la sepultura lo haueu acompanyat. ¿Quin conort pendre yo, qui res de aço no he tengut? Car com » pense les grans dolçors e amors quel meu Senyor me hauia monstrat, e auisar me tan largament de la mia cayguda, e res no ma [*f.* 238 *b*] pogut tenir que yo nol haja * negat! O, Magdalena! No cregau que major dolor y haja que » hauer offes la persona que hom molt ama, y » dexar la en cars de necessitat! Aquesta dolor, Magdalena, vos no la haueu sentida, ni » Deu omnipotent laus leixe sentir, car aquesta » trauessa la mia anima, turmenta les mies entramenes: totes les coses que veig e oig fan » crexer la mia dolor, puix no veig lo meu Senyor! O, Magdalena! ¿Com pore aparexer dauant la Mare sua, que yo renouellare totes les

» sues dolors com pensara que yo, que deuia » morir al costat del seu Fill, lo haja axi dexat » e negat?» E respos Magdalena: «O, Pere! No » dupteu: ab gran confiança veniu a la Senyora. » *Quid ad Mariam trepidas accedere, nihil in » ea austerum est, nihil terribile, tota suauis est: » omnibus offert misericordiam suam.*» Volent dir: « O, Pere! Nous haja tant aterrat la temor de » la culpa vostra que dupteu venir e acostar » vos a la Senyora e Mare nostra, car no trobareu en la senyoria sua res aspre ne res espantos: » tota es suau e dolça; a tots offir e dona la misericordia sua. *Hec est Mater pulchre dilectionis » et magnitudinis et sancte spei, que pro miseris » orat: pro afflictis supplicat, pro peccatoribus » intercedit.*» Volent dir: «O, Pere! Aquesta Senyora, ¿no sabeu vos que es Mare de gran » bellea de amor e dilectio, e es magnanima Senyora, e dona als homens sancta sperança, » car prega per los miserables, supplica per los » afligits e es intercessora dels peccadors, e » aquells abraça com a fills com a ella recorren? » Axi veniu, Pere, ab molta confiança, que la » Senyora us spera ab molta pietat.»

*CAPITOL .CCXXIX. COM, VENINT LO GLORIOS PERE DAUANT LA PIADOSA SENYORA, FON PER AQUELLA BENIGNAMENT REBUT E CERTIFICAT LO SEU PECCAT LI ERA PERDONAT MOLT LARGAMENT. [*f. 238 c*]

LEUAS lo glorios Pere ab gemechs jrrecomptables, prenint lo Magdalena la animosa per la ma; e, Johan anant primer, presentaren lo a la Senyora,

qui continuament ploraua. E, lançant se als seus peus, cuyda esclatar e morir del tot, no podent parlar ni formar paraula, que a la Senyora e a tots los altres mouia a tanta pietat que lo plor fon tan gran entre ells que nengu no podia dir res. E lo dolorat Pere prengue esforç, e, lançant vn gran gemech, ab moltes lagrimes dix: «*Miserere mei, Domina, miserere* » *mei quia paratum est cor meum exquirere vo*- » *luntatem tuam.*» Volent dir: «O, Senyora cle- » mentissima! Hajau merce de mi! Soccorreu » a la necessitat mia, car lo cor meu sta prest » e aparellat a seguir la voluntat de la senyoria » vostra! Vejau que manau puga fer per satisfer » al meu Senyor de la tanta errada mia, car ell » sab que, si esclatant la pogues reparar, axo » seria la alegria e consolacio mia!» E la gloriosa, vehent lo en tanta dolor e angustia, mostraua li senyals de molta amor, mas no li podia dir [*f. 238 d*] res de sobres de dolors e plor; e, * apres de gran peça, dix la Senyora, ab molta pietat: «O, Pere! » *Magnifice credis, magnifice et mundaberis: ple*- » *nissime confiteris, plenissime letificaris: non* » *dubitasti credere, non tardo saluare.*» Volent dir la Senyora, aconsolant aquell dexeble, per lo seu Fill e per ella tan amat: «O, Pere! Ja sabeu » que yo reste lochtinent general del meu Fill » en lo mon present, e dispensadora de les mi- » sericordies sues; e perçous dich, de part sua, » que pus vos magnificament haueu cregut que » apres la cayguda vostra trobarieu en ell merce » per la sola bondat sua, pus de cor lay dema- » naueu, siau cert que molt magnificament sereu » mundat, e a gran gloria vostra. E perço com » plenament e sens neguna excusacio haueu con-

» fessada la culpa vostra, plenament vos es per- » donada, e cobrareu aquella gracia singular de » la amor del meu Fill, qui plenament alegrara » la vostra anima; e perço com no haueu dubtat, » ans fermament cregut que yous podia ajudar, » e a mi en absencia del meu amat Fill haueu » recorregut, no vull tardar en dar vos salut. » Car faç vos cert que lo meu [Fill] vos ha per- » donat largament, e vol hajau tanta fermetat » e fortalea que fineu la vida vostra en creu, axi » com ell, perque tot lo mon conega esser vos » dexeble e verdader amador e himitador seu, » e la mort, que vos tant haueu temuda, vos la » desijeu per esser ajustat ab lo amat Mestre » vostre, quius te infinida gloria aparellada, car » no auorreix los peccadors que a ell recorren, » ans los ama; car, *si Dominus non amasset pecca-* » *tores, non pro peccatoribus de Ce*lo in terra* [*f. 239 a*] » *descenderet.* E siau cert, Pere, que la vostra » cayguda ha permes lo meu Fill per gran mis- » teri, car hauiaus fet Princep de la sua Esglesia, » e vol que siau espill a tots los mortals que » negu no fie de si mateix per molt ques veja » en stament alt ni perfet, car tots som en perill » de caure durant la miserable vida del hom, » e los que cayguts seran, a exemple vostre, se » lançen a nadar en lo riu de lagrimes, e tantost » passaran de culpa en gracia, car al meu Se- » nyor e Fill es dit: *Omnia dispensanter et proui-* » *denter facis, et salutem largiter tribuis;* ço es, » que totes coses dispensa e fa ab molta pru- » dencia, e largament dona salut a les animes » qui apres la cayguda a ell tornen. E perço, » Pere, siau cert nous haguera axi abandonat » lo meu Fill sino per lo be que de la vostra

» cayguda se hauia asseguir, car sou tornat ab » tanta contricio que haueu mostrat als pecca» dors lo cami segur de Paradys; als quals lo » Senyor diu, per Jeremies: *Conuertimini, filij » reuertentes, et sanabo aduersiones vestras;* ço » es: Retornau a mi, fills fugitius, car yo so » aquell qui puch sanar e guarir les errades vos» tres. E çertament, Pere, lo cor huma no pot » trobar verdader repos en nenguna cosa sino en » aquell quil ha creat; e perço ha scrit gran ve» ritat aquell qui dix: *Fecisti nos, Domine, ad » te: et ideo inquietum est cor nostrum donec quies» cat in te.* Volent dir: Tu, Senyor, nos has fets » e creats per posseir a tu, e perço lo cor nostre » tostemps es inquiet e turbat fins reposa en tu, » qui est sobiran be. O, Pere! Quanta gracia fa [*f. 239 b*] » Deu al home quant li dona cone*xença de » aquesta veritat, que sapia conexer hon deu » posar la amor e sperança sua! Car dich vos » certament: *Nullus est suauior anime cybus quam » cognitio veritatis;* ço es, que no es al mon » vianda mes dolça e suau a la anima que la » conexença de aquesta sobirana veritat. O, Pere! » Siau del tot confortat, e pensau la gran amor » que lo Fill de Deu e meu vos ha haguda; car, » en quant Deu, eternalment vos ha eligit, deli» berant vsar ab vos de molta clemencia, segons » vos certifica per Jeremies, dient: *Jn caritate » perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans tui;* » volent dir: que en caritat perpetual vos hauia » amat, e perçous delibera tirar apres la vostra » cayguda e hauer merce de vos; e, en quant » home, ja sabeu ab quanta amor vos ha tractat: » en apostol principal vos ha elegit, la cura de » les animes vos ha acomanat, e vol que per

» tots los homens siau molt amąt e estimat; e » dona priuilegi singular a tots los deuots vostres » de hauer vera contricio e abundancia de lagrimes en la vida sua, e finir aquella en gran » grau de caritat.»

CAPITOL .CCXXX. COM SANCT PERE REGRACIA A LA SENYORA LA MERCE QUE FET LI HAUIA, E LOS ALTRES APOSTOLS SE AJUSTAREN, DESPENENT EN LAGRIMES GRAN PART DE LA NIT; E APRES LA SENYORA * SE TANCA EN VNA CELLETA AB LA CORONA DEL SEU FILL. [*f. 239 c*]

E lo glorios Pere, que hoy axi parlar la Senyora e senti dins la sua anima la dolçor de la misericordia del Fill e de la Mare, quasi exint de si mateix, regalaua e fonia la sua anima en lagrimes, strenyent e besant los peus de la Senyora, deya: « *Prouidentiam et clementiam tuam mirabiliter » me munda: vt ab omnibus mundificeris.* » Volent dir: «O, Senyora! Yo conech dins la mia anima » que, per la prouidencia e clemencia vostra, » yo so miraculosament denejat e guarit; e de » aço, Senyora, sereu loada e magnificada per » mi e per tots los que aço hoiran: *Quoniam » misericordia et clemencia tua aut oculos meos » est, et delectatus sum in vocem laudis tue;* car » aquesta misericordia tant abundosa que de » vostra clemencia he rebut es tostemps dauant » los vlls e anima mia, a la qual es singular » delit hoir les laors e excellencies vostres.» E la Senyora, fent lo leuar de terra, dix li: «O,

» Pere! Regraciau al meu Fill la misericordia » sua, del qual deuallen tots bens. *Audi spem » tuam dicentem: medicus sum celestis: corpora » cum animabus curare possum;* car ell es Senyor » de vida e de mort: no oblideu la clemencia » sua ne confieu de vos mateix durant la vida » mortal. *Noli obliuisci qualis fueris, qualis factus » sis: non cesses gratias agere, non taceas confiteri.»*

Volent dir: «O, Pere! No oblideu lo perill en [*f. 239 d*] » que sou * stat per lo vostre peccat, que pus » cautelos sereu, e recordeus quin sou ara per » gracia e misericordia del meu Fill; e no cesseu » de fer gracias a la Magestat sua, ne vullau » callar, ans continuament confessar los bene» ficis seus.» E sanct Pere, prostrant se en terra besant aquella, regraciaua al Senyor la infinida clemencia sua, dient: «*Domine Deus omnipotens, » gratias tibi ago: non quantas debeo, sed sicut va» leo pro omnibus beneficijs tuis.*» Volent dir: « Senyor e Deu omnipotent! Gracias faç a vos » (no quantes dech, mas aquelles que puch ne » basta la mia força) dels grans beneficis que de » vostra Magestat he rebut!» E, dreçant se de terra, prengue les mans de la Senyora, besant aquelles ab molta deuocio e lagrimes, dient: « *Copiosa facta est super me misericordia tua, et » dilatata est super me clemencia tua.*» Volent dir: «O, piadosa Senyora! Y quant copiosament » ses mostrada sobre mi la misericordia vostra, » e dilatada en mi molt la vostra clemencia!» E la Senyora, ab molta amor, dona li la sua benedictio e manali ques sigues. E stant aqui parlant, ab molta dolor e plor, de la mort del Senyor (car la dolorosa Mare sua de alre parlar no podia), vingueren los apostols que fallien,

de hu en hu, cascu per son cami, axi com stauen escampats; e, presentant se a la dolorada Senyora ab molta vergonya e dolor, demanauen perdo a sa senyoria, la qual los rebe ab molta clemencia, aconsolant los tant com podia, fent nouell planct ab cascu de aquells. E axi passant la major part de la nit, veent que lo dia se acostaua, la Senyo*ra dix ques volia separar [*f. 240 a*] dells e tancar se en vn retret, hon pogues plorar largament la absencia del seu amat Fill. «*Solitaria loca querebat amica mroris.*» E, leuant se la Senyora per entrar en lo dit retret, demana la corona de spines a Magdalena, a qui lauia comanada quant la leua del cap del seu amat Fill; e, prenint comiat de tots, dix al senyor de casa que li plagues fer pendre alguna refectio a aquells desolats apostols e dolorades dones, car lo menjar e repos della soles lagrimes serien. E, tancant se la Senyora, tots restaren en vn doloros plor e crit; e la Senyora, posant se la corona del seu Fill per oratori, contemplant les dolors sues escampa infinides lagrimes.

CAPITOL .CCXXXI. COM MAGDALENA ELS APOSTOLS, LO DISAPTE DE MATI, ENTRAREN A LA SENYORA, LA QUAL, AB INFINIDES LAGRIMES, PLANYIA E RECITAUA LA SUA EXTREMA DOLOR.

o dissapte de mati, Magdalena, qui reposar no podia, crida a les germanes de la Senyora e a sa germana Martha, e dix los: «Entrem en la cambra de la » nostra Mare e Senyora, e vejam que fa sa

» senyoria, e ajudem li a plorar la dolor sua » e nostra, car ja entre nosaltres no cal parlar » sino de dolor e plor.» E anaren les quatre e [*f. 240 b*] o*briren la cambra, e veren sa senyoria sient en terra ab vn grandissim plor. E dix Magdalena a les altres: «*Ecce quomodo sedet sola Do-* » *mina gentium.*» Volent dir: «Mirau com seu, » sola e cuberta de molta dolor, la Senyora ge- » neral de tots!» E sa senyoria, sentint les venir, *ipsa autem gemens conuersa est retrorsum.* E, lançant vn gran gemech, giras detras, mirant qui entraua; e, conexent que eren aquelles que tant se sentien de la sua dolor, augmenta lo seu plor, e elles la seguiren molt prest. E la major de ses germanes prengue esforç, e dix a sa senyoria: «*Serenissima et inclyta Mater Dei,* » *ad te sunt oculi nostri: adiuua nos vt non perea-* » *mus.*» Volent dir: «O, Senyora molt clara e » inuencible, Mare del nostre Deu y Senyor! A » vos miren los nostres vlls, car sou la lum e » fortalea nostra! Si vos falliu, del tot som per- » duts tots los seruidors del vostre amat Fill! » Preniu, excellent Senyora, esforç, car en vos » sola sta huy tot lo reparo nostre! Comunicau » nos vos, Senyora, a nosaltres! No vullau star » en tanta solitut, car tots som per seruir e » acompanyar vos en lo vostre doloros plor!» E los desolats apostols, que stauen defora, vehent la porta vberta e que les dones eren dintre, entraren en la dita cambra, car no tenien altre remey, en sa dolor e enyorament, sino veure e parlar ab la Senyora. E, lançant se als peus de sa altesa, digueren, ab vn plor tan gran que esclatar volien: «*Pupilli facti sumus absque* » *Patre: Mater nostra quasi vidua.*» Volent dir:

« O, Senyora! ¿Que farem, que orfendat dolorosa » nos ha cubert ha*uent perdut lo nostre Senyor [*f. 240 c*] » e Pare, e vostra senyoria, qui per Mare esti- » mam, es posada en viduitat e soledat molt » angustiosa?» E la Senyora, vehent les sues germanes e Magdalena e los apostols axi turmentats, volia pendre algun poch de esforç per parlar los, e no podia: tant staua abeurada en piadoses lagrimes! E, hauent vn poch remeyat lo plor, dix sa altesa: «*Defecit gaudium cordis » mei.*» Volent dir: «O, germanes, e vosaltres, fills » meus! ¿Quina consolacio us pore yo comunicar, » car lo goig del meu cor es del tot defallit? » *Cecidit corona capitis mei;* car cayguda es del » meu cap aquella corona tant excellent que » tant me solia honrar e alegrar, ço es, la pre- » sencia e companyia del meu Senyor e Fill! » *Posuit me desolatam, tota die merore confectam;* » per la absencia del qual so posada en desolacio » extrema, e tots los dies meus seran abeurats » de dolors recordant les penes e dolors que he » vist passar a aquella persona a mi tan cara; » e puch dir: *Mestum factum est cor meum: ideo » conturbati sunt oculi mei;* car entrestit e tri- » bulat es lo meu cor, e perço son torbats los » meus vlls e no poden cessar de escampar la- » grimes molt amargoses!»

CAPITOL .CCXXXII. QUI CONTINUA LO PARLAR DE LA MARE DE DEU AB AQUELL DESOLAT COLLEGI, INDUINT AQUELLS A SPERANÇA DE LA RESURRE*CTIO DEL [*f. 240 d*] SEU FILL.

ERITAT es, fills meus, que, ab tot la » dolor mia sia tanta que rahonar nos » pot, no cregau que la sperança de » la resurrectio del meu Fill, en mi sia » james perduda, ans so molt certa que resus- » citara lo terçer dia apres la sua mort, e sera » lo dia de dema, qui es diumenge; car be crech » queus recorda lo que dix sa Magestat als » juheus vna vegada: *Sicut enim fuit Jonas in » ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic » erit filius hominis in corde terre tribus diebus » et tribus noctibus;* volent dir: que, axi com » Jonas stigue tres dies e tres nits en lo ventre » de la balena, axi staria en lo cor de la terra, » ço es, en los Lims de infern, per spay de tres » dies e tres nits, e apres retornaria a nosaltres, » no per aturar largament en la present vida, » ans per pujar sen a la celestial patria ab los » pares que del dit Lim traura. E, altra vegada, » dix lo senyor Fill meu, com se strenyien les » persecucions sues: *Soluite templum hoc, et in » tribus diebus excitabo illud;* volent dir: que » destroissen per mort lo temple del seu sa- » grat cors, e que apres tres dies ell lo tornaria » de nou ab molta major bellea que no era en lo » temps que era passible e mortal; car glorios e » immortal cobrara aquell excellent cors qui » mort, yo, trista Mare, he tengut en la mia fal- » da el he acompanyat al sepulchre, hon le le- » xat, restant la mia anima en companyia sua, » puix lo turmentat cors meu noy podia aturar.
[*f. 241 a*] » E axi com so * certa de la mort sua, que ab los » vlls propris he vista, so molt certa de la re- » surrectio sua. *Jdeo venit in carnem ad notifi-*

» *candam et exercendam sapientiam et iusticiam* » *et misericordiam et omnipotentiam;* car perço es » vengut lo dit senyor Fill meu en lo mon pre- » sent, prenint carn humana per manifestar y » exercitar la sauiesa sua, e la sua justicia, e » la sua misericordia e omnipotencia. E ja sa- » bem, tots los que açi som, que sa Majestat » ha mostrada e exercitada la sauiesa sua molt » largament en la sua sancta preycacio e en totes » les singulars obres que ha fetes aturant en » aquesta miserable vida: la justicia sua se es » mostrada molt clarament en la punicio e sa- » tisfactio del peccat, car per cascuna circuns- » tancia del peccat de Adam e de tots los elets » ha passat special pena e turment en la sua » diuinal persona, satisfent menudament per cas- » cun peccat. E ans ha permes morir que lexar » res impunit; de que resta vna gran temor als » peccadors, pensant: si lo Senyor sens culpa » ha passat tanta pena e turment per peccats » stranys, de quanta punicio son dignes los quels » han fets e en aquells volen perseuerar sens » neguna temor de la justicia de Deu, la qual » rigorosament los punira! La misericordia del » senyor Fill meu se es manifestada e ha cla- » rejat sobre totes les obres sues en la redemptio » de natura humana; car tant es stat misericor- » dios e piados als homens que tot si mateix » ha donat per ells: la vida sua ha abondonada » per deliurar los de mort; la persona sua ha » offerta a infinits turments per guarir les na- » fres * de aquells; la preciosa sanch sua ja sabeu [*f.* 241 *b* » ab quanta abundancia la ha escampada, que » sola vna gota en lo seu cors no ha restat per- » que fos ben lauat e denejat lo rouell e sutzura

del peccat. Resta ara a mostrar e manifestar la omnipotencia sua, la qual cosa fara la Majestat sua en aquesta gloriosa resurrectio, car recobrara aquell cors mort qui reposa huy en lo sepulchre, e, dotat de immortalitat e de infinits altres dons, a nosaltres aparexera per remeyar la dolor nostra, atterrara aquell Princep de infern, leuant li tota la presa que tyrannicament te de tots aquells singulars pares qui en los Lims son tancats, e despullara aquell loch, trencant e rompent les portes infernals e tots los ligams de aquelles; car de sa clemencia es dit: *Destruxit quidem claustra inferni, et subuertit potentias dyaboli.* E sera pres e catiuat aquell qui per tant larch temps ha tengut catiu lo primer hom e los fills seus.» E, de aquestes raons de la Senyora, los apostols e Magdalena e les altres dones prengueren molta consolacio, ab tot que tant hauien vist la humiliacio de la mort tan dolorosa del Senyor e Mestre seu que no podia cabre en lo enteniment de nengu dells que reparacio pogues hauer la dolor sua, ans creyen axi viurien tostemps de la dolorosa vida sua ab aquell cruel enyorament de la presencia del seu Senyor e Mestre, lo qual per mort hauien perdut e ja de la vida sua sperança neguna no tenien; perque dalre no podien parlar ni pensar sino del que hauien vist e hoyt. *f. 241 c*] E cascu comptaua, ab mol*tes lagrimes, lo que sabia sera seguit en la persona del Senyor; e, a cascuna cosa que recitauen, la excellent senyora Mare sua e tots los altres feyen vn doloros planct. E axi passaren lo dia, no menjant altra vianda sino doloroses lagrimes; e cascu dells podia dir: «*Fuerunt mihi lachrime mee panes*

» *die ac nocte,*» car les lagrimes los eren pa e vianda de dia e de nit, e no hauien altre remey sino escampar lagrimes.

CAPITOL CCXXXIII. COM, EN LA VESPRADA, DESPEDITS TOTS DE LA SENYORA, MAGDALENA DIX QUE VOLIA COMPRAR ENGUENTS PER A VNCTAR LO CORS DEL SENYOR, E LA SANCTISSIMA VERGE SE TANCA EN LA SUA CELLETA SPERANT AB FERMA FE LA RESURRECTIO DEL SEU FILL.

VENINT la nit, sabent tots que la Senyora prenia plaer de restar a soles en les contemplacions sues, prengueren comiat de sa senyoria. E, partint se, Magdalena besa les mans a la Senyora, e, ab grans plors, dix a sa altesa: «O, ma Senyora! Ja » sab vostra merce que yo no puch hauer nengun repos sino tant com so occupada en seruir » lo meu Senyor e Mestre! E, puix ma fortuna » es tan gran que viu nol puch seruir, lo cor » me esclataria si en lo seu cors mort yo no » fe*ya tot lo que a mi es possible de fer; e perço, [*f. 241 d*] » Senyora, delibere, esta nit, puix la festa es » passada, anar yo mateixa a comprar vnguents, » los mes singulars que trobar pore, e dema, de » gran mati, ensemps ab les senyores germanes » de vostra senyoria, jre a vntar aquell glorios » cors del Senyor e Mestre meu, que anit ab tanta » dolor e pena posam en lo sepulchre.» E la Senyora, hoynt nomenar la sepultura del senyor Fill seu, cuyda esclatar, e per gran abundancia

de plor no pogue parlar. E Magdalena e tots los altres, vehent axi turmentada la excellent Senyora, reuengueren en tan gran plor que paria volguessen morir. E la Senyora, tant com pogue, pres esforç per consolar aquella tribulada gent; e mirant a Magdalena ab vna cara de molta pietat, ab tot que conegues que la sperança de la resurrectio del Senyor en ella no era, mostra sa clemencia acceptar molt la feruor e amor sua, e dix li: «O, Magdalena! Siau certa que lo » seruir que vos haueu deliberat fer en la per- » sona del Fill meu you estime molt e conech » que proceix de feruent amor, la qual so certa » la clemencia del meu Fill no lexara sens gran » remuneracio, e vos, Magdalena, tornareu pus » alegra e contenta que no pensau.» E Magdalena, ab la desmesurada dolor que tenia, no entengue les paraules de la Senyora, e partis de sa senyoria ab sobirana dolor e plor. E, restant la Senyora a soles, tancas dins la cambra hon staua, posant se dauant aquell oratori a ella de tant doloros recort, ço es, la corona de spines qui tant hauia turmentat lo f. 242 a sagrat * cap del seu amat Fill. E axi stigue tota la nit mirant la de fit, sperant ab gran desig quant veuria partir de alli la sanch del seu Fill, car lauos conexeria ell esser resuscitat.

CAPITOL CCXXXIIII. COM LA ANIMA SANTISSIMA DE JESUS, STANT EN LOS LIMS, DIX ALS SANCTS PARES COM DELIBERAUA TORNAR EN LO TEMPLE DEL SEU COS PER GLORIOSA RESURRECTIO; LOS QUALS, AB

SINGULAR ORDE, SE POSAREN EN PROCESSO.

E passada la mija nit del dissapte e acostant se la alba del diumenge, stant la anima gloriosa del Senyor en los Lims, hon era molt festejada per tots aquells excellents pares que alli eren, los quals, ja glorificats per la vista de la essencia diuina, se alegrauen de singular goig e infinida alegria; als quals dix sa Magestat: «*Reuertar in domum » meam vnde exiui.*» Volent dir: «Yo vull re- » tornar en la casa mia de hon so exit, ço es, » que vull recobrar aquell cors del qual, morint » en la creu, so exit. E de aquesta excellentissima » casa e temple meu digui yo a Moyses, duch » del poble de Jsrael: *Ponam tabernaculum meum » in medio vestri;* prometent a ell e a tots los » que açi sou que yo posaria lo meu taber- » nacle en mig de vosaltres. E perço vull quem » segueix*cau e vingau ab mi fins al sepulchre [f. 242 b] » hon lo meu cors fon lo diuendres en la vesprada » posat, e aquil veureu resuscitat e glorificat en » mig de vosaltres, e conexereu que es verificada » la prophetia de Ageu, propheta, qui diu, par- » lant de la segona edificacio del temple, qui fon » figura de aquesta mia resurrectio: *Magna erit » gloria domus istius nouissime plusquam prime;* » car gran e singular sera la gloria e bellea que » lo meu cors cobrara tornant de mort a vida, » e sera delit e benauenturança de vosaltres e de » tots los elets. *Quia iam non moriar: nec mors » vltra mihi non dominabitur;* car siau certs que » yo ja no morre james, ne la mort en mi no » haura negun poder, ans yo morint he des-

» troyda la mort, e resuscitant reparare la vida » dels mortals, donant los sperança certa de » resurrectio.» E tots aquells sancts pares que aqui eren, ab gran goig e sobirana reuerencia digueren a sa Magestat: «*Domum tuam, Domine,* » *decet sanctitudo.*» Volent dir: «O, Senyor! Que » digna cosa es, e molt decent, que a la vostra » casa, ço es. al vostre sagrat cors, sia dada infi» nida honor e gloria e tota sanctedat! O, ex» cellent Senyor e Rey! E si de cascu dels justs es » dit: *Fulgebunt iusti sicut sol;* co es, que cla» rejaran los cossos de aquells axi com lo sol, » ¿que pora esser dit de vostra senyoria, qui sou » lo ver sol de justicia que haueu a illuminar » aquella gran ciutat de Paradys, de la qual es » dit: *Et lucerna eius est agnus;* car la gran an[f. 242 c] » torcha qui dara complida lum a * tots los ciu» tadans de la dita gloriosa ciutat sereu vos, » Senyor, qui sou anyell immaculat? E sia, Se» nyor, de vostra merce desempachar aquesta » gloriosa resurrectio, car ab gran e singular » desig la speram.» E, volent sa Magestat contentar lo piados desig de aquells venerables pares, leuas per exir dels Lims e anar al sepulchre. E sanct Miquel, com fos Princep major en la cort de sa Magestat, mana posar en orde tota la gent, e que anassen en processo molt ordenadament; e feu regidors de la dita processo a sanct Gabriel e sanct Raphel, donant a cascu vna verga dor en la ma, dient los: «Excellents » Princeps: ordenau aquests senyors cascu en » lo que deu anar, e vagen mesclats angels e » homens perque sia manifest que la pau es » fermada entre ells e que tots som vnits en » vna caritat e amor per lo mija de la mort

» de aquest Rey e Senyor, a qui huy tots » veneram.»

CAPITOL CCXXXV. COM, PER LO GRAN CAMARLENCH MIQUEL, FON COMANAT LO PORTAR DEL PALI ON LO SENYOR DEUIA ANAR ALS .VIIJ. PUS INSIGNES QUE AQUI SE TROBAUEN.

PRES fon portat lo pali molt excellent dins lo qual deuia anar lo Sen*yor. [f. 242 d E era lo dit pali de vn singular brocat carmesi guarnit de tanta bellea que estimar nos podia: sostenias lo dit pali sobre huyt bordons dor excellentment obrats. E lo glorios Princep sanct Miquel, com a Visrey e excellent camarlench, vsant de son offici, comana lo portar del pali als mes dignes e majors. E primerament dix al glorios sanct Joan baptista: «A vos, senyor insigne, egregi preycador » e gran propheta, se pertany portar lo primer » bordo, car vos haueu mostrat aquest Senyor » ab lo propri dit, dient e afermant que era » saluador del mon, stant encara sa Magestat » en la mortal carn. Ara, anant primer dauant » sa clemencia, lo podeu, ab gran alegria exce- » llent, loar e magnificar, dient e replicant con- » tinuament: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit pec-* » *cata mundi;* car aquest es lo ver anyell qui ha » purgats e denejats los peccats del miserable » mon.» E, rebut per lo gran baptista lo dit bordo, lo Visrey comana a Moyses lo segon, dient li: «O, egregi senyor e duch del poble de » Jsrael! Vos deueu anar açi primer ab lo glorios

» Johan baptista, car haueu zelada la honor » de aquest Senyor en la terra, e per amor de » sa Magestat haueu regit lo poble seu ab infi» nits treballs. E, perque aquells que açi son » coneguen quant per sa clemencia sou estimat, » jreu dauant sa senyoria en aquesta gran honor, » e direu ab gran animo lo que per lo seu Pare » a vos fon reuelat, ço es: *Prophetam suscitabo* f. 243 a » *cis de medio fratrum suorum;* manant * sa cle» mencia que diguesseu al poble que sots lo » regiment vostre se trobaua, que sa Magestat » los certificaua que per la salut sua suscitaria » vn propheta del mig dels seus germans, ço » es, de la sua generacio e natura, e que aquest » los deliuraria de tota captiuitat e dolor. E » de aço, senyor, fos per pochs cregut en la vida » vostra; perque vol sa senyoria que ara ho tor» neu a recitar, mostrant ab clara veritat que » aquest Senyor es lo excellent propheta de que » vos los hauieu parlat, e que non speren james » altre a ell semblant. *Quia est solus inter mortuos* » *liber;* car sols aquest Senyor es stat deliure » de tota culpa entre los mortals e ha deliurat » los culpables de la mort eternal.» E lo noble Moyses, regraciant al excellent camarlench la honor que feta li hauia collocant lo en lo portar del pali, accepta lo bordo ab molt gran plaer. E lo dit Princep sanct Miquel acostas al antich pare Adam e feu li gran reuerencia, estimant e reuerint la sua antiquitat sobre tots los altres; e dix li, acomanant li lo terç bordo: «O, reue» rendissim senyor e venerable pare! Vos, qui » sou la soca e rail de tota natura humana, es » molta raho porteu aquest bordo, qui es de » major honra per esser pus propinch a la Ma-

»gestat del Senyor nostre, qui tots veneram, »e diem al eternal Pare seu, ab lo genoll en »terra: *Venerandum tuum verum et vnicum Fi-* »*lium;* volent dir: que ab singular e deguda »reuerencia magnificam, glorificam e reuerim »lo seu verdader e vnigenit Fill.» E lo glorios pa*re Adam, prenint lo bordo ab sobirana alegria e pensant en les grans misericordies diuines a ell e als seus fills tan largament comunicades, dreçanc son parlar al Pare eternal, dix: «*O mira* »*circa nos tue pietatis dignatio! o inestimabilis* »*dilectio caritatis! vt seruum redimeres, Filium* »*tradidisti.*» Volenc dir: «O, Senyor omnipotent! »Y quant es stada marauellosa la pietat vostra »en tractar nostra mortal natura ab tanta cle- »mencia! O, Senyor! Y no es possible a mi poder »recomptar la inestimable amor e caritat vostra, »car per rebre a mi, seruent vostre, e als fills »meus, haueu donat lo excellent Fill vostre a »tanta manera de dolors e penes! E ara, Senyor, »la anima mia posseeix increible alegria com »me veig tan amat y fauorit per lo dit senyor »Fill vostre, al qual plau que yo li vaja tan »prop en aquesta tan gran solennitat *qui est* »*salus mundi, occasus inferni, gloria superno-* »*rum, vita credentium, resurrectio mortuorum, tes-* »*timonium miserationis diuine:* car es festa de »tanta excellencia ques pot dir que es salut »del mon, car en aquest glorios dia se manifesta »la redemptio humana esser feta, complida y »acabada, y lo mon deliurat de la cruel capti- »uitat diabolica: en aquest dia es despullat in- »fern de la presa que tenia; aquesta es la gran »solennitat e gloria dels ciutadans de Paradys, »e vida dels crehents e resurrectio dels morts,

[*f. 243 b*]

» car es donada ferma sperança als morints de » resuscitar apres la mortal vida. E ¿que puch [f. 243 c] » yo mes * dir sino que aquesta excellent solennitat es testimoni manifest de les misericordies diuines mostrades largament en la redemptio nostra?» E lo Princep sanct Miquel, que veu lo patriarcha Adam tan alegre ab lo bordo que li hauia acomanat, fon molt content, fent se la hu al altre gran reuerencia. E lo glorios sanct Miquel, girant se al singular patriarcha sanct Joseph, dix li: «Reuerendissim senyor: » placiaus pendre lo quart bordo, car vos, senyor, dignament meritau anar prop de la Magestat del Senyor nostre en la present jornada: » puix sa clemencia us ha en pare elegit, sobre » tots deueu esser reuerit.» E lo excellent patriarcha Joseph, qui en lo seruir del Senyor era tot son delit, accepta lo dit bordo ab singular plaer, e dix al camarlench, que loy hauia acomanat: «*Hoc est dulce solacium et suaue refrigerium.*» Volent dir: «O, senyor Princep Miquel! » ¿Sabeu quant estime la honor quem haueu feta » collocant me en aquest loch, que yo vaja tan » prop del meu Deu e Senyor? Dich vos que » aço es a mi vn dolç solaç e molt suau refrigeri. » *Quia adherere Deo bonum est;* car no pot esser » major be a la creatura que trobar se prop lo » seu Creador, specielment en tal jornade; de » que, senyor camarlench, vos faç infinides gracies del recort que de mi haueu hagut. Yo, » senyor, vivint en lo mon, stant en aquella » scola de virtuts, ço es, en la excellent companyia de aquest Senyor e de la senyora Reyna » Mare sua, fuy per ses alteses informat que, [f. 243 d] » entre tots los Prin*ceps del seu regne, vos,

» senyor Miquel, sou per la Magestat del dit » Senyor lo· mes amat; perque fermi en vostra » merce tota la deuocio mia. E conech ara hauia » molt ben elegit en pendre a vos per aduocat » e patro, e volria que tots los que viuen en lo » mon haguessen vostra senyoria en singular deuocio perque haguessen a conexer en lo regne » del Cel quant son fauorits e honrats los deuots » vostres.» E lo glorios sanct Miquel, vehent lo grandissim goig que sanct Joseph tenia, e hoynt les sues paraules, alegras de singular alegria, e dix li: «O, excellent patriarcha! Siau cert que » tots los angels e yo, en la vida vostra, vos » hauem molt amat e tengut en singular veneracio per la gran puritat vostra, per la qual » haueu meritat esser spos verdader de la Senyora e Reyna nostra, Mare de aquest Senyor » e Emperador general del Cel e de la terra; » e de aqui, Senyor, vos ve tota la gloria e excellencia que huy posseyu.» E, abraçant se los dos ab singular reuerencia e amor, partis de aqui sanct Miquel per cercar qui portaria lo quint bordo. E, trobant lo gran e antich patriarcha Abraam, feu li gran reuerencia, dient li: « Magnifich senyor e excellent patriarcha: vos, » que sou lo primer del poble de Deu elet, es » digna cosa que porteu lo quint bordo del pali » en aquesta solenne processo, e que aneu molt » prop de les espalles de la Magestat del Senyor, » e que contempleu e mireu de molt prop aquesta vnio diuina e humana, la qual en vida » vostra per visio vos fon monstrada, e * mi- [f. 244 a rant la de luny vos dona singular alegria, sperant la veure clarament en aquest dia de la » sua sancta resurrectio; e conexereu, senyor,

» *quia potior est possessio quam spes;* car molt » major, sens comparacio, es lo goig de veure » e posseyr la cosa molt desijada que no es sperar » aquella.» E lo patriarcha Abraam leuas de la cadira hon seya, e ana ab singular alegria a pendre lo bordo a ell comanat, fent gran reuerencia al Visrey, qui comanat loy hauia. E, girant se lo glorios Princep Miquel, veu prop de si aquell gran senyor Joachim, e dix li: « O, senyor! Y vos, qui sou aui e parent tan » acostat de la Magestat del Senyor nostre, portareu lo sisen bordo, e anareu molt prop de » sa senyoria, mirant de fit la gloria de sa excellencia. E, puix en lo mon nol ves en carn » mortal, veureulo ara glorificat e per angels » e homens adorat; de que sereu molt glorios » vehent lo senyor Net vostre ab tanta excellencia resuscitat.» E Joachim pres lo bordo ab sobirana alegria, e dix lo parlar de la senyora sa Filla, lo qual james se partia de la sua boca, ço es: «*Magnificat anima mea Dominum, et » exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.*» Volent dir: «La mia anima e totes les potencies » de aquella magnifiquen la potencia diuina de » la gran exaltacio de natura humana, car aquest » Senyor e Net meu es verdader Fill de Deu, » e mirant e contemplant la altea e granea de » la Magestat sua defall lo sperit meu per infinida alegria, loant e glorificant lo Senyor y f. 244 b » Deu meu, * qui ha saluat e remut natura humana.» E lo Princep sanct Miquel, hauent collocat lo noble senyor Joachim, lexant lo bordo, parti de aqui e ana dret al gran Rey Dauid, e dix li: «O, excellentissim Rey e senyor! Vos, » qui tant largament haueu loades e preycades

» les immenses misericordies diuines e en vos » mateix experimentades, es raho que porteu » la hu de aquests darres bordons, e sera lo sete, » perque doneu animo als peccadors de venir » al seu Creador ab confiança ferma, certificant » los ab veritat com aquest Senyor clement es » aquell de qui vos haueu dit: *Qui sanat contri- » tos corde et alligat contritiones eorum;* car aquest » Rey dels Reys, de qui huy festiuam la sua » resurrectio, sana e guareix les nafres fetes en » la anima per lo peccat, sols que lo peccador, » ab lagrimes e contricio, demane esser guarit. » E tantost per sa clemencia son ligades e em- » benades les dites nafres, e ab molta dolçor » vnctades ab aquells enguents preciosos dels » infinits merits de la passio e mort sua, que » sanen e guarexen totes malalties, per incu- » rables que apareguen.» E lo gran Rey Dauid, hoint lo rahonament del camerlench, leuas de la cadira hon seya, e dix: «O, insigne Princep » Miquel! Yo so molt content de anar en lo loch » hon vos, Senyor, me haueu collocat, car tota » la vida mia he treballat en reconciliar los pec- » cadors e vnir los ab lo seu Creador, manifes- » tant los les grans misericordies que yo de sa » clemencia he rebudes, e ara me es*forçare molt [f. 244 c] » mes en esser aduocat e guiador dels dits pec- » cadors qui resten en lo mon, puix lo Senyor, » per la pietat sua, me ha fet hu dels acostats » seruidors de sa Magestat.» E, anant los dos, ma per ma, al loch hon era lo pali, sanct Miquel posa lo dit bordo en mans del Rey Dauid ab gran reuerencia, e lo dit Rey lo pres ab sobirana alegria. E, no restant ja sino hun bordo a comanar, pensa lo discret Visrey en quines mans

dignes lo poria posar. E recordant se sa merce com, lo diuendres passat, stant lo Senyor en lo gran triumpho de la creu manifestant les grans libertats e magnificencies sues, hauia sa Majestat elegit en apostol e preycador lo sanct Dimas, qui al costat de sa Magestat finia la vida, e volgue sa clemencia aquest fos hu dels grans cauallers de la cort sua e li assigna per quitacio lo regne de Paradys, prometent li metrel en possessio del dit regne en aquella mateixa jornada, e vehent lo sanct Miquel tant fauorit per la diuina clemencia, delibera comanar li lo dit bordo, qui era lo huyte e darrer. E, anant a ell lo dit Princep, dix li: «Magnifich caualler e senyor » Dimas: la gran amor e fauor que lo Senyor » vos ha mostrada, força a angels e homens de » hauer vos en singular veneracio e reuerencia; » perque a mi par que entre aquests senyors » que porten lo pali vostra magnificencia deu » esser comptada, e anareu molt be al costat » del Rey Dauid, e conuidareu ensemps ab ell » los peccadors que vinguen e segueixquen lo [f. 244 d] » Rey crucificat. * e dir los eu: *Haurietis aquas » in gaudio de fontibus saluatoris;* volent dir: « Veniu e no dubteu, tots los que de peccats » vos trobau carregats, e poareu, ab gran goig, » de les aygues dulcissimes de misericordia de» corrents de aquelles cinch fonts de les sagrades » nafres que lo clement Senyor nostre ha pres » en la persona sua stant en lo camp de la » batalla, de la qual es exit ab victoria, reseruant » se los dits senyals per a refugi e repos dels » peccadors que a sa Magestat acostar se vol» ran.» E lo glorios Dimas, vehent la gran estima que lo Visrey feya dell, volent loy molt regra-

ciar, fica lo genoll en terra, e dix: «O, Princep » senyor Miquel! Infinides gracies faç a la se» nyoria vostra, *qui me non meis meritis inter » patriarcharum et prophetarum numerum dig» natus es aggregare;* car a mi, sens merits pro» pris, entre aquests senyors patriarques e pro» phetes qui dignament porten aquest pali, vos » plau, Senyor, yo sia ajustat e entre ells collo» cat, ab tot, Senyor, vostra merce no ignora » *quia ego sum minimus apostolorum, qui non » sum dignus vocari apostolus: gratia Dei sum » id quod sum;* car sab molt be la senyoria vostra » que yo fuy elegit per la Magestat del Senyor » nostre, en lo extrem de la vida sua, per sola » bonea e clemencia sua, e no aturi en la ser» uitut de sa altesa, stant en la terra, sino tres » hores, car no vixque sa Magestat, apres la » conuersio mia en lo turment de la creu, sino » lo temps sobredit; e perço no so digne de » hauer lo nom ne la honor dels al*tres apostols [*f. 245 a*] » e senyors meus, qui tan largament seruiren » e seguiren sa clemencia. E confes clarament » que tot lo que en mi es, sols me ve de la gracia » de nostre Senyor Deu, al qual refereixch tota » la gloria mia; e accepte ab gran plaer aquesta » honor, ab tot no sia digne per anar prop de » sa Magestat, en la qual contemplar es tot mon » delit.» E, prenint lo bordo, feu gran reuerencia a sanct Miquel, que loy donaua, e lo glorios Princep a ell; e axi se despediren. E apres mana lo dit Visrey a dos Princeps angelicals que stiguessen dauant lo pali, cascu ab son encenser dor. E de aqui ana a la cadira hon lo Senyor seya, e, feta adoracio a la Magestat sua, e dix: «Serenissim Senyor: quant plaura a

» vostra clemencia partir, ja es tota la gent » en orde.»

CAPITOL CCXXXVI. COM LA SANCTISSIMA ANIMA DE JESUS IXQUE DELS LIMS AB INFINIDA GLORIA, E VINGUE AB TOTS LOS SANCTS PARES AL SEPULCHRE, E AQUI RECOBRA PER SA DIUINAL POTENCIA LO SEU PROPRI CORS; PER LA QUAL ADMIRABLE RESURRECTIO FON DONADA A SA MAGESTAT DIGNA ADORACIO E LAOR PER TOTA NATURA ANGELICA E [f. 245 b] HUMANA. *

EUANT se lo Senyor de la cadira, tots se prostraren en terra, angels e homens, adorant sa real Magestat; e, entrant sa clemencia dins lo pali, collocas entre aquells dos venerables vells, Adam e Joseph, mostrant los molta amor e fauor. E tantost començaren los cantors a cantar, ab singular melodia: «*Te, Christum, laudamus; te,* » *Iesum, benedicimus, te crucifixum colimus, glo*» *riosum, dulcem et amabilem Redemptorem, qui* » *nos in aspersione sanguinis redemisti.*» Volent dir: «Unctio diuina! Loam e magnificam a vos, » Senyor Jesus, qui sou Saluador del mon! Be» neym e glorificam a vos, Senyor crucificat! » Festiuam e adoram qui fou lo nostre glorios, » dolç e amable Redemptor, qui ab lo escam» pament de la vostra preciosa sanch nos hauer » remut!» E ab aquests cants e excellent armonia ixque lo Senyor dels Lims, acompanyat de multitud de angels e de tots aquells sancts

pares qui alli eren catius, e anaren la via del sepulchre. E entrant en la primera coua, qui staua ans del sepulchre, e dix, dauant tota aquella multitud, parlant al seu cors jaent en lo sepulchre, parlant li ab infinida dolçor: «*Exur-* » *ge, gloria mea: exurge, psalterium et cithara.*» Volent dir: «Leuau vos, cors meu, qui no ereu » digne de mort, ans sou gloria e delit meu, car » per les penes que haueu soffert me haueu » procurat gloria inestimable e jrrecomptable! » Leuau vos, lo meu insturment glorios, ab lo » qual yo he fet aquell so de tanta melodia » que axi ha placat e desenujat lo meu eternal * [*f. 245 c*] » Pare que no solament ha perdonat lo gran » crim de natura humana, ans la ha acceptada » ab tanta de amor e beniuolencia que la vol » molt exalçar en la gloria sua! E a vos, qui sou » de la dita pasta de natura humana, tramet » a dir sa Magestat per Dauid, qui açi es: *Sede* » *a dextris meis;* fent vos cert que sereu en Pa- » radys, e reposareu de tots vostres treballs, » e posseyreu los majors bens e gloria que comu- » nicar se pot apres la essencia diuina, ab la » qual inseparablement sou vnit.» E, dit aço, aquell gloriosissim cors fon reunit ab la anima guarit de totes les nafres, exceptat de les principals cinch, que per gran excellencia hauia reseruades, les quals embellieu tant aquell glorificat cors e lançauen de si tanta claror e resplandor que, admirats tots los angels e sancts qui aqui eren, e recomplits de jrrecomptable goig e alegria, prostrats en terra, adorant sa Magestat, digueren: «*Dignus es Domine Iesu* » *Christe accipere laudem e benedictionem et glo-* » *riam et honorem.*» Volent dir: «O, quant es

» digne, aquest Senyor Jesus, Redemptor de humana » natura, de excellentissimament esser loat » per totes les creatures sues en aquesta alta » e marauellosa resurrectio sua! Benedictio, glo» ria e honor sia donada a la Magestat sua!» E tantost fon aqui aparellada vna real cadira en que sigues sa Magestat, perque tots li poguessen anar a besar los peus e mans, regraciant a sa clemencia les misericordies infinides fetes a natura humana. E, sient sa altesa, Adam dix a sanct Miquel: «Visrey, senyor: ¿qui manau [f. 245 d] » vaja primer adorar e fer reue*rencia al Senyor: » los angels o los homens?» E respos lo dit Visrey: «Senyor Adam: huy es tan exalçada la » vostra natura que es molta rao que aneu pri» mers vos e los fills vostres, e solennizeu aquesta » festa de la redemptio e glorificacio vostra, e » nosaltres jrem apres; car lo nostre goig no es » menor quel vostre de veure lo nostre Rey » e Senyor tan gloriosament resuscitat e glori» ficat, e vosaltres fora de tan dura captiuitat, » e les nostres cadires reparades. Infinits son » los bens que de la mort e resurrectio de sa » Majestat se son seguits: digna cosa es que per » homens e angels sia molt festejada.» E, hoynt aço lo venerable Adam, ab singular goig comença de anar, portant la sua virtuosa muller per la ma: mana a tots sos fills e filles quel seguissen. E, essent dauant la cadira de sa Magestat, besaren los peus e mans de sa clemencia, adorant aquella ab sobirana alegria e goig jrrecomptable: mirauen aquelles cinch fonts glorioses de hon era exit lo lauament e preu de la sua redemptio. E, stant Adam e los fills seus en aquest tan singular delit, los angels, molt

alegres de la festa que feya lo Senyor a les creatures sues, e lo goig sens mesura que elles tenien en contemplar la persona sua ornada de tanta bellea e gloria, començaren a cantar, dient: «*Exultet tibi omnis caro: omnis viuens glorificet nomen tuum: humilietur omnis facies sub pedibus tuis: omnis creatura iubilet tibi seruiat et laudet et extollat et glorificet in eternum.*» Volent dir: «O, Magestat infinida! Y ab tanta rao se alegra ab vostra * clemencia tota [f. 246 a] carn, en aquesta gloriosa jornada quels haueu manifestada la vostra carn resuscitada! O, Senyor! E tots los viuents, ab gran animo, glorifiquen e loen lo vostre sanct nom! Humilien se, Senyor, dauall los vostres peus les cares de tots los homens per vostra clemencia remuts! Tota creatura cante ab gran iubilacio, loant la Magestat, exalçant e magnificant aquella eternalment!» E, acabant los homens sa adoracio, cessaren los angels de cantar, e anaren de hu en hu adorar la Magestat del Senyor ab gran reuerencia e goig jrrecomptable. E mirant Adam la grandissima alegria de aquells excellents spirits angelicals, alegrant se infinidament per la gran germandat que ab ells tenia, comença a cantar, e seguiren lo tota la generacio sua, dient: «*Tibi omnes angeli, tibi Celi et vniuerse potestates: tibi cherubim e seraphim incessabili voce proclamant: Sanctus, sanctus, sanctus.*» Volent dir: «O, Senyor clement, que a vos miren e contemplen tots los angels e lo Cel, e tota la vniuersitat de les potestats, cherubins e seraphins, e sens cessar, ab ferma veu e concordant, criden, dient que vos, Senyor, sou sanct sobre tots los sancts y glorificador de

» tots los sancts, e que sou sanct en la sagrada » anima vostra, la qual es plena de la sauiesa » diuina e dels tresors de aquella! Sanct, Senyor, » vos confessen en la real humanitat vostra, » huy nouament resuscitada ab tan singular » gloria e triumpho que sou delit e goig inesti» mable de angels e homens; perque tots en» semps, loant e magnificant la clemencia vos- f. 246 b » tra, so*lennizam aquesta Pasca com a com» pliment de la gloria e delectacio vostra. Car » vos, Senyor, que huy sou resuscitat, sou *co» rona triumphantium, vnica merces et leticia » omnium ciuium supernorum, vberrimus fons om» nium gratiarum;* car per los infinits merits » vostres, Senyor, merexen corona los que han » treballat e vençut lo mon; e vos, Magestat » infinida, sou lo premi e alegria dels ciutadans » de la gran e sobirana ciutat vostra; sou font » clement, Senyor, molt abundosa, de tota ma» nera de gracies!» E, hauent los angels acabat de adorar lo Senyor, cessaren los homens de cantar; e dix sa Magestat, en presencia de tots, ab vna cara de singular alegria e afabilitat, que deliberaua visitar la sanctissima Mare sua. E tots, alegrant se de singular goig per lo gran desig que tenien de veure la dita Senyora, respongueren a sa clemencia: «O, Magestat infi» nida! Y tan justa cosa es que aquella excellent » Mare vostra, que de les acerbissimes dolors » de vostra clemencia mes que tots los viuents » ha sentit, sia primerament visitada e aconso» lada de vostra real presencia!»

CAPITOL CCXXXVII. COM LO SENYOR, AB TOTA LA MULTITUD DELS ANGELS E

SANCTS PARES, APAREGUE A LA SUA CARISSIMA MARE, E DEL INESTIMABLE GOIG E ALEGRIA DE AQUELLA. * [f. 246 c]

tantost leuant se lo Senyor de la cadira, lo pali fon prest e sa Magestat entra dins aquell, e los qui ordenauen la processo dreçaren la gert la via de Hierusalem. E, exint lo Senyor de aquell loch, lo Visrey sanct Miquel mana a dos angels que restassen aqui en custodia del sepulchre per manifestar la resurrectio de sa Magestat als qui hi vendrien. E, anant lo Senyor per lo cami, cantauen tots ab gran solennitat e singular armonia, dient: «*Aurora lucis rutilat, celum laudi*» *bus intonat, mundus exultans iubilat, gemens* » *infernus vlulat.*» Volent dir: «O, quant es gran » e solenne lo dia de huy! Car lalba ix pus res» plandent que no acostumaua, lo Cel comença » a donar grans laors al Senyor resuscitat, lo » mon se alegra de singular goig, lo infern ge» meca e plora trobant se de la presa que tenia » despullat!» E ab aquests cants e melodies passaren son cami, anant sanct Miquel primer, ab la bandera leuada, dauant lo Senyor, e tota la professo seguint ab gran orde, mostrant se tots en forma humana; permetent aço lo Senyor, a la Magestat del qual totes coses son possibles, per consolacio e delit de la senyora Mare sua, la qual anaua visitar. E, acostant se ja a la posada hon la dita Senyora staua, sanct Gabriel, qui era hu dels ordenadors de la professo, cuyta, ab la verga dor en la ma, per portar la bona noua a sa senyoria, de la qual era special seruidor e priuat; e, entrant dins lo retret

de sa altesa, troba sa excellencia algun poch [f. 246 d] alegra, car hauia vist partir de la coro*na del Senyor qui dauant tenia, e del seu. propri mantell, la sanch quey era escampada, e creya que lo seu Fill era resuscitat; ab tot nos podia del tot alegrar, puix vist nol hauia. E, ficant lo dit Gabriel lo genoll dauant sa senyoria, dix a sa clemencia: «*Gaudc quia tui nati quem dolebas » mortem pati fulget resurrectio.*» Volent dir: «Alegrau vos, Senyora, e hajau infinit goig, car » lo excellent senyor Fill vostre, qui ab tantes » maneres de dolors haueu vist finir la vida en » presencia vostra, sia certa vostra clemencia » que ja resplandeix per gloriosa resurrectio; e » ja es molt prop, que ve a visitar vostra altesa » ab tan gran triumpho e gloria que nos pot » recomptar ni estimar!» E la Senyora, molt alegra de vna tan desijada noua, muda les lagrimes de dolor en singular goig; e fent primer infinides gracies al Pare eternal, qui de tal goig la hauia alegrada, dix al missatger: «O, Gabriel! » Vos siau molt ben vengut, car vos sou lo denunciador dels meus goigs! Digau me: y ¿sera » presta la venguda del meu Senyor y Fill? » Car ja defall la mia anima sperant aquesta » delitosa vista.» E, dient aço, començaren a sentir molt prop aquella gran melodia de cants angelicals; e dix sanct Gabriel: «O, Senyora! » ¿No sentiu? Ja son açi.» E, volent se leuar sa senyoria ab goig jrrecomptable per anar a recebir lo amat Fill seu, entra la gran flota de la gent per la cambra, cantant ab grans veus: « *Regina Celi, letare: quia quem meruisti portare » resurrexit sicut dixit.*» Volent dir: «O, Reyna » del Cel! Alegrau vos en aquesta jornada, car

» aquell Sen*yor qui dignament haueu portat [f. 247 a] » e parit es resuscitat, segons vos hauia dit!» E, exint la excellent Senyora a recebir la Magestat del seu desijat Fill, veu entrar sanct Miquel ab aquella bandera de tanta magnificencia que resplandia mes que lo sol, e tantost lo pali de admirable bellea en mig del qual venia aquella real presencia del senyor Fill seu, ab aquell cors glorificat e dotat de tanta excellencia e gloria que lengua angelica, ni menys humana, ho poria recitar. E, la Senyora vehent vna tan delitosa e amable vista, defalli lo seu cor de alegria jrrecomptable, e, prostrant se en terra, adora la diuina essencia, qui vnida veya ab aquell cors que ella hauia parit; la qual vnio fon feta dins lo seu ventre ab ligam inseparable. E lo Senyor, veent la excellent Mare sua, recordant se de la honor e reuerencia que per esser Fill seu li deuia, leuala de terra e, agenollant se, volgue li besar la ma, dient li: « *Resurrexi et adhuc tecum sum.*» Volent dir: «O, » senyora Mare! Yo so resuscitat, e veu me açi » ab vos per alegrar de infinit goig la vostra » sanctissima anima, qui per la mort mia es » stada de tan crua dolor turmentada.» E, la Senyora no permetent sa Magestat li besas la ma, pensant lo esser Fill de Deu, dreçant se, abraçaren se los dos ab tanta dolçor e delit que la Senyora, posada en extasi: «*Jam Paradisi » fruebatur delicijs;*» car ja sentia molt amplament los delits de Paradys. E, lo Senyor prenint la excellent Mare sua per lo braç, anaren a seure en dos cadires que per a ses alteses sanct Miquel hauia fet apparellar ab es*trado [f. 247 b] singular. E lo Senyor volgue la senyora Mare

sua segues a la man dreta, segons Dauid hauia prophetizat quant dix: «*Astitit Regina a dextris* » *tuis.*» Volent dir: que aquesta Reyna e Senyora excellent, a gran gloria e honor del diuinal Fill seu, deuia seure a la dreta part sua. E la Senyora, axi sient, giras tota al seu Fill, e miraua ab sobiran delit la Magestat sua, parlant li ab dolçor jrrecomptable, demanant li primerament de les dolors passades, recontant li lo sentiment penos que de aquelles ella hauia hagut e quanta lesio hauien fet en la sua persona. E lo Senyor, per molt alegrar la sanctissima Mare sua, comunicali los misteris amagats de la redemptio humana, dient li quant eren fundats en amor e caritat, per tirar los homens a gloria, e recomptali sa clemencia los infinits delits de la sua sanctissima anima; de que la Senyora fon axi eleuada per dolçor no recomptable, que fon forçada de dir: «*Dulcore liquefactum est cor meum:* » *amore tuo inflammata sunt viscera mea.*» Volent dir: «O, vida y amor mia! Lo meu cor regala » e defail de tots puncts sentint la dolçor de la » vostra immensa caritat! Les entramenes mies, » Senyor, son inflammades per abundosa dolçor » e consolacio!» E tots los angels e homens que aqui eren, vehent les amors e festes e alegries singulars que passauen entre lo Senyor e la excellent Mare sua, hagueren goig inestimable; e mirant lo gest prudentissim de la dita Senyora e la composicio de sa persona, e contemplant les virtuts intrinseques de sa senyoria, [f. 247 c] comen*çaren tots a cantar concordantment ab singular melodia, loant sa altesa ab immensa alegria, dient: «*O rosa nata ex spinis iudeorum:* » *quia diuino odore replesti omnia.*» Volent dir: «O,

» excellent Senyora! Vos sou rosa nada de les » spines dels juheus, car sou de la generacio » de aquells, neta e pura de tota culpa; e per vos, » Senyora, tota la vniuersal terra ha sentit e es » recomplida de la singular olor diuina, qui es » aquest Senyor per vos parit e al mon portat. » *Ecce de te incarnatus, ecce de te natus, ecce* » *angelica promissio, o sacra Virgo.* O, excellent » Senyora! Mirau e contemplau e alegrau vos » de infinit goig en aquesta tan gloriosa jornada, » car veu açi aquella Magestat infinida qui de » vos se es incarnat! Mirau lo, Senyora, ab gran » delit, car verdader Fill vostre es e del purissim » ventre vostre nat! Veu açi lo quel angel vos » promes, Verge sagrada!»

CAPITOL CCXXXVIII. COM LO PRINCEP SANCT MIQUEL VINGUE A FER REUERENCIA A LA MARE DE DEU, LOANT E MAGNIFICANT AQUELLA PER LA GLORIOSA RESURRECTIO DEL SEU FILL, E TOTS LOS ALTRES PRINCEPS ANGELICALS BESAREN LA MA A SA MERCE.

vehent lo Senyor que la senyora Mare sua se alegraua molt de veure aquella * gloriosa gent posada en tan gran [f. 247 d] orde e magnificencia, e que ab tanta feruor loauen ses alteses (car la laor del fill es de la mare e la de la mare es del fill), per mes augmentar lo goig de sa senyoria mana lo dit Senyor que tots vinguessen a besar la ma e fer reuerencia a la senyora Mare sua com a Reyna e Senyora de tots. E ells, molt alegres, aparella-

ren se a complir lo per la Magestat del Senyor manat; e, conuidant se lo gran Princep Miquel ab lo patriarcha Adam de anar primer, dix lo cortes e venerable pare Adam: «O, senyor » Princep Miquel! No stigau en cortesies: anau » vos primer, e tota la caualleria vostra, a fer » reuerencia a la Senyora Verge, *quia semper est* » *angelis cognata virginitas;* car entre los vergens » e natura angelica ha tostemps vna gran ligua » e parentesch, e perço en la reuerencia de aquesta Verge deuen esser primers.» E sanct Miquel, sens mes replicar, feu reuerencia a Adam, qui restaua, e ell comença anar. E venint dauant la Senyora, leuant se la corona del cap, fica lo genoll e, besant la ma a sa senyoria, dix a sa altesa: «*Benedictionem omnium gentium dedit tibi* » *Dominus: laudem et gloriam ante conspectum* » *omnium populorum per te enim recreantur infirmi, consolantur gemebundi, resuscitantur mortui, letificantur dolorosi.*» Volent dir: «O, clement Senyora e Reyna nostra! Meritament » ha ordenat la Magestat diuina que a vostra » merce sia donada benedictio e laor per totes » les gents, e que siau glorificada e molt magnificada en presencia de tot aquest poble, * car » per vos, Senyora, son recreats los malalts e » consolats los dolorosos e tribulats, resuscitats » los morts, los trists e plorosos en vostra alta » senyoria troben alegria, e, los homens que açi » son, per la gracia e ajuda vostra son deliurats » de aquella captiuitat tenebrosa; perque dignament per tots sereu loada e seruida eternalment, e aquesta es, Senyora, la voluntat » del senyor Fill vostre, qui en la gloria e honor » vostra se adelita. O, Senyora excellent! Y quant

f. 248 a

» vos es amable e conexent aquest glorios Fill,
» car, ab tot la terra no sia loch decent per a
» star sa Magestat apres la resurrectio e glori-
» ficacio sua, sols per amor de vostra senyoria
» delibera sa clemencia restar en lo mon per
» spay de quaranta dies per alegrar e consolar
» la anima de vostra altesa, volent satisfer a
» vostra merce de aquelles quaranta hores que
» ab tanta dolor lo haueu plorat mort e absent
» de vostra senyoria! Axi, Senyora, que per cas-
» cuna dolor haureu dobles consolacions. *Jn hac*
» *laudatur diuina potencia, in hac magnificatur*
» *diuina sapientia, in hac relucet diuina iusticia;*
» car, Senyora, de aço deu esser infinidament
» loada la diuinal potencia queus ha fet tala
» e tan heretada de virtuts e excellencia que
» haueu meritat esser Mare de Deu e per sa
» clemencia tan amada y estimada, per angels
» e homens ab singular deuocio reuerida e hon-
» rada. O, Senyora! Quant deu esser de aço
» magnificada e dignament loada la diuina sa-
» uiesa qui axius ha pintada e embellida que
» sou lo pus bell obratge que nostre Senyor
» haja fet fora si mateix, * ne a vos se pot egua- [*f. 248 b*
» lar neguna pura creatura! Spill sou, Senyora,
» de tots los benauenturats, car en vostra merce
» miren e remiren les singulars perrogatiues di-
» uines a vostra altesa ab tanta perfectio donades,
» car totes les dignitats e gracies que en la diuer-
» sitat dels elets son trobades, en vostra senyoria
» son justades: en tant, Senyora, que, venint
» tots los sancts ab bandera leuada, essent en
» presencia vostra han de necessitat abaxar les
» dites banderes, regonexent a vostra altesa se-
» nyoria e vassallatge. O, Senyora excellent! Y

» com relluu e resplandeix en aço la diuina jus-
» ticia, car, volent vos fer sa Magestat aduo-
» cada dels peccadors, haus donat complidament
» tot lo necessari a poder los largament ajudar!
» Car vos, Senyora, sou la gran Papessa a qui
» nostre Senyor ha comanat los grans tresors
» seus e de la Esglesia, e vol que sia vostra
» senyoria la distribuydora de aquells. O, Se-
» nyora, que aquell sagell del Pare eternal, de
» tan gran estima, hon es esculpida la ymatge
» sua, ço es, lo seu diuinal Fill, del qual es dit:
» *ymago bonitatis illius*, car es ymatge propria
» de la bonea e excellencia del Pare seu, a vos,
» Senyora, sola, lo ha comanat la Magestat del
» dit Pare, no fiant de neguna altra creatura
» de tot lo imperi seu! O, Senyora! Y quant
» restau gloriosa de tenir vna tal joya a tota
» la ordinacio vostra, car Fill vostre es natural,
» prompte a la obediencia vostra! Ab aquest
» sagell, Senyora, sagellareu les butles e priui-
» legis que dareu als seruidors vostres. O! E de
[f. 248 c] » quanta seguretat seran les dites butles per *
» vos donades e per la Magestat del vostre Fill
» sagellades! O, Senyora! Mirau quant se es em-
» bellit lo engast de aquest diuinal sagell en
» aquesta gloriosa resurrectio! Quins cinch robins
» de tan gran granea e excellencia stan en ell
» engastats, ço es, les cinch plagues principals
» que sa clemencia prengue en la creu! Aquestes
» soles ha reseruades, resplandents e glorioses,
» per mostrar les al seu Pare, com vos, Senyora,
» mostrareu a sa Magestat los purissims pits
» vostres ab quel haueu aletat per inclinar lo
» hauer merce dels peccadors! E perço, Senyora,
» sentint aço los homens, diran los vns als altres:

» *Securum habemus, o homo, accessum ad Deum:* » *vbi habes Matrem ante Filium, Filium ante* » *Patrem: Mater ostendit Filio pectus et vbera:* » *Filius ostendit Patri latus et vulnera: nulla* » *ergo poterit esse repulsa vbi tot concurrunt caritatis insignia;* volent dir: Gran seguretat pot » hauer lome de acostar se a son Deu e Senyor, » car aqui es la Senyora nostra qui prega e supplica lo seu Fill, e lo dit Fill supplica lo seu » Pare; la Mare, per pus inclinar lo seu Fill a » clemencia e pietat, mostrali los pits ab que » la alletat, e lo Senyor mostra a la Magestat » del seu Pare la nafra del seu costat e les altres » que per la redemptio humana ha preses. E » negu no crega hauer repulsa ni negatiua en sa » demanda alla hon concorren es ajusten senyals » de tanta excellencia e caritat. Aquesta, Senyora, es la creença e fe que de vostra altesa » han los pèccadors: en vos miren e en vos » speren: ajudau los, Senyora, per merce, puix » tan larga * haueu la potestat!» E la excellent [*f. 248 d*] Senyora, hoint lo raonament de aquel glorios Princep sanct Miquel, fon molt alegra e feu li grandissima festa, car sabia que sobre tots los Princeps angelicals era per lo senyor Fill seu mes amat e estimat. E, prenint comiat lo dit sanct Miquel de sa senyoria, vengueren los altres Princeps angelicals a besar la ma a sa altesa ab sobirana reuerencia; e sa senyoria los rebia ab gran plaer.

CAPITOL CCXXXIX. COM LO PARE ADAM FEU REUERENCIA E BESA LES MANS A LA SENYORA, REGRACIANT INFINIDAMENT,

PER SI E PER TOTA NATURA HUMANA, LA COMPLIDA REDEMPTIO E GLORIFICACIO QUE PER MIJA SEU OBTES HAUIA; E DE AÇO FEREN GRANS DANCES E BALLS E CANTS DE SINGULAR ARMONIA.

CABANT lo exercit angelical de fer reuerencia a la Senyora, acostas lo gran Visrey e camarlench, ço es, lo Princep Miquel, al patriarcha Adam, e dix li: «Senyor Adam: hora es queus acosteu a fer » reuerencia a nostra Senyora la Reyna, Filla » vostra, car so molt cert sa senyoria us te en » singular amor e ses infinidament alegrada » de la vostra redemptio, la qual sa altesa ha ⌜*f. 249 a*⌝ » tra*ctada e menejada e portada a gloriosa fi.» E, hoint aço Adam ab goig no recomptable, cuyta de anar. E, venint dauant la Senyora, fon recomplit de tanta alegria e consolacio que li paregue hauer augmentat en gran grau la benauenturança sua, e prostras als peus de sa altesa volent besar aquells ab sobirana reuerencia; e la Senyora nou permes, reuerint lo com a pare, e, leuant se de peus, mana li ques dreças. E ell, leuant se, supplica sa clemencia ques tornas a seure; e, prenint les mans de sa senyoria, besauales moltes vegades, dient: «*O » sapientie Mater et lumen veritatis! ecce committo » me misericordie tue: resigno me in manibus » tuis: age mecum secundum bonitatem tuam.*» Volent dir: «O, Senyora, qui sou Mare de sauiesa » e lum de veritat! De tota la profunditat del » meu cor faç infinides gracies a la senyoria » vostra com ab tanta sauiesa e prudencia haueu » tractada la pau entre nostre Senyor Deu e

» nosaltres, creatures sues, e ab tantes lagrimes
» e dolors haueu obtesa la redemptio nostra!
» Perque, Senyora, veu me, en persona mia e
» de tots mos fills, quem coman em do a mi e a
» ells a la misericordia e clemencia vostra; pose,
» Senyora, a mi e a ells, dits fills meus, en les
» mans piadoses de la senyoria vostra, suppli-
» cant aquella se vulla hauer ab nosaltres segons
» la bonea e clemencia vostra, car seruents e
» catius vostres som comprats per aquell ines-
» timable preu de la sanch de aquest senyor
» Fill vostre, exit de les propries entramenes
» vostres; la qual sanch a instancia e pregaries
» vostres se es escampada, car per * la salut [f. 249 b
» humana haueu offert aquest Fill tan amat
» a esser sacrificat en la creu e morir en cruels
» penes en presencia vostra, concordant se vos-
» tra senyoria, sens james discrepar, ab la vo-
» luntat del seu Pare, que aço volia. O, magna-
» nima Senyora! Si Abraam es stat digne de
» laor per la obediencia sua, molt mes vos, sens
» comparacio! O, Senyora, que passat haueu,
» en virtut de fortalea, a tots los Romans, car
» inuincible es stada la vostra constancia! Re-
» paradora del mon podeu esser dita, car vos,
» Senyora excellent, nos haueu portat lo Re-
» demptor e fermada pau entre Deu e natura
» humana: infinida es la obligacio, Senyora, que
» a vos tenim! *Laudare te vere non possumus,*
» *cum solus ille laudes tuas dicere valeat qui est*
» *laus laudabilium omnium dominator Celi et*
» *terre et omnis creature.* E loar a vos, Senyora,
» sufficientment, no podem, ans defall la força
» humana; car sols aquell sab e pot dir les vos-
» tres laors qui es font e abiy de tota laor, lo

» qual senyoreja lo Cel e la terra e tota creatura.» E, dit aço, Adam giras als seus fills, dient: « *Venite, filij, accedite ad eam cum reuerencia et* » *deuotione: et clarificabit vos fulgoribus miseri-* » *cordie.*» Volent dir: «Veniu, fills meus: acostau » vos a la nostra Senyora ab grandissima reue- » rencia e deuocio, e sa senyoria clarificar vos » ha ab los clarissims raigs de la misericordia » sua.» E, venint tots prest, feren reuerencia e besaren la ma a sa altesa ab sobiran delit e goig. E, la Senyora vehent dauant si Adam els fills seus ab tanta gloria e jocunditat, fon lo goig de [*f. 249 c*] sa senyoria * infinit, car veja complit de tot son desig que del instant de la sua incarnacio hauia supplicat lo eternal Pare per la reparacio e glorificacio de natura humana, la qual obtengue perdent la vida de aquell excellent Fill qui, sens comparacio, molt mes que la propria vida amaua; e perço sa clemencia estimaua molt es alegr[au]e de aquella redemptio com a cosa que molt li costaua. E dix sa senyoria a Adam: « O, venerable Pare! Gran e singular es la » alegria e goig que yo tinch de la reparacio vos- » tra y dels fills vostres! Veu açi lo senyor Fill » meu, reparador vostre: a aquest feu infinides » gracies, car per saluar a vos, qui representau » tota natura humana, ha tantes penes soffertes! » *Ecce pastor ad superni regis aulam errabundam* » *ouem portans*. Mirau lo be, Adam, e contem- » plau be sa real presencia, car aquest es lo soli- » cit pastor qui ha cercat a vos, qui com a oue- » lla errada ereu partit de la gracia e amor » sua, e, sabent quereu en infern, aqui es vol- » gut deuallar per traureus de aquell carçre te- » nebros, e vol sa Magestat ab sobirana gloria

» pujar la ouella trobada en la gran sala del » sobiran Rey e Pare seu. *Ecce a patriarchis* » *desyderatus, ecce a prophetis vaticinatus.* Veus » açi, Adam, lo Senyor que tant haueu desijat » vos e tots los altres patriarques: adelitau vos » ab la Majestat sua, car ara lo posseyu ab » seguretat de james perdrel. Mirau lo, Adam, » car aquest excellent Senyor es aquell de qui » los prophetes tan largament han prophetizat: » *Ecce fluuius a Paradyso egrediens in quatuor* » *ca*pita diuisus.* O, Adam! Mirau ab singular [*f. 249 d*] » delit e goig aquest Senyor, car de sa cle- » mencia era figura aquell gran riu que vos » haueu vist, lo qual ix de Paradys terrenal es » parteix en quatre parts. Car sa Magestat, en » la reparacio vostra, ha mostrat quatre coses » singulars e de gran excellencia: Primerament » la sua justificada e dreta justicia, car ha vol- » gut portar en sa delicada persona totes les » penes per vos degudes e satisfer complidament » a la offensa del seu Pare. Segonament ha mos- » trat la incomparable sauiesa sua en lo modo » tan prudent e tan amoros que ha tengut en » la reconciliacio vostra, tornant vos en amicicia » del eternal Pare seu, fent vos recobrar tota la » honor e dignitat perduda. Terçament ha mos- » trat sa clemencia la gran sanctedat sua, sanc- » tificant e glorificant la humana natura, qui » del tot era perduda e cayguda en captiuitat » dyabolica, e reparacio no hauia sino ajudada » per la sanctedat de aquest senyor Fill meu, » qui es Sanct dels sancts. Quartament sa Ma- » gestat ha mostrat sa gran potencia en la repa- » racio de la natura vostra, sobrant e atterrant » lo enemich de aquella, ço es, lo diable, leuant

»li tota la potestat que sobre lo mon tenia. »E axi sou del tot deliures per sa piadosa cle»mencia.» E Adam, hoynt les paraules tan excellents de la Senyora, augmenta en tan gran goig e alegria que, volent retre gracies al Senyor de les infinides misericordies que fetes li hauia, comença a cantar ab gran melodia ensemps ab tots los fills seus, e dix: «*O clementissime Domine!* f. 250 a »*A*doramus te cum prostratione et procidentia* »*nos tue Magestati tanquam Creatori et guberna*»*tori et vniuersali Domino esse subiectos con*»*fitentes*.» Volent dir Adam: «O, clement Senyor! »Yo e tots los que som açi, en persona propria »e de tots los fills meus que en lo mon son »e se speren a venir, adoram la Magestat vostra »prostrats e lançats en terra, confessant esser »subjectes a aquella axi com a Creador e go»uernador e vniuersal Senyor e deliurador nos»tre.» E, dit aço, Adam, no podent reposar per lo gran goig e alegria que tenia, leuas per voler dançar e ballar per molt solennizar aquella gran festa; e los sancts angels, ab singular plaer, los feren so de melodiosos esturments. E, prenint Adam la virtuosa muller sua per la ma, conuidala a dançar; e cascu dels altres sancts patriarques prengue la propria muller per dançar ab elles. E, essent ja tots acompanyats, veu Adam que lo excellent sanct Joseph restaua sens companyia, dix li: «O, glorios Joseph! Vos, qui entre »tots floriu de corona de virginitat, acompanyau »vos ab lo insigne baptista, qui de tal corona »se alegra. E anau los dos primers, e tots vos »seguirem; car molta rao es, puix la Magestat »del senyor Rey nostre, de qui huy festiuam, »es verge, e la senyora Mare sua, que vergens

» hajen majoria e preminencia en la present » festa.» E axi començaren les grans dançes e goigs celestials, ab aquella melodia angelica, dins la cambreta de la excellent senyora Mare de Deu, no sentint res de aço neguna persona mortal sino sola sa senyoria, que de tals consolacions e delits era digna en compensacio de les innumera*bles dolors que sentides hauia. [*f. 250 b*]

CAPITOL CCXL. COM LO SENYOR MANA A SANCT MIQUEL PORTAS A PARADYS TERRENAL TOTA AQUELLA MULTITUD DE SANCTS, LOS QUALS DESPEDITS DE SA MAJESTAT, RESTAREN MARE E FILL EN DELITOS COLLOQUI.

acabat lo dançar, mana lo Senyor cridar lo Princep Miquel, que de camarlench seruia; e, venint, dix li sa Majestat: «Anau, camarlench, e portau » Adam els fills seus en aquella gran posada de » Paradys terrenal, car vull que entre e stiga » en aquell loch ab gran plaer e delit, del qual » ab tanta dolor e vituperi fon lançat. E aqui » aturaran lo temps que han a star en lo present » mon, e aqui sere yo ab ells, fetes les visitacions » que delibere fer; e aquells qui de la mia mort » stan dolorats e turmentats, special la amada » dexebla mia, Magdalena, que augmenta con» tinuament en dolor sens remey, desijant la » mia vista.» E Adam e tota la generacio sua, vehent que lo Senyor manaua que anassen a Paradys terrenal, prostrats en terra adorant la Magestat sua, despedint se de aquella, digueren:

« O bonitas immensa! Benedicimus te tua beneficia
» memorantes, et glorificamus te tuam eternam
f. 250 c *» gloriam et beatitudinem preconizantes.»* * Volent
dir: «O, excellent Senyor, qui sou immensa bon-
» dat! Nosaltres, creatures vostres, donam, a la
» Magestat vostra, benedictio e continua laor,
» recordant los vostres singulars beneficis, e glo-
» rificam e exalçam la clemencia vostra, mani-
» festant ab gran crit e alegria la eternal gloria
» e benauenturança vostra, a nosaltres tan lar-
» gament comunicada.» E axi partiren de aqui
Adam els fills seus, acompanyant los sanct
Miquel e tot lo exercit angelich que alli era, e
hauent los posat en Paradys terrenal, perque
aqui sperassen lo Senyor quant li plauria venir
a ells; car, tots los quaranta dies que sa Magestat
atura en la terra, en lo dit Paradys fon la posada
sua ab aquells venerables pares, sino lo temps
que apparia a la gloriosa Mare sua e als altres
amichs seus. Les dites apparicions de la senyora
Mare sua foren moltes, e cascuna vegada lo
Senyor li comunicaua nouelles consolacions e
delits, car principalment sa Magestat atura en
la terra aquells quaranta dies per contentar e
alegrar aquesta sancta Mare, qui tant carament
amaua. E, partits aquells gloriosos pares, resta
lo Senyor a soles ab la sua excellent Mare. Quant
fon alt lo rahonament de ses alteses, ne quants
secrets comunica sa clemencia a la senyora Mare
sua en aquella hora, no basta enteniment ange-
lical, ni menys huma, a poder ho entendre,
pensar ne comprendre. *O gaudium incompara-*
bile! o leticia in exquisita! o singularis dulcedo!
o suauitas Dei Matris admiranda, que Dei Fi-
[*f. 250 d*] *lium se [h]abere cernebat!* O, qui pot * estimar

lo goig incomparable de aquesta excellent Senyora, ne la gran alegria triada entre tots los delits que pensar se poden! O, dolçor singular que recomptar nos pot! O, suauetat sens mesura, e de gran admiracio, que ha sentit aquesta Senyora Mare de Deu veent dauant si resuscitat lo Fill de Deu eternal, del qual ella se veya esser natural e vera Mare! E stant axi la Senyora en aquell repos tan delitos, tota lançada sobre los pits del seu amat Fill, dix a sa Magestat: «O, Fill meu! Y, si Magdalena se tro» baua açi, incompreensible seria lo seu goig de » veure a vos, vida mia, resuscitat! O, Senyor! » Y quanta es la dolor sua! La mort, per gran » força que haja tenguda separant la vostra » persona de la vista sua, no ha pogut fer nen» guna lesio en la amor sua; ans, Senyor, com » se es vista appartada de vos per mija de mort, » les flames de viua amor han tan augmentat » en ella, que li han fet sentir tantes e tan ex» tremes dolors que miraculosament posseex la » vida. *Sensus in ea nullus remanserat: omne con-* » *silium ab ea perierat: spes omnis defecerat: so-* » *lummodo flere super erat.* Tant fon trauessada » de amargosa dolor en la separacio vostra, que » negun sentiment ni recort en ella no resta: » peri en ella tota manera de consell; tota natura » de sperança que alegria li donas fon de ella » separada: no li ha restat, Senyor, sino font » de lagrimes viues, que no çessen ni çessaran » james fins cobre la desijada vista! Anit, Se» nyor, no podent reposar sens algun exercici » que en seruir de vostra clemencia redundas, » ana ella mateixa, acompanyant la * mes ger- *f. 251 a* » manes, a comprar enguents singulars e de molt

» preciosa olor per embalsemar lo vostre real » cors; e huy, de gran mati, es anada per execu- » tar son desig, tota temor a part posada (car » la vera amor res no tem ni li par difficil per » seruir lo seu amat), e encara, Senyor, no es » tornada: crech yo que inrecomptable dolor la » ha arrestada com no ha trobat lo que çerca.» E lo Senyor, qui ab sobiran delit hoya les amables obres de la cara dexebla sua, dix a la senyora Mare sua: «O, Mare mia! Si sabieu ab » quanta dolor e pena sta ara Magdalena, que, » si yo prestament noy vaig a consolar la de la » mia presencia, ella del tot perdra la vida, car » no basta la força humana a soportar tan cruel » pena com ella sent! Perque delibere partir me » de vos e anar la a visitar e mostrar me a ella, » car digna es de hauer aquesta honor que, » apres vos, ella haja de mi la primera vista.» E la Senyora, hoynt que lo senyor Fill seu se hauia de partir della, comença a lançar lagrimes abundoses e sentir lo doloros enyorament de la partida de aquell Senyor e Fill, qui era tota la alegria e delit seu; e dix a sa clemencia: «O, » Senyor! Molt so contenta que alegreu e acon- » soleu a Magdalena, ab tot que dolor intrinseca » trauessa la mia anima de hauer vos a per- » dre de vista!» E axi se parti, lo Senyor, de la senyora Mare sua.

CAPITOL CCXLI. COM LES TRES MARIES ANAREN, GRAN MATI, AL SEPULCRE AB ENGUENTS PRECIOSOS PER VNCTAR LO [f. 251 b] CORS * DEL SENYOR, E PER UN ANGEL LOS FONCH DENUNCIADA LA GLORIOSA RESURRECTIO DE AQUELL.

AGDALENA, de gran mati, lo diumenge, ixque de casa per executar son amoros desig de fer algun seruir al cors mort del Senyor e Mestre seu, que viu ja no creya posseir; e portaua enguents preciosos per a poder lo spayosament vnctar e, tractant lo e tocant lo, abundosament plorar, e ab ell finir la dolorosa vida sua. E acompanyaren la les dos Maries germanes de la Senyora; car, axi com les tres eren de vn nom, axi concordauen en dolor e amor. E anant per lo cami, com trobauen los lochs hon hauien vist lo Senyor passar alguna manera de pena, aqui, recordant aquella, feyen vn doloros plor. E com passaren dauant la creu hon lo Senyor era stat turmentat e mort, e vehentla la feruentissima Magdalena, renouaren totes les dolors sues e corregue ab feruor de amor abraçar la dita creu; e aqui cuyda esclatar e perde del tot lo parlar, e ja res no sentia sino dolor e turment. E les altres Maries, ab tot posseyssen molta dolor, hauien se a esforçar e a conortar a Magdalena, tement que del tot no moris, e pregauen la ques partis de aqui per continuar son cami; e axi, ab molta pena, leuaren la de aqui. E anant per lo cami, recordant se de la gran e fexuga pedra que hauien posat a la boca de la coua hon era lo sepulchre, digueren entre si mateixes: «*Quis reuoluet nobis lapidem ab hostio monu- [f. 251 c]
» menti?*» Volent dir: «O! ¿Com no hauem pensat » en portar ab nosaltres persones dispostes a » poder leuar la gran pedra de la porta del se» pulchre, car força de delicades dones no basta » a fer tanta forsa?» O! La animosa Magdalena,

que difficultat neguna no trobaua en la execucio sua, cuyta lo pas creent que ella sola bastaua a leuar la pedra e traure lo cors del sepulchre; e les altres Maries seguint la. E, com foren prop lo sepulchre, miraren, e veren leuada la pedra de la porta e lançada per terra, e ab gran animc entraren dins lo monument; e aqui veren, a la part dreta, vn angel en forma humana, vestit de blanch, de la vista del qual foren molt espantades. E langel, mirant la alteracio de les deuotes dones, volent les reposar, dix los, ab alegra cara: «*Nolite expauescere: Iesum queritis nazarenum, crucifixum, surrexit, non est hic: ecce* » *locus vbi posuerunt eum.*» Volent dir: «O, vir» tuoses dones! Nous spanteu, car açi so per » denunciar vos bones noues e fer vos certes que » lo Senyor Jesus de Nazaret, qui en creu es » mort, lo qual ab tanta amor cercau, es ja » resuscitat e no es açi. Mirau lo loch hon lo » han posat, e veureu que noy es.» E tanta fon la dolor e congoxa de les sanctes dones com no trobaren lo cors del Senyor en lo sepulchre, segons creyen, que les paraules del angel creure ni estimar no pogueren, ans, com a fora de si matexes, sen anaren, cascuna per son cami, ab plor e dolor no recomptable, no sabent ja que fer, perdent la sperança de trobar lo. Car la amor tostemps sta temerosa de perdre lo que f. 251 d | pos*seix: quant mes deu esser dubtosa de cobrar lo que ha perdut! E perço ab gran rao se dolien aquestes amables dones.

CAPITOL CCXLII. COM LA SERAPHICA MAGDALENA, RESTANT AL SEPULCHRE

AB INFINIDES LAGRIMES E DOLOR, MEREIXQUE ESSER CONSOLADA PER LA PRESENCIA DEL SEU AMAT MESTRE, FENT A ELLA LA PRIMERA APPARICIO.

 la fortissima Magdalena resta ferma e delibera morir aqui al sepulcre car no li paria que cosa neguna la pogues traure de la pena que sentia sino sola la mort, puix perdut hauia aquell qui era vida de la sua anima. La vida corporal del tot auorria, e desijaua morir, pensant apres la mort trobaria lo que viuint perdut hauia. E, axi stant aqui defora lo sepulcre, ploraua sens cessar, turmentaua la sua persona, no podent pendre nengun remey en la sua desmesurada dolor; e deya: « O, Senyor y vida mia! Y tan gran fon la dolor » que yo senti de la vostra mort! Mas encara » me restaua algun conort, que podia veure e » tractar lo vostre cors mort! E quant vos posi, » Senyor, en lo sepulcre, yo cuydi esclatar, e » la sperança de poder vos vnctar e fer algun » seruir en la vostra persona me feu algun poch » mitigar la dolor mia! Ara, Senyor, ¿que fare, » que tot me es fallit? ¿Quin conort pendre, » Senyor, de tan dolorosa perdua?» E, axi plorant, la amable Magdalena inclinauas e miraua dins lo monu*ment; e vehent lo loch hon hauia posat lo cors del seu Senyor e Mestre, e vehent que noy era, coltell de dolor nouament trauessaua la sua anima, e deya, ab vn gran crit: « *Magnus ergo dolor me flere compellit: magna » tristicia viscera mea coactat.*» Volent dir: «Gran » e desmesurada dolor me força de plorar, e » gran tristicia intrinseca estreny e turmenta

f. 252 a

» les entramenes mies!» E, dient aço, tornaua a mirar aquell loch, de hon no podia partir la vista sua, desijant veure lo que no veya; e, turmentada de dolor, nouament a plorar començaua: augmentant de dolor en dolor, del tot defallia. E lo Senyor, qui de cor la amaua, trames li dos angels per consolacio sua, qui ab cara molt affable parlaren a ella, dient: «*Mulier, quid ploras?*» Volent dir: «O, dona qui » tan dolorada us mostrau! Digau nos, perque » ab tan gran exçes plorau, si remeyar porem » la vostra dolor, car perço som açi venguts.» E Magdalena, vehent los angels, no prengue neguna consolacio ni remey en sa dolor, ans, continuant son plor, deya: «Ay, trista de mi, » que yo no cerque angels ni vull la consolacio » de aquells, ans çerque lo Senyor dels angels, e » aquell no trobe nil puch veure! ¿Qui pora » aconsolar a mi apres tal perdua? No neguna » cosa creada, ans totes me son pena: sols lo meu » remey es plorar e dolre la absencia del meu » Senyor, e altra companyia no vull, puix la » sua, tan amada, he perduda; e açi, sola al » seu sepulchre, vull finir la vida!» E, vehent Magdalena que los angels sperauen la resposta,
[f. 252 b] per desig que sen partissen de aqui * e no empachassen lo seu plor, dreça vn poch lo seu cap e lança vn sospir que paria lo cor li volgues esclatar, e dix: «*Quia tulerunt Dominum meum,* » *et nescio vbi posuerunt eum!*» Volent dir: «O, » gloriosos sperits! Si angels sou, axi com vos » mostrau, ¿com podeu ignorar la causa de la » mia dolor? ¿Per que voleu augmentar la mia » pena volent que diga per la boca la tan dolo» rosa perdua mia, car leuat han de açi lo Senyor

» meu e no se ni puch sentir hon lan posat? » ¿Voleu hoyr major dolor? ¿Hay pena que a la » mia acomparar se puga?» E, dient Magdalena aquestes coses, lo Senyor, amat seu, li fon a les espalles, mirant ab gran delit la feruor e constancia de la amor sua; e los angels, vehent lo Senyor, prostraren se en terra, adorant la Magestat sua. E Magdalena, admirada a quis feya tan profunda e singular reuerencia, giras, e veu Jesus, amat seu, en habit desfreçat, e nol conegue, ans estima fos ortola. *O Maria, si queris Iesum, quare non cognoscis ipsum?* O, Maria! E ¿hon es lo sentiment vostre? E ¿axius ha alterada la dolor que cercau Jesus, e teniu lo dauant e nol conexeu? E lo Senyor, per fer la mes inflammar en son desig, detenias que nos manifestaua a ella; e dix li: «*Mulier, quid » ploras? quem queris?*» Volent dir: «O, dona! Digues per que plores ni que cerques.» Ella, creent que aquell, que a ella aparia ortola, deuia saber hon era lo cors sagrat del seu Senyor, qui ella çercaua, dix li: «*Domine, si tu sustulisti » eum, dicito mihi vbi posuisti eum: et ego eum » tollam.*» Volent dir: «O, senyor ortola! ¿Per » que demanau la causa del meu plorar e * çercar? [f. 252 c] Tanta es, e tan gran, que dir ni raonar » nos pot. Vous supplich, si res y sabeu, nom » façau penar: de merce, senyor, vos deman, » si vos haueu leuat de açi lo que yo çerque, » ho vullau dir a mi, e portar lo mene!» O, Magdalena! ¿Que dieu? ¿Nous acordau que sou dona, e molt delicada per natura? ¿Com poreu vos pendre lo cors mort, tan gran e tan soberch, e portar lo tan gran cami? ¿No temeu res? ¿No sabeu que en terra de enemichs stau e que no

podeu anar en part neguna que no siau vista e trobada per los juheus, qui trobant vos ab tal presa no campareu de mort? ¿Ja haueu oblidat lo cars de diuendres passat, que lo gran e animos caualler, tan fauorit en la cort, Joseph ab Arimathia, no gosa deuallar de la creu aquest glorios cors que vos cercau, sens licencia de Pilat, e ab tot axo los juheus lo han empresonat per hauer lo soterrat? ¿Que sperau faran de vos sis diu quel hajau furtat? O! Gran es la constancia vostra, gloriosa Magdalena, que res nous spanta! Bes pot dir de vos: *Quia feruenter amanti nihil videtur dificile;* car lo qui ab feruor ama no estima neguna cosa difficil per obtenir lo que desija! O, Magdalena! Perseuerau e no dupteu, car lo Senyor que vos demanau es tan clement que james desama a negu quel amas, nes aparta de negu qui ab afectio lo cerque. ¿Sabeu que acostuma sa Magestat de fer moltes vegades? *Occultat se vt ardentius requiratur et requisitus cum gaudio inueniatur, et inuentus cum solicitudine teneatur, et tentus non dimittatur;* car amagas perque ab ardor
f. 252 d sia cercat, e, cercat, ab * goig sia trobat, e, trobat, ab gran solicitut sia tengut e conseruat, e, tengut, ab singular custodia sia conseruat e per res no lexat. E lo Senyor mirant Magdalena, e vehent que la dolor sua era tanta que, si no li ajudaua prest, ella del tot la vida perdria, volgue sa clemencia manifestar se a la amada sua; e dix li, ab la dolçor acostumada de la paraula sua: «Maria.» E ella, hoint se axi nomenar per aquell qui tant amaua, crida vn gran crit per extrem goig, e dix: «O, Mestre y Senyor, » que vos sou lo que yo cerque! Trobat vos he,

» vida mia!» E caygue als peus de sa Magestat, volent besar aquells. E sa clemencia dix li: «*Noli me tangere: nondum enim ascendi ad Pa-* » *trem meum.*» Volent dir: «Magdalena: no vull » quem toques corporalment fins que de cor » me cregues esser egual al meu Pare. *Potius* » *volo vt tangas me tactu mentis credens me Patri* » *equalem, quam tactu corporis me credens homi-* » *nem purum et Patre minorem.*» Volent dir lo Senyor: «Magdalena: mes ame quem toques pri- » merament ab lo tocament de la pensa, creent » me egual al meu Pare, que no ab lo tocament » corporal, creent me home pur e menor quel » meu Pare.» E Magdalena, qui volguera metres lo Senyor, amat seu, dins la anima, sentia infinida pena com no li era permes tocar lo; e, ab multitud de lagrimes, dix: «*Credo, Domine:* » *adiuua incredulitatem meam.*» Volent dir: «Yo, » Senyor, crech fermament que vos sou eternal » Deu egual al Pare vostre! Ajudau me, Senyor » clement, e perdonau la incredulitat mia, car » extrema amor, Senyor, ma fet duptar; car » tant desija*ua la resurrectio vostra quem paria f. 253 a » james la hauia a veure, e de sols tenir e posseir » lo cors mort me tenia per contenta! Dexau » lom ara tocar, Senyor, puix viu e immortal » lom haueu manifestat!» *O amor fortis et impatiens! non enim sufficiebat ei videre Iesum et cum Iesu loqui: nisi etiam tangeret Iesum;* car la feruentissima amor de Magdalena no podia pendre ab paciencia que de sols veure e parlar ab Jesus se hagues a contentar, ans volia a Jesus, amat seu, tocar. E lo clement Senyor, vehent lo gran desig de Magdalena, volguela del tot contentar, e permes sa Majestat que li

besas los peus e mans, segons desijaua, e la abraça ab grandissima amor, dient a ella: «*O* » *Maria! magna est constancia tua, magna est fides tua: ideo meruisti quem mortuum querebas,* » *viuum videre et audire.*» Volent dir: «O, Maria, » dexebla e amada mia! Gran e singular es la » constancia tua, e gran e complida es la tua » fe; e perço dignament has meritat que aquell » que mort cercaues, viu lo hajes vist e hoyt.» E la seraphica Magdalena, stant als peus sagrats de Jhesus, sentia dolçors no recomptables, e deya: «*Te cupio, diligo et adoro: cum quo manebo,* » *regnabo et beata ero.*» Volent dir: «O, Senyor, » que vos sou lo que yo desije e ame! A vos, » Senyor, adore de tota la profunditat de la » mia anima; ab vos, clemencia infinida, stich, » e lo esser en companyia de la Magestat vostra » es a mi regnar; e mes me estime esser benauenturada hauent aconseguit de vostra senyoria » tanta misericordia e gracia!» E atura aqui lo f. 253 b Seny*or, per consolacio de Magdalena, vna estona. *Stant ergo dilecti cum iocunditate et gaudio magno loquentes ad inuicem sicut amicus cum amico.* E stauen los dos, qui de cor se amauen, Jesus e Magdalena, ab gran jocunditat e goig inrecomptable, parlant axi com vn amich ab altre. E lo Senyor hauent consolat e alegrat Magdalena de la presencia sua, volent se despedir de ella, tornala abraçar, donant li largament la benedictio sua; e ella, ab profunda humilitat, adora la Magestat sua, besant los peus de sa clemencia. E, partit lo Senyor, resta Magdalena ab vn grandissim enyorament.

CAPITOL CCXLIII. COM LO SENYOR, SEGONAMENT, APPAREGUE A LES SANCTES DONES QUI TORNAUEN DEL SEPULCRE, A LES QUALS, PER SINGULAR PRIUILEGI, MANA QUE DENUNCIASEN LA SUA RESURRECTIO ALS APOSTOLS.

trobant se la gloriosa Magdalena a soles, recordas de les virtuoses Maries, qui ab ella eren vengudes e, ab la gran torba e congoxa, james les hauia regonegudes ne sabia hon eren. E, exint de aquella coua qui staua ans del sepulchre, cerça les per tot lort. E, no trobant les, ixque defora, e, mirant, veu les que stauen prop les bardiçes del * dit ort, separades la vna de laltra, ab [f. 253 c] extrema dolor; e dix los: «O, senyores! Alegrau » vos e hajau infinit goig, *quia vidi Dominum;* » car podeu esser certes que yo he vist lo Senyor, » resuscitat de mort a vida!» E elles, molt alegres del que hauien hoit, dolien se en extrem com nol hauien vist, e deliberaren totes tres tornar al çenacle. E, anant per lo cami, les dos enterrogauen primerament Magdalena com hauia vist lo Senyor ne que li hauia dit. E, ella recitant ho tot per menut, lo dit Senyor los ve al encontre dient los, ab molt alegra cara: «*Auete.*» E les sanctes dones, conexent sa Magestat, prostraren se en terra, adorant aquella; e prengueren los peus e mans de sa clemencia, e ab infinit goig besaren los moltes vegades, essent molt certes de la resurrectio sua. «*Primo mulieres » merentur audire auete, vt maledictum Eue mu-*

» *lieris in mulieribus soluerentur.*» No sens gran misteri primerament han meritat les dones hoir la tal salutacio, ço es: «*Auete;*» mostrant lo Senyor clarament que la maledictio donada a la primera dona, qui fon Eua, era ja, del tot, de les dones appartada. E stigueren aqui les dites dones vn poch de temps, raonant ab lo Senyor ab goig no recomptable, admirades de la gloriosa presencia sua. E sa Magestat, volent se partir de elles, dix los: «*Ite et nunciate fratribus » meis.*» Volent dir: «Anau, amades mies, que » yo vull, per singular excellencia, que vosaltres, » dones, siau denunciadores de la resurrectio » mia, e per vosaltres ho senten los germans
f. 253 d. » meus, ço es, los * apostols, e conega tot lo » mon que qui pus feruent es en amor, mereix » esser primer en les alegries e consolacions e » fauors, segons en vosaltres veuran per expe» riencia.» E les sanctes dones, vehent que lo Senyor les manaua partir de sa presencia, alterades de hauer a lexar tal companyia, lançades, als peus de la Magestat sua, digueren: «*O dul» cissime, benignissime, amantissime, carissime » Domine, quis nos separabit a te?*» Volent dir: « O, dolç e benigne e amable e car Senyor! Y » ¿quins pora partir de vos? Car, ab tot que a » nosaltres sia molt plaent portar aquesta noua » tan excellent als apostols e criats de vostra » senyoria, lo partir nos de aquella nos es molta » pena.» E lo Senyor, ab molta amor, los respos dient: «O, Magdalena, e vosaltres, ties mies! » No penseu que ja en la terra yo haja de esser » ab vosaltres tant largament com acostumaua, » car sols haureu de mi algunes aparicions de » poca durada, per eleuar les penses vostres a

» pensar que en lo Cel maueu a posseir e no en » la terra.» E, dit aço, lo Senyor desparegue, e elles restaren a soles, no sens gran enyorament; e ab molta cuyta tornaren al cenacle, hon la excellent Senyora era e tots los apostols. E, entrant per la porta, denunciaren als dits apostols, qui stauen en la entrada, com certament elles hauien vist lo Senyor resuscitat; e ells, ab infinit goig alegrant se de vna tan singular noua, digueren: «*Mulier, que fuerat ianua mortis,* » *prima predicat resurrectionem et ostendit ianuam* » *vite.*» Volent dir: «O, Senyor! E quanta gracia » es * aquesta que la dona, qui en lo comensament [*f. 254 a*] del mon fon porta e entrada de mort, » e ara, per gran dignitat, la hajau feta nouella » preycadora de la vostra marauellosa resurrectio!» E les glorioses dones entraren ab goig infinit en la cambra de la Senyora, e, lançades en terra, besauen moltes vegades los peus e mans de sa senyoria, no podent dir res, per extrema alegria, del que hauien vist. E la amable Magdalena, que del goig portaua la major part, prengue esforç, desijant comunicar a la Senyora la alegria sua. Ab tot conegues en la cara de sa senyoria queu sabia tot e que era stada primera en la visitacio del senyor Fill seu, segons la rao volia, dix a sa excellencia: « *O Domina, cesset igitur omnis amaritudo, quia* » *hodie surrexit Dominus: fugiat mors quia hodie* » *nobis vita data est.*» Volent dir: «O, Senyora » clement! Ja deu cessar en vostra senyoria e » en nosaltres tota amaritut e dolor, puix som » molt certes que huy es resuscitat lo Senyor! » Fuja, Senyora, la mort, car huy nos es stada » restituyda la vida!» E la germana major dix

a sa senyoria: «*O felix femina que talem et tantum* » *Filium habere meruisti.*» Volent dir: «O, be» nauenturada dona e Senyora de totes les dones, » que tal e tan gran Fill haueu meritat hauer, » e glorios e resuscitat huy lo posseyu!» E respos la germana menor confermant lo que la major hauia dit, e dix a sa senyoria: «*O quantum glo*» *riari potuit cum se tantum ornatam cognouerit.*» Volent dir: «O, Senyora! E quant se pot gloriejar » e alegrar quis troba es coneix ornada de tanta f. 254 b » dignitat com * vostra senyoria huy posseeix! » Car certa sia vostra altesa: *Nulla post illam* » *potest esse illustrior corona quam concipere* » *Deum;* que apres de aquella jllustrissima co» rona, que vostra merce porta, de hauer con» cebut e parit Deu humanat, no sen pot tro» bar altra tal. E per esta, Senyora, meritau » totes les excellencies que daçiauant se seguiran, » car les principals dolors vostres, Senyora, han » pres fi, puix lo senyor Fill vostre es resuscitat » e natura humana remuda, segons tant haueu » desijat. *Triumpha igitur felix, quia ex lacte* » *tue virginitatis effectus est sanguis nostre re*» *demptionis.* O, Senyora excellent e benauen» turada! Quanta rao teniu de triumphar e ale» grar vos, car de la let vostra virginal es feta, » certament, la sanch de la nostra redemptio!» E molt alegra, la Senyora, de la venguda de Magdalena e de ses germanes, e del que recitat hauien de la resurrectio del senyor Fill seu, comunica sa senyoria a elles, ab molta familiaritat, lo que vist hauia, e les consolacions inestimables que rebudes hauia del senyor Fill seu en compensacio de les estremes dolors que de la mort sua passades hauia. E en aquests parla-

ments delitosos estigueren tot lo dia, e celebraren solenne Pasca.

CAPITOL CCXLIIII. COM LOS DOS PUS AMATS DEXEBLES, SANCT JOAN E SANCT PERE, CORREGUEREN AL SEPULCRE * E VEREN LOS DRAPS POSATS, E, NO TROBANT LO SENYOR, TORNA SEN AL CENACLE SANCT JOAN, E SANCT PERE SE MES DINS VNA COUA.

[f. 254 c

sanct Joan e sanct Pere, hoyda la noua, per les dones, que lo Senyor e Mestre seu era resuscitat, com aquells qui principals eren en amor, corregueren al sepulchre. E lo glorios Joan, qui ab multissima alegria anaua desijos de veure lo Senyor, lo qual carament amaua e sabia que en neguna cosa nol hauia offes, ans lo hauia seguit en totes les dolors sues e era stat pus constant que tots los altres; e aquesta consolacio que portaua en la anima lo feya anar axi lauger que paria que fos aguila que volas desijant de atenyer lo propri niu. El benauenturat Pere, ab tot tingues desig inestimable de veure lo Mestre e Senyor seu, la dolor de la errada sua li daua tan gran turment que moure nos podia, e la edat cansada li robaua la força, e perço no podia tant anar com sanct Joan, ans resta molt atras, caent souint en terra per la gran dolor que portaua, pensant e ruminant, en lo seu cor, que diria ni respondria al seu Senyor e Mestre de la poca fermetat sua sil trobaua resuscitat; e la extrema amor e desig de veure

sa Magestat li donaua esforç de continuar son cami. E lo excellent e cortes Joan, essent junct *f. 254 d* al desijat sepulchre, * recordant se de la dignitat de sanct Pere e de la reuerencia a ell deguda, delibera sperarlo; e, venint, feu que entras primer en lo sepulchre, e apres ell lo segui. E veren que lo Senyor no era en lo sepulcre, e los draps eren aqui en los quals lo seu precios cors era stat embolicat. E, de aço torbats e alterats, cuydaren aqui esclatar no sabent hon era lo Senyor e Pare seu, ne hon lo porien cercar; e, cuberts de infinida dolor, ixqueren de aqui. E sanct Pere, temeros que per son peccat lo Senyor clement nos volgues manifestar a ells, ans se fos absentat de la vista dels dos per la culpa de hu, no volent lo caritatiu e humil Pere que lo amat Joan perdes la consolacio sua per los peccats seus, dix li, ab multissimes lagrimes: «O, excellent Joan, qui tant glorios vos trobau » de james hauer desemparat lo Senyor e Mestre » nostre! Yom vull partir de vos, e assoles plo» rare amargosament la infidelitat mia fins la » clemencia diuina vulla vsar ab mi de miseri» cordia e pietat, e perdonar la mia gran culpa; » e vos, virtuos Joan, absent de mi merexereu » veure lo Senyor e Mestre, que dignament sobre » tots vos ama. O, Joan! Recordeus quant erem » en la cena lo dijous passat, e vos, com a fill » molt car, e fauorit molt mes que tots nosaltres, » seyeu al costat del Senyor e recolzas lo cap » sobre los pits de sa Magestat, e aqui dormis » e reposas e pohas de aquella font diuina infi» nits delits a vos sols reuelats; e yo, essent » molt cert que lo Senyor e Mestre nostre res » no us negaria que per vos li fos demanat,

» desijos de saber qui era * lo traydor de que [f. 255 a] » sa clemencia nos parlaua quel hauia de trair, » a vos recorregui, fent vos senyal diguesseu: » *Domine, quis est qui tradet te?* Volent dir: Se- » nyor: façam vostra senyoria tanta merce yo » senta qui sera aquell tan infernat queus ha » de trair a mort; e, sabent ho yo per vos, lo » pogues lacerar ab los dents. Ara, glorios Johan, » nous deman quem sapiau los mals daltri, ans » vos prech carament suppliqueu carament lo » Senyor perdone la culpa mia, e vulla esser » recordant de mi per sa clemencia, em faça » merexedor de la sua vista; car durar no puch » lo enyorament mortal que tinch de la vista » de sa senyoria!» E, dient aço lo glorios sanct Pere, abunda en tan grandissim plor que no pogue mes dir a sanct Joan, ans se parti cuytadament dell e amagas en vna escura coua, deliberant alli finir la vida si la clemencia del Senyor no li acorria aconsolant lo de la vista e presencia sua, qui sobre totes coses desijaua. E sanct Joan, vist que sanct Pere se era dell appartat, torna sen a la posada, ab molta compassio del seu germa Pere com en tanta desolacio lo lexaua.

CAPITOL CCXLV. COM, PLORANT SANCT PERE AB GRAN DOLOR LO SEU PECCAT, LO CLEMENT SENYOR FEU A ELL LA TERÇA APPARICIO, DONANT LI SPECIALS PRIUILEGIS. * [f. 255 b]

lo glorios sanct Pere, entrant en la
profunditat de aquella coua, lanças
en terra de tot son pes, ab infinides
lagrimes, dix: «*Miserere mei, Domine,*
» *cuius pietatis et misericordie non est numerus,*
» *et ostende mihi faciem tuam.*» Volent dir: «O,
» Senyor clement! Merce hajau de mi, car la
» pietat e misericordia vostra es sens terme e
» sens fi, é mostrau me, Senyor, per merce, la
» vostra diuinal cara; e tornare de mort a vida,
» e loare e magnificare la liberalitat e clemencia
» vostra, hauent me rebut a venia; *quia licet*
» *in cunctis operibus sis mirabilis, mirabilior*
» *tamen crederis in visceribus pietatis;* car, ab
» tot vostra real Magestat sia admirable en totes
» les obres sues, molt pus admirable sou vist,
» Senyor, quant per sola clemencia obriu les
» vostres entramenes de pietat e dins aquelles
» acceptau los peccadors. *Ostende te mihi, conso-*
» *lator meus, vt videam te, lumen oculorum meorum.*
» Mostrauvos a mi, Senyor y consolador meu,
» y vejaus yo, lum dels meus vlls! *Vita vitalis*
» *dulcis et amabilis, semper memorabilis; vbi es?*
» *vbi te inueniam?* O, vida donant vida, dolç e
» amable Senyor, digne de eterna recordacio!
» Digau me, clemencia infinida, hon sou, hon
» vos pore trobar, car del tot defalch sens vos!
» *Quare faciem tuam auertis gaudium meum per*
» *quod gaudeo? vbi es absconditus pulcher quem*
» *desydero?* ¿Per que, Senyor dolç, appartau la
» excellent faç vostra de la vista mia, puix sou
» molt cert que vos sols sou lo goig e alegria
f. 255 c » mia, e de alre ale*grar nom puch? ¿Hon vos
» sou amagat, speciositat e bellea infinida, que

» nous dexau trobar a mi, qui ab desig insa» ciable us cerque? O, Senyor! Y be conech que » la culpa mia es digna de infinida punicio! Mas » supplich la immensa clemencia vostra aquesta » pena incomportable de la vostra absencia no » lam vulla donar: manem punir vostra Ma» gestat per tots los turments que pensar se » poden, e de tot sere content sols que a vos, » Senyor meu, yo veja! *Cur faciem tuam abs» condis: forte dicis: non me videbit homo et viuet: » eya, Domine, moriar vt te videam.* O, pietat infi» nida! ¿Fins a quant durara aquesta longa pena » que la vostra desijada faç me sia amagada? » ¿Per ventura, Senyor, deliberau que yo, home, » nous veja, apres la vostra gloriosa resurrectio, » restant en lo cors mortal? O, Senyor, que de » molt bona voluntat abandone la vida, puix » morint a vos veja e de la vostra amable com» panyia james sia separat!» E, dient aço lo dolorat Pere, ploraua tan stretament que tota la coua feya resonar. E lo clement e piados Mestre, volent remeyar e del tot apagar la dolor del turmentat dexeble, volgues manifestar a ell, e entrant sa Magestat per aquella tenebrosa coua, la qual per sa diuinal presencia fon tota jlluminada; e lo glorios Pere, qui en terra prostrat jaya, vehent la soptada claretat, leuas de peus e giras enuers la porta, desijos de saber la causa de tal nouitat, e veu dauant si lo Senyor ab cors glorificat, lo qual lo mira ab tanta dolçor e amor que fon certificat Pere lo seu peccat esser remes e per*donat. E, pensant la tanta clemencia de la Magestat sua e la benignitat que li mostraua en la venguda sua, lo dit glorios Pere fon ferit de nouella dolor, re-

f. 255 d

cordant se que a tan dolç e tan amable Senyor hauia offes; e cahent als peus de sa altesa, no podent parlar de boca, dins lo seu cor deya: « *O vita cui omnia viuunt, vita que das mihi vitam: cognoscam te, Domine, cognitor meus, cognoscam te, virtus anime mee.*» Volent dir: «O, » vida per [la] qual totes coses viuen! Vos, Senyor, » sou lo quim donau vida, resuscitant la mia » anima de la dolorosa culpa per mi comesa, » de la qual coltell de dolor trauessa la mia » anima e james se partira de mi durant la vida » mia! Perqueus supplich, Senyor meu, me façau » gracia queus conega perfetament, e, tement » e amant la celsitut vostra, no sia gosat de » tornar vos a offendre en nenguna cosa! E vos, » bondat infinida, qui sou conexedor de la mia » miseria e flaquea, feu que yous conega, e, » contemplant la altea vostra e la tanta baxea » mia, ab humiliacio continua serueixca nit e » dia vostra alta senyoria! O, virtut de la mia » anima! Conegaus yo, e sia cert que de vos e » per vos ha venir en mi qualseuulla be que » posseixca!» E lo clement Senyor, que veya molt clarament la vera contricio e humiliacio que dins lo cor de sanct Pere hauia pres posada, volgue lo molt exalçar mostrant li gran singularitat de amor, e abaxas sa Majestat e pres lo glorios Pere per los braços, manant lo leuar de terra; e ab gran afabilitat de cara abraçal stretament, besant lo ab multissima amor, e [*f. 256 a*] dix li: * «O, Pere! Alegrat e aparta de tu tota » dolor, car no solament te he perdonades les » tres negacions que per flaquea has comeses, » ans te vull donar tres singulars gracies, en » les quals sobraras a tots los sancts: La primera

» sera tanta fortalea e fermetat de cor, que cosa » neguna espantar not pora, ans tendras cara » a Reys e Princeps, magnificant e loant lo nom » meu en presencia de tota nacio. Potencia hau» ras tanta en fer miracles, que la sola ombra » tua, tocant los malalts, los guarra de tota » malaltia.» Hoynt aço sanct Pere, fica lo genoll en terra, e, besant los peus e mans del Senyor, regraciant a sa clemencia la larga misericordia a ell feta, dix: «O, magnanim Senyor! Gracies » infinides a la Magestat vostra faç de la mise» ricordia e pietat a mi comunicada! *Quoniam » tu es spes desperatorum et consolatio desolato» rum;* car vos sou sperança vera dels desespe» rats, consolacio singular dels trists e desolats!» E, acabant sanct Pere les raons sues, lo Senyor lo pres e besal altra vegada, dient: «La segona » gracia, Pere, quet vull comunicar sera gran» dissima caritat e amor als peccadors venint » a penitencia, car axils rebras amorosament » com la mare accepta lo desijat fill. E per esta » tanta benignitat tua seras causa de portar » molts a saluacio, car lo cor huma es de natura » de cera, que lo foch la amolleix e la regala, » e lo fret la endureix e la seca: axi, lo cor del » home, sentint lo foch de amor e caritat be» nigna, regala e coneix la culpa sua, e accepta » ab plaer la digna penitencia; * e si ab fredor [*f. 256 b*] » e tempesta de vents de superbia es menejat, » secas e endureix se, e auorreix tot be. E perço, » amat Pere, la dolçor que has trobat en mi » comunicala a tos proysmes, car pare e aduocat » te constituit dels peccadors en lo Cel e en la » terra. *Et dabo tibi os et sapientiam cui non » poterunt resistere.* E sies cert, Pere, que yo

» dare en la tua boca paraula de tanta gracia » e sauiesa que trauessaras les entramenes dels » peccadors, e not poran resistir que prestament » no obeexquen a la tua paraula. En lo primer » sermo que faras apres la receptio del Sperit » Sanct, tres milia animes conuertiras; e en » aquest exercici de tirar les animes a la cone» xença mia continuaras tot lo temps de la tua » vida, e conexeras esser verificat lo quet digui » quant vinguist a la companyia mia, manant » te lexar lo peixcar del peix, car peixcador de » homens te deliberaua fer.» E Pere, vehent la gran dolçor e amor que lo Senyor seu li mostraua, caygue als peus de sa Magestat, dient: « *Tu es fons vite: aquo fluit omnis vita: quod » enim viuit per te viuit, quia sine te nihil viuit.*» Volent dir: «O, clement Senyor! Vos sou la font » viua de vera caritat, de la qual brolla abun» dantment la vida de les animes a vos amants; » car tots los que viuen, Senyor, per vos viuen, » e sens la gracia vostra negu no viu, ne pot » neguna cosa bona ne virtuosa obrar!» E vehent lo clement Senyor la grandissima humilitat de sanct Pere, que, com mes lo exalçaua, ell mes se humiliaua, tornal sa clemencia a besar la [f. 256 c] terça vegada, dient: «O, * Pere, amat meu! » Ab besament de boca vull que restes, com a » fill molt car! La terça gracia que abundosa» ment te vull donar sera aquesta: que, puix » te constituit vicari e lochtinent meu, te vull » comunicar en gran excellencia totes les gracies » a tu necessaries al dit regiment; e seras Prin» cep sobre tots los Prelats e Princeps, e seguiras » la vida e exemple meu en totes les tues obres, » e, per esser mes conforme a mi, la vida tua

» feniras en creu, perque tots los viuents en lo » regne de Paradys, hon tu rebras la corona » del triumphe a tu degut, contemplant te vn » altre yo, ab grandissima reuerencia te aguarden.» E, dit aço, lo Senyor lo beney largament e partis de aqui. E lo glorios sanct Pere, restant ab infinit goig e alegria de aquesta visio e dolç parlament, quasi fora si mateix, caygue en terra, dient: «*Quid retribuam Domino pro omnibus que* » *retribuit mihi.*» Volent dir: «O, que ja defallen » en mi paraules, força e virtut a poder regraciar » ni satisfer al Senyor e Mestre meu de les misericordies e gracies quem ha comunicat!» E, dit aço, leuas lo virtuos Pere, e corregue ab força de amor e torna a la posada. E, feta reuerencia a la excellent senyora Mare de Deu, recita, en presencia de sa real senyoria e de tots los que ab aquella aturauen, com hauia vist lo Senyor resuscitat, e la gran amor que sa Majestat li hauia mostrat e tot lo que li hauia dit; de que la Senyora e tot lo restant hagueren singularissima consolacio e celebraren noua festa.

*CAPITOL CCXLVI. COM, QUARTAMENT, APPAREGUE LO SENYOR ALS DOS DEXEBLES QUI ANAUEN A EMAUS, LOS QUALS, RETORNANT EN HIERUSALEM, CONTAREN A LA SENYORA E ALS APOSTOLS COM HAUIEN VIST E CONEGUT LO SENYOR. [*f.* 250 *d*]

AQUELL mateix dia de Pasca, dos dels dexebles del Senyor, no dels principals, stant ja desconfiats de la resurrectio del Senyor y Mestre seu,

que ab grandissim desig sperauen, deliberaren anar en la hora baxa a vn castell qui era prop de Hierusalem; e, anant son viatge, los dos parlauen del ques era esdeuengut en la dolorosa mort del Senyor e Mestre. E sa Magestat appareguels en forma de pelegri; e acostas a ells mostrant que anaua lo cami que ells anauen, e detenia los vlls de aquells que nol coneguessen fins al temps oportu per aquell ordenat. E dix los sa altesa: «*Qui sunt hi sermones. quos confertis* » *ad inuicem ambulantes, et estis tristes?*» Volent dir: «Digau, germans: ¿quines noues son aques» tes de que parlau entre vosaltres, que ab tanta » tristicia les menejau? Car la cara vostra e lo » so de les paraules se mostren molt dolorades! » Pietat me força si en alguna manera pore » alleuiar la pena vostra.» E respos la hu de aquells, lo qual hauia nom Cleophas, e dix li: f. 257 a * «*Tu solus peregrinus es in Hierusalem, et non* » *cognouisti que facta sunt in illa his diebus?*» Volent dir: «O, val Deu! ¿Tu sols es tan strany » en la ciutat de Hierusalem, e tan apartat de » la pratica de les gents, que ignores lo que » en la dita ciutat se es fet tan publicament en » estos dies?» E dix lo Senyor, qui ells estimauen peregri: «¿Que es? Digau mo clar.» E ells, responent, digueren: «*De Iesu nazareno, qui fuit* » *vir propheta, potens in opere, et sermone coram* » *Deo, et omni populo.*» Volent dir: «¿No has » hoyt ni sabut de aquesta faena de Jesus de » Nazaret, que fon singular home e gran pro» pheta, mostrant se molt potent en les sues » obres e paraules dauant Deu e homens, e los » grans Bisbes e Princeps nostres lan condem» nat a mort de creu? Nosaltres sperauem que

»ell seria Redemptor de la casa de Jsrael, e »ara trobam nos en molta dolor e angustia, »no sabent que façam, specialment que ja es »lo terçer dia que aquestes coses son fetes e »no sentim de la resuscitacio sua. Veritat es »que certes dones de les nostres son anades de »gran mati al monument e tornant a nos molt »espantades, dient que no han trobat lo cors »e que han vist visions de angels, e que los »dits angels han dit que lo Senyor viuia; e »apres anaren alguns de la companyia nostra »e trobaren esser cert lo que les dones hauian »dit; empero no trobaren lo cors, nen sabem »cosa neguna que ses fet! Stam molt alterats, »pensant en que dara esta faena.» E lo Senyor, qui en forma de peregri per ells era mirat e estimat, parla a ells, dient: «Germans: ab perdo »* dir vos he lo que en vosaltres conech. *O* [*f. 257 b*] »*stulti, et tardi corde ad credendum in omnibus,* »*que locuti sunt prophete!* O! ¿No conexeu que »la tristicia vostra vos te axi alienats que lus »de raho en vosaltres defall, e lo cor vostre no »es tan espert com deuria en creure e en saber »totes les coses que han parlat los prophetes? »Admirat stich de la ignorancia vostra! *Nonne* »*hec opportuit pati Christum, et ita intrare in* »*gloriam suam?* ¿No sabeu que lo ver Messies »era necessari soffiris penes e passions, e axi »entras en la gloria sua?» E recitals aqui les Scriptures que de aço hauien parlat, començant a Moyses e seguint tots los altres prophetes, manifestant los lo seny de les dites propheties molt largament. Contemple açi cascun seruent de Deu e pense ab quanta humilitat lo Senyor anaua ab aquells dos dexebles, comunicant los

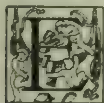
secrets inestimables, volent nos mostrar que sa Magestat, qui per tots ha soffert passio e mort, a cascu quel cerque e desije se vol manifestar e donar aquell la sua gracia, comunicant li dins la anima sua los seus diuinals secrets. E deu molt attendre, la persona deuota, en lo parlar de Jesus, qui es veritat infalible, qui diu a sa Magestat esser necessari sofferir penes per entrar en la gloria sua; volent nos mostrar que si ell, qui era Rey e Senyor, es passat per la porta streta de multissimes tribulacions per entrar en lo realme seu, que molta major raho es que nosaltres, seruents, a qui res no es degut, calciguem a plaer lo mateix cami, perque sa [f. 257 c] senyoria, per sola clemencia, vehent quel * desijam seguir, nos accepte en la heretat sua. Yo tinch per orats e freturosos de rao *qui sine pati et tribulationibus presumunt intrare in gloriam alienam, cum Christus sine his non intrauerit in gloriam suam;* aquells que sense sofferir penes e treballs e tribulacions presumexen entrar en la gloria que sua no es, com lo Senyor e Redemptor nostre no sia entrat sens elles en la gloria sua. E perço es molt necessari als caminants per la via mortal que miren be per quin cami van, car crida es stada feta en la terra de part del Emperador e Rey eternal auisant tota la gent que Parays desija attenyer, dient a ells: «*Oportet per multas tribulationes intrare in regnum Celorum;*» car necessari es, al que entrar vol en lo repos de gloria, passar primer per la via de diuerses tribulacions, e qui va per altre cami es dubte que peruinga a la posada. «*Hereditas quippe transit ad heredes cum suo honere;*» car manifest

es a cascu que lo hereu a qui perue alguna herencia, de necessitat ab ella te acceptar los carrechs que porta: axi, nosaltres, qui per lo nostre Senyor e Pare Jesus, Redemptor nostre, heretam lo regne de Paradys, deuem lo pendre ab lo carrech que ell lo ha posseyt. *Qui ergo vult assequi beatitudinem eternam, et nullam pati tribulationem, videtur quo vellit esse et Christo dignior et apostolis sanctior, et cunctis fidelibus melior;* car, aquell qui vol aconseguir la beatitut eterna e neguna tribulacio sostenir no vol, aquest tal mostra que vol esser vist pus digne que Jesus Redemptor nostre, e pus * [*f. 257 d*] sanct que los apostols, e millor que tots los fels seruents de Deu qui per tal cami han caminat. E anant axi lo Senyor, no conegut, ab aquells dexebles raonant, peruengueren al castell hon anauen. E aqui, lo Senyor, per inflammar la caritat e amor dels dits dexebles, mostra voler se partir dells e anar pus larch cami; los quals nou permeteren, ans ab molta amor e plaer lo afferraren, e ab molts prechs feren lo entrar en la posada, dient: «*Mane nobiscum, quoniam* » *aduesperascit, et inclinata est iam dies.*» Volent dir: «O, germa! Restau ab nosaltres, per merce; » car ja es vespre e lo dia pren sa fi, tirant lo » sol a la posta.» E lo Senyor, que no volia alre sino quel fessen aturar, entra ab molt plaer ab ells. E, aparellat lo menjar, sigueren en taula; e aqui sa Magestat beney la taula e pres lo pa, e partil ab aquell ayre e graciositat de mans al qual negu no era semblant. E tantost foren vberts los vlls de ells, *et cognouerunt eum in fractione panis;* e conegueren sa Magestat en lo trencament del pa, car tingue la pratica acos-

tumada. E tantost que fon per ells conegut se desparegue, e ells restaren molt alegres essent certs de la resurrectio de sa senyoria, e no sens gran enyorament e alteracio com tant poch hauia aturat ab ells e tant tart lo hauien conegut. E deya cascu de ells, ab multitud de lagrimes: « *Sero te cognoui pulchritudo tam antiqua, sero* » *te cognoui.*» Volent dir: «O! Tant tart vos he » conegut, Senyor, qui sou bellea tan antiga » e tan infinida! Y tant tart vos he conegut, f. 258 a » delit de la mia anima, que sols besar * los » vostres diuinals peus e mans no he pogut!» E apres, mirant se la hu al altre, deyen: «*Nonne* » *cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur* » *in via, et aperiret nobis scripturas?*» Volent dir: « O, quin tapament es stat lo nostre! ¿No podiem » nosaltres conexer que aquelles paraules que » sa Magestat nos deya per lo cami que no eren » tan solament humanes, mas diuines, vista la » impressio que fien en les nostres animes e » lo gran inflammament que donauen en lo » nostre cor? ¿Quala ignorancia es stada sem- » blant a la nostra? Veure que sa clemencia » exponia tan clarament les dificultats de la » Scriptura, passant tot engeny huma! ¿Com no » conexiem que aquell parlar era de la sauiesa » diuina, e que aquell Senyor qui ab nosaltres » parlaua ab tanta dolçor e se raonaua era lo » Fill de Deu resuscitat, lo qual nosaltres ab » singular amor desijauem veure, e teniem lo » dauant e nol conexiem? Be hauem vist per » experiencia esser cert lo que sa Magestat nos » deya moltes vegades, que sens la sua diuinal » ajuda res no podiem fer! E com a sa altesa » ha plagut hauem lo vist, e soptosament ans

» desparegut, sens poderlo tocar ne dir cosa » neguna!» E, ab tot dits dexebles fossen dejuns, lexaren la vianda en taula, e en aquexa mateixa hora tornaren en Hierusalem e entrant en la posada hon era la excellent senyora Mare de Deu e los onze apostols e tota laltra gent, los quals los digueren que certament lo Senyor era resuscitat e apparegut a Pere. E los dos que nouament venien recomptaren ab singular goig tota * la gesta del que en lo cami esdeuengut f. 258 b los era, e com hauien conegut lo Senyor e Mestre seu en lo trencament del pa. E de aço tots ne feren grandissima alegria e festa.

CAPITOL CCXLVII. COM, CINQUENAMENT, LO MATEIX DIA DE PASCA, LO SENYOR APPAREGUE ALS APOSTOLS JUSTATS, MOSTRANT LOS SENYALS MOLT CERTS DE LA SUA VERA RESURRECTIO.

stant tots, ab goig no recomptable, contant les marauelloses obres del Senyor e Mestre seu, sa Magestat apparegue a tots los que aqui eren, stant en mig de ells axi com lo pare entrels fills que molt ama, e dix a ells: *«Pax vobis: Ego sum, » nolite timere.»* Volent dir: «Pau y consolacio » sia ab vosaltres, fills meus. Veu me açi, que » yo so aquell que de vosaltres me so partit » per mort, e ara torne resuscitat e glorios. No » hajau temor de neguna cosa ne dubteu, car » verdaderament so resuscitat; e ab salutacio » de pau vos vinch perque conegau que yo so » lo qui he fermada la pau entre Deu y natura

» humana.» E ells, torbats e alterats per la soptada visio, stauen duptosos del que veyen, e no podien moures ne formar alguna paraula: tant los occupauen los diuersos pensaments temerosos que tenien. E sa clemencia, per mostrar que sabia les cogitacions e pensaments de ells, [*f. 258 c*] dix los: * «*Quid turbati estis, et cogitaciones » ascendunt in corda vestra?*» Volent dir: «O! ¿Per » que estau axi torbats e tanta manera de pensaments puja en la vostra fantasia? *Videte » manus meas, et pedes meos, quia ego ipse sum.* » Acostau vos ença: no siau tan temerosos. Mirau » les mies mans e peus, e conexereu certament » que yo so lo mateix que solia star entre vosaltres. *Palpate, et videte: quia spiritus carnem, et » ossa non habet, sicut me videtis habere.* Palpau » me sens negun dubte, e veureu clarament que » lo meu cors es de carn e de ossos, ço que lo » sperit no te.» E ells, vehent la gran clemencia del Senyor, que ab tanta dolçor los parlaua, començaren se acostar a sa Magestat ab molta temor e dubte; e sa senyoria *ostendit illis manus et pedes:* mostrals ab molta amor les mans e peus ab los senyals de les nafres que hauia retengut, qui singularment embellien lo seu sagrat cors, e dix los: «*Videte manus, quibus pro » vobis fideliter pugnaui.*» Volent dir: «O, dexebles! Mirau be aquestes mans, ab les quals » he pugnat felment per vosaltres e per tot lo » humanal linatge, les quals vos mostre per animarvos a batallar tant com aturareu en la » present vida; car siau certs, *sine pugna victoria » non erit;* que sens hauer batalla e impugnadors » negu no pot esser dit vençedor ne mereix » corona de victoria. *Viriliter ergo agite, quia*

» *vincenti dabo sedere mecum in regno meo.* E » perço, fills meus, pugnau ab gran esforç e » nous espante la batalla, car al vençedor yo » li dare tanta dignitat que seu*ra e reposara [*f. 258 d*] » ab mi en lo regne meu. E qui açi elegix repos » e delits fa molt mala electio, e pot esser dit » a ell: *O miser, quid facis? morbum eligis pro » sanitate, mortem pro vita, tristiciam pro leticia, » penam sempiternam pro gloria.* Volent dir: O, » miserable! Y ¿qui ta abellit en posar ta amor » en la vida mundana? ¿Sabs quin cambi has » fet? Que has acceptat e elegit a tu malaltia, » auorrint la sanitat; has abraçada la mort, » lançant la vida; prens tristicia, menyspreant » la vera alegria; la pena eternal te apliques, e » oblides la inestimable gloria!» E encara los dexebles stauen dubtosos e admirats, per singular goig, del que veyen e hoyen; e, mirant lo Senyor ab vna grandissima amor, dix los: «*Habetis hic aliquid quod manducetur?*» Volent dir: « O, dexebles! E ¿tan durs sou de creure? Vejau » si teniu alguna cosa que puga menjar, e co» nexereu que so verdaderament resuscitat.» E ells, ab sobiran goig, offeriren li part de vn peix rostit e bresca de mel, car en la pobrelleta posada sua altra vianda nos trobaua; e sa Majestat, acceptant ab molta dolçor lo present, vista la sancta amor ab que era portat, menja de aquella pobra vianda en presencia de tots, e lo que resta dona a ells que menjassen per amor sua. E dix los sa clemencia: «*Hec sunt verba » que locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobis» cum, quoniam necesse est impleri omnia, que » scripta sunt in lege Moysi, et prophetis, et psalmis » de me.*» Volent dir: «Dexebles: aquestes son

[*f. 259 a*] » les coses que yous rahonaua viuint encara en * » la mortal carn e habitant ab vosaltres, auisant » vos com era necessári que totes les que scrites » eren en la ley donada a Moyses, e en los altres » prophetes e psalms de mi parlant, se hauien » a complir largament en la persona mia.» E lauors sa Magestat los obri lo enteniment, e conegueren e entengueren molt agudament les Scriptures e lo seny de aquelles; e, prostrats en terra, regraciaren a sa clemencia com axi los hauia jlluminats e ab tanta paciencia comportat la dubitacio de ells que, vehent sa Magestat en cors glorificat, creure no podien que fos resuscitat. E lo Senyor, ab molta amor, manals leuar de terra e abraçals; e estigue aqui ab ells vna gran estona, dient los les grans obres e marauelles que hauien a fer en lo nom seu. E hauent los molt alegrats e aconsolats de la real presencia sua, e çertificats de la sua vera resurrectio, parti de aqui, desparexent cuytadament; de que los dits dexebles restaren molt enyorats hauent perduda la companyia de sa senyoria, de la qual james partir se volgueren. E, per consolacio sua, tornauen a recitar les paraules que sa clemencia los hauia dit, adelitant se en aquelles, no podent parlar de neguna altra cosa sino de la amor e dolçor del seu Senyor e Mestre, qui tan carament los amaua.

CAPITOL CCXLVIII. COM SANCT THOMAS, QUI NO ERA STAT EN LA DITA APARICIO, [*f. 259 b*] NO PO*DIA CREURE LO QUE LOS DEXEBLES CONTAUEN; PER QUE TOTS SUPPLI-

CAREN AL SENYOR LOS VOLGUES ALEGRAR DE SA PRESENCIA.

Estant axi rahonant los dits apostols, vingue lo glorios sanct Thomas, qui nos era trobat en la apparicio del Senyor; e tots los altres dexebles, vehent lo venir trist e atribulat per la perdua que hauien fet, la qual ell creya esser jrreparable, desijant li comunicar la singular alegria que ells tenien de la resurrectio del Senyor, digueren li tots ensemps, ab vn grandissim goig: «*Vidimus* » *Dominum.*» Volent dir: «O, germa Thomas! » Hora es de donar fi a tota dolor e tristicia, » car certament lo Senyor es resuscitat; e nosal- » tres tots que açi som lo hauem vist e parlat » ab sa senyoria, e ha menjat dauant nosaltres.» E lo amable Thomas, acorat de amargosa dolor, no pogue creure res que dit li fos, ans dix, ab gran sospir: «O, germans! E ¿tan facils sou de » creure? E ¿axius sou aconortats de la mort » tan dolorosa del nostre Senyor e Mestre, que » ab los vlls propris haueu vista, per la visio » queus es appareguda, dient que es lo Senyor » resuscitat? De mi siau certs: *Nisi videro in* » *manibus eius fixuram clauorum, et mittam di-* » *gitum meum in locum clauorum, et mittam* » *manum meam in latus eius, non credam.* Que » si yo de mos vlls no * veig lo Senyor y Mestre [*f. 259 c*] » meu, e en les sues sagrades mans no toque » ab lo meu dit los cruels forats que en aquelles » foren fets clauant sa Magestat en la creu, e » si no pose la propria ma en la nafra que so » cert fon feta en lo costat de sa clemencia, » james creure neguna cosa de les que dieu,

» nim alegrare del queus alegrau fins lo Senyor, » per la pietat sua, me vulla mostrar la expe- » riencia vera que desije de la resurrectio sua.» E los altres apostols, veent lo virtuos Thomas axi tribulat que consolacio neguna pendre no volia, ans, stant ferm en sa opinio, res que li diguessen escoltar ni creure no podia, tots moguts de molta pietat, prenien la congoxa de Thomas per propria; car tanta era la germandat entre ells, que cascu podia molt be dir: «*Quis infirma-* » *tur, et ego non infirmor;*» volent dir: que negu de aquella sancta companyia podia esser malalt ni tribulat que los altres germans no sentissen de aço vna grandissima pena. E, tots justats, meteren se en oracio, supplicant lo Senyor volgues comunicar la clemencia sua al glorios Thomas mostrant se a ell axi com ells lo hauien vist, e donar li vera certenitat del dubte seu, perque tots ensemps celebrassen la festa gojosa de la sua excellent resurrectio. E en aquesta oracio e demanda perseueraren ab molta feruor per spay de huyt dies.

CAPITOL CCXLIX. COM LO SENYOR APAREGUE A SANCT THOMAS E ALS ALTRES [*f. 259 d*] EN LA OC*TAUA DE PASCA, E COM SOUINT APPARIA SA MAGESTAT A LA SUA DIGNA MARE E ALS APOSTOLS EN LOS QUARANTA DIES QUE RESTA EN LO MON.

passats los huyt dies de la resurrectio del Senyor, stant los apostols tots ajustats en vna, e lo dubtos Thomas ab ells, ab les portes ben

tancades per la extrema por que tenien dels jueus, lo clement Senyor se mostra en mig de ells, dient la salutacio per sa Magestat acostumada, ço es: «*Pax vobis.*» volent donar a entendre que qui no sta en vera pacificacio ab son proisme no pot veure ni possehyr Jesus ni la gracia sua. E, mostrant sa senyoria que per sols Thomas venia, dreça a ell son parlar, e dix li, ab singular amor e dolçor: «*Infer digitum* » *tuum huc, et vide manus meas, et affer manum* » *tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incre-* » *dulus, sed fidelis.*» Volent dir sa clemencia: « O, Thomas! Alegrat, que per tu so açi vengut. » E sies cert que los teus pensaments e desigs » son a mi manifests, e perço vull largament » lo apetit teu saciar; e te experiencia manifesta » de la verissima resurrectio mia. E vine ença » sens neguna temor, e posa lo teu dit açi en » los forats e nafres que han fet los claus, e » mira les mies mans vbertes per amor tua e » de tota natura humana, e daça la tua ma e » met * la dins lo meu costat; e no vulles mes [*f.* 260 *a*] » dubtar, ans hages ferma crehença. *Et cognosce* » *me illum eundem esse qui pependit in cruce.* E » coneix me, que yo so aquell mateix que pengi » en la creu, e ara so verdaderament resuscitat » e a tu e als altres amichs meus aparegut. » E, per mes alegrar e aconsolar la anima tua, » licencia te he donat de tocar e palpar les nafres » mies e lo meu cors glorificat, perque ab senyal » de tan singular amor sies cert e ben reformat » en la crehença de la mia resurrectio, e aquella » preyques ab gran feruor e deuocio a la gent » indiana, de la qual te constituexch patro e » gouernador.» *O felix Thoma, quam felicem*

habuit licenciam manus tua! O, benauenturat Thomas, e digne de singular reuerencia, que la ma vostra haja atesa tan benauenturada licencia de metre la en aquell costat dulcissim del Senyor e Redemptor nostre, en aquella excellentissima nafra sua qui es la font viua de hon abundosament mana la nostra redemptio! Per aquesta preciosa nafra, de fills de jra en fills de gracia som reformats, e guarits de les nostres culpes, e en gracia regenerats e en gloria exalçats! E lo glorios Thomas, veent se axi jlluminat e conexent lo Senyor e Mestre seu molt clarament, no duptant gens de la resurrectio sua, ans crehent la fermament, caygue als peus de sa senyoria, e dix, ab lagrimes de goig singular: «*Dominus meus et Deus meus!*» Volent dir: «O, Magestat infinida! Yo confes, dauant f. 260 b la excellencia vostra, que * vos sou Senyor » meu segons la humanitat vostra, ab la sanch » de la qual so remut e comprat, e sou mon » Deu segons la diuinitat, per la potencia de » la qual me haueu creat e de no res format! » O, Senyor, que no solament vull metre la ma » en la vostra gloriosa nafra, ans tot mi mateix » vull tancar dins aquella! Aqui, Senyor, sera » lo meu repos nit e dia; aquesta he elegit per » cambra de delits! De açi, Senyor, es exit lo » lum clar que ha axi jlluminat la mia anima, » que foscura de incredulitat neguna en ella no » ha restat; de que, Senyor, infinidament re- » graciu la Magestat vostra de la tanta claretat » e misericordia a mi comunicada!» E lo clement Senyor manal leuar de terra e abraçal stretament, e, per gran fauor, posa la boca de aquell sobre la sua sagrada nafra, e axil tingue

per vna gran peça; de que lo glorios Thomas, fora si mateix per infinit delit, perde lo parlar per la gran abundancia de dolçor que sentia. E, tornant en si mateix, ab feruor no recomptable, dix: «*In te fons gratiarum vberrimus scaturit.*» Volent dir: «O, nafra excellentissima del costat » del meu Senyor e Redemptor! De tu ixen » abundosament les fonts de gracies e miseri- » cordies per a fartar e a delitar les animes dels » peccadors a tu recorrent com a refugi singular » de la salut humana!» E lo Senyor, vehent aquell amat dexeble axi ardent e inflammat en la amor de sa senyoria, dix li: «*Quia vidisti » me, Thoma, credidisti: beati qui non viderunt » et crediderunt.*» Volent dir: «O, Thomas! Tu » mas vist e has cregut mes que no * has vist, [f. 260 c] » car home me has vist e Deu me has confessat; » e perço est digne de gran remuneracio. E dich » te, en veritat, que benauenturats seran aquells » que sens hauer me vist corporalment creuran » en mi, per la qual fe yom comunicare tant a » ells, els fare sentir dins les animes sues tanta » amor e dolçor, com si presencialment me veyen » e parlauen ab mi; e ab aço los fare auorrir » totes les coses terrenals e sols desijar les celes- » tials e en aquelles posar son delit.» E hauent lo Senyor dit totes aquestes coses e moltes daltres al glorios Thomas, e hauent lo consolat complidament, e a tots los que aqui eren, parti sa Magestat de aqui, lexant los en singular goig e alegria de hauer vista sa excellent senyoria. Moltes altres apparicions feu lo Senyor, en aquells quaranta dies, que serien largues de recitar: special apparexia molt souint a la senyora Mare sua, per la consolacio de la qual

en lo mon era restat; e cascuna vegada donaua a sentir a sa senyoria consolacions, tan altes que pensa humana estimar ni pensar no les pot, en compensacio de les excessiues dolors que sentides hauia en la mort e passio de la Magestat sua, qui li era verdader e natural Fill. E, tant com major era la amor, tant era pus viua e pus sentida la dolor; e perço hauia neçessari infinides consolacions, e molt souinejades, a guarir tan doloroses nafres com la dita Senyora tenia, dins la anima sua, del que vist hauia sofferir al senyor Fill seu en presencia sua.

[*f.* 260 *d*] *CAPITOL CCL. COM, PASSATS LOS .XL. DIES, LO SENYOR PARTI DE PARAYS TERRENAL AB TOTS LOS SANCTS PARES, E, VENINT AL CENACLE, MENJA AB LA SUA MARE E AB LOS APOSTOLS, MANANT AQUELLS PREYCAR LO SANCT EUANGELI E QUE ANASEN A MONT OLIUET PER VEURE LO SEU DIUINAL PUJAMENT.

venint lo quaranten dia, lo Senyor delibera lexar la terra, car no era digna habitacio per a sa clemencia, e pujar sen al Cel, hon deuia regnar eternalment. E partint de Paradys terrenal, qui era la posada hon sa Magestat en aquell temps aturaua, despedint se de Helyes e Enoch, qui alli hauien a restar en vida mortal fins a la fi del mon, donals largament la benedictio sua, dient los haguessen paciencia en la longa aturada de aquesta vida, car a la fi del mon hauien a esser preycadors excellents e columnes sin-

gulars de la fe christiana, e per triumpho del martyri passarien al regne tant desijat. E los dits Elyes y Enoch, prostrats dauant sa Magestat, adoraren aquella ab profunda reuerencia, supplicant sa clemencia volgues abreuiar aquell * [f. 261 a] lonch exili, car esser appartats de la vista de sa senyoria los era vna grandissima pena, e lo martyri que sperauen seria a ells singular refrigeri, puix per lo mija de aquell aconseguirien la gloria eterna, la qual sa Magestat guanyada los hauia per la mort de la creu. E, partint lo Senyor de aqui, seguiren lo tots los pares qui eren exits del Lim. E vingue sa senyoria al cenacle hon posaua la senyora Mare sua e los apostols tots, e trobals en taula; e aqui menja ab ells, prenint lo darrer comiat, aconsolant los de la sua partida. E seya sa Magestat al costat de la senyora Mare sua, la qual mirant lo ab amor infinida, començaren abundar lagrimes per la sua graciosa e piadosa cara, pensant la breu partida de aquell Senyor e Fill que tan carament amaua. E tots los altres, començant a sentir lo cruel enyorament de la absencia sua, dexant lo menjar, mirant se los vns als altres, digueren: «O! quant nos durara » poch lo goig que present tenim!» E fon lo plor entre ells tan gran que perderen lo parlar. E lo Senyor, mirant los a tots ab molta pietat, ferma los seu diuinals vlls en la Mare sua tan amada, e dix a ella: «O, Mare mia dulcissima! » No es huy dia de plor per a vos, ans de singular » alegria, *quia gloria mea tua est;* car la gloria » y exaltacio mia, vostra es; e, com yo vaja » huy a regnar e reposar en lo regne meu, grandissim deu esser lo goig e alegria vostra.» E

respos la Senyora, dient: «O, Senyor y vida mia! » Vos sabeu quant me adelite yo en la gloria » y honor vostra e la estime sobre tots los goigs [f. 261 b] » que yo * hauer poria! Sols lo plor meu, Senyor, » es perque yo sens vos reste en la terra! Aquesta » separacio es a mi tan dura que sens plor e » molta dolor recordar no la puch! Ab tot que » sia prompta a seguir la voluntat vostra en » totes coses, supplich la vostra clemencia vulla » abreuiar lo temps del meu exili, e vaja yo, » Senyor, prestament a regnar ab vos!» E, dient aço la Senyora, posa lo cap sobre los pits del senyor Fill seu, qui de prop li seya, e abraçal stretament ab amor no recomptable. E aqui senti tanta dolçor que la sanctissima anima resta molt aconsolada, prenint ab paciencia la sua restada, puix conexia era tan necessaria e profitosa a la comunitat dels apostols e de tots los altres nouament conuertits. E apres dix lo Senyor als apostols: «Fills meus: no ploreu, car ja sabeu que de necessitat es la mia » partida. He la differida aquests quaranta dies » per consolacio vostra. Ara vaig al meu regne, » e de aqui yous trametre lo Sperit Sanct, quius » recomplira de tot goig, e conexereu clarament » per la virtut sua los misteris de la mia mort » e resurrectio, los quals encara entendre no » podeu ab la perfectio deguda.» E aqui sa Magestat increpa los dits apostols, ab molta caritat e amor, com tan durs eren stats en creure la sua sancta resurrectio, la qual ab tantes e ab tan manifestes experiencies los era manifestada e mostrada; e donals instructions del que farien apres lo seu pujament, dient los: « *Euntes in mundum vniuersum predicate Euan-*

» *gelium omni creature.*» Volent dir: «O, dexebles! » Hajau lo animo esforçat, * car en absencia [*f. 261 c*] » mia restareu en grans e ardues fahenes com a » lochtinent e vicaris meus. E vull que aneu » per tot lo mon vniuersal e preyqueu la Ley » euangelica a totes les creatures racionals en » aquell habitants; e als creents e obedients ba- » tejar los heu en lo nom meu, auisant los que » qui no sera batejat saluar nos pora. E sabeu, » dexebles, quant larga potestat vos vull donar » en fer miracles que en sols inuocar lo nom meu » lançareu los demonis dels cossos dels homens » els leuareu la potestat e senyoria que sobre » aquells tenen; parlareu noues lengues e sereu » entesos per tota nacio; direu tan altes e tan » singulars doctrines que tot lo mon stara admi- » rat del saber e sciencia vostra; calçigareu sens » neguna temor les verinoses serpents, ço es, » los homens superbiosos e cruels, els humiliareu » sots la potestat e senyoria vostra. Sius sera » donat a beure veri per los maliciosos per- » seguidors vostres, neguna lesio en les persones » vostres no fara: inuincible sera la fortalea » vostra. E vull que siau metges spi[ri]tuals e » corporals, car ab lo sol tocament de les mans » vostres guarreu tota natura de malalties. E » axi, continuant en aquests virtuosos treballs, » passareu la peregrinacio vostra; e finint la » vida peruendreu al regne hon yo vaig, e aqui » sereu ab mi eternalment ab goig sens fi. Ara, » fills meus, preniu ab paciencia lo aturar vostre » en aquest mon, car no sera de molta durada.» E, dites totes estes coses, lo Senyor parti de aqui, ab tots los sancts pares, per anar en Mont Oliuet, de hon sen deuia pu*jar al Cel; e, des- [*f. 261 d*]

pedint se de la senyora Mare sua, dix a sa senyoria que anas al dit mont ab los apostols e ab tota la gent del seu collegi perque fossen presents en lo pujament seu.

CAPITOL CCLI. COM LA MARE DE DEU E TOTS LOS ALTRES, PLEGANT AL DIT MONT, TROBAREN AQUI LO SENYOR E TOTS LOS SANCTS PARES, E LO GRAN EXERCIT ANGELICAL, QUI ADORAUEN E REUERIREN SA MAGESTAT.

partint lo Senyor, la gloriosa Mare sua feu metre en orde aquella sancta companyia, e anaren prestament, tots ensemps, al loch que manat los era. E aqui trobaren la Magestat del Senyor, qui ab gran alegria rebe la Mare sua e tots los que ab ella venien. E tantost sentiren lo gran so de trompetes e infinits insturments que venien ab lo exercit angelical, qui exia a recebir lo Senyor e Rey seu. E, venint primer lo Princep sanct Miquel a exercir son offici de camarlench, adora lo Senyor ab profunda humiliacio e feu gran reuerencia a la senyora Mare sua; e mana als angels que ab ell venien que apparellassen aqui solempne strado entre aquelles oliueres, e vna cadira de gran excellencia per a la Magestat sua e altra per a la senyora Mare sua.
[f. 262 a] E, sient sa clemencia en la dita cadi*ra ab aquella roba de immortalitat, qui resplandia, sens comparacio, molt mes que lo clarissim sol, tenint en lo seu excellent cap la corona triumphal de la marauellosa victoria sua, mana seure

la senyora Mare sua en laltra cadira. E tantost fon aqui juncta la gran caualleria angelica tramesa per la Magestat del Pare eternal per seruir e acompanyar lo senyor Fill seu en aquella excellent jornada, qui deuia entrar en lo realme seu. E, venint tots dauant sa clemencia, adoraren la Magestat sua, dient: «*Regnabit Deus » super gentes, Deus sedet super sedem sanctam » suam.*» Volent dir: «O, Magestat infinida del » nostre Deu y Senyor, que ara es venguda la » hora que vostra real clemencia regnara sobre » tota gent, e siureu, Senyor, prestament, ab » multissima gloria, en la sancta cadira a vostra » Magestat deguda com a Fill de Deu e hereter » del regne seu!» E lo dit Senyor rebe aquells sperits gloriosos ab sobiran delit, e dix a ells: « *Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, » Dominum meum et Deum vestrum.*» Volent dir: « O, ciutadans del regne meu! Hajau singular » goig, que ara, ensemps ab vosaltres, yo pujare » a regnar ab lo eternal Senyor e Rey de Pa- » radys, qui es Pare meu per vera e real gene- » racio, e Pare vostre per creacio; Deu meu » quant a la humanitat mia, qui li es sotsmesa » e, per obeyr a la Magestat sua, ha peregri- » nat .xxxiij. anys per la mortal vida ab infinits » treballs, e ara ab alegria no recomptable pu- » jara a pendre lo eternal repos e gloria qui per » aquells li es degut; y aquest mateix Senyor » es Deu vostre, quius * ha glorificats confer- [*f. 262 b*] » mant vos en gracia e amor sua, e ara de present » reparara les cadires vostres qui per aquells » superbos sperits foren desemparades, e collo- » cara en aquelles aquests sancts pares qui yo » he trets del carçre tenebros, los quals pujaran

» ab mi ab multissima gloria e seran daçiauant » ciutadans del realme de Paradys ensemps ab » vosaltres.» E los gloriosos angels, hoydes les paraules tan dolçes del Senyor, prostrats dauant la Majestat sua, digueren: «*Immensus es, Domine,* » *et sine mensura debes amari et laudari ab his* » *quos tuo precioso sanguine redemisti.*» Volent dir: «Gran sou, Senyor, e sens terme es la ex» cellencia vostra; e es molta rao siau amat » sens mesura y loat inçessantment per aquests » qui ab la vostra preciosa sanch haueu remuts, » e per nosaltres, angels, qui ab tanta magni» ficentia haueu reparats!»

CAPITOL CCLII. COM LO SENYOR PRES COMIAT DE LA SUA MARE, MAGNIFICANT AQUELLA EN PRESENCIA DE TOTA NATURA ANGELICA E HUMANA.

OLENT sen muntar lo Senyor al Cel, leuas de la excellent cadira hon sa Magestat seya, per despedir se de la senyora Mare sua, e agenollas dauant sa senyoria com a Fill obedient verdader e natural; e, volent li besar les mans, dix a aquella, f. 262 c] en presencia de tots los que aqui * eren, angels e homens: «*Tu es Mater mea naturalis et carnalis,* » *per quam dignitatem non solum altitudinem om-* » *nium mortalium, sed etiam celsitudinem trans-* » *cendis omnium angelorum.*» Volent dir: «Vos, » Senyora, sou mare mia natural, de la qual » yo he presa vera carn; e, per aquesta tan » singular dignitat, no solament sobrepujau la » altea e magnificentia de tots los mortals, ans

» certament excelliu e sobrepujau la celsitut e » altea de tots los angels; perque merexeu siau » per tots ells seruida e amada, e vull que per » lo mitja vostre hajen a rebre totes les gracies » que de mi demanaran. E perço vull que de » present resteu en la mortal vida en loch meu, » perque siau reuerida e coneguda per los que » nouament vendran a la creença de la Ley » mia, dels quals vos sereu informadora e maes- » tressa singular; e perço seran molt inflammats » en la amor e seruitut mia e animats a posar » la vida per mi sostenint e preycant la Ley » per mi lexada, conexent que yo per amor » de ells lexe a vos, Mare mia, per algun temps, » en la present vida, e en les angusties de aquella » separada de mi, qui es la pus viua dolor que » vos sentir podeu. Preniula, Mare mia, ab pa- » ciencia, per amor dels elets, *quia caritas non* » *querit que sua sunt;* car la caritat vera e radi- » cada en la anima virtuosa no demana ni cerca » son propri be ni delit, ans se dispon a passar » tota pena per saluar lo proysme; e, com en » vos totes les virtuts sien en excellent grau, » la caritat vostra sa de mostrar en tan gran » magnificentia que siau contenta de restar en » vida tan penosa per * portar molts a vida de [*f.* 262 *d*] » repos e gloria. *Salua sunt tibi premia tua.* Lo » premi e gloria vostra, e la exaltacio sobre » tota creatura, reseruada us es e molt segura, » e seria molt digna cosa que de present pos- » seysseu la gloria que justament meritau: sols » la resta vostra es per exaltacio de la Ley » euangelica e conseruacio dels elets, e per aug- » ment singular de les virtuts vostres.» E vehent la humilissima Senyora lo senyor Fill seu axi

agenollat dauant ella, parlant li ab tanta amor y dolçor, leuas prestament de la cadira, ficant lo genoll en terra, adorant lo com a son Deu y Creador; e, lo senyor Fill seu dreçant la ab molta amor, abraçaren se los dos molt stretament, stant axi vna gran peça. Lançant la Senyora infinides lagrimes per aquell departiment, dix al senyor Fill seu: «*Domine, tu scis* »*quia voluntas mea in manu tua.*» Volent dir: « O, Fill meu y Senyor! Vos sabeu que la vo»luntat mia es tota en la ma vostra! Lo restar »mes tan doloros com vostra clemencia sab: »plau me puix la sauiesa vostra ho ha axi »ordenat, a la qual supplich, lo temps que »aturare en aquest exili, me vulla aconsolar »alguna vegada de la dolçor de vostra presencia, »sens la qual yo viure no puch!» E lo Senyor, ab molta dolçor responent a la Mare sua, dix a sa senyoria: «O, Mare mia! Siau molt certa »que, en la solitud e peregrinacio vostra, sereu »de mi molt largament aconsolada, e sentireu »molt mes dolçors e secretes reuelacions que »james sanct ni sancta ne contemplatiu algu »haja sentit ni sentira, car en totes proroga[f. 263 a] »tiues e excellencies sobrau a tota crea*tura.» E de aço la Senyora resta molt contenta e aconsolada, car alre no desijaua, en aquesta mortal e penosa vida, sino sentir la dolçor del seu amat Fill. Hauent pres comiat, lo Senyor, de la excellent Mare sua, los angels e sancts pares que ab sa Magestat hauien a pujar supplicaren sa clemencia volgues tornar a seure en la cadira, e la senyora Reyna al seu costat, perque tots ells poguessen despedir se de sa senyoria e besar les mans a sa altesa.

CAPITOL .CCLIII. COM LO GRAN PRINCEP SANCT MIQUEL FEU REUERENCIA A LA MARE DE DEU, EXALTANT E GLORIFICANT AQUELLA PER LA GLORIOSA ASSENCIO DEL SEU FILL.

E tornant lo Senyor en la cadira, mana seure la senyora Mare sua molt prop de si. E, venint primer lo gran Princep sanct Miquel com a pus excellent de tots, ficant lo genoll dauant la Mare de Deu e general Senyora de tots, e besant la ma a sa altesa, dix a aquella: «*De altitudine tua, Virgo* » *beata, mirantur Celi, stupent throni, vniuersi* » *silent.*» Volent dir: «De la altea e magnificencia » vostra, Verge benauenturada, lo Cel sta admirat; los trons e tots los altres angels se » marauellen; totes les coses creades perden lo » parlar, no podent dir res de tanta magnitut! » Vehent vos huy axi, en presencia * de tots, [*f. 263 b* » tan reuerida e estimada per lo Fill de Deu » y vostre, a vos, ma Senyora, se deu inclinar » tot genoll, puix lo Fill de Deu vos obeix com » a Mare a ell molt cara! Nous sia enujos, Senyora, si per algun temps restau en lo miserable mon, car hon se vulla que siau excelliu a » tota creatura ab lo glorios nom que portau » de esser Mare de Deu, e stant en la terra regireu e gouernareu lo Cel e sereu seruida e visitada per los habitadors de aquell, specialment » per mi, car lo senyor Fill vostre, per fer me » merce, volra que yo sia lo missatger entre sa » Magestat e vostra senyoria sobre los grans

»secrets de la conuersacio e augment de la Esglesia sua, de la qual me ha fet sa clemencia custodi, axi com era de la sinagoga, per sa Majestat ja desemparada e del tot auorrida per la desconexença sua. E per molt fauorrir lo Senyor aquesta noua Esglesia, sposa sua, lexa vostra altesa en la terra, car la fe e creença dels habitadors de aquella es tan tendra que del tot perira si per vostra clemencia no fos sostenguda. Ajudau los, Senyora, per vostra feruentissima caritat, que constituida sou aduocada dels peccadors e conseruadora dels justs, Mare general de tots! Abraçau los vos, Senyora, puix tan carament vos son per lo senyor Fill vostre recomanats!» E la Senyora, per molt fauorir lo excellent Princep Miquel en la partida sua, leuas de la cadira e abraçal ab molta amor, dient a ell: «O, Princep Miquel glorios! Contenta so de restar, puix al senyor Fill meu plau. La dolor e enyorament que a mi f. 263 c restara de la absencia sua james desmenuyra * aturant en la present vida! Vos, Miquel, els altres angels, supplicau sa clemencia, continuament, abreuie lo temps de aquesta dura separacio!» Respos sanct Miquel: «Senyora excellent: tots tenim tan gran desig de veure vostra senyoria regnar en Paradys que ab inflammada affectio supplicarem la Magestat diuina que prestament sia.»

CAPITOL .CCLIIII. COM LOS PRINCEPS DE LES .IIJ. JERARCHIES FEREN REUERENCIA A LA SENYORA COM A REYNA GENERAL DE TOTS.

E apartant se sanct Miquel, vingue a despedir se de la Senyora lo Princep de la primera jerarchia; e, agenollant se dauant sa senyoria, dix a sa altesa: « *Gaude, Christo ascendente et in Celos te vidente,* » *fertur motu proprio.*» Volent dir: «Alegrau vos, » Senyora, que jornada es huy de gran goig, » car lo senyor Fill vostre, qui es sobiran Rey » e sacerdot, veureu ara prestament pujar en » les altees del Cel ab sa propria virtut, acom» panyat de angels e homens, ab triumpho sin» gular. E ab tot, Senyora, que de present vostra » senyoria no segueixca sa Majestat corporal» ment, seguirla, Senyora, la anima vostra, qui » dell separar nos pot; e sentireu la gran alegria » e festa que en Paradys se fa de la entrada » de sa clemencia.» E, dit aço, aquest Princep besa la ma a la sacratissima Verge e pres son comiat. E, venint lo Princep de la segona jerarchia ab sin*gular reuerencia, dix a la Senyora: [f. 263 d « *Verbum summi Patris in vtero tuo incarnatum* » *castissime ac fidelissime reddis cubicularia Spi*» *ritus Sancti.*» Volent dir: «O, Senyora! Digna » sou de infinida laor e gloria, car la paraula » del sobiran Pare, ço es, lo seu Fill, encarnat » en lo vostre mundissim ventre, ab gran caste» dat e fidelitat lo haueu portat y donat als » homens en Redemptor e als angels en Repa» rador, vos qui sou cambrera del Sperit Sanct; » de que, Senyora, tots vos restam en multissima » obligacio, e sereu per nosaltres seruida e vi» sitada en la terra tant com en aquella atura» reu, e loada e magnificada en lo Cel eternal» ment, segons dignament merexeu.» E, despe-

dit aquest glorios Princep, vingue molt prest lo excellent Princep de la terça jerarchia; e, ficant lo genoll dauant la Senyora, dix a sa clemencia: «*Exaltabo te, Mater Filii Dei; et per* » *singulos dies cantabo laudes tuas, Domina.*» Volent dir: «O, sanctissima Senyora, Mare del » Fill de Deu! Yo us desije loar e exalçar e seruir » de tota la possibilitat mia, e cantar ab gran» dissima feruor les laors e excellencies vostres » per cascun dia, car per lo mija e intercessio » de vostra senyoria natura humana es stada » reparada e tant exalçada! E ja sab vostra » altesa que los tres ordens de angels que son » sots lo principat meu ha nostre Senyor Deu » ordenats a la custodia principal dels homens » e al regiment e gouern de aquells; perque, » Senyora, los amam de singular amor, e lo » be e exaltacio dells estimam per propri e som » stats molt solicits de la salut sua, en tant que, [f. 264 a] » veent nostre Senyor Deu, qui * es lo antich » de dies, ço es, sens començament ne fi, esser » se axi refredat de la amor de natura humana » que ja del tot la hauia lançada e apartada de » si e escalfar la de la sua gracia no volia (en » tant que los miserables fills de Adam eren » axi frets que tota la roba del mon scalfar nols » podia, ans morint deuallauen tots en aquell » frigidissim pou de infern), ajustam consell » entre tota la nostra natura angelica com a » fidelissims seruidors de la real Magestat di» uina, e fon dit entre nosaltres: *Queramus Do-* » *mino Regi adolescentulam Virginem, et stet* » *coram Rege, et foueat eum, dormiatque in sinu* » *suo et calefaciat Dominum nostrum Regem;* » volent dir: Cerquem ab summa diligencia a

» nostre Senyor lo Rey vna donzella Verge purissima que stiga dauant lo Rey e haja gosar » de abraçar lo e fer lo dormir sobre los seus » pits, e sia per ella escalfat nostre Senyor lo » Rey.» E, hagut aquest consell e acort, fon » posat en execucio. E cercam tot limperi de » la terra, e no trobam neguna disposta per a » tal misteri sino sola vostra senyoria, la qual, » offerta a la presencia del senyor Rey nostre, » fos per sa Magestat tant accepta que, pres e » tirat per los abraçaments de la vostra amor, » se adormi en los vostres braços, oblidant tota » la jra que tenia contra natura humana, e despertas tan ençes e enflammat en la amor de » la dita natura que delibera tantost deuallar » en la terra per escometre los homens de pau, » de la qual vos, Senyora, sou stada la tractadora » e menejadora, e laueu portada a fi gloriosa, » segons de present se mostra, car teniu açi, » Senyora, en presen*cia vostra, lo excellent [*f. 264 b*] » senyor Fill de Deu y vostre, vestit de humana » carn, verdader Deu e hom, lo qual sen puja » a regnar ab infinida gloria, acompanyat de » Adam e dels fills seus, qui de tanta captiuitat » ha deliurat per la intercessio vostra, los quals » ab veritat son dits fills de vostra senyoria, » car ab la dolça let de la vostra misericordia » los haueu recreats e nodrits, e ab les lagrimes » de la vostra piadosa clemencia los haueu ab » Deu reconciliats. O, Senyora! Y quant vos » costen aquests fills! Molta raho teniu de amar » los e gloriejar vos de la exaltacio e gloria sua, » car Salamo ha dit: *Gloria patris est filius* » *sapiens;* volent dir: que grandissima gloria es » al pare o a la mare tenir fill sabut e virtuos.

» O, serenissima Senyora! Y quant se pot stendre » en aquest dia lo goig e alegria vostra, que » tan excellents fills, e tan virtuosos e plens » de gloriosa sciencia trametreu al regne del » Cel per poblar aquella sancta ciutat! E encara, » magnanima Senyora, ha ordenat nostre Se- » nyor Deu, per augment de la vostra gloria, » que, apres la partida del senyor Fill vostre e » de tota aquesta altra gent, vos resteu en terra » per fer recollir la gent que esta en la nau de » penitencia per trametrels segurs al Cel. O, » Senyora! Y quantes naus carregades de mar- » tyrs, confessors y vergens enuiareu a Paradys » ans de la vostra partida! E apres, Senyora, » ab gloria no recomptable, pujareu a regnar ab » lo senyor Fill vostre, e sereu entronizada molt » prop de sa Magestat e per tots magnificada » e molt exalçada, e la singular gloria vostra [*f. 264 c*] » james haura fi!» E, * dit aço, lo excellent Princep torna a besar la ma a la Senyora, despedint se de sa merce; e sa senyoria li mostra molta amor, fent dell gran mencio e estima, veent lo axi affectat a natura humana. E, partit aquest Princep, vingueren tots los angels, de hu en hu, a besar la ma a sa altesa com a Senyora y Reyna general de tots.

CAPITOL .CCLV. COM LO PARE ADAM BESA LA MA A LA SANCTISSIMA VERGE, EXALÇANT LA SUA GRAN MISERICORDIA; E LOS PATRIARQUES E PROFETES, E TOTS LOS ALTRES SANCTS, FEREN REUERENCIA A SA MERCE.

AUENT acabat los angels de despedir se de la Senyora, vingue lo gran patriarcha Adam, e, agenollant se dauant sa senyoria ab profunda reuerencia, volgue li pendre la ma per besar aquella; e la humilissima Senyora, recordant se que era la çoca de hon ella era exida, no volgue permetre li besas la ma, ans se leua de la cadira el abraça ab molta amor. E lo dit Adam supplicala molt li plagues tornar se a seure, dient a sa senyoria: «*O Domina, Celum et terra et omnia* »*que in eis sunt, ecce vndique mihi dicunt vt* »*te amem.*» Volent dir: «O, ma Senyora! Vos a »mi no vullau fer cortesies, car, ab tot vos sia »pare natural, vos me sou Sen*yora y Mare »y reparadora, e per lo mija vostre posseeixch »tot lo be que tinch. O, Senyora! Lo Cel e la »terra, e tot lo que en ells es, criden e dien a mi »queus ame e serueixca de continues lahors e »gracies! *Quia copiosa facta est super me miseri-* »*cordia tua, et dilatata est super me clementia tua;* »car copiosa e molt abundosa es feta sobre mi »la misericordia vostra, e dilatada e molt es»tesa la vostra clemencia sobre mi e los fills »meus. O, Senyora! Y ¿qui pora regraciar a »vostra senyoria les gracies que de aquella »hauem rebut? No basta la força de natura »humana ha explicar les excellencies vostres. »*Laudamus virginitatem tuam, humilitatem mi-* »*ramur, sed misericordia dulcissime virginis mi-* »*seris sapit dulcius;* car, ab tot loem la virginitat »vostra, qui es digna de molta laor, poch es, »Senyora, lo que dir se pot per lengua humana »al que mereix la altea vostra! De la humi-

» litat vostra, Senyora, tots los meus fills e yo » stam tan admirats que fallen forçes e paraules » a poder la magnificar; la misericordia vostra, » Verge dulcissima, es tan dolça e saborosa al » miserable peccador que en loar e exalçar » aquesta es tot lo seu delit! O, Senyora! Los » meus fills e yo, que açi som, qui tan largament » hauem sentit los effectes de la vostra miseri- » cordia, loarem aquella en lo Cel ab continua » melodia e delit insaciable; e los que resten » en la terra, a la vostra clemencia los coman, » car la bonea de nostre Senyor Deu, per mes » magnificar la misericordia de vostra senyoria, » vol que resteu en lo miserable mon per estendre f. 265 a » aquella so*bre los fills meus, qui, plens de » miseries, la reclamen cada dia, dient: *Clame- » mus humiles ad purpuream Virginem, offera- » mus ei planctus et suspiria nostra, quia miseri- » cordia illius plena est omnis terra;* volent dir: « Cridem e reclamem a la nostra Reyna y Se- » nyora! Offiram y presentem a sa merce les » nostres lagrimes y sospirs, manifestant li les » dolors nostres, perque vulla remeyar en aque- » lles, car de la sua misericordia plena es tota » la terra! O, Senyora! ¿Que hagueren fet les » plantes nouelles si sens vostra senyoria fossen » restades? Gran es stada la clemencia de nostre » Senyor Deu en hauer ho axi ordenat!» E la Senyora, ab molta amor, respos a aquell glorios patriarcha, dient: «Venerable pare Adam: los » fills vostres me son tan cars que desemparar » yo nols poria, car aduocada de ells ma cons- » tituida lo senyor Fill meu, qui ab la sua sanch » los ha remuts.» E Adam, content de aquesta resposta, despedis de sa senyoria ab multissima

reuerencia. E apres vingueren per orde tots los patriarches e prophetes e sancts qui aqui eren a besar la ma a la Senyora, despedint se de sa altesa, loant e magnificant sa excellent senyoria.

CAPITOL .CCLVI. COM LO SENYOR PRES SPECIAL COMIAT DELS AMATS SANCT PERE E SANCT JOAN, E APRES ALTRES APOSTOLS, DONANT LA SUA DIUINAL BENEDICTIO. * [*f. 265 b*]

CABANT de pendre comiat de la Senyora tots los que hauien a pujar ab lo Senyor en lo regne seu, acostaren se los apostols a despedir de la Majestat del Senyor, Mestre seu. E primerament lo sanctissim Papa sanct Pere, qui Vicari general de sa clemencia en la terra restaua; e, prostrat en terra als peus de sa Magestat, ab grandissim plor, dix li: «*Quis me separabit a te,* » *o amor dulcissimus?*» Volent dir: «Y ¿quim separara de vos, Senyor meu, qui sou sobiranament » amable e dolç?» E lo Senyor, ab molta amor, manal alçar de terra e pres lo per les mans, ab gran doiçor de cara, dix li: «*Petre, amas me?*» Volent dir: «Pere: ¿ames me tant com has conegut esser per mi amat?» E lo glorios Pere, abeurat de extrema dolçor de amor e plor, no podia respondre; e, prenint esforç, ab molta pena dix: «*Amo te, Deus meus, amore magno:* » *magisque te amare cupio.*» Volent dir: «O, » Senyor y Deu meu! Vos sabeu queus ame de » gran e singular amor, e desije augmentar y » creixer continuament en la vostra amor; e

» perço volria desemparar lo cors per mort e » seguir vostra Magestat per amar e seruir » aquella segons mon desig!» E lo Senyor, mirant ab plaer la deuocio sua, dix li: «*Si diligis me,* » *Petre, pasce oues meas.*» Volent dir: «O, Pere! » Si tanta e tan gran es la amor que has a mi, » en cosa neguna no la pots tant mostrar com » en hauer cura y diligencia de les ouelles que » te acomanat: not sia difficil negun treball que » per elles hages a passar, recordant te que yo *f. 265 c*] » per elles la vida he donat; e * per amor de elles » restaras algun temps en la terra.» E, dit aço, lo Senyor lo abraça el besa ab molta amor, donant li largament la sua benedictio. E axis despedi lo glorios sanct Pere del seu Senyor e Mestre. E, venint lo purissim Johan, qui tot flamejaua de amor cordial, lo Senyor lo rebe com a fill seu molt amat; e, abraçant lo stretament, reposa lo cap de Joan sobre los seus diuinals pits, e aqui li feu sentir dolçors no recomptables. E lo glorios Joan, veent se axi amat e fauorit, e pensant que partir se hauia del Senyor e Mestre seu, dix, ab vn plor tan piados e dolç que lo cor li volia rompre: «*Non* » *me permitas separari a te: accipe me ab homi-* » *nibus.*» Volent dir: «O, Senyor meu! Vos, qui » sou clemencia infinida y sabeu lamor que yous » tinch, no permetau que yo sia de vos separat! » Leuau me, Senyor, de la companyia dels ho- » mens! No sia ja pus la habitacio mia en terra, » car separar me de la vista de vostra Magestat » es a mi pena major que mort! O, Senyor! » Puix vos ha plagut fer a mi tan singular gracia » que sols yo, dels dexebles vostres, vos haja » seguit en la mort e pena vostra, sia ara de

» vostra merce queus segueixca en la tanta » alegria vostra, e nom separeu de vos, Senyor » meu, vn punct ni vna hora!» E lo Senyor respos li, dient: «Johan: tu ara nom pots seguir, car » lo tresor a mi pus car en la terra lo lexe a tu » acomanat: fill te fet de la mia Mare. Açot » fa tant excellent que james hauras par: tots » tos germans te reueriran veent te fill de tan » sanctissima Mare. La virtut de caritat tu la » preycaras pus ex*cellentment que tots los [*f. 265 d*] » altres preycadors: ab amor e caritat inflam» mada tiraras les animes a la conexença mia; » les grans e altes propheties que delibere donar » a la Esglesia, sposa mia, per tu vull li sien » reuelades. Tu seras, entre los apostols, lo que » mes aturaras en la mortal vida, perque ple » de excellents merits passes de aquesta vida. » Singular seras entre tots en vida e en mort, » car cubert de nuu celestial seras en la hora » del teu passament. Lo teu mundissim cors » no sera trobat per los mortals, perque hagen » senyal cert que ab mi, en lo repos de gloria, » en cors e anima est ajustat. Axi, Joan, resta » ara alegre e aconsolat ab la gracia e benedictio » mia.» E, dit aço, lo Senyor lo abraça el besa ab singular amor; e Joan li besa los peus e les mans moltes vegades, no podent se partir de sa clemencia. E apres vingueren los altres dexebles, cascu per si, e besaren los peus e mans de sa Majestat ab infinides lagrimes, no podent comportar lo doloros enyorament que sentien de perdre tal companyia, a ells tan cara y tan necessaria. E lo clement Senyor, hauent molta pietat dells, aconsolauals largament, a cascu per si, mostrant los singular amor, abraçant

los e besant los, donant los molt largament la sua benedictio.

CAPITOL .CCLVII. COM LA SERAPHICA MAGDALENA PRES COMIAT DEL SENYOR [*f 266 a*] E MESTRE SEU. *

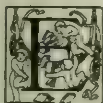

despedits los apostols, vingue la excellent Magdalena, qui ja no podia comportar la dolor que sentia de tal departiment; e, lançada als peus del Senyor, que tant amaua, ab vn doloros plor, dix a sa Magestat: «*Aperi mihi ianuam carceris, et* » *archana secretorum reuela mihi.*» Volent dir: « O, Senyor y Mestre meu! Manau obrir la porta » de aquest miserable carçre del meu cors, e » ixca de aquell la mia anima, qui dins ella sta » presa e catiuada, e vaja, Senyor, ab vos, e » reuelarmeu clarament aquells grans secrets dels » vostres delits, los quals sentiran los que jran » en vostra gloriosa companyia. *Qui tribulatos* » *corde sanas, et contritorum non despicis, gemitus* » *audi vocem meam.* O, Senyor clement! Y vos, » qui sanau y guariu los tribulats de cor, e no » desestimau los gemechs dels contrits e tri» bulats, hoyu, Senyor, per merce, la mia dolo» rosa paraula, que alre no demana sino que ma» neu queus segueixca e no reste sens vos en » la mortal vida! O, piados Senyor! Y ¿no sab » vostra clemencia que lo pare qui te molts » fills, ab tot los forts e valents trameta a les » batalles e coses ardues, lo chich flach e malalt » prop de si lo fa restar e nol parteix del seu » braç, confortant ab molta dolçor la sua flaquea?

» O, Senyor! ¿Qual pare fon ni sera james tan piados ni clement com vostra Majestat? Y si aquella delibera lexar los apostols, qui son los fills y criats de vostra senyoria forts y molt valents, en les batalles e tribulacions de la mortal vida, com a columnes fermes e singulars a sostenir la Es*glesia vostra, e animosos [f. 266 b] a escampar la sanch per aquella, a mi, Senyor, qui so dona y flaca, nom maneu partir de la presencia vostra! *Veniant mihi miserationes tue et viuam, quia lex tua meditatio mea est.* Vinguen, Senyor, a mi les vostres misericordies abundoses, e deliuren me del carrech de aquest mortal cors, e viure ab vos eternalment, car la ley vostra de feruent amor que dins lo meu cor haueu posada es la continua meditacio mia! Portau me, Senyor, en lo regne vostre, hon aquesta ley es complidament seruada, car la terra no es loch dispost per als qui de cor vos amen! Traeu me, Senyor, prest de aquesta terrenal habitacio: feu me ciutadana del vostre regne!» E, vehent lo Senyor la gran feruor de aquella serafica Magdalena, e lo desig incomportable que tenia de seguirlo, dix li, ab multissima amor: «O, Magdalena! Digna cosa seria lo premi vostre no fos differit, car certament meritau posseir lo que demanau: sols vull que resteu en lo mon per augment e creximent de vostres merits, eus coman la bandera de penitencia perque a vos segueixquen los peccadors que la gracia e misericordia mia aconseguir volran. Vos los animareu e tirareu per lo exemple de la vida vostra, occupada tota en continua penitencia; e perço es mester que molt atureu en lo mon, perque, vista la vostra

» singular penitencia, infinides animes tireu a » Paradys e sobre totes siau remunerada. O, » Magdalena! Certa podeu esser que la amor » vostra es per mi molt acceptada; e tant com » aturareu en la mortal vida sentireu de mi [f. 266 c] » consola*cions tan altes e tan profundes, que » faran en vos tanta impressio e eleuacio de » sperit que, los queu veuran o hoiran, admirats » diran: *Beata anima que Dominum in se loquentem audit et de ore eius verbum consolationis accepit;* volent dir: O, quant es benauenturada aquesta anima, que dins si hou e » sent los dolçors e secrets parlaments del Senyor, e de la sua boca reb continuament paraules de molta consolacio! E pensau, Magdalena, si en la terra vos vull tant aconsolar, » quant mes, sens comparacio, us delibere premiar vos en lo Cel! Ara restau aconsolada, » vos e tots los altres, puix la mia Mare lexe, » en la mortal vida, per capitana e regidora de » vosaltres en loch meu.» E Magdalena, vista la tanta dolçor e amor que lo Senyor li mostraua, fon contenta de restar, puix sa Magestat ho manaua.

CAPITOL .CCLVIII. COM LO SENYOR, PRESA BENEDICTIO DE LA SUA MARE, SEN PUJA AL CEL AB TOTS LOS SANCTS PARES, AB GRAN TRIUMPHO E GLORIA; MIRANT AÇO LA SENYORA E LOS ALTRES, QUI AB GRAN ENYORAMENT RESTAUEN.

hauent lo Senyor pres comiat de tots, leuas de la cadira per partir e fer son glorios viatge al Cel; e girant se a la * sua sanctissima Mare, de la [f. 266 d] qual partir nos podia, torna de ella pendre lo darrer comiat agenollant se dauant sa senyoria, demanant li la benedictio de Mare en la sua partida. E la Senyora, atendrida de cordial amor, ab moltes lagrimes, se agenolla en terra, reuerint lo com a son Deu e Senyor. E, axi stant age- nollats, se abraçaren Mare e Fill ab tanta affectio de amor que inflammauen los miradors a sobi- rana deuocio. E, rompent la Senyora en piadoses lagrimes, dix: «*Domine Deus meus, omnia bona* » *mea tu es: quomodo possum me tolerare in hac* » *misera vita nisi me confortauerit misericordia* » *et gratia tua?*» Volent dir: «O, Senyor y Deu » meu! Y vos sou tot lo meu be e delit! ¿Com » me pore yo, Senyor, comportar, en esta mise- » rable vida, sens la vostra presencia, a mi tan » cara, si ja nom ajuda e conforta la vostra » misericordia e gracia, a la qual carament me » coman restant en esta dura peregrinacio ab » prompta obediencia, puix a vos, Senyor y » Fill meu, plau? Anau, vos, Senyor, ab la bene- » dictio del vostre Pare e mia, a regnar ab sobi- » rana alegria en lo regne vostre; car ab tot, » senyor, que lo meu cor sia trauessat de doloros » enyorament, la mia anima posseeix goig ines- » timable de la vostra exaltacio e gloria, e so » molt contenta de aquesta partida, puix re- » dunda en gloria e magnificencia vostra.» E, tornant se abraçar, partiren se Mare e Fill. E pujant lo Senyor en vna bella pedra que

aqui era, perque pus deliurament fos vist e mirat per la sua Mare e per tota aquella deuota gent que en la terra restaua, e axi ordenat [*f 267 a*] son viatge, tota la ex*cellent companyia de sancts pares e angels qui hauien anar ab sa Magestat foren a punct en singular orde; e mana lo Senyor que lo venerable pare Adam anas molt prop de sa Majestat com a capita de la presa per sa clemencia remuda e de captiuitat deliurada ab la propria sanch. E axi stant lo Senyor, ab les mans junctes leuades enuers lo Cel, comença a muntar ab tota aquella gran companyia, vsant de sa infinida potencia, que pot tot lo que vol; e aqui despara lo gran e melodios so de trompetes e insturments, e çants angelicals de tanta excellencia e delit que defall lo enteniment huma a poder ho pensar, e molt mes la lengua a la minima part recitar. E, mirant la senyora Mare e laltra gent que aqui era en aquesta delitosa festa, stauen ab la pensa tan eleuada que res corporal no sentien, sino sols lo desig de seguir lo Senyor, qui ab tanta gloria muntar veyen. E sa Magestat, per mes delitar la sua excellentissima Mare, anaua ab gran repos. E com sa clemencia fon alt, apartat de la terra per gran spay, atura vn poch en layre, e alça la sua ma dreta e dona la benedictio a aquells qui ab tanta amor lo mirauen. E, baxant lo seu reuerent cap fent reuerencia a la sua amada Mare, qui en tanta soledat lexaua, continua son cami, mirant lo la Senyora ab sobirana amor; e, deffallint la vista, augmentaua la dolor e enyorament. E vna nuu molt blanca se mostra de baix los peus del Senyor, leuant de vista la real presencia sua als qui en la terra

restauen, los quals, * encara que haguessen perdut de vista la Magestat sua, encara treballauen [*f. 267 b*] de mirar si alguna cosa veurien. *Et licet ad deducendum saluatorem visio humana defecerit, fidei tamen deuotio non defecit;* car, ab tot la vista humana fallis e ja atenyer no pogues les altees per hon lo Senyor e Redemptor anaua, la fe e deuocio dels quil amauen no fallia, ans lo cor e anima de aquells ab sa Majestat caminauen. *Ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui et dixerunt: «Viri galilei, quid » statis aspicientes in Celum? hic Iesus qui as» sumptus est a vobis in Celum sic veniet.»* E stant axi aquella sancta companyia, esforçant se de mirar al Cel, hon tot lo seu be era, apparegueren a ells dos angels en forma humana, molt prop dells, vestits de blanch, ab cares molt alegres, e dreçaren son parlar als sancts apostols, dient a ells: «O, vosaltres, Senyors, » qui naturals sou de Galilea! ¿Per que stau » axi ab tanta fatiga mirant al Cel? No cregau » que aquest Senyor Jesus, qui ara en presencia » vostra es muntat a regnar en lo Cel, sia de » tan presta tornada quel hajau a sperar aqui, » ans siau certs que no delibera sa Magestat » tornar en la terra fins al dia final, que vendra » a jutjar lo mon present. *Quia in forma humana » in qua iudicatus est iudicabit;* car, axi com en » forma humana passible e mortal fon jutjat » per los mortals a cruel mort, axi en forma » humana gloriosa e immortal vendra a jutjar » tota creatura rational.» E, dit aço, los angels desparegueren, * restant la Senyora sola, ab [*f. 267 c*] la companyia sua, ab sobirana soledat e enyorament. E volent partir de aqui, la Senyora

primer, apres tots los altres, se acostaren a la pedra hon lo Senyor hauia tengut los peus en lo seu partiment, e veren aqui les petjades de sa Magestat empremptades en la dita pedra, les quals besaren ab singular deuocio e moltes lagrimes, cridant e dient: «*O Rex glorie, Domine* » *virtutum, qui triumphator hodie super omnes* » *Celos ascendisti: ne derelinquas nos orphanos,* » *sed mitte promissum Patris in nos Spiritum* » *veritatis.*» Volent dir: «O, Rey de gloria e Se- » nyor de tota virtut, qui ab tan gran triumpho » y gloria huy sou pujat sobre tots los Cels! Placia » a vostra clemencia nons dexeu longament sen- » tir aquesta orfendat! Trameteu, Senyor, prest » lo Sperit Sanct, verdader consolador nostre, » lo qual vostra Magestat nos ha promes de part » del vostre eternal Pare, ab lo qual vos ara, » Senyor, regnau ab sobiran delit!» E, dit aço, la Senyora parti de aqui ab multissimes lagrimes, pensant que absent se trobaua del Fill que tant amaua, e li paria importable lo seu doloros exili. E axi sa senyoria vench al cenacle, e aquis clogue ab aquella sancta companyia que ab aquella venia, stant aqui en continuat dejuni e oracio, sperant la consolacio a ells promesa.

CAPITOL .CCLIX. COM LO SENYOR, ENTRANT PER LO CEL, FONCH RECEBIT PER
f. 267 d
LOS ANGELS AB * GRAN REUERENCIA, E, PRESENTANT SE AL ETERNAL PARE, FON LI DONADA PER AQUELL CADIRA A LA SUA DRETA EN PLENITUD DE GLORIA, E LO REGIMENT DE LA VNIUERSAL MO-

NARCHIA COM A VER REDEMPTOR DE ANGELS E DE HOMENS.

Lo nostre Senyor e Redemptor, anant per layre, feu prestament son viatge al Cel ab tota aquella sancta companyia. *Et venerunt in sanctam ciuitatem.* E, entrant per aquella ab sobirana alegria, los angels que primers anauen començaren a cantar, ab gran concordança e melodia: «*Hierusalem, gaude gaudio magno, quia venit* » *tibi Salvator.*» Volent dir: «O, Hierusalem ce» lestial e tots los ciutadans de aquella! Alegrau » vos de singular goig, car veus que ve a posentar » se açi lo Saluador del humanal linatge, e porta » ab si Adam e los seus fills, los quals tant » hauem desijat per reparar les cadires nostres! » *Vere nunc in superna Hierusalem auditur can* » *ticum leticie, et per omnes vicos eius ab vniuersis* » *dicitur alleluia.* Verdaderament, ara, en aquesta » excellent e sobirana ciutat de Hierusalem, sera » hoyt vn cant de tanta dolçor e alegria que » adelitara e donara singular goig als sperits » angelicals que en ella son, e per totes les places » e carrers de aquella, ço es, per tots * los ordens *f. 268 a* » y staments de angels, sera dit: Alegria! ale» gria!, car lo Rey e Senyor nostre es en possessio » ferma del regne seu!» E, hoyt aço per tots aquells grans Princeps qui en Paradys eren restats, foren recomplits de infinit goig e ixqueren a la porta de la ciutat; e, vehent lo Senyor Creador seu vestit de humana carn, prostrats dauant la presencia sua, adoraren la Magestat sua, dient: «*Tu deuicto mortis aculeo* » *aperuisti credentibus regna Celorum.*» Volent

dir: «O, Senyor! Gloria e magnificencia sia dada » a la excellencia vostra, car vos sou aquell que » haueu vençut e trencat lo agullo de mort que » axi tancaua e clohia la porta de aquest regne » celestial als fills de Adam que james negu » dells, per valent que sia stat, la poguda obrir » fins ara, Senyor, que vostra Magestat, tornant » victorios de la batalla, haueu ab tanta força » e poder vbertes les dites portes, que ja cloure » nos poran, ans sera molt franca la entrada a » aquells qui a vos, Senyor, han cregut e creuran » e de verdader cor amaran, seruant la Ley » vostra.» E axi tots, en ordenada e singular processo, acompanyaren lo Senyor. E, venint dauant lo tro e cadira diuinal hon la Magestat del seu Pare seya, aquella sagrada humanitat adora lo seu Pare ab profunda reuerencia, dient a la clemencia sua: «*Pater, manifestaui nomen » tuum hominibus: opus consumaui quod dedisti » mihi vt faciam.*» Volent dir: «Pare meu excellentissim: yo so deuallat en lo mon segons » la voluntat e ordinacio de la Magestat vostra, » e ab summa diligencia he manifestat lo vostre [*f. 268 b*] » sanct * nom als homens e complit molt largament la obra de la redemptio humana, la » qual vostra clemencia manaua yo fes ab » aquesta humanitat que he pres inseparablement. *Et ecce venio ad te: clarifica me tu, Pater.* » E ara, Senyor, retorne a vos ab aquesta vestidura real, qui per obediencia vostra me he » vestida: sia de vostra clemencia, Pare eternal, » voler me clarificar e donar a mi la gloria que, » segons Fill vostre, dignament mes deguda.» E la Magestat del Pare, acceptant lo seu Fill ab sobiran delit, dix li: «*Clarificaui et iterum*

» *clarificabo.*» Volent dir: «O, Fill meu molt amat! » Yo, trametent vos en lo mon, vos he clarificat » en la vida vostra per infinitat de miracles e » exercici de singulars virtuts, ab les quals lo » mon haueu conuertit e molt edificat; en la » mort e persecucio vostra, Fill meu, vos he » clarificat, fent vos de aquella exir ab excellen» cia de victoria; apres la mort vos he clarificat » per gloriosa e delitosa resurrectio: ara, amat » Fill meu, en aquesta vostra ascensio vos vull » altra vegada clarificar en molt major e pus » singular magnificencia, car vull que vos, com » a Fill meu humanat, siau entronizat a la dreta » mia, fruint los majors bens de gloria que co» municar se poden, donant a vos possessio del » regne meu en plenitut de senyoria, comanant » a vos lo regiment de la vniuersal monarchia » del Cel e de la terra, segons Dauid me hauia » supplicant en les oracions sues, dient: *Deus, » iudicium tuum regi da et iusticiam tuam Filio » regis;* demanant que a vos, qui sou Rey dels » Reys, yo acomanas * e donas lo juhi e lo regi- [*f. 268 c*] » ment de la justicia com a Fill meu e hereter » del regne meu. E axi vull que sia, confermant » vos en aquesta excellent potestat e senyoria » eternalment.» E lo Senyor Jesus, Fill de Deu, regracia a la Magestat del Pare seu la gloria e exaltacio que donada li hauia; e, feta profunda reuerencia a sa clemencia, sigue en lalta cadira dignament a sa altesa preparada *cum potestate et magestate;* car ab gran potestat e magestat se mostra a tots los ciutadans de aquella gloriosa ciutat, los quals, tots, ab sobiran delit e goig mirant sa real presencia, adoraren aquella ab profunda reuerencia e, admirats

de tanta excellencia e gloria, començaren a cantar ab singular alegria, dient: «*Hic est Deus,* » *Deus noster in eternum et in seculum seculi:* » *ipse reget nos in secula.*» Volent dir: «Veus açi » aquest excellent Rey e Senyor, que per aquella » liga diuina es verdaderament nostre Deu eu » sera eternalment per tostemps, car inseparable » es en sa persona la vnio diuina e humana; e » perço dignament lo ha constituit, la Magestat » del Pare seu, regidor general, e som certs nos » regira eternalment e sens fi, perque ab grandissima fidelitat e obediencia li façam home» natge, regonexent a sa Magestat general se» nyoria.» E axi vingueren, cascu per si de aquells sperits gloriosos, adorar sa clemencia, sotsmetent se ab gran delit a la obediencia e senyoria sua. E sa Magestat, acceptant los ab cara molt amable, dix los: «*Ego autem constitutus sum rex* » *ab eo.*» Volent dir: «Yo so constituit Rey ge- *f. 268 d*] » neral per lo Pare * meu, e per exercir e redreçar » los fets del regne meu so deuallat en la terra, » en la qual he hagut grans conflictes e batalles » per deliurar los vassalls meus, dels quals so » exit victorios per la potencia mia; he presa » mort voluntaria per donar a ells vida; e, sabent » que eren detenguts en los carçers de infern, » alli so deuallat per traurels de tan dura cap» tiuitat. E ara, venint e retornant en lo Cel, hon » es la eternal posada mia, he portat en com» panyia mia tota la presa que de infern he treta, » los quals vull collocar entre vosaltres, sperits » angelicals, per reparar les cadires per los des» obedients e rebelles angels perdudes.» E hoynt açο, tots humiliant se dauant lo thro de sa excellent Majestat, digueren: «*Benedictus Do-*

» *minus in eternum: fiat, fiat.*» Volent dir: «Gloria » e benedictio sia dada a vos, justificat Senyor » nostre, e sia fet, sia fet la sancta voluntat » de vostra clemencia, la qual per tots eternal» ment sera obeyda.»

CAPITOL .CCLX. COM LO SENYOR, ENTENENT EN LA REPARACIO DELS ORDENS ANGELICALS, MANA APOSENTAR AB LOS SERAPHINS LO PARE ADAM AB SA MULLER EUA, E LOS GLORIOSOS SANCT JOSEPH E SANCTA ANNA, E TOTS LOS SERUENTS AMADORS DIUINALS. * [*f. 269 a*]

Lo Senyor, volent posar en obra lo que dit hauia, mana venir dauant sa Magestat lo gran Princep e capita dels seraphins, lo qual, venint, fica lo genoll dauant sa excellencia; e dix li sa Magestat: «Vos, Princep, e tot lorde vostre, sou los que » mes sentiu de la amor diuina, e tot lo exercici » vostre es en tractar de aquella: perço vull » que tots los que en la mortal vida me hauran » molt amat sien entre vosaltres collocats, per» que, tots ençesos en delitosa fruycio de les » amors diuines, siau sobre tots inflammats. E » la primera cadira en lorde vostre vull sia do» nada al gran e venerable pare Adam, amador » meu singular, la amor del qual en la terra ma » fet deuallar; e perço poden dir, ab molta » veritat, los fills seus: *Propter nos homines et » propter nostram salutem descendit de Celis;* car » per los homens e per la sua salut so del Cel » deuallat. E, puix lamor de Adam ma fet tant

» humiliar, vull que ell sia molt exalçat e sobre
» los altres homens collocat; e la sua muller,
» Eua, assentada al costat seu com a digna
» de tota excellencia per la grandissima peni-
» tencia, proçeint de feruentissima amor e ca-
» ritat, ab la qual ha molt meritat en la mortal
» vida, perque mereix la companyia e gloria dels
» vostres amadors. En aquest orde mateix vull
» sia collocat lo meu pare sanct Joseph, qui, en
» singularitat de amor, als mortals ha passat,
» e seraphic mes que home se es mostrat; perque
» dignament mereix la corona excellent que als
[*f. 269 b*] » amadors seraphins es donada. E a*pres de
» aquell seura la mia molt cara y estimada auia
» sancta Anna, qui tota la amor e affectio sua
» en mi axi firmament posa, y en la sacratissima
» Mare mia, que desija e volgue perdre la vida
» corporal per no veure les açerbissimes penes
» que los dos hauiem assentir; perque ara dig-
» nament ab vosaltres, serafins, rebra copios
» guardo de la feruent amor sua al costat del
» seu virtuos gendre, e aqui de molt prop con-
» temple ab infinit delit la gran gloria e excellen-
» cia mia e de la sua carissima Filla. E tots los
» altres homens e dones qui ab vosaltres, sera-
» phins, en la amor diuina hauran concordat,
» en vn glorios orde ab vosaltres seuran e repo-
» saran, perque sola aquesta virtut de amor e
» caritat exçelleix a totes les virtuts, e no com-
» pleix son terme fins perue a seure en lorde
» vostre e aqui sent e assaboreix en sobiran
» grau la dolçor de la amor diuina.» E, vehent
se Adam axi honradament collocat en aquell
orde primer, de tanta magnificencia, nomenat
dels amadors diuinals, fon tanta la gloria e

alegria sua que ensemps ab los fills seus, qui en aquell orde se trobauen, se prostraren dauant la cadira del Senyor e Redemptor seu, dient ab goig no recomptable: «*Nos quoque qui sancto » tuo redempti sanguine sumus ob diem ascensionis tui hymnum nouum concinimus.*» Volent dir: «O, Senyor e Redemptor nostre! Regonexent » nosaltres esser remuts per lo preu impreciable » de la vostra sanctissima sanch, en aquest dia » glorios de la assencio vostra començara vn » cant nouell, que james no finara, loant y » exalçant la Mage*stat vostra, de la qual e per [*f. 269 c*] » la qual lome miserable tanta misericordia e » gloria ha conseguida.» E tot lorde dels seraphins, molt inflammats e gojosos de la gent tan excellent que entrels era aposentada, e vehent axi ben reparades les sues cadires e que encara sperauen que fins a la fi del mon en aquell orde serien collocades multitut de persones de singular magnificencia, regraciaren e molt exalçaren la caritat diuina, que tan complidament hauia reparat los ordens angelicals ab los homens remuts; e festejaren aquell dia ab grandissima solennitat la noua entrada del Fill de Deu, Rey eternal, vestit de humana carn, ab balls e dançes e goigs sens fi.

CAPITOL .CCLXI. COM AB LOS SCIENTS CHERUBINS LO SENYOR MANA FOSSEN COLLOCATS LO GRAN PREYCADOR JOAN BAPTISTA E LOS SABUTS YSAYES, EZECHIEL E DANIEL, AB TOTS LOS DOCTORS, MESTRES E PREYCADORS QUI EN LO MON HAUIEN A VENIR.

ENINT laltre dia, lo Senyor dix al Princep del cherubins: «Lorde vostre es » molt entes e sabut en la sciencia » diuina, e en exalçar e manifestar » aquella es lo vostre delit; e perço vull que [f. 269 d] » entre vo*saltres sia collocat lo gran e admi» rable preycador Joan baptista, amich meu » molt car e parent; e apres lo gran scientifich » Ysayes; e al seu costat siura lo insigne Eze» chiel, qui de tan altes visions e tan secretes » es stat digne per la singular sciencia sua e » conexer de aquelles la clara expositio. E apres » de aquests amichs antichs sera aposentat lo » egregi Daniel, joue de edat e ancia en maturitat, » e tots los doctors e preycadors presents e » esdeuenidors, car fins a la fi del mon vendran » en aquest regne singulars homens de sciencia » e seran collocats en lorde vostre; e com mes » augmentareu en companyia, mes crexereu en » goig e alegria.» E lo Princep dels cherubins e tot lorde seu, veent se entre si tan jllustre gent e que molta mes ne sperauen, fon tan grandissim lo delit e gloria sua que començaren a cantar e loar la sciencia e sauiesa del Fill de Deu, Rey eternal, dient: «*O gubernator miri» fice, sapientia es ingenita, immensa et infinita, » excellentissime Rex.*» Volent dir: «O, gouer» nador e regidor marauellos! Vos sou egual al » vostre diuinal Pare en sauiesa e sciencia in» creada: lo saber vostre es sens mesura e in» finit! Sou excellentissim Rey, quant a la huma» nitat vostra, constituit per lo vostre Pare a » regir e gouernar lo Cel e la terra! A la immensa » sciencia e saber vostre sia donada infinida

» laor, per tota natura angelica e humana, del » gran orde que en aquesta ciutat de Paradys » delibera posar, en esta noua entrada sua, ve- » nint de la gran batalla que en lo mon haueu » hagut per deliurar aquesta gent que huy en » tanta gloria se * troba!» E tot aquell glorios [*f. 270 a*] orde dels cherubins, ab los homens que ab ells eren mesclats, acabat lo cant tan delitos, contemplant aquella gran e immensa sauiesa del senyor Rey de Paradys, prostrats tots dauant sa real presencia, digueren: «*Ecce Deus magnus* » *vincens scientiam nostram.*» Volent dir: «Aquest » es lo gran Deu y Senyor que venç e sobra » tota la sciencia e saber nostre! En la gloria » e laor sua sia tot lo exercici de la sciencia » nostra eternalment!» E ab sobiran delit festejaren la entrada del Senyor per tot aquell dia.

CAPITOL .CCLXII. COM EN LORDE DELS TRONS, QUI SON LOS SECRETARIS DIUINALS, LO SENYOR COLLOCA LOS PATRIARQUES ABRAAM, YSACH, JACOB, E MELCHISEDECH, E ELISABET, E AQUELLS A QUI LOS SECRETS DIUINALS SON REUELATS.

Lo dia seguent dix lo Senyor al Princep dels throns e a tot lorde seu: «Vosaltres » sou aquells a qui yo comunique los » secrets meus, e perço vull que entre » vosaltres sien collocats tots los secretaris meus » e aquells a qui grans e altes coses haure reue- » lades. E primerament sera molt dignament

» entre vosaltres aposentat lo venerable e antich » pare Abraam, al qual, per singular amor que [f. 270 b] » li hauia en la vida * sua, li fiu sentir lo gran » secret, amagat als mortals, de la immensa » Trinitat, quant li foren presents tres angels, » dels quals, encara que ves esser tres, confessant » la diuina essencia, hu sols adora, segons dell » es dit: *Tres vidit, et vnum adorauit;* e lo misteri de la incarnacio mia, a ell lo reueli gran » temps ans que fos, perque al mon fos manifest » yo quant lo estimaua, puix secrets tan amagats » li reuelaua. E al seu costat seura lo fill seu, » Ysaach, en lo sacrifici del qual tots los misteris de la passio mia foren mostrats. E apres » dells sera collocat lo patriarcha Jacob, al qual » fon mostrat lo gran secret de aquella escala » de virtuts per hon han a pujar los mortals » en aquest regne de Paradys. En aquest orde » mateix vull sia collocat lo gran Rey e sacerdot » Melchissedech, al qual fon reuelat aquella » obra magnanima que yo deliberaua fer per » enamorar e tirar a mi los homens, lexant los » lo meu cors en refectio e vianda e penyora de » la amor mia fins a la fi del mon. E entre » aquests grans patriarques vull sia aposentada » la virtuosa tia mia Helisabeth, la qual, per » singular priuilegi, fon la primera persona qui » confessa e manifesta lo secret e misteri de la » mia incarnacio stant yo tancat dins lo virginal » ventre de la mia Mare sacratissima.» E los gloriosos throns, molt alegres de tan insigne companyia, digueren: «*O felix societas, o iocunda » germanitas!*» Volent dir al Senyor, que dauant tenien: «O, Magestat diuina! Y quant benauenturada es aquesta companyia que donat nos

» haueu! O, quant sera * alegra la germandat [*f. 270 c*] » entre nosaltres, concordant nos eternalment » en continuament loar e exalçar los secrets » juyns vostres, dient sens cessar: *Laudent te » opera tua secundum multitudinem magnitudi- » nis tue: laus tua, Domine, incomprehensibilis » est;* volent dir: Loen vos, Senyor, les vostres » obres, e sien manifestades segons la multitut » e granea de la magnificencia vostra; car la laor » de vostra excellencia, Senyor, incomprehensi- » ble es, e no basten les coses creades a dignament » loar la Magestat vostra! E perço, nosaltres, » angels e homens, prostrats dauant la clemencia » vostra, direm sens cessar: *Tu es Deus noster » suauis et verus patiens, et in misericordia dispo- » nens omnia;* volent dir: que vos, potencia diui- » na, sou lo Deu e Senyor nostre, suau e molt » verdader, pacientissim en comportar los pecca- » dors, disponent y ordenant totes coses ab » summa misericordia; perque es digna cosa que » infatigablement glorifiquem e exalcem la altitud » e magnitud de vostra excellencia!» E ab aques- tes festes e alegria infinida compliren sa jornada.

CAPITOL .CCLXIII. COM LO SENYOR AB LA VICTORIOSA CAUALLERIA DE LES DOMINACIONS MANA POSENTAR LO PRIMER MARTRE ABEL, E LA GRAN COMPANYIA DELS SANCTS IGNOCENTS, E LA VALENT DONA MARE DELS MACABEUS, AB TO*TA [*f. 270 d*] LA MULTITUD DELS GLORIOSOS MARTRES ESDEUENIDORS.

ENINT lo quart dia, la Magestat del Senyor dix al Princep de les dominacions e a tot lo seu principat: «Vosal- » tres son los grans e inuencibles caua- » llers del regne meu, qui exercitau les grans » obres e terribles per mi manades; e perço vull » acompanyar al orde vostre tots los magna- » nims cauallers qui per lo seruey meu han fet » coses ardues e de gran dificultat. E primera- » ment vull que sega lo excellent martyr Abel, » qui per la cruel enueja de son germa fon mort. » E segueixcan a ell la gloriosa companyia dels » chiquets sens culpa, qui, per oy meu y en » persona mia, cascu de ells ha escampada la » sua virginal e delicada sanch; perque digna- » ment merexen la insigna corona de singular » martyri. E ab aquests vull se acompanye » aquella valent e animosa dona, mare de set » fills Machabeus, qui, per obseruar la Ley mia, » no sols abandona la propria vida, ans, contra » la natural amor de mare, ab esforçat e viril » animo exorta e induhi los fills seus a pendre » glorios martyri, en lo qual ella, apres de tots » ells, victoriosament fini la vida; perque jus- » tament mereix ella e sos fills esser collocats » en aquest orde, hon delibere aposentar tots » los martyrs esdeuenidors, qui seran sens nom- » bre. Perque vosaltres de aquest orde dit domi- » nacions sou tan entesos en obres de gran for- » talea e fermetat, perque es justa cosa ab vos- [f. 271 a] » altres * se acompanyen los qui tal animo tenen. » e ensemps, tots concordants, zeleu per la honor » diuina com a cauallers valents e molt estimats » en lo regne meu.» E tot aquell orde glorios

de angels, ab la companyia dels martyrs que aqui eren e ab sperança de la gran multitud esdeuenidora recomplits de goig infinit, començaren a cantar festejant lo Rey inuencible, corona e cap de tots los martyrs, dient: «*Rex* » *gloriose martyrum, corona confitentium, qui res-* » *puentes terrena, perducis ad celestia.*» Volent di.: «O, glorios Rey e Senyor dels martyrs, » corona e fermetat dels que en vostra clemencia » confien! Ab quanta amor acceptau los qui per » zel de la honor vostra menyspreen la terra e » lo viure de aquella, e portau los ab singular » triumpho en aquesta celestial gloria!» E los dits angels, mirant la gran gloria e resplandor de aquells gloriosos martyrs que ab ells eren mesclats, crexent en sobirana alegria, digueren: « *Quam preciosa festiuitas hodie nobis emicuit,* » *et splendida dies nobis hodierna prefulsit lu* » *mine martyrum illustrata.*» Volent dir: «O, Se- » nyor! Y quant es preciosa aquesta festa que » huy a nosaltres ha resplandit y quant lumi- » nosa aquesta jornada que huy excelleix, veent » lorde nostre per la clemencia vostra axi em- » bellit e jlluminat per la bellea e resplandor » dels excellents martyrs presents e esdeuenidors » que speram, qui ab nosaltres haueu collocat » per reparar e embellir lorde nostre! De que, » Senyor, ab goig infinit festejarem aquesta glo- » riosa jornada en la qual, ab la vostra presen- » cia e dels excellents cauallers que ab * vostra [*f. 271 b*] » Magestat son venguts, haueu tant embellit lo » regne vostre.» E axi, ab singular alegria, passaren aquell dia.

CAPITOL .CCLXIIII. COM EN LORDE DELS OBEDIENTS E DEUOTISSIMS PRINCIPATS MANA LO SENYOR ACOMPANYAR LO OBEDIENT MOYSES, ELS DEUOTS SACERDOTS ARON, SYMEON E ZACHARIES, E LOS CAPITANS DE RELIGIONS SAMUEL, ELISEU ELS ALTRES QUI EN LO MON SERIEN.

N la quinta jornada dix lo Senyor al gran Princep dels principats: «Lorde » vostre es tot entes en obediencia e » deuocio, les quals virtuts son a mi » molt plaents, e los que en si les han son a mi » singularment acceptes; e perço vull entre vos» altres collocar los grans amichs meus obedients » e deuots. E primerament lo insigne capita del » poble meu, Moyses, lo qual ha meritat, per » la gran obediencia sua, que yo li haja donada » la mia ley e manaments, en obseruança de la » qual ell vixque virtuosament, e per fer seruar » aquesta ley als juheus passa grans treballs, » e per mija de la feruentissima oracio sua yo » he fet infinits miracles, perque tot lo mon » conegues la grandissima amor que yo li hauia. f. 271 c » E perço vull ara en lo Cel sia apo*sentat en » aquest orde cinque, qui es lo mig dels nou, » en lo qual delibere posar tots aquells que per » deuocio e obediencia han a mi molt plagut, » perque axi com entorches molt clares posades » en mig del meu regne claregen e resplandeix» quen per tot aquell, e a gran gloria sua sia » cantat per tots los habitadors de aquest regne: » *Fulgebunt iusti sicut sol in conspectu Dei;* car

resplandiran, los qui justament han vixcut en vera obediencia, molt mes quel sol, en presencia mia. En aquest mateix orde vull sien collocats los reuerents e deuotissims sacerdots e sobirans prelats Aaron e Symeon e Zacharies, qui sacrificis singulars a mi han presentat ab feruent deuocio e promptitut de obediencia; perque merexen dignament la corona y gloria que als feruents e deuots oradors es donada entre la companyia vostra. E, perque en aquest orde vull aposentar los venerables religiosos esdeuenidors, pendran ara posada de present los insignes que açi se troben, començadors de religions, Samuel e Eliseu, aparellant loch de repos e gloria als que han donat exemple de vida religiosa en perfectio de obediencia fundada, perque tots ensemps, ab concordant amor e deuocio, pugau cantar: *Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in vnum*, volent dir: O, quant es excellent cosa e de gran alegria estar e habitar en vn orde mateix los qui tanta germandat e vnitat de voluntat tenen en obeir e seguir la voluntat diuina!» E los sancts angels, molt contents de la insigne companyia que donada los hauia lo Senyor y Rey de gloria, inflammats en singular deuocio e amor de sa Ma*gestat com a fills de vera [f. 271 d] obediencia, prostrats dauant aquella, digueren: «*Tu es vere Pater pauperum, vere dator munerum, vere lumen cordium, consolator obtime, dulcis hospes anime, dulce refrigerium, in labore requies, in estu temperies, in fletu solacium.*» Volent dir: «O, clemencia diuina e infinida, que vos sou lo verdader pare dels pobres de sperit e a vos obedients, e sou, Senyor, lo verissim

» remunerador dels dits pobres els donau abundosament dels tresors infinits de la riquea vostra! Sou, Senyor, verdadera lum de aquells » quius amen de cor e en obeyr a vos es fermada la voluntat sua! O, Senyor clementissim! » E quant los sou consolador singular e de gran » profit, hoste molt dolç de les animes religioses » qui a vos offiren e donen la posada sua, dels » quals sou refrigeri molt dolç e suau! En los » treballs de aquells sou vos confort de vida e » lo seu verdader repos, els portau finalment » en aquest regne, qui es fi e compliment de » tot delit. O, Senyor! Quant singular refrescament sou als qui per foch de continues tentacions son turmentats en la mortal vida! E » en les lagrimes e plors de aquells sou vos, » Senyor, lo verdader solaç e delit! Per que, » Senyor, supplicam la clemencia vostra, puix » tant plaent es a vostra Majestat la virtut de » obediencia, y dels viuints e perseuerants en » aquella deliberau poblar e embellir lorde nostre, vullau triar e elegir molts dels que viuen » en lo vniuersal mon, tant com aquell durara, » perque vixquen perfetament en diuerses religions, totes fundades e fermades en aquesta » sancta virtut de obediencia, e, exint de la » vida mortal, peruinguen al repos de aquest f. 272 a » regne vostre.» * E lo Senyor clement, veent lo desig tan caritatiu dels angels, reuela a aquells quanta multitud de persones religioses e de gran perfectio vendrien en aquell regne glorios, que no solament lorde dels dits angels seria molt ben fornit, mes encara per tots los altres serien alguns repartits e collocats, perque axi com stelles luents resplandeixquen per tot Pa-

radys. E los angels, sabuda esta reuelacio, foren recomplits de goig e alegria tan gran ques prengueren a ballar e cantar ab melodia singular, dient: «*Mirabilis Deus in sanctis suis: Deus* » *Israel ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi* » *sue: benedictus Deus.*» Volent dir: «O, quant es » admirable lo Deu e Senyor nostre, e digne » de infinida laor e gloria, per les obres marauelloses que fa en los seus sancts lo Deu de Jsrael » e Senyor dels viuents! Ell sols es lo qui dona » virtut e fortalea al poble que en obra e vida » tan alta ha elegit; e de aço sia beneyt nostre » Senyor Deu, eternalment, per angels e homens, » sens cessar!» E en esta singular alegria passaren aquella jornada.

CAPITOL .CCLXV. COM LO SENYOR EN LORDE DE LES POTESTATS, QUI EXECUTEN LES SENTENCIES DIUINES, MANA RESERUAR DOS CADIRES PER A ELIES E ENOCH, E DE PRESENT APOSENTAR LO GRAN REY DAUID E LES ANIMOSES JUDICH Y * ESTER AB TOTS LOS GRANS [f. 272 b] ZELADOS DE LA HONOR DIUINAL.

Lo sisen dia dix la Majestat del Senyor al Princep de les potestats: «A vos, » animos Princep, e tot lorde vostre, » he comanat yo e dat carrech de » executar les sentencies e punicions per mi » ordenades, e perço vull aposentar entre vos» altres los grans zeladors de la honor mia. E » primerament seran reseruades les dos prin» cipals cadires per aquells venerables vells He-

» lyes e Enoch, que lexe de present en Paradys » terrenal, hon aturaran fins a la fi del mon » per fer aquella justissima execucio del maluat » Antechrist, qui en aquell temps contra mi » se leuara, perseguint la Esglesia mia en tan » crua manera, *quia nisi breuiati fuissent dies* » *illi non fuerat salua omnis caro;* car si aquells » dies no eren abreuiats nos poria saluar ne » estaluiar de molt perill negu dels mortals. E, » feta la dita execucio de aquest enemich meu » e a mi rebelle, los dits gloriosos cauallers, zela- » dors e venjadors de la honor mia, vendran ab » gran triumpho a reposar en aquest regne; e, » sient en lorde vostre, embelliran aquell de » grandissima excellencia e gloria. Ara, de pre- » sent, vull sia aposentat entre vosaltres, en grau » molt excellent, lo illustrissim Rey Dauid, qui » ab animo real gosa empendre entrar en camp » ab lo gran gigant Golies, qui per sa grandissi- » ma força espantaua e aterraua tots los qui a » sa presencia venien. E lo dit Dauid, veent f. 272 c] » * per aquest lo poble meu axi aterrat e vitupe- » rat, mogut per lo zel diuinal no[u] pogue com- » portar, ans se offeri molt voluntariament a la » batalla sens armes, sols guarnit de vn basto » e vna fona e cinch pedres molt netes, preses » del torrent; e, venint a la presencia de Golies, » dix a ell: *Ecce venio ad te in nomine Domini* » *exercituum;* volent dir: Yo vinch a tu en lo » nom del Senyor de les batalles, qui es potent » a vençre e aterrar la superbia tua, per mos- » trar a les gents la forma com lo Fill de Deu, » venint en lo mon, vençra lo diable, de qui tu » est figura. Car mostrar sa sa Magestat tan » humiliat que per lo dit diable no sera estimat

» ni temut: portara lo basto en la ma, ço es, » la sancta creu, en la qual estendra aquella » fona impreciable de la persona sua, texida » de diuinitat e humanitat, qui sera axi com vn » torrent de diuerses aygues, car totes les dolors » e penes degudes als peccadors correran e abundaran en la persona sua; e aqui seran plantades cinch pedres de tanta força e valor que » ab cascuna de aquelles sera vençut e aterrat » lo diable, e lo poble de Deu remut e deliure » de la captiuitat sua, axi com ara yo, ab la » fe e sperança de aquest Redemptor esdeuenidor, matare a tu e deliurare lo poble de Deu, » per tu tant vexat. E, dient aço, despara la » fona e feri a Golies en mig del front ab vna » de les .v. pedres, e lançal mort en terra, de » que fon fet gran goig e alegria en tot lo poble » de Jsrael. Perque es molta rao aquest valent » e animos Rey estiga entre vosaltres, qui de » tals venjançes vos alegrau per lo gran zel » que teniu de la honor mia. E, per mes embellir » lorde vostre, * vull sia en aquell collocada la [f. 272 d] » jllustre e magnanima Judich, qui, oblidada » de tots los delicaments e espants que dones, » per sa natural flaquea, acostumen tenir, veent » los homens de la ciutat sua aterrats e perduts, » prengue animo valent, desijant exalçar la » honor mia, e gosa anar a matar lo gran Holofernes, perseguidor cruel del poble meu. E demanant ajuda al meu Pare, en virtut del qual » ella speraua portar a fi lo que per honor sua » començat hauia, dix, ab gran escampament de » lagrimes: *Conforta me, Domine Deus Israel, et* » *respice in hac hora ad opera manuum mearum;* » volent dir: Confortau me, Senyor e Deu de

» Jsrael, vos qui sabeu lo delicament e flaquea » de la mia persona, y mirau, Senyor clement, » en aquesta hora, a la obra de les mies mans, » les quals al seruici vostre offir ab tota la per- » sona! E, dit aço, sentint en si vn grandissim » esforç, prengue lo coltell e leua lo cap a Olo- » fernes, e fon deliure la ciutat e tot lo poble. » Perque eternalment sera glorificada e reluyra » aquesta fortissima dona entre vosaltres. E en » aquest orde mateix sera entronizada la sere- » nissima Reyna Ester, qui la vida sua no dubta » posar a perill de perdre per deliurar lo poble, » lo qual la malicia de Aman volia portar a » destructio e cruel mort. E la dita animosa » dona sabe axi vençre e aterrar la superbia sua » que en aquella mateixa força que fabricada » hauia per a Mardocheu, home virtuos e no » digne de mort, en aquella fon penjat lo dit » Haman e punit justament de sa gran malicia; » e tot lo poble meu fon posat en repos feta » aquesta punicio. Perque merita aquesta inclita [f. 273 a] » Reyna que per mi sia molt * premiada com » a zeladora singular de la honor mia, e per » vosaltres molt estimada com a digna de special » honor e gloria. En aquest orde vostre seran » aposentats tots los grans Princeps e Reys » esdeuenidors en la Ley mia christiana, qui » fidelissimament pugnaran contra los infels e » perseguiran aquells en defensio de la Ley mia; » dels quals, vosaltres, angels de aquest orde, » vull siau singulars ajudadors en les batalles » sues contra los dits infels, e de aquelles los » façau exir vençedors valerosos.» E los angels, veent lo seu orde tan ben reparat e de tan gloriosa gent embellit, e que de cada dia spe-

rauen que vendrien en aquell jllustrissims Princeps christianissims, zeladors de la honor diuina e exalçadors de la sancta Ley sua, foren tan recomplits de goig infinit que començaren a cantar, en presencia del Senyor, ab alegria increyble: «*Benedictus Deus, qui secundum mag-* » *nam misericordiam suam astare facit iustos* » *firmos in perpetuum: et apud eum est merces* » *eorum: ideo accipient regnum decoris: et dia-* » *dema speciei de manu Domini: quam dextera* » *sua teget eos et brachio sancto suo defendet* » *illos: accipient armaturam zelus illius armabit* » *eos ad vltionem inimicorum.*» Volent dir: «Be- » neyt sia lo Senyor y Deu nostre, qui, segons » la sua gran e abundosa misericordia, fa star » los justs e virtuosos ferms e constants eter- » nalment, e dauant la Magestat sua es lo premi » de aquells! E perço los que son açi e los que » speren a venir rebran per heretat molt segura » lo regne aquest de singular bellea, e atenyeran » la corona admirable e molt special, car la » mandreta del Senyor los abriga per * singular [f. 275 b] » fauor, e lo seu sanct braç ha defes los presents » e defendra los esdeuenidors, e rebran de la » sua potencia armadura singular per a exercitar » lo gran zel que han tengut de la honor diuina, » e ab les dites armes nafraran y aterraran los » enemichs del Senyor, del qual han rebut lo » saber e poder a fer tan admirables obres; per- » que podem eternalment cantar, a gloria de la » Magestat sua: *Gloriosus Deus in sanctis suis,* » *mirabilis in Majestate faciens prodigia: dex-* » *tera tua, Domine, glorificata est in virtute: dex-* » *tera manus tue confregit inimicos;* car glorios » es lo nostre Deu y Senyor en les obres maraue-

» lloses que fa en los seus sancts. O, quant es » admirable la Magestat sua en los grans senyals » miraculosos que continuament son fets per » sa clemencia! O, Senyor! Glorificada y exal- » çada sia la vostra potentissima ma, que virtuts » tan altes obra!» E en aquests cants e festa e singular alegria passaren tot aquell dia.

CAPITOL .CCLXVI. COM EN LORDE DE LES VIRTUTS, QUI ADMINISTREN EGUALTAT E JUSTICIA, LO SENYOR MANA FOSSEN POSATS LO BENIGNE REY JOSIAS E LO IUSTIFICAT JOSUE, AB LA PRUDENT E SABUDA DONA DELBORA E TOTS LOS RECTISSIMS [f 273 c] IUTGES ESDEUENIDORS. *

VENINT la setena jornada, lo Senyor mana venir dauant si lo Princep de les virtuts, e dix li: «Tot lorde vostre es » entes en administrar justicia e egual- » tat, e fauoriu molt als qui en tals coses entenen; » e, per mes confederar la amicicia de vosaltres » e dells, vull que en lorde vostre sien aposen- » tats tots los que en la dita administracio de » justicia hauran entes ab gran feruor de la » amor mia, zelant la conseruacio de les leys » diuinals e la consolacio e repos de sos proys- » mes. E primerament seura en les cadires mes » dignes del orde vostre, apres vos, qui sou Prin- » cep e dignament vos es deguda la primera e » mes alta cadira en tot lorde vostre, aquell » serenissim e gran rey Josies, regidor del poble » meu, qui ab tanta benignitat e egualtat ha » regit lo poble per molt temps, reparant la

» ley mia, perseguint tota ydolatria; la mort del » qual fon molt planguda. E al costat seu sia » collocat lo justificat jutge Josue nomenat, qui » apres la mort del seu virtuos mestre Moyses » regi lo meu poble e mereixque metre lo dit » poble en la terra de promissio, per ells tan » desijada, e parti aquella als fills de Jsrael ab » molta egualtat, segons la voluntat mia, perque es digne de grandissim premi; lo qual vull » deja esser collocat en lorde vostre, qui no » enteneu sino en molt exalçar e honrar los qui » en tals obres se son molt exercitats. E apres » sera aposentada en lo mateix orde vostre » aquella singular dona e gran prophetissa Delbora, qui per quaranta anys regi lo poble de » Jsrael ab gran e*gualtat e justicia, com a [f. 273 d] » fidelissima zeladora de la honor mia, animosa » e molt sperta en totes les obres sues; perque » dignament mereix corona e triumpho per lo » virtuos regiment seu. E apres de aquesta » seuran tots los que hauran tengut administracio de justicia, del començ del mon fins » a la fi, e aquella dretament hauran administrada per sola honor diuina, sens passio neguna » humana; dels quals vull vosaltres siau singulars aduocats e regidors, els ajudeu en tal » manera als que viuen e viuran en lo mon fins » al terme de aquell, que vinguen a regnar ab » vosaltres e a rebre la gloria e premi que mereixcut hauran per son virtuos regiment.» E los angels de aquell orde, veent se de tan insigna gent acompanyats e quen sperauen molt mes, e que lo Senyor justificat amaua tant e fauoria los zeladors de justicia e administradors de aquella, foren recomplits de singular goig,

e començaren de cantar ab increyble melodia, dient: «*Justus Dominus et iusticias dilexit: equi-* »*tatem vidit vultus eius.*» Volent dir: «O, quant »es just lo nostre Deu e Senyor, e amador de »justicia, e los seus diuinals vlls miren ab gran »delit la egualtat, e aquella approuen e loen!» E sobre aço feren grans balls e dançes, loant e magnificant lo Senyor e la noua entrada. E axi passaren aquella jornada.

CAPITOL .CCLXVII. COM AB LOS SANCTS ARCHANGELS REGIDOS DE LES COMUNI- / 274 a TATS * MANA LO SENYOR COLLOCAR LOS AMADORS DEL BE COMU JEREMIES, JOSEPH, THOBIES, E LA DISCRETA DONA ABIGUAYL, E LOS ALTRES QUI PER TEMPS SERIEN.

o huyten dia lo Senyor dix al Princep dels archangels: «Vos, magnanim Prin- »cep, e tot lorde vostre, sou los que »enteneu en lo regiment dels regnes »e ciutats e comunitats, e perço vull collocar »entre vosaltres en loch molt digne lo gran »propheta Jeremies, qui tant amaua la ciutat »de Hierusalem e tot lo poble meu, que tota »la vida sua fon plor e dolor per la destructio »de la dita ciutat e captiuitat del poble, pre »nint les tribulaciones de sos proysmes per »propries, no volent pendre neguna consolacio »ne donar fi al seu plor, puix veya les que tant »amaua axi desuiats e apartats del cami dels »primers pares que a mi hauien seruit, e posats »en via de destructio jrreparable; de la qual

» cosa era axi turmentat que repos en si no » hauia, e ab molta amaritud de cor deya: » *Repulsa est a pace anima mea: oblitus sum* » *bonorum;* car sentia tanta tribulacio en la sua » anima que tota pau e repos de ell era apartat, » e res que bo fos ni mitigar pogues la sua dolor » no tenia en recort, ans tot delit era a ell en » oblit. Per memoria del qual vull que, en la » mia Esglesia militant, fins a la fi del mon * [*f. 274 b*] » se ligen les dites lamentacions per ell fetes, » en los temps puix deuots, perque conega la » gent la inflammada caritat sua, e perque cascu » sia animat amar les comunitats pus carament » que lo propri be, si a mi volen esser plaents; » e ara, de present, en esta triumphant Esglesia » de Paradys, hon tots vos trobau, vull que lo » dit Jeremies sia molt honrat e glorificat, e » reba entre vosaltres goigs infinits e consola- » cions sens nombre, perque en ell sia verificat » lo parlar meu que digui: *Beati qui lugent, quo-* » *niam ipsi consolabuntur;* car los qui en la » mortal vida ploren de virtuos plor, moguts » de caritat e compassio dels dans comuns de » sos proysmes, en esta ciutat seran abundats » de infinits delits. En aquest mateix orde vos- » tre vull que sia entronizat lo insigne Joseph, » fill de Jacob, qui, per sa gran industria e zel » verdader que hauia al be comu, sabe axi regir » lo regne de Egipte e casa del Rey Pharao que » restaura de cruel mort de fam tot lo dit regne » e vehins de aquell, perque fon dit saluador » del mon; e, figura de la mia mort e passio, » ama de cor sos germans, los quals lo hauien » per sola malicia e enueja venut; exalça la casa » de son pare; feu grans beneficis a sos germans

» en compensacio dels dans que fet li hauien,
» seguint lo consell meu, que he dit: *Benefacite*
» *hijs qui oderunt vos;* car vull que los amichs
» meus no reten mal per mal, ans sien benignes
» e benefactors a aquells quels han en oy, lexant
» a mi les venjançes, les quals yo no he en oblit.
[f. 274 c] » Perque vull que a*quest Joseph humilissim
» e pacient haja gloria singular e corona digna,
» per lo seu virtuos regiment, e resplandeixca
» entre vosaltres com a caruoncle de excellent
» dignitat. E al costat de aquest seura lo mag-
» nifich Thobies, qui tan largament ha seruades
» les obres de misericordia entre los seus ciu-
» tadans e parents, e ha dat a ells leys singulars
» de amar e tembre Deu e conseruar la vida sua
» en vera pau; perque mereix molt dignament
» esser contat entre los conseruadors de les co-
» munitats, als quals yo delibere donar gran-
» dissima gloria. E apres vull que en aquest
» orde mateix sia aposentada aquella discretis-
» sima dona Abigayl, qui per sa prudencia e
» humilissima paraula estaluia son marit de
» cruel mort e la sua casa de destructio, e les
» animes de sos seruents restaura de mort; per-
» que mereixque esser muller de Dauid, del qual
» ella confessaua esser seruenta, e ara vull que,
» com a dignissima Reyna e singular adminis-
» tradora, haja excellentissima gloria en lo regne
» meu. *Et vir eius laudauit eam, dicens: dile*
» *xisti iusticiam et odisti iniquitatem: propterea*
» *vnxit te Deus, Deus tuus, oleo leticie pre consor*
» *tibus tuis;* car vull que lo seu marit Dauid
» la loe en presencia de tota la mia cort, e cante
» a gran gloria sua, e diga: Vos, la mia amada
» muller, haueu amada justicia e haueu auorrit

» tota iniquitat e de vos apartada; e perço dignament lo Senyor e Deu vostre vos ha vnctat » e molt embellit del seu oli de misericordia e » gracia, fent vos posseyr los goigs e*ternals ab [f. 274 d] » tanta leticia e gloria sobre les altres dones de » la generacio vostra.» E Dauid, sabent la voluntat del Senyor, leuas de la cadira hon seya per fer lo que sa Magestat manaua, e comença a ballar e cantar, loant la virtuosa muller sua, alegrant se singularment de la gloria de aquella. E tots los angels del dit orde dels archangels, alegrant se molt de la gran bellea e orde que lo Senyor entre ells hauia posat, mesclaren se ab los cants de Dauid, e ballaren tots ensemps, e festejaren tot aquell dia ab singular goig e alegria.

CAPITOL .CCLXVIII. COM LO SENYOR EN LORDE DELS ANGELS CUSTODIS MANA APOSENTAR LO PACIENT JOB E MATATIES E CALEPH, E LA SANCTA MATRONA ANNA PROPHETISSA, E TOTS LOS QUI AB BENIGNITAT TRACTEN SOS PROYSMES; E DE AQUESTA ALTA REPARACIO FON DADA A SA MAGESTAT INFINIDA LAOR PER TOTS.

venint laltre dia, mana cridar lo Princep del nouen orde, e dix a ell: « Vos, Princep, e tot lo orde vostre, » sou molt affectats a natura humana » e custodis * de aquella: perço vull collocar [f. 275 a] » entre vosaltres aquells qui en lo mon han » vixcut ab molta benignitat e paciencia, e han » amat sos proysmes axi com si matexos, ab

» vera ley de egualtat. E primerament sera » aposentat en vna de les majors cadires que son » en lorde vostre lo benigne e pacientissim Job, » lo qual amaua tant son proysme que deya: » *Oculus fuit ceco et pes claudo: pater eram* » *pauperum;* volent dir: que ell era vll als cechs, » reduynt aquells a la clara conexença e via de » salut, guiant los ab molta amor per la via » dreta; era peu al coxo, car ab molta dolçor » tiraua los peccadors qui veya coxejar e no » anar drets per lo cami de virtut, els esforçaua » a venir a la obseruança de la ley diuina e » foragitar tota tortura; era pare verdader dels » pobres, ajudant a ells en totes les necessitats » sues, e aço en temps de la sua prosperitat; e » venint en la aduersitat no desmenui la amor » e caritat que hauia a sos proysmes, ans aug- » menta continuament, dexant a ells exemples » de paciencia e de virtuts immortals; perque » mereix dignament que en aquest regne meu » sia molt exalçat e entre vosaltres, angels, qui » tant amau los homens, collocat. E apres de » ell seura lo gran noble Matathies, caualler molt » esforçat, qui, vehent la destructio de sos proys- » mes, desija morir e no veurels en tanta sots- » missio e pena, e, abandonada la vida, se offeri » per sos proysmes a perdre aquella; e en aço » anima sos fills e germans, los quals lo seguiren [f. 275 b] » ab molt plaer, * e en aquest exercici virtuos » perderen tots la vida temporal e guanyaren » la eternal, e ab vosaltres hauran gloria sens » fi, segons mereixen sos virtuosos treballs. En » aquest orde mateix vull sia collocat aquest » sanct hom, dexeble e seruent de Moyses, Calef, » qui ab tanta amor lo serui e acompanya en

» los continus treballs del regiment seu, no des- » emparant lo en nenguna cosa que ajudar li » pogues en tirar lo poble meu a la seruitut e » creença mia, segons mostra quant per lo dit » Moyses fon trames per espiar e regonexer la » terra per mi a ells promesa; car flaquejant los » que en companyia dell eren anats, e tot lo » poble ja de mi desconfiat, dubtant en les pa- » raules mies, deliberant tornar se en Egypte, » lo dit Calef, ab gran animo, dix, en presencia » de tots: *Nolite rebelles esse contra Dominum,* » *neque timeatis populum terre huius: quasi* » *sicut panem, ita eos possumus deuorare: recessit* » *ab eis omne presidium: Dominus nobiscum est,* » *nolite metuere;* volent dir: O, senyors! E no » vullau esser axi rebelles e descreents al nostre » Deu e Senyor, qui tantes marauelles ha obra- » des en la deliuracio nostra de Egypte, e no » temau lo poble de la terra, puix lo Senyor del » Cel es ab nosaltres; ans siau certs que ab lo » poder e virtut de la Magestat sua los porem » deuorar e destroir axi com lo pa es trencat » e espeçejat ab les dents, car appartat se es » dells tot adjutori e custodia, e ab nosaltres » es certament lo nostre Senyor e protector, qui » ab ma * fort pugnara per nosaltres. No vullau [*f. 275 c*] » tembre, car nous acompanya raho neguna de » hauer temor trobant vallejats e guardats de » la diuina potencia. E axi assossegua lo aualo- » tat poble; perque es digne que entre vosaltres » fruixca lo repos e gloria eternal. E apres vull » sia collocada en aquest orde la jllustre matrona » Anna, prophetissa, la qual, trobant se viuda » e separada de marit per mort de aquell, deli- » bera offerir la vida sua al seruici meu en

» exercici de caritatiues obres, stant de continu » en lo temple seruint los ministres e sacerdots » de aquell en aquelles coses que a delicada e » sabuda dona se pertanyen, la qual, seguint » la virtuosa inclinacio de la condicio sua, tenia » gran studi en adobar e endreçar e en gran » netedat conseruar los vestiments sacerdotals; » perque mereix que en aquest celestial temple » sia molt venerada e honrada. E, perque a » aquesta sancta dona e virtuosa fon comanada » la criança e custodia de les donzelles que habi» tauen en lo temple, es molta raho sia collocada » entre vosaltres, qui sou custodis dels homens » qui en lo mon viuen, e aqui en lorde vostre » ella prenga posada per a les eletes e sanctes » dones qui en tan virtuos exercici com ella » finaran la mortal vida.» E los angels, molt alegres de la reparacio tan singular que lo Senyor hauia fet, en lo seu orde, de persones tan dignes, special com hauia plagut a sa Magestat collocar entre ells aquella jllustrissima dona e que moltes ne sperauen de semblants, car sabien [*f.* 275 *d*] molt cert *quia * oculi Domini super illas declinat, et aures eius ad preces earum,* car los vlls del Senyor sobre les dites dones se declinen e reposen per aprouacio de singular amor, e les orelles de sa Magestat stan molt atentes a les pregaries de aquelles; e com aquests sancts angels hagen de continu a supplicar la clemencia diuina per misericordia y ajuda per als homens mortals, de qui son custodis e guardians; ab molta raho se alegrauen tenint en lorde seu tals ajudadors e interçessors, als quals cosa neguna que demanen al Senyor e amador seu nols es denegada. E perço los sancts del noue

orde, ab singular contentacio e delit, solennizaren aquell dia cantant e ballant dauant la Magestat diuina, dient: «*Admirabile est nomen* » *tuum, Domine, quia gloria et honore coronasti* » *sanctos tuos.*» Volent dir: «O, Senyor! Y quant » es admirable lo vostre sanct nom, qui per la » virtut de aquell haueu glorificat e tant honrat » los sancts vostres, e ab excellentissima corona » de gloria a ells coronat, e de la companyia » de aquells los nostres ordens tan singularment » reparats embellits!» E conuidant a tots los altres ordens de angels, e als homens entre ells collocats, que tots ensemps, aquest nouen dia, celebren la gran festa, dient a ells: «*Venite,* » *adoremus Regem Regum, quia ipse est reparator* » *angelorum et sedium supernarum: ipse est Redemptor hominum precio sue reuerendissime mortis.*» Volent dir: «Veniu: ajustem nos tots, » angels e homens, * e adorem e glorifiquem [*f. 276 a*] » aquest Rey dels Reys, car ell es lo qui ha » reparat e molt exalçat los angels, e les altes » cadires sues de singular bellea recomplides, e » aquest es lo excellent Senyor qui abundosament ha remut los homens ab lo preu inestimable de la sua reuerendissima mort; perque » es digne de infinita laor e que sia eternalment » seruit e glorificat e loat per tota natura angelica e humana com a reparador de aquella!» E lauos, tots los angels e homens gloriosos qui en aquell regne se trobauen, ensemps ajustats, començaren noua festa, que james no finara, loant y magnificant aquell Senyor qui ab tanta gloria era entrat en possessio del regne seu; e, venint dauant la cadira de sa Magestat, ab profunda reuerencia e singular delit deyen:

« *Exultemus et laudemus Christum Dominum nostrum in humanitate assumpta.*» Volent dir: «Alegrem nos de singular goig, e loem lo Redemptor, Senyor e Deu nostre, en la sagrada humanitat que inseparablement ab si ha vnida e presa! Car aquesta es la gran muntanya de que Dauid, qui açi es, ha parlat quant dix: *Mons Dei, mons pinguis;* ço es, que aquesta muntanya es tan fertil e abundosa que continuament recompleix de delits e gracies a qui en ella mira e contempla. E ab aquesta alegria singular tots los elets posseyran e fruyran la Magestat del seu Deu e Senyor eternalment, supplicant la clemencia sua, per los que restan en la mortal vida, que peruingam a la [*f. 276 b*] companyia sua e, en*semps ab ells, de loar sa Magestat no cessem: *Die ac nocte dicentes: Amen.*»

CAPITOL CCLXIX. COM LO DEHEN DIA, LO GRAN PARE ADAM E LO PRINCEP MIQUEL, AB TOTS LOS ANGELS E SANCTS, SUPPLICAREN LA MAGESTAT DEL FILL DE DEU LI PLAGUES TRAMETRE LO SANCT SPERIT SOBRE LO COLLEGI DELS APOSTOLS PER ALEGRAR LA SUA GLORIOSA MARE.

Lo deen dia, lo venerable pare Adam, qui singularment amaua los fills seus qui en lo mon restauen, recordant se de la dolor e enyorament en que la senyora Filla sua, Reyna del Cel, restaua per la partida del seu excellent Fill, e de la desolacio de aquells grans senadors e dexebles del

senyor Fill seu, ensemps ab tota la companyia sua, dix lo dit Adam al glorios Princep sanct Miquel: «O, insigne senyor Princep! Sia de vostra merce que tots ensemps, angels e homens, » suppliquen lo Senyor, Rey nostre, vulla trametre lo consolador promes a la senyora Mare » sua e als apostols.» E sanct Miquel dix a Adam, patriarcha glorios: «So molt content façam la » mitsatgeria que manau. E anem los dos primers, e segueixcans tota natura angelica e » humana.» * E axi fon fet, car tots eren molt [*f. 276 c*] affectats al seruir de la Senyora, e desijauen ab singular alegria la consolacio e goig de sa senyoria. E, venint dauant la cadira hon seya la Magestat diuina, prostrats dauant sa clemencia, adorant aquella, digueren: «*O Domine » qui sedes super cherubin ad dexteram Patris, » et adeptus es Dominum super omnes potestates » angelicas: fac vt mittas promissum, quia non » potest falli verbum tuum: ideo spes eorum qui » in te expectant non potest confundi.*» Volent dir: «O, Senyor(*a*), qui sou aposentat sobre los » cherubins, e sieu gloriosament a la part dreta » de la Majestat del eternal Pare vostre, e sou » fet Senyor sobre totes les potestats angelicals! » Sia de vostra clemencia, ensemps ab lo vostre » Pare, trametre lo Sperit Sanct sobre lo digne » collegi de la vostra sanctissima Mare, segons » per vostra Magestat es stat promes, car la » paraula vostra, Senyor, fallir no pot, e perço, » clement Senyor, la sperança de aquells que » en vos confien e speren no pot esser confusa. » *Extra modum te reddit amabilem tua rectitudo » et fidelitas et stabilitas infinita.* O, Senyor, que » sens mesura e terme negu, vos ret amable la

» vostra rectitud y justificades obres, e la vostra fidelitat e fermetat infinita! *Quia omnia vicit tua veritas;* car totes coses venç e sobra, Senyor, la veritat vostra. Sia de vostra magnanimitat e senyoria complir prestament aquesta promesa, car huy ha cinquanta dies que vostra excellencia resuscita els alegra de sa [*f. 276 d*] real presencia, e res * no ha bastat ha leuar la por e aterrament del cor dels vostres tan amats dexebles, ans son axi pahuruchs que sols no gosen traure lo cap de casa e stan continuament *januis clausis propter metum iudeorum;* car de dia e de nit stan ab portes tancades per por dels juheus. O Senyor! Mire vostra clemencia quanta es la dolor de la senyora Mare vostra, veure los criats de tan valeros Princep axi aterrats que no gosen tenir cara ni dir paraula als enemichs vostres! O, Senyor, que deu dies compleixen huy que vostra Majestat parti de ells! Quant enyorament e dolor soffiren per la vostra absencia, explicar ni raonar nos pot: stan en continua oracio, demanant lo adueniment de aquell Sperit Sanct glorios que vostra clemencia promes los ha, qui arrancara y apartara de ells tota temor humana, y dar los ha força e poder de preycar la Ley euangelica *coram regibus et potestatibus;* car digna cosa es, Senyor, que la gloria vostra sia preycada dauant los Princeps e Reys e senyors del mon, e perço ha mester gran animo e molt saber. E los vostres apostols, Senyor, tenen la pensa sua tan posseyda de temor que esforç negu en ells no es trobat; la sciencia e saber del mon ja sab vostra Magestat que en ells james no ha pres posada;

» en simplicitat se son criats. E tals los ha » volgut elegir la clemencia vostra per confondre » e aterrar la presumptuosa sauiesa humana. » Sia de vostra excellencia dar los lo que ha » promes, perque puguen executar * lo mana- [f. 277 a] » ment quels feu quant dells se parti, dient los » que anassen a preycar per tot lo vniuersal » mon. E aquest Sperit glorios que ells speren » e demanen los ha de donar la sciencia e saber » de que ells freturen, segons vostra Magestat » los dix parlant ab molta familiaritat ab ells, » com a criats molt amats, dient: *Paraclitus Spi-* » *ritus Sanctus quem mittet Pater in nomine meo,* » *ille vos docebit omnia;* volent dir, Senyor, que, » com aquest glorios Sperit Sanct consolador » seria trames per lo vostre eternal Pare e per » Vos a manifestar e glorificar lo vostre sanct » nom, que ell los mostraria totes les coses ne- » cessaries a executar lo offici de la preycacio » e conuersio del mon, a ells per vostra clemencia » imposat. E perço, Senyor, tots los que açi » som, prostrats dauant la Magestat vostra, » supplicam aquella prestament vulla trametre » aquest mestre e consolador e donador de totes » gracies, *et renouabis faciem terre;* car les pen- » ses e cares dels vostres apostols, aterrades e » torbades per la temor terrena, seran renouades » e del tot mudades en alegria e fortalea inuin- » cible. Sia de vostra clemencia no tardar aquest » be tan desijat.» E lo Senyor mirant e delitant se en la feruent caritat de aquells sperits angelicals e humans, que ab tant desig demanauen la consolacio de la senyora Mare e de tot lo seu insigne collegi, dix sa Magestat a ells: «*Omnia* » *tempus habent.*» Volent dir: «Vosaltres me sup-

» plicau del que yo ab molta voluntat tinch [f. 277 b] » deliberat de posar per obra; mas siau certs * » que les obres del meu Pare e mies totes son » axi ordenades que cascuna te son terme cons- » tituit, e, fins ve lo temps e la hora per lo Pare » meu ordenat, executar nos poden. E de aques- » ta tan excellent obra que demanau de la » emissio del Sperit Sanct vos dich que hajau » goig singular, que la hora e lo punct es plegat, » e molt prest sera lo vostre desig contentat » molt largament.» E tots aquells gloriosos sperits, recomplits de alegria no recontable, regraciant la graciosa e liberal resposta de sa Majestat, ab summa reuerencia humiliats dauant aquella, digueren: «*Gratiarum actio, honor et* » *virtus et fortitudo tibi sit benefactori Domino* » *Deo nostro: quia de thesauris tuis mittis ventos* » *et fulgura, et moues terram quando est tempus.*» Volent dir: «Actio de gracies, honor, virtut e » fortalea sia donada e atribuyda a vos, Deu y » Senyor nostre, car dels alts thresors vostres, » ço es, del consistori de la sancta Trinitat, deli- » berau trametre lo Sperit Sanct, qui del Pare » e de Vos proceeix e es vna essencia ensemps » ab vosaltres, ab lo vent de la potencia diuina » e ab lo foch de la caritat de aquella, e sera » moguda la terra, puix lo temps es vengut, » veent les grans marauelles e miracles infinits » que los apostols obraran en lo vostre nom » apres la receptio del Sanct Sperit. E de aço, » Senyor, e de totes les excellents obres vostres, » sera dada, a la Magestat vostra, gloria y sin- » gular honor en lo Cel e en la terra, sens james » çessar.»

*CAPITOL CCLXX. COM RESTANT, LA SENYORA, CAPITANA E MAESTRESSA DEL SANT COLLEGI, INSTRUHI AQUELLS PERSEUERASSEN EN DEUOTA ORACIO PERQUE DIGNAMENT REBEESSEN LO SANCT SPERIT, LO ADUENIMENT DEL QUAL SA MERCE IMPETRA AB LA SUA FERUENTISSIMA ORACIO. [*f.* 277 *c*]

stant la excellent Senyora en lo cenacle apres la partida del senyor Fill seu, passa aquells deu dies ab molta dolor e grandissim enyorament per la absencia de aquell, ab tot sa senyoria se esforças molt en dissimular la dolor sua per no turmentar mes aquells tan dolorats apostols, que conort nengu pendre no podien veent se apartats de tan amat Senyor e Mestre; perque la Senyora prudentissima, recordant se que lo senyor Fill seu la hauia dexada en la terra per gouernadora e maestressa de aquells, entenia ab molta amor en consolar los, donant los sperança ferma que prestament haurien reparo en sa dolor e que lo seu Fill los trametria lo consolador que promes hauia, e amonestauals ab molta dolçor que stiguessen continuament en oracio, car per lo mija de aquella obtendrien lo que demanauen, car als perseuerants oradors nunqua misericordia e gracia es denega*da per [*f.* 277 *d*] la diuinal clemencia. E los dits apostols, ab tota laltra gent que ab ells era, donant molta fe en les paraules de la Senyora, *erant perseuerantes vnanimiter in oratione;* car ab gran perseue-

rança y feruor demanauen al Senyor y Mestre seu li plagues trametre lo Spirit Sanct, que promes los hauia, e que donas remey a la dolor sens mesura que ells sentien per la separacio de la sua vista. E, com mes se allargauen los dies, mes crexia la dolor dels desolats apostols. E, no [podent] ja comportar mes la tristicia que tenien, lo nouen dia, que era dissapte, a vespre, vingueren tots justats, ab grandissim plor, lançant se als peus de la excellent Senyora, dient: « *Inueniamus gratiam quam expectamus apud* » *Deum per te inuentricem gratie et salutis.* » Volent dir: «O, Senyora e Reyna nostra! Supplicau » per nosaltres la Magestat diuina que trobem » dauant sa clemencia la gracia que speram, » e per vos, Senyora, la hajam, qui sou inuen- » tora de gracia y de salut a tota natura humana! » Y perço, Senyora, es dit: *Exulta et lauda totum* » *genus humanum quia talem dedit tibi media-* » *tricem Dominus Deus tuus;* car alegrar se deu, » y ab molta rao, tota la generacio humana, » que tal y tan digna mediadora los haja do- » nada lo Senyor y Deu nostre. O, Senyora » clementissima! Y, si de tots sou general aduo- » cada, quant mes ho deueu esser de nosaltres, » criats e dexebles del senyor Fill vostre, a » vostra senyoria tant recomanats!» E la Senyora, hauent los hoyt, trauessada de molta pietat, volgues apartar dells per recorrer a la bonea diuina los volgues ajudar; e, entrantsen [*f. 278 a*] en la sua celleta, prega los a*postols e los altres que restauen defora que reposassen e dexen lo plor, que ella staria tota aquella nit en streta oracio demanant al Senyor los volgues complidament e molt prest aconsolar. E ells, tots,

presa benedictio de sa senyoria, restaren ab gran fe que per lo mija de aquella obtendrien son desig complit. E la Senyora, tancant se en aquell deuot retret, fica los genolls ab inuencible amor e caritat, e comença a dir: «*O amor iocun-» dissime et gloriosissime, veni in ortum tuum.*» Volent dir: «O, Sperit Sanct, qui sou amor e » jocunditat gloriosa! Veniu en lo vostre ort, » qui es Esglesia sancta fundada nouament per » la mort e sanch presiosa del meu Fill! Enfor-» tiu los pilars de aquella, qui son los apostols » e dexebles del meu Fill, perque ab animo » valent puguen preycar la Ley euangelica e » mantenir les libertats de la Esglesia, tenint » cara ferma a tots los enemichs de aquella, com » a valents cauallers elets al stament de la mi-» licia, per lo gran Emperador e inuincible Rey » e Senyor del Cel e de la terra, en la taula » redona de la sua amorosa cena, en la qual » siguiren ab ell com a molt amats e elegits » cauallers, e aqui consagra lo seu cors per stre-» nar los de aquella joya impreciable, volent » que fos reseruat e consagrat en la sua Esglesia » en memoria de la amor que sa Majestat ha » agut als cauallers de aquella! Perque, Senyor, » es necessari aquesta tanta amor que lo meu » Fill ha agut a natura humana no sia celada » a les gents, ans ab gran feruor preycada; de » la qual freturen molt los animos aterrats de » aquests dexebles del meu Fill, car ab tot » tinguen molta amor al seu Senyor e Mestre, » nol gosen * preycar ne manifestar les maraue- [*f. 278 b*] » lloses obres sues fins per vos, Sperit Sanct, » sien reforçats e hajen de vos rebut la sciencia » infusa passant tot enteniment huma, de la

» qual vos sou Mestre singular. *O lux beatissima,* » *reple cordis intima tuorum fidelium.* O, lum be» nauenturada! Sia de vostra clemencia recom» plir lo cor e entramenes de aquests seruents » vostres de aquella sancta sciencia e saber a » ells necessari per a conuertir lo mon, e potencia » de fer grans miracles; car tot es mester per » la gran duricia e malicia que les gents huy » posseixen!» E ab aquestes pregaries e supplicacions passa la excellent Senyora tota aquella nit, e les sues oracions foren molt acceptes dauant tota la sanctissima Trinitat, en lo consistori de la qual les demandes de sa senyoria james foren denegades. E, conexent la clement Senyora que la sua oracio era hoyda, inflammada de la sua acostumada caritat, ixque ab aquella faç angelica e posas en loch comu, hon tots se poguessen acostar a sa senyoria. E veent la los apostols e Magdalena e les altres dones, e tots los que en lo dit cenacle eren, corregueren lançant se als peus de sa altesa, dient: «*Domina* » *nostra, quis similis erit tibi? In tua excellencia* » *ostendit Omnipotens suam immensam sapientiam:* » *ne spernas vota inuocantium nomen tuum.*» Volent dir: «O, Senyora! ¿Qui es ni pot esser sem» blant a vos, car en la vostra excellencia e valor » ha mostrat lo omnipotent Deu la sua immensa » sauiesa? O, clement Senyora! Puix tal vos ha » fet nostre Senyor Deu, no menyspreheu la » demanda nostra, qui ab tanta angustia y
[*f. 278 c*] » dolor inuocam lo vostre sanct nom, * hauent » ferma fe que per aquell serem exaudits e re» brem consolacio en la desolacio nostra, car la » soledat e enyorament que sentim de la ab» sencia del senyor Fill vostre comportar ja no

» la podem! Vinga, Senyora, aquell Sperit Sanct » glorios, qui es vna essencia ab lo Fill vostre » e ab lo Pare eternal seu; car ell sols pot leuar » del nostre cor la dolor tanta que posseym! » Ajudau nos, Senyora, car per lo mija de vostra » senyoria hauem a rebre aquesta gracia tan » desijada! Nons façau mes sperar, car defallen » les forçes nostres per longa sperança! Potent » sou, Senyora, en lo Cel e en la terra, e acostumat ha vostra senyoria de fer deuallar Deu » en la terra, com se mostra en lo gran misteri » de la incarnacio quant digues: *Ecce ancilla* » *Domini*. E tantost fon la Majestat del Fill » de Deu dins lo vostre ventre, vestint se humana carn, fon Fill vostre natural. O, Senyora! » Mostrau ara la vostra dolçor e potencia! Cridau nostre Senyor Deu lo Sanct Sperit, que » tantost deuallara al vostre crit!» E la Senyora molt contenta de la feruor e desig que los apostols tenien de rebre lo Sanct Sperit dins les sues animes, amonestauals ques disponguessen a dignament rebre aquella gracia, dient los: «*Nescitis:* » *quia corpora vestra templum sunt Spiritus Sancti.*» Volent dir: «Mos fills: ja sabeu que les » persones vostres han a esser huy temples del » Sperit Sanct, car en los vostres cors e animes » entrara e habitara per gracia e amor sua. » Perço ara cascu de vosaltres diga ab summa » deuocio: *Cor mundum crea in me, Deus, et* » *spiritum rectum innoua in visceribus meis;* volent dir: Senyor e Deu omnipotent! Creau en * [*f. 278 d*] » mi vn cor munde e net e deliure de tota culpa » que als vlls de vostra Majestat puga offendre, » e feu lo habitacle e posada disposta per a » reposar la gracia e amor vostra! Renouau,

» Senyor, dins les mies entramenes lo sperit de » rectitut quem tinga ferm e constant en lamor » e temor vostra!» E obeynt los apostols, e tots los que aqui eren, lo manament de la Senyora e doctoressa sua, ficaren los genols, e cascu feu sa oracio ab gran deuocio e lagrimes, segons manat los era, sperant ab molta fe e desig veure complit lo que demanauen.

CAPITOL CCLXXI. COM, STANT LA MARE DE DEU AB TOTS LOS APOSTOLS E DEXEBLES, FON TRAMES LO SANCT SPERIT, RECOMPLINT AQUELLS DE SINGULARS DONS; LOS QUALS, AXI INFLAMMATS PER LA BENEDICTIO DE LA SENYORA, IXQUEREN A PREYCAR LES GRANS MARAUELLES DEL SENYOR.

venint la hora de tercia, stant aquella Reyna e Senyora excellent en mig del seu glorios collegi, leuas ab singular prudencia, e fica los genolls en terra, ab profunda humilitat, ab les mans junctes, mirant al Cel, ab aquella veu angelica dix: «*Veni Sancte Spiritus et emitte celitus lucis*
[*f. 279 a*] » *tue radium.*» * Volent dir: «Veniu, Sperit Sanct » glorios! Trameteu de la altea del Cel los raigs » de la vostra diuinal lum que jllumine e in» flamme los cors de tots aquests seruents vos» tres!» E, hoyda la veu de sa senyoria en lo consistori de la sanctissima Trinitat, fon tan dolça e tan plaent que tantost fon complaguda en sa demanda, *et factus est repente de Celo sonus;* car fon fet vn gran tro e brogit, deua-

llant del Cel com vn soptos vent, *et repleuit totam domum vbi erant sedentes;* e ompli tota aquella casa hon ells stauen. E, stant admirats de tan soptosa nouitat, *apparuerunt illis dispertite lingue tamquam ignis, seditque supra singulos eorum;* foren demostrades a ells lengues departides axi com a foch flamejant, e posaren se departidament sobre cascu dels que aqui eren, que prenien summa, entre homens e dones, de cent e vint. *Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto: et ceperunt loqui varijs linguis;* e foren recomplits del Sperit Sanct, donant a ells gracies e dons singulars, e excellent saber e sciencia: e començaren a parlar totes lengues en singular estil, e eren entesos per tota nacio. Animosos a preycar e dir la veritat dauant los Princeps e Reys e senyors, no temien ja neguna potestat terrena, puix la caritat diuina los hauia axi escalfats e esforçats. Lo morir los era gloria per seruir e magnificar lo Senyor e Mestre seu. Quant fon de goig infinit adelitada la anima de la excellentissima Senyora en aquesta jornada, qui sobre tots sens comparacio senti alegries e consolacions que estimar ni pensar nos poden! Quant se alegra sa senyoria veent aquelles columnes de la Esglesia axi forts * e fermes [*f. 279 b*] que no tenien cayment! E los gloriosos apostols, axi mudats de tristicia en goig inestimable, e de flaquea en tanta fortalea e animositat que ja no podien comportar lo star tancats en casa, acostaren se a la Senyora ab gran alegria, besant les mans a sa senyoria, supplicant los donas benedictio e licencia per anar a preycar les grans marauelles e excellencies del senyor Fill seu, que callar no les podien, e ab molt plaer

se offerien a la mort e qualseuol pena ans que callar la sancta doctrina del seu Senyor e Mestre. E la Senyora, ab molta amor, beneyls, e, alegrant se de la feruor e animositat que en ells veya, dix: «*Non formidant mortem tui milites,* » *quia stipendia sua in tua veritate fundantur.*» Volent dir, loant les diuinals obres e la mutacio soptosa que en aquells cauallers e dexebles del seu Fill la gracia del Sperit Sanct hauia fet: « O, Senyor, que los vostres valents cauallers » no temen la mort, car son molt certs que lo » loguer e paga sua sta fundat en la infallible » veritat vostra! *O quam lete in morte iustus* » *sperat, fixus in tuis promissis.* O, bonea eternal! » E ab quanta alegria los justs seruents vostres, » posats en perill de mort, speren la retribucio » vostra fermats en la creença de les vostres » sanctes promissions, les quals nunqua fallen » als qui ab amor e feruor vos seruexen! Aco» man los vos, Senyor e Fill meu; car per esser » dexebles vostres son en oy e abominacio de » aquest poble, a qui ells volen preycar e con» uertir! La gracia e benedictio vostra, Senyor, » vaja ab ells!» E axi, la Senyora, senyalant los moltes vegades ab grandissima amor, licencials [*f. 279 c*] que anas*sen e fessen *signa et prodigia magna in populo*, dient: «Anau, fills meus, ab la » benedictio del meu Fill e mia, e feu grans » senyals e marauelles dauant aqueix desco» nexent poble qui al vostre amat Mestre han » mort, e tirau los a conexença de veritat e a » dolres de les errades e culpes sues; car beus » recorda lo queus dix lo Senyor e Fill meu » quant vos elegi al apostolat: *Faciam vos pis* » *catores hominum;* car peixcadors de homens

» vos volia fer. Exercitau vostre offici ab in» uencible deuocio, *quia merces vestra copiosa » est in Celis;* car, ab tot lo treball vostre sia » grandissim en la terra, en lo Cel sera molt » copiosa la paga e retribucio vostra.» E los apostols, embriachs de la gracia e feruor del Sperit Sanct, ab gran animositat sortiren del cenacle per començar la preycacio de la Ley euangelica; e no resta ab la excellent Senyora sino lo amat dexeble a qui era stada comanada per lo senyor Fill seu.

CAPITOL .CCLXXII. COM, RESTANT LA GRAN AGUILA JOAN DAUANT LA PIJSSIMA VERGE, PRENGUE AQUELLA TAN ALTA VOLADA DIENT LO EUANGELI DE «IN PRINCIPIO», E LA SENYORA, COM A FILL MOLT CAR, LI COMUNICA GRANS SECRETS DIUINALS; DESPENENT EN AÇO AQUELLA SANCTA JORNADA.* [*f. 279 d*]

E com aquell sanctissim e mundissim Johan stigues dauant la excellent Senyora, rompe aquella fornal de amor ple de la diuinal sciencia, car la anima purissima del dit sanct Joan, stant ell en la cena arrimat en aquell impreciable e delitos coxi dels pits del seu Senyor e Mestre, begue e poha de aquella viua e diuinal font secrets tan alts e tan incomprehensibles, *que non licet homini loqui;* que conegue no esser digna cosa ell reuelar los als homens mortals, de tal saber molt apartats. E tenint en si tancats los diuinals secrets, sobreuenint en ell la gracia del

Sperit Sanct en tan abundosa copia, no pogue callar lo que tant hauia celat; e trobant se a soles ab la Senyora, qui, en los diuinals secrets, mes, sens comparacio, que tots sabia, agenollat dauant sa senyoria, ab grandissima feruor e alegria, comença a dir: «*Jn principio erat ver-* » *bum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat* » *verbum;*» explicant molt largament la emanacio de les persones diuinals e la vnio de aquelles. E, cloent son parlar, dix: «*Et verbum caro factum* » *est, et habitauit in nobis.*» Volent dir: «Sere- » nissima Senyora e Reyna excellent: aquesta » paraula diuina de que yous he parlat se es » feta carn dins lo vostre glorios ventre, e es » verdader Fill de Deu e vostre, es aturat en » la mortal vida ab nosaltres per .xxxiij. anys, » e, apres mort, gloriosament resuscitat e al » Cel pujat, hon regnara eternalment. E de aqui » ha trames lo Sperit Sanct sobre nosaltres, fent » tan soptosa y tan miraculosa mutacio en les » penses nostres qui sols lo diuinal poder bas- [*f. 280 a*] » taua, car los flachs ha fet * forts e constants; » los qui per extrema por stauen tancats en » casa, ara criden per les carreres, manifestant » la gloria e excellencia del senyor Fill vostre. » Car ara, Senyora, es complida la prophetia » de Dauid que diu: *Celi enarrant gloriam Dei,* » *et opera manuum eius annunciat firmamentum;* » car aquest Sperit glorios qui del Cel es deuallat » ha fet parlar e manifestar gloria e magnitud » de nostre Senyor Deu, e les admirables obres » del seu diuinal poder son denunciades per la » boca dels ferms e constants seruents seus.» E, hoynt la Senyora axi parlar lo amat Joan, fon sa senyoria recomplida de goig inestimable,

e ab molta amor posali les mans dauant lo cap com a fill molt estimat, e dix li: «O, Joan! Tu » est aquell que Ezechiel veu quant dix: *Aquila » grandis magnarum alarum venit ad Libanum, » et tulit medullam cedri;* volent dir: que tu, » aguila gran, ab les esteses e grandissimes ales » de la sciencia e gracia diuina a tu comuni-» cada, est pujat tan alt que has gosat mirar » lo sol *jn sua rota,* venint en aquella alta e » excellentissima muntanya del consistori de la » sanctissima Trinitat, has presa la medulla del » çedre, ço es, lo Fill de Deu, segona persona » en la sancta Trinitat, e aquest has al mon » manifestat, dient com ses humanat e de carn » vestit e en la terra conuersat. E perço te resten » los homens mortals molt obligats que tan gran » e tan alt misteri los hages reuelat: per tu » rebran infinides gracies los deuots teus a tu » reclamant, car certs poden esser que lo Fill » de Deu not negara cosa neguna que tu de-» manes, puix sens demanar te dona a mi per » Mare.» E sanct Joan, hoint aço, alegras infinidament * que la Mare de Deu lo tingues per [*f. 280 b*] fill; per que, besant les mans de sa senyoria, sentia delit no recontable, recordant se de la singular amor que lo Senyor e la sua Mare li mostrauen en totes coses. E stant en aquest delit e repos, comunicant la Senyora a sanct Joan grans secrets e misteris, com a fill molt amat, vehent la sua mundissima anima disposta a saber e sentir en los secrets diuinals mes que los altres apostols, ab tot fossen singulars en excellencia de virtuts, aquest sols era nomenat dexeble amat. E per esta dignitat era per tots estimat e reuerit com a digne de tota excellencia

e gloria, la qual ab gran plaer li donauen, puix sabien lo Senyor lo hauia exalçat en grau de tan singular amor en la vida sua, e en la mort a ell sols hauia heretat de aquell tresor impreciable e per sa clemencia tan estimat e amat, ço es, la senyora Mare sua, la qual francament li dona per Mare. O, excellencia gran de sanct Johan! Defall tota lengua humana en poder lo dignament loar que lo Fill de Deu, partint de la mortal vida, laja dexat tan rich e tan ben heretat! E, hauent parlat la Senyora e sanct Joan vna gran estona de les dolçors e secrets diuinals, acostas en lo parlament Magdalena, ab les altres dones que eren en companyia de la Senyora, supplicant a sa senyoria que de aquells delits çelestials ques tractauen entre sa excellencia e lo seu car nebot Joan los volgues fer part. E la Senyora ab molt plaer les aculli, sient se en mig delles, mostrant los molta amor e fauor; e començals a preycar com a doctoressa singular, declarant los les gracies e dons del [*f. 280 c*] Sperit Sanct que a*quell dia hauien rebut ab tanta plenitud e abundancia, donant los inflammada disposicio a tota virtut. E les dites dones, hoint sa senyoria, foren recomplides de singular delit ab lo que ja tenien, que per sobres de goig que dins la anima tenien los paria esser ja separades del mortal cors e posseyr plenament los delits de Paradys. E axi passaren aquell dia ab consolacio no recomptable, sperant quant tornarien los apostols de la preycacio e que menjassen ensemps, car tots eren dejuns.

CAPITOL .CCLXXIII. COM LOS SANCTS APOSTOLS, AB GRAN ANIMO, MAGNIFI-

CAUEN LO NOM DE JESUS; E LO FERUENTISSIM PERE, PREYCANT MOLT ALTAMENT, CONUERTI AQUEL DIA TRES MILIA PERSONES, LOS QUALS, TOTS VENINT AL VESPRE A LA SENYORA, REBEREN LA BENEDICTIO SUA.

lo glorios sanct Pere, exint del cenacle, seguint lo los altres apostols, anauen cridant e denunciant a les gents *Magnalia Dei;* car no podien callar ni celar les grans marauelles que sentien de les diuinals obres. E com en Hierusalem hagues infinida gent de tota nacio, e los dits apostols parlant eren entesos axi clarament per los strangers com per los * de la terra, e a cascu [*f. 280 d*] paria que parlassen en sa propria lengua, aço donaua tanta admiracio e terror en la gent, que corrien per totes parts a veure quina marauella era aquesta. E venint en la gran plaça de Hierusalem, dauant lo temple, lo feruentissim Pere alça la sua veu, començant a preycar: «*O vos, iudei, quibus Deus dedit legem, et ado-* » *rastis Deum sedentem super cherubin in taber-* » *naculo et in templo: in quo figuraliter sedebat:* » *exaltate Christum Dominum Deum vestrum, et* » *adorate scabellum pedum eius, quoniam sanc-* » *tum est.*» Volent dir: «O, vosaltres, juheus, » qui teniu mes rao de conexer les diuinals obres » que neguna altra nacio, car a vosaltres ha » donat nostre Senyor ley, elegint vos en poble » seu molt amat; haueu adorat lo Deu verda- » der sient sobre cherubin en lo tabernacle, e » en lo temple, hon seya en figura! Adorau e » exalçau ara lo vostre Deu y Senyor e verdader

» Messyes sient en la cadira o escabell hon reposen los seus peus, car sanct es, ço es, en la » humanitat sua, hon seu lo Fill de Deu per » vnio personal axi reposadament e ferma que » eternalment sera Deu e home, per los elets » en Paradys adorat, e per los creents e seguints » la sua doctrina en la terra seruit e adorat, » car sanct es e digne de tota exaltatio. Aquest » es lo vostre verdader Messies, a vosaltres per » saluar trames, Deu y Senyor dels vostres pares, » *quem vos tradidistis et negastis ante faciem* » *Pilati;* lo qual vosaltres, ençegats per malicia, » haueu trahit e negat dauant la presencia de » Pilat, e a instancia e requesta vostra es stat » a mort condemnat, lo qual apres la mort es [*f. 281 a*] » stat glorio*sament resuscitat, *cuius omnes nos* » *testes sumus;* de la qual resurrectio, nosaltres, » criats seus, som testimonis quel hauem vist » resuscitar e al Cel pujar. E de aqui ha trames » lo Sperit Sanct sobre nosaltres, qui ha fet la » mutacio que de present veeu. *Hic est lapis* » *qui reprobatus est a vobis edificantibus: qui* » *factus est in caput anguli.* Aquest Senyor Deu » humanat es la pedra per vosaltres, edificadors, » lançada e rebujada: ara es posada excellentment e collocada en lo cap de la Esglesia catholica; e per la dignitat de aquest glorios cap es » la dita Esglesia tan exalçada e dignificada que » negu, fora la obediencia de aquella, saluar nos » pot. Veniu a ella, germans; car, per molt que » hajau peccat, sereu rebuts a misericordia. Ja » la synagoga vostra es deserta: partit ses della » lo seu spos; finades son les çerimonies vostres. » Lo nom de poble elet haueu perdut: per vostra » boca mateixa vos haueu donat sentencia de

» perdurable confusio e persecucio, e en aço » obligant los fills no engenrats ni nats, dient, » ab grandissima crueldat e furia: *Sanguis eius » super nos et super filios nostros;* volent que » aquella mort e escampament de sanch de la » persona del Fill de Deu e ver Messies, qui » ab tanta malicia hauieu tractada, a vosaltres » fos demanada e als fills vostres. O, cruels pares, » qui tan dolorosa herencia haueu dexat als » fills vostres! Aquesta sanch, qui als christians, » qui es lo poble nouament elegit, sera exaltacio » e gloria, sera a vosaltres confusio e vituperi » perpetual: coltell inuisible vos perseguira, foch » no conegut vos cremara e consumara! Fugiu, » ger*mans, a tan iniqua e trista herencia! No [*f. 281 b*] » accepteu tan penosa e amarga lexa! Recorreu » a la sancta Esglesia, feu vos fills de aquella; » car aquesta es sposa e hereua de Jesus, ver» dader Redemptor, e posseeix les riquees e » tresors seus, guanyats a ella per la mort e » passio de aquest glorios spos, la qual vos rebra » ab multissima pietat e clemencia, lauant vos » ab aquell excellentissim bany del sagrat bap» tisme, qui deneja tota manera de culpa: de » fills de jra vos fara fills de gracia, reconciliant » vos molt largament ab aquell que tant haueu » offes, tornant vos en singular amicicia de » aquest Senyor que haueu desconegut e negat!» E, hoydes estes paraules foguejants del glorios sanct Pere, foren compuncts los hoydors e hagueren gran dolor, e ab lagrimes digueren a ell e als altres apostols que aqui eren: «*Quid » faciemus, viri fratres?*» Volent dir: «¿Que farem, » senyors e germans? ¿Com esmenarem la trista » cayguda nostra, car mort hauem lo quens

» hauia de donar vida? Desijat lo hauem e » cridat, e, venint, lo hauem desconegut e de » nosaltres lançat! Dignes som de tota punicio!» E lo piados sanct Pere, ple de misericordia, comença a plorar ab ells, e dix los: «O, fills e germans! Recort vos lo parlar de Dauid que diu: » *Misericordia eius super omnia opera eius;* car » la misericordia del Senyor nostre es de tanta » magnitud que reluu sobre totes les obres de » sa clemencia, e, si per justicia merexeu pena, » per misericordia rebreu gracia e venia: *Penitentiam, inquit, agite et baptizetur vnusquisque* » *vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem* [*f. 281 c*] » *peccatorum* * *vestrorum: et accipietis domum* » *Sancti Spiritus;* solament que hajau penitencia » vera en lo cor, dolent vos hauer offes nostre » Senyor Deu, qui es digne de esser seruit y » amat per sa excellencia e dignitat, e que abomineu les obres de peccat e segueixcau ab tota » affectio lo cami de virtuts, e cascu de vosaltres » prenga lo sanct baptisme en lo nom de Jhesuchrist, qui es salut e vida dels creents en ell. » E, axi purificats, rebreu lo do e gracia del » Sanct Sperit.» E, hoynt aço aquells qui ab desig no recomptable sperauen la sua salut, cridaren ab gran feruor, supplicant los fos donat lo sanct baptisme e que fossen denejats de les culpes sues. Sanct Pere e los altres apostols començaren a batejar e rebre los creents ab molta caritat e amor, informant los en la sancta fe catholica; e foren, los que aquell dia se baptizaren, vns tres milia. E, venint lo vespre, los apostols tornaren al cenacle ab aquella gloriosa presa de animes que al seu Creador hauien guanyades; e fent reuerencia a la Mare de Deu,

besant les mans a sa senyoria, offeriren li tota aquella gent nouament conuertida, qui eren promptes al seruir e obediencia del senyor Fill seu e de sa merce. E la Senyora, acceptant los ab singular consolacio e alegria, beneyls a tots, dient los quanta gracia e misericordia aquell dia hauien rebuda, e que fossen molt conexents a nostre Senyor Deu, que a la sua conexença los hauia portat e per los merits del seu Fill les portes de Paradys los eren vbertes e gloria sens fi apparellada, de la qual ella los fia segurs si seruauen lo que en lo sanct baptisme hauien promes. E tots, veent la excellencia * de aquella [f. 281 d] Senyora e hoint la dolçor de les sues paraules, foren recomplits de goig sens mesura, e, ab vn gran crit, lançaren se als peus de sa senyoria, dient: «Senyora excellent: no es altre nostre » desig e voluntat sino seruar lo promes e obeir » e seruir al *(seruir al)* senyor Fill vostre fins a la » mort! Ajudau nos vos, Senyora, qui sou cons- » tituida aduocada dels peccadors, guiadora dels » errants, consoladora dels trists e tribulats; car » sens lo adjutori de vostra clemencia negu no » passa segur lo perillos cami de la mortal vida!» E la Senyora, ab molt plaer, los offeri*(r)*, *neminem deserens clamantem ad se;* volent dir: que a negu no desempararia reclamant a sa merce. E axi stant, tota aquella gent, ab grandissim goig contemplant aquella Senyora, hagueren passat aquella nit e moltes altres sens menjar ne beure, sino que sa senyoria, plena de pietat, los mana prenguessen alguna refectio, car sabia tots eren dejuns.

CAPITOL .CCLXXIIII. COM, PER LA CRUEL PERSECUSIO DELS JUHEUS, LOS SANCTS APOSTOLS AGUEREN A EXIR DE HIERUSALEM; ALS QUALS LA SENYORA DONANT LA SUA BENEDICTIO, ORDENA QUISCU EN QUINA PROUINCIA JRIA, DEXANT EN SER- [*f. 282 a*] UICI SEU LO AMAT NEBOT JOHAN. *

lo dia seguent los feruentissims apostols e dexebles tornaren en sa preycacio, la qual continuaren per molts dies, confermant ses paraules ab infinitat de miracles, que causauen vna gran temor e terror en lo poble; e molts se conuertien e obeyen a la sancta fe catholica. E los que restauen obstinats en sa malicia, donaren tan crua persecucio als creents que nols donauen vna hora de repos, matant e turmentant molts de ells, encarçerant e perseguint ab molts vituperis lo glorios Papa sanct Pere e los altres apostols; perque deliberaren partir se de aquella maluada nacio que al seu Senyor e Mestre hauien perseguit e mort, e a ells per oy seu no volien hoir ne creure. E, venint los dits apostols dauant la Senyora e maestressa sua, digueren a sa excellencia que, vista la durea de aquella obstinada gent, que ells deliberauen anar com a peregrins per lo mon, cascu per sa part, preycant la Ley euangelica als gentils e ydolatres, que creyen esser per ells millor hoyts que per los juheus. E la Senyora, hoynt aço, comença a plorar, dient: «Fills meus: siau certs que la » vostra partida me sera molt dolorosa per la

» gran amor queus tinch, mas veig aquest poble » que no cessa de continuar en sa malicia; e » al senyor Fill meu, qui venia per saluar los, » han donat tan cruel mort, tal faran de vosaltres » si dells nous apartau. E encara no es temps » a vosaltres de abandonar la vida fins hajau » ben fundada la Ley christiana e per lo mon » escampada. Perque, fills meus, anau ab la * [*f. 282 b*] » gracia e benedictio del Senyor e mia; car, » hon se vulla que aneu, dolors e congoxes vos » seguiran. No temau res, car aquest es lo cami » de Paradys. Si fosseu del mon, les gents del » mon vos amarien; mas, puix sou seruents de » Deu, lo mon no pot ligar ab vosaltres. Sols » aquells qui auorriran lo mon vos amaran e » seguiran; e, com aquests sien molt pochs, en » gran pressura vos trobareu. Armau vos de gran » paciencia e de molta benignitat e prudencia, » car ab aquestes armes haueu a vençre lo mon; » car scrit es: *Melior est sapientia quam arma* » *bellica;* car molt millor es e mes força te vn » virtuos e prudent saber que totes les armes » del mon.» E, tots prostrats dauant sa senyoria, supplicaren aquella los volgues ordenar e manar cascu en quina partida del mon jria, car la voluntat del Mestre e Senyor seu era que ells no ixquessen vn punct de la obediencia de sa altesa. E la Senyora, ab molta dolor e pietat, ordena cascu dells en quina prouincia seria la preycacio sua; dexant en Hierusalem lo glorios sanct Jaume, lo qual mana fos elegit en Bisbe de aquella ciutat perque fos cap e patro e regidor dels ques conuertien a la sancta Ley christiana. E mana sa senyoria al excellent Pere, com a major e principal entre tots, que prengues

a la part sua, per a preycar, la gran prouincia de Roma, e que anas en companyia sua lo excellent Pau, nouament conuertit; car ells dos, qui eren les singulars columnes de Christianisme, en tal ciutat deuien esser collocades, perque ab lo scampament de la propria sanch [*f. 282 c*] conquistassen lo Imperi roma a Chri[s]*tianisme e aqui posassen la gran cadira papal hon fos enthronizat primerament lo dignissim Papa sanct Pere, e apres los successors seus, e aquella ciutat, tan estimada e dita senyora del mon, per la humilitat e paciencia e grandissima feruor de aquests gloriosos Princeps fos guanyada e feta heretat e possessio de Jesus, cap e Senyor de Christianisme. E apres la Senyora ordena cascu dels altres apostols en quina prouincia jria, manant al amat nebot Johan que restas en companyia sua, dient als altres: «Mos fills: » nous sia enujos que aquest me vull aturar de » vida mia, car lo senyor Fill meu lo ma lexat » en fill: no vull ques separe de mi vn sols dia. » Lexau per a ell la prouincia de Asia, car ell » sols la conuertira tota, e, per exercici de la sua » multissima caritat, peregrina*cio*[ra] en lo miserable mon mes largament que tots vosaltres; » perque es mester senta de mi puix singular » amor que tots, axi com del Fill meu la ha » sentida.» E tots, ab grandissima caritat e amor, respongueren a sa senyoria: «*Mandata tua grauia non sunt.*» Volent dir: «O, excellentissima » Senyora! Los vostres manaments no son a » nosaltres greus, ans molt plaents, car som certs » proceixen de vera egualtat e justicia, e vostra » senyoria ha dignament elegit que lo purissim » Johan reste en companyia de aquella. *Que*

» *enim lingua dicere, aut quis intellectus capere* » *sufficit excellentiam et dignitatem beatissimi* » *Iohannis, nisi tu, sanctissima Domina?* ¿Qual » lengua, Senyora, pot recitar, ne qual enteni- » ment es suffi*cient a comprendre, la excellen- [*f. 282 d*] » cia e dignitat del benauenturat Joan, sino sola » vos, sanctissima Senyora? E per la clara cone- » xença que vostra altesa te de la tanta virtut » sua no vol ques parteixca de la scola de virtuts » qui es la companyia continua de vostra se- » nyoria. E de aço nosaltres som molt alegres, » e partim de açi molt aconsolats, anant cascu » en la partida que vostra excellencia mana.» E, besant les mans a la senyora Mare de Deu, despediren se de aquella ab molta dolor e lagrimes per perdre tal companyia; e sa senyoria los beney ab molta amor, com a fills molt cars, dels quals restaua ab grandissim enyorament. E axis partiren, los apostols, de Hierusalem, anant escampats per lo mon com ouelles entre lops, passant la vida ab multissimes dolors e treballs.

CAPITOL .CCLXXV. COM, PARTITS LOS SANCTS APOSTOLS, LA MARE DE DEU STIGUE EN VNA CASETA, E AB SUMMA DEUOCIO HOYA TOTS JORNS MISSA, LA QUAL LI DEYA LO GLORIOS SANCT JOAN; E DEL EXCELLENT ORDE DE VIDA DE SA SENYORIA.

RESTA la Senyora, apres la partida dels apostols, en vna celleta molt prop del cenacle, hon se era retreta per apartar se del gran * brogit de la multitud [*f. 283 a*]

de aquells que cada dia venien a la conuersio de Christianisme, los quals tots se ajustauen en lo dit cenacle. E al costat de aquella celleta hon staua la Mare de Deu hauia vna capelleta hon staua lo glorios sanct Joan e alli celebraua missa, la qual la Senyora hoya ab singular deuocio, e alli contemplaua tots los actes de la vida e mort del senyor Fill seu; de que venia en tan extrema dolor e lagrimes que del tot venia a defallir, specialment com veya alçar aquella gloriosa hostia, en la qual sabia cert era clors e tancat lo excellentissim Fill de Deu e seu, tan gran y tan complexionat com lo hauia vist en la creu. E, recordant se de aquella dolorosa vista, venia a perdre del tot lo sentiment corporal, car no era possible al seu delicatissim cors sostenir tan continues dolors sens perdre la vida, sino que aquell amable Fill per qui les sostenia li acorria prest, donant li sentiments tan alts de la diuinitat sua que la anima de sa senyoria recreaua, e sentia tan gran dolçor e delit que ja li paria esser en Paradys; e tanta era la consolacio e alegria que dins sentia, que lo cors recobraua força e virtut, e axi sostenia la vida, la qual passaua ab molta pena e turment per lo gran enyorament continuo que sentia per la absencia de aquell tan amat Fill. E, acabada de hoir la missa, sa senyoria tornaua en la sua celleta; e aqui, tornant a ruminar lo que en la missa hauia sentit dels diuinals secrets, e continuant ses deuotissimes contemplacions, passaua fins al mig dia, en la qual [*f. 283 b*] hora, a*quelles sanctes dones, Magdalena e altres, li acostumauen de portar alguna vianda pobrelleta, car tal la volia sa senyoria, de la

qual ella ne menjaua molt poca, e aquella mes per contentar la caritat de aquelles que lay portauen que per la refectio del propri cors. E comunament en aquella hora del seu dinar tocauen dotze hores; e sa senyoria, hoint les, lançaua vn gran sospir, rompent en piadoses lagrimes, recordant se que en aquella hora hauia lo seu amat Fill espirat en la creu: axi que podia dir la Senyora: «*Poculum meum cum* » *fletu miscebam;*» car, lo seu poch menjar, ab lagrimes era tostemps mesclat. E, apres dinar, sa senyoria feya faena fins a hora de vespres per ajudar a la comunitat, car lauors tots los christians viuien en vna singular religio, tenint totes les coses en comu, treballant cascu ab molta caritat per guanyar la vida per a les altres mes que per si mateix, car de tots era la anima e la voluntat, vnida en amor e caritat. E no sens raho; car, tenint per regidora e capitanessa, en la mortal vida, la Reyna e Senyora del Cel e de la terra, de necessitat hauien a viure en vida angelica, puix la Reyna dels angels tenien present, quils era regla e norma de virtuts. E la gloriosa Mare de Deu, dexant la faena, tornaua a sa contemplacio, ab tot la fahena ni neguna cosa temporal no empachaua la eleuacio del seu alt e singular enteniment.

*CAPITOL .CCLXXVI. DE LA ALTA PREPARACIO, PROFUNDA REUERENCIA E INDICIBLE FERUOR E DEUOCIO AB QUE LA SACRATISSIMA VERGE COMBREGAUA, SENTINT EN AQUELL PRECIOS SAGRAMENT DOLÇOS E DELITS INRECONTABLES. [*f. 283 c*]

E com la Mare de Deu deliberaua combregar, lo dia ans deya al seu amat secretari, sanct Joan, que li tingues aquella sagrada hostia vna gran estona dauant, ans quel rebes quant deya missa, perque, contemplant e mirant en aquell excellent e amoros sagrament, pogues largament sentir los delits e tresors en aquell amagats. E la Senyora, per la molta amor que tenia al purissim Joan, comunicaua li grans secrets e alteses de aquell diuinal sagrament; e de aço parlauen ab tanta feruor e deuocio que ja paria fossen fora de la mortal vida. E, transformats en amor de aquell glorios sagrament, ab vna singular deuocio se partien, tancant se la Senyora en la sua cella, e sanct Joan anant a la posada sua. E la prudentissima Senyora despenia aquella nit en preparacio tan singular que no basta lengua angelica, ne menys humana, a poder la recitar. E, venint lo mati, sabent sa senyoria que la [*f. 283 d*] confessio deu preceyr a la deuota comunica*cio, ab tot que a ella james se sia acostat peccat negu ni specia de aquell, per sa profundissima humilitat, volent seruar la ordinacio sancta de la Esglesia catholica, confessauas a aquell sanctissim sacerdot Joan. O! Gran es e singular la excellencia e dignitat de aquest apostol glorios, que lo Fill de Deu la donat a la Mare sua en fill, e ella la elegit en pare spiritual e confessor seu! Dignament deu esser per angels e homens reuerit e estimat lo confessor de tan alta Reyna e Senyora! E, apres la confessio de la Senyora, lo glorios Joan se vestia a missa, la qual sa senyoria hoya ab la deuocio e contemplacions

acostumades, ab feruor singular e desig de veure lo seu Amat dins aquell excellent sagrament. E, venint la hora que sanct Joan se giraua ab aquell tresor impreciable per comunicar lo a la Senyora, sa senyoria se prostraua en terra, adorant aquella alta Magestat ab profunda humilitat e reuerencia, com aquella que sabia quina reuerencia se deuia fer a tan immensa excellencia e senyoria; e, dreçant se, miraua de fit ab los vlls corporals aquella hostia sagrada, e ab los vlls de la anima veya e contemplaua dins aquella lo Fill de Deu y seu, lo qual ella hauia concebut e tengut dins les entramenes sues, e que per mija de aquell sagrament hauia a tornar en sa posada e cubert hon nou mesos era stat. E, leuada en pensar aquesta alta e marauellosa obra, posada en extasi dins la sua anima, pujaua la altea del Cel, *super cherubin et seraphin.* * E aqui, contemplant aquella singular [*f. 284 a*] caritat y amor diuina que tal joya hauia lexat als homens per recort e memoria de les excellentissimes obres de la alta potencia sua, rompent en grandissimes e abundoses lagrimes, ab vna gran dolçor de anima deya: «*Memoriam » fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus escam dedit timentibus se.*» Volent dir: «O, clemencia infinida! Gracies sens cessar » sien fetes a la Magestat vostra, queus ha » plagut, com a Senyor misericordios e magnanim donador, fer e lexar als mortals aquest » memorial de tanta excellencia hon relluen es » mostren molt clarament les grans e admirables » marauelles vostres! Aquesta vianda, Senyor, » haueu donada en refectio y salut dels amants » e tements a vos, los quals senten en la receptio

» de aquell delits infinits.» E axi se acostaua a rebre aquell Senyor ab tanta e tan profunda humilitat e reuerencia que tots los membres de sa persona tremolauen alterats de goig inestimable, e la anima sua desijaua rompre los ligams del cors e vnir se tota ab aquell qui era Deu e Fill natural; e deya: «*O Deus meus, amor* » *eternus: felicitas interminabilis: cupio te susci-* » *pere, quia tu solus cibus, amor et gaudium et* » *dulcedo mea.*» Volent dir: «O, Deu y Senyor » meu, amor eternal, felicitat sens terme! Vos » sols sabeu ab quanta fam vos desije rebre; » car vos, Senyor, sou la vianda mia e la sin- » gular amor e goig e dolçor mia!» E, entrant lo Senyor en aquell sanctissim tabernacle de la gloriosa Mare sua, trobant lo tan digne e tan [*f. 284 b*] dis*post, comunicaua li consolacions tan excessiues que fall tot enteniment en voler les pensar; e restaua sa senyoria, apres de aquella desijada receptio, ab tan gran enflammament e resplandor, que sanct Joan, admirat del que veya, ab molta pena podia acabar la missa. E, apres dita la missa, la Senyora se tancaua en la cella sua, passant aquell dia sens menjar, ne veure ni sentir res corporal, adelitant se de cor e de anima ab aquell diuinal hoste que rebut hauia.

CAPITOL .CCLXXVII. COM LA SENYORA, OCCUPANT SE EN VIRTUOS EXERCICI, VISITAUA LOS SANCTS LOCHS DE MONTE CALUARI, LO SANCT SEPULCHRE E MON OLIUET, EN LOS QUALS, COM A MARE DELS MORTALS, SUPPLICAUA LO SEU FILL PER LOS STAMENTS DE AQUELLS.

COSTUMAUA, la sanctissima Mare de Deu, alguns dies de la semana, visitar aquells lochs de tan doloros recort hon lo Senyor Jesus era stat e hauia algun acte singular en lo temps de la persecucio e mort sua, tan penosa; los quals actes portaua continuament la Senyora empremtats en la anima. Ab tot axo volia veure e visitar e tocar los dits lochs per star en vn continu exercici de tota la sua perso*na en la seruitud del seu amat [*f. 284 c*] Senyor e Fill, venerant aquells lochs hon los seus sagrats peus hauien passejat. E com venia en cascu de aquells paria que alli hagues a finir la vida (tanta era la dolor extrema que turmentaua la sua anima), special com plegaua al Munti Caluari, car vehent aquell era axi trauessada de amargesa dolor, que perdia del tot la força; e ab pena de mort anaua fins alli hon fon posada la creu, e essent aqui baxauas en terra e posaua la boca sobre aquell clot hon la sancta creu era stada, e aqui, sens poder parlar, feya doloros plor, tremolant tota la persona sua. E, apres que longament era stada axi, lançaua vn gran sospir, dient: «*Defecit cor* » *meum et caro mea.*» Volent dir: «O, Senyor, que » ja defall lo meu cor e la persona mia mirant » lo loch hon Vos tanta pena y turment haueu » passat! ¿Quals vlls de mare poden sostenir » veure lo loch hon lo fill es stat turmentat e » mort, e trobar se absent de la sua vista? No » es dolor, Senyor, que a la mia comparar se » puga! Ajudau me, clemencia infinida, a portar » aquesta incomportable pena!» E apres la Senyora besaua aquelles pedres que sabia eren

stades regades de aquella impreciable sanch del amat Fill seu, e lauauales ab les propries lagrimes. E mirant aquelles feses o obertures ques mostrauen, en aquella muntanya, del gran terratremol, reuenia en major plor e deya: «O, Senyor! Y en les pedres resta senyal e memoria de la alteracio que los elements han pres de la vostra tan penosa mort, e los peccadors [*f.* 284 *d*] per qui * sou mort obliden los vostres dolors!» E, dolent se en estrem de aquesta tan gran desconexença, com aduocada e mare dels mortals pregaua stretament per tots los staments de aquells: primerament per los que eren en gracia, supplicant lo senyor Fill seu los conserua(*t*)s en aquella per los merits e passio sua els donas gran sentiment e recort de les penes e dolors que per ells ab tanta amor hauia passat; e apres la Senyora giraua los seus vlls als que stauen en peccat mortal, e aqui, trauessada de dolor e compassio mirant los en tan perillos stament, lançaua per aquells infinides lagrimes, supplicant la clemencia del seu Fill quels donas lum e conexença, e no haguessen a perdre per sa gran culpa los merits infinits que, ab tantes penes, morint en la creu guanyat los hauia. E, girant sa senyoria los vlls de clemencia a les animes en purgatori turmentades, supplicaua per aquelles, offerint al Pare eternal los merits infinits del seu diuinal Fill, que aquells satisfessen e pagassen lo deute per aquelles penades animes, e fossen deliurades de tan dolorosa pena. E aquesta pregaria feya la sanctissima Mare de Deu en cascu dels lochs que visitaua, e era al senyor Fill seu molt accepta, *quia pius Filius libenter audiet Matrem pro Filijs;* car lo piados Fill

e Deu eternal prestament hou e hoira tostemps la excellent Mare sua pregant per los peccadors, qui li son fills a ella carament acomanats. E, partint la Senyora del Munt de Caluari, ab molta pena anaua al sanct * sepulchre; e entrant dins [*f. 285 a*] lo loch hon ella hauia posat lo amat Fill seu apres la mort sua, e pensant la dolor sua extrema que hauia sentit quant de alli parti, cuberta de soledat e extrem enyorament, dexant alli tancat aquell que molt mes que assi mateixa amaua, renouellauen e ençenien se dins la anima sua tanta manera de dolors que, lançant se damunt aquella pedra hon aquell sacratissim cors era stat, feya vn tan piados planct, e tan doloros, que paria lo seu amable cor hagues a rompre, desijant finir alli la vida e dexar lo seu turmentat cors hon era stat lo del senyor Fill seu. E aqui, fent largues contemplacions, regaua aquell sepulchre ab abundoses lagrimes, e de aqui nos volguera james partir, ans se volguera cloure dins lo dit sepulchre e no sentir res, en la mortal vida, sino sols lo recort de les dolors del seu amat Fill. E, partint de aqui sa senyoria, anaua al Munt de Oliuet; e, venint en aquell loch hon lo Senyor sen era pujat al Cel, miraua aquella pedra hon sa Magestat hauia posat los peus, dexant aqui la propria emprempta de aquells, e, agenollada ab sobirana reuerencia, besaua aquella gloriosa emprempta, desijant veure aquell Senyor de qui era. E aqui venia a punct de morir per extrem enyorament, e cridaua ab la prudencia acostumada, dient: «*Trahe me post te in odorem vnguentorum tuorum.*» Volent dir: «O, Senyor e Fill meu! Tirau me apres vos e traheu me de aquesta

» mortal vida, car la olor dels vostres vnguents, » e delits sens mesura que son en Paradys, [*f. 285 b*] » tiren la mia a*nima e ençenen aquella en desig » insaciable de veure la vostra diuinal cara! » Mostraulam, Senyor, e viura la mia anima, » que huy per doloros enyorament es en pena » de mort! Ajudau me, Senyor, a portar aquesta » pena, puix vos plau que encara dure la pere- » grinacio mia!» E aqui la Senyora era axi recomplida de sentiments delitosos dins la sua sanctissima anima, que recobraua, lo sperit seu, força a sostenir la vida, la qual ja en sa senyoria del tot defallia per les tantes dolors que sentit hauia en aquell romiatge. E axi tornaua sa excellencia a la celleta sua. E aquestes visitacions continuaua la sacratissima Mare de Deu tant com dura la vida sua.

CAPITOL .CCLXXVIII. DEL GRAN LUM E EXEMPLAR DE VIRTUTS E DOCTRINA QUE LA SANCTA ESGLESIA E LOS QUE NOUAMENT SE CONUERTIEN REBIEN DE LA SANCTISSIMA SENYORA, EN LA QUAL RELUYA SUMMA DE TOTA PERFECTIO COM A LUMINOS SPILL DE VIDA ACTIUA E CONTEMPLATIUA.

Nos pot estimar ni pensar quant es stada la caritat e amor que lo Redemptor e Senyor nostre ha mostrat [*f. 285 c*] a Christianisme,* dexant apres la sua mort la excellentissima Mare sua en la mortal vida, car sabia mes en los secrets diuinals que neguna pura creatura. Quanta alegria e segu-

retat es als que huy viuim com pensam que totes les sanctes ordinacions e scriptures euangelicals que los apostols han scrit e posat son stades comprouades e corregides ab aquest verissim original! Quants secrets ha reuelats sa senyoria, en la vida sua, a la Esglesia sancta, los quals foren a nosaltres amagats si per boca sua nons fossen declarats; axi com aquell alt e singular misteri de la incarnacio, lo qual sa clemencia mana tan largament scriure al seu amat preuere lo glorios sanct Luch, qui era molt familiar seu per la gran puritat e mundicia que posseya! E los sancts apostols, en aquell temps, hon se vulla que fossen, no feyan cosa deguna sens consell de la Senyora; e com algun gran hom de sciencia o de stat nouament se conuertia, tantost anaua en Hierusalem per veure aquell spill de virtuts, e mirant e contemplant en sa senyoria eren refermats en la fe e molt promptes a morir e passar qualseuol pena per sostenir aquella. E com lo gran apostol e doctor de les gents, Pau, hagues conuertit ab la preycacio sua aquell insigne philosoph e singular mestre en lo studi de Athenes, Dionis nomenat, el hagues informat de la sanctedat e excellencia de la Mare de Deu, inflammat lo dit Dionis en amor e deuocio de aquella, delibera de anar a fer reuerencia a sa senyoria, e axi ho posa per obra. E, vengut en Hierusalem e hauent vist sa clemencia, fon axi alterat per gran admiracio del gest e composicio sua e de la * gran influencia e resplandor que de la real [*f. 285 d*] faç de sa senyoria exia, que dix a sanct Joan que, certament, tanta era la altea de virtuts e compliment de tota perfectio que en aquella

Senyora hauia conegut, que la haguera adorada com a Deu si la fe cristiana nol hagues tengut, la qual mana sols nostre Senyor Deu de adoracio latria sia adorat, del qual aquesta Senyora es Mare. E axi, lo glorios Dionis, per aquella vista de la Mare de Deu resta tan inflammat e refermat en la fe, que fon de aqui auant vn excellent preycador e glorios martyr. Jnfinits son los bens que Christianisme ha conseguit per lo restar de aquesta Senyora en lo mon apres la ascensio del Fill seu. Ab quant exercici de virtuts la senyoria passa lo spay de aquells dotze anys, e com excellentment compli les obres de misericordia, spirituals e corporals, en sos proysmes, no basta lengua humana a poder ho declarar, car aquesta es stada la vera Martha; e en la perfectio de la vida actiua la caritat ha sobrepujat a tots los mortals, perque dignament li podem dir: «*Vere, Domina, nihil tibi equale:* » *nihil tibi comparabile.*» Ço es: «Verdaderament, » Senyora, en totes les pures creatures non hy » a neguna egual a vos, ni res a vostra excellencia comparar se pot. *Quod autem supra te est,* » *solus Deus est: quod autem infra te est, omne quod* » *Deus non est;* car sols Deu, Senyora, es aquell » qui es sobre vos, e totes les coses que diuinitat » no atenyen, totes son sots vostra excellencia » eus regonexen senyoria.» ¿Qui pot pensar quant fon alta la vida contemplatiua que aquesta sacratissima Verge tingue en lo dit temps, car [*f. 286 a*] passa, sens * comparacio, a la seraphica Magdalena e a tots los contemplatius, e sobrepujat ha a tota creatura angelica e humana? *Nemo vnquam sicut ista gustauit quam suauis est Dominus;* car negu no ha gustat ne sentit quant

es suau e dolç lo Senyor axi com aquesta sanctissima Mare sua, qui de visions certes e segures e sentiments diuinals na hagut en la mortal vida mes que neguna pura creatura, e conseruats e guardats ab aquella profundissima humilitat sua, que tenia axi lo pes de la rectitud sua temprat que com mes pujaua la balança de les excellencies sues molt mes baxaua lo contrapes de la sua humilitat; e axis conserua, aquesta dignissima dona e Senyora, en tot lo temps de la sua vida, en summa perfectio de virtuts.

CAPITOL .CCLXXIX. COM LA SENYORA, DESIJANT VEURE LO SEU AMAT FILL, TRAMES LA SUA FERUENT ORACIO PER MISATGERA, SUPPLICANT LA DIUINAL MAIESTAT, ENSEMPS AB TOTS LOS ANGELS E SANCTS, QUE PUIAS PRESTAMENT EN GLORIA, QUE JUSTAMENT MEREXIA.

ASSATS dotze anys que la Senyora se trobaua absent del seu amat Fill, venint vn dia de visitar los sanctuaris e lochs hon lo seu Senyor e Fill era * [*f.* *286 b*] stat, axi com hauia acostumat, hauent en cascu de aquells sentit grans amors e dolçors del seu clement Fill, torna sa senyoria a casa ab tan gran enyorament que comportar nol podia; e, tancant se dins la secreta celleta, lanças en terra ab vn tan grandissim plor que paria que les piadoses entramenes sues volien rompre, e dix: « *Veni, lux mea, amator meus, educ de carcere* » *animam meam, mitte manum pietatis tue, et*

» *tolle me de mundo.*» Volent dir: «Veniu, Senyor, » vos qui sou lum mia, amor e mon delit! Traeu, » per merce, la anima mia del carçer de aquest » mortal cors! Trameteu, clement Senyor, la » piadosa ma de la vostra potencia, e leuau me » de aquest miserable mon! Portau me, Fill meu, » a regnar ab vos, car ja defall la anima mia » per strem desig de veure la faç vostra! Mostrau- » lam, Senyor, e tornare de mort a vida! Acorreu » me, vida mia, puix sabeu quanta pena pos- » seixch per la absencia vostra! *O vere felices* » *qui de pelago ad littus, de exilio ad patriam, de* » *carcere ad palacium peruenerunt!* O, Senyor! » Y quant son benauenturats los qui del pro- » fundissim golf de aquest tenebros mon son » peruenguts al port de salut e repos, e del gran » e lonch exili de la mortal vida son retornats a la » patria, e del doloros carçer al palau delitos » de la vostra gloria! O, Senyor! Y quant es » gojos lo pensar en aquella ciutat excellentis- » sima hon es la vostra posada! Quant major, » sens comparacio, es lo delit de esser ab vos » en aquella, ab seguretat de james perdre la » vostra dolça companyia! O, Senyor! Y no spe- » reu mes: manau me anar a vos, car aquesta [*f. 286 c*] » es la peticio mia! *Tu coronator es et co*rona;* » car vos, Deu meu, sou lo coronador e la corona » que yo cerque e demane! Dau me a vos, Se- » nyor, e sera complit lo meu desig! *Tibi dixit* » *cor meum exquisiuit te facies mea; faciem tuam,* » *Domine, requiram.* A vos, vida mia, crida e » diu lo meu dolorat cor que a vos sols cerca, » e la mia faç la vostra, Senyor, demana! Mos- » traulam, clemencia infinida, e sera farta e » contenta la famejant anima mia! *Veni, Domine,*

» *et noli tardare: veni, Domine Iesu, veni visitare* » *me in pace.* O, Senyor y Fill meu! Veniu prest » e no vullau mes tardar! Veniu, amat meu » Jesus! Veniu a visitar a mi, Mare vostra, e » portau me en la pau del vostre repos! O, » Senyor! Y, tant ha que duren les mies dolors, » sia de vostra clemencia finar aquelles e dar » me los goigs que de vos spere!» E hauent largament la Senyora fetes aquestes supplicacions e demandes al senyor Fill seu ab infinides lagrimes e dolorosos sospirs, trametent la sua amada donzella, Oracio nomenada, per missatgera a tota la sanctissima Trinitat, supplicant sa immensa clemencia per aquesta gracia, e la dita feruentissima missatgera volant molt prest, sens negun empaig, de la terra al Cel, e entrant per la gran e insigne ciutat de Paradys, fon molt ben acollida per tots los ciutadans de aquella per amor e reuerencia de la Senyora qui la trametia. E, acompanyant la tots, angels e homens, vingueren ensemps dauant lo consistori de la sanctissima Trinitat, e, adorant la Magestat sua, digueren: «O, clemencia infinida! » Aquesta donzella, sancta Oracio, es açi tra» mesa per la Verge sacratissima, la qual tota » la san*ctissima Trinitat ha dignament ele- [*f. 286 d*] » gida en Mare de la segona persona, qui es Deu » verdader, y per esta alta dignitat mereix esser » exaudida. Ara, Senyor, supplica e demana per » mija de aquesta donzella, manifestant a vostra » immensa Magestat lo desig de sa merce, dient » de part sua: *Desyderio desyderaui habitare in* » *domum tuam;* volent dir: Senyor, que lo desig » insaciable seu es de star e habitar en la real » posada vostra, e veure e contemplar la gran

» excellencia de la Magestat vostra. *Merito de-* » *syderio inflammabatur videndi illum: in cuius* » *visione omnis beatitudo consistit.* O, Senyor! » E, tan dignament lo desig de aquesta Senyora » es stat inflammat de veure aquell en la visio » del qual sta lo compliment de tota beatitud, » sia de vostra clemencia contentar prestament » lo seu desig! *Quia facta Mater Dei meruit super* » *omnes choros angelorum in gloria collocari: et* » *mediatrix singularis inter Filium et omnes ho-* » *mines fieri;* car, puix Mare de Deu es feta per » vostra Magestat, dignament mereix esser collo- » cada, en la gloria vostra, sobre tots los chors » dels angels, e aqui que sia singular mediadora » entre lo senyor Fill seu e los mortals homens. » Car aquest offici li ha donat vostra clemencia, » que sia aduocada dels peccadors; e perço, » Senyor, es cosa molt justa que sa merce vinga » a star eternalment en la presencia vostra, e » aqui sens cessar exerçeixca lo singular offici » seu de pregar per los miserables, e recaptar a » aquells misericordia e gracia, e ajudar los a » pujar en aquest glorios regne, hon loen e » exalçen la Magestat vostra.»

[*f. 287 a*] *CAPITOL .CCLXXX. COM, LA SANCTISSIMA TRINITAT ACCEPTANT LA DEMANDA DE LA SAGRADA VERGE, LO FILL TORNA RESPOSTA A LA MISATGERIA E DESEMPACHA LO PRINCEP GABRIEL PER EMBAXADOR DE TAL GOIG A LA SUA EXCELLENT MARE.

hoyda per la sancta Trinitat la peticio de aquella deuotissima donzella Oracio e de tota natura angelica e humana, qui de part de la Senyora molt affectuosament supplicauen que pujas a regnar en Paradys, fon determenat per sa alta Magestat que la segona persona, qui es lo Fill de Deu e de aquesta sacratissima Verge, tornas resposta e satisfes al gran desig de la Mare sua. E sa clemencia dix a la missatgeria: «O, donzella a » mi molt accepta! La peticio que la Mare mia » demana es cosa molt justa li sia atorgada. » *Quia tam preciosum thesaurum dignius est Ce-* » *lum seruare quam terra;* car tan precios thresor » molt pus digna cosa es que sia reseruat en » lo Cel que en la terra e guardat. E perço vull » sia contentada la mia amada Mare e haja » complidament lo que desija. *Quia bone volun-* » *tati non deficit omne bonum;* car a la bona » voluntat e feruent voluntat nunqua li fall » compliment de tot be.» E volent lo Redemptor e Senyor nostre donar orde que la * sanctissima [*f. 287 b*] Mare sua ixques del miserable mon e anas a regnar en lo Cel, com dignament merexia, mana sa Magestat cridar vn gran e singular Princep de la cort sua per trametrel per embaxador a la sagratissima Senyora dient li la bona noua (lo qual Princep es crehedor fon lo glorios archangel Gabriel, acostumat ja de annunciar a la Senyora los seus goigs), lo qual venint dauant sa Magestat, feta profunda adoracio e reuerencia, dix li sa clemencia: «Anau, Gabriel, a la sanc- » tissima Mare mia, e digau li de part mia: » *Jntende prospere procede et regna;* ço es: que

» entenga en ordenar e dispondre lo collegi dels » elets, qui en la terra sens la presencia sua » restaran molt desolats, e aquells disponga en » tal manera que de dia en dia prosperen e » augmenten en lo exercici virtuos que han » començat e no spantant se de negun treball, » recordant se de la duracio de la gloria que per » tals treballs se spera. Car al passament seu » se trobaran tots los criats meus, e, ab tot sien » escampats per lo mon, yols manare ajustar » molt prest per contentar lo seu desig; car » Mare mia es, e sera per mi contentada e obeyda » en tot lo que volra e manara. E, apres que » per spay de tres dies haura informat e confortat los dits apostols e dones e tots los altres » qui en sa presencia se trobaran, vendra a » regnar en aquest regne, rebent la corona triumphal que dignament merita, e portar lieu vna » luminosa palma, la qual vull sia portada dauant » lo seu cors quant sera portat a la sepultura; » car separada sera la sagratissima anima sua, [*f. 287 c*] » del seu glorios cors, sens sen*tir dolor de mort. » E lo terçer dia, resuscitant en cors e anima, » pujara, de mi acompanyada, ab gloria no recomtable. E de tot aço vull la Mare mia sia » per vos, Gabriel, largament informada.» E lo missatger, ab gran plaer obeynt lo diuinal manament, parti del Cel e fon molt prest en la terra.

CAPITOL .CCLXXXI. COM SANCT GABRIEL DENUNCIA A LA SENYORA LO SEU PRIUILEGIAT PASSAMENT (LO QUAL SERIA APRES .IIJ. DIES) E LES GRANS EXCELLEN-

CIES E FESTES QUE EN AQUELL SE FARIEN, E LI PRESENTA VN RAM DE PALMA; DE LA QUAL NOUA AGUE SA MER[CE] INESTIMABLE ALEGRIA.

venint lo gran Princep Gabriel en la celleta hon la excellent Mare de Deu staua, continuant sa oracio ab multissimes lagrimes, dix a sa senyoria: «*Qui escat vox tua a ploratu.*» Volent dir: «O, » serenissima Senyora! Cesse, la vostra virginal » veu, de tan doloros plor, car hoyda es la vostra » oracio e atorgat ha la Magestat diuina la vostra » demanda. Alegrau vos, Senyora clement, car » lo Fill de Deu e vostre me tramet a vostra » altesa dient a aquella que finit es lo temps » de la peregrinacio vostra e que de açi a tres » dies exiria vostra merce * de la mortal vida [*f. 287 d*] » e finaran del tot les dolors de vostra excellencia » e començaran los goigs que james fi no hauran. » En aquest[s] tres dies vol sa Magestat sien açi » presents tots los apostols ques troben escampats per lo mon, perque sia satisfet al desig » de vostra senyoria e que reben la benedictio » de aquella, e perque vegen les grans e marauelloses obres que lo Senyor fara en lo passament » e assumptio vostra; e conexeran esser gran » veritat lo que Dauid ha dit quant, parlant » en sperit ab vostra senyoria, vos dix: *Dominus » custodiat introitum tuum, et exitum tuum;* volent » dir: O, Senyora clement! Singular sera la custodia que nostre Senyor Deu tendra guardant » lo entrament vostre en lo mon que sia pus » alt e mes excellent que de neguna altra pura » creatura, segons se mostrara en la vostra

» mundissima conceptio; e lo eximent vostre, » Senyora, de la mortal vida, sera per nostre » Senyor Deu axi guardat e priuilegiat que sera » admirable a angels e homens: la solempnitat » de aquella jornada sera tan gran e de tanta » excellencia que restara en memoria als mortals » tant com lo mon durara, e en lo Cel sen fara » cada dia nouell goig eternalment. O, Senyora! » Quanta era la alegria e consolacio que aquest » gran Rey e propheta Dauid sentia quant » aquestes coses de vostra excellencia li foren » reuelades! Quant major sera ara lo goig seu, » e de tots los altres prophetes que de vos han » parlat e sentit admirables coses, quant aquelles » a vll complides veuran en aquesta gojosa solennitat! Car aqui sera lo senyor Fill vostre » present, en lo passament de vostra senyoria, [*f. 288 a*] » ab tota la * cort celestial, e veura vostra clemencia, dins aquesta poca celleta, la Esglesia » triumphant e la militant ajustades ensemps » ab goig no recomptable; car mostrar sa aqui » la Magestat del dit Senyor, qui es cap de la » Esglesia triumphant, ab tots aquells que ja » posseeixen lo repos e loguer del que meritat » hauien, e sera aqui vostra senyoria, encara » en lo cors mortal, com a cap principal de la » Esglesia militant, ab aquelles grans columnes » de la dita Esglesia, los gloriosos apostols, qui » salegraran de goig inestimable veent lo Senyor » y Mestre seu en tanta gloria e magnificencia, » e en companyia de sa Magestat aquells ciutadans de Paradys ab qui speren esser ajustats » exint de aquesta mortal vida. O, Senyora! » E ab quant delit se alegraran e cantaran, estes » dos Esglesies ensemps, dauant vostra senyoria,

» e diran: *Hec est dies preclara in qua vsque ad throni celsitudinem intemerata Mater et Virgo triumphatissime processit· atque in regni solio sublimata post Christum gloriosa resedit;* volent dir: Aquest es lo dia, singularment clar e resplandent, en lo qual la immaculada Verge e Mare del Fill de Deu es pujada en lo thro de celsitud que dignament ha meritat, e proceix ab gran triumpho e va a seure en la excellent cadira del regne seu; e aqui sera exalçada apres lo senyor Fill seu, e gloriosament sera aposentada en plenitut de repos e singular benauenturança. E tramet lo Senyor a vostra merce aquesta palma resplandent, la qual mana sia portada dauant lo cors de vostra senyoria anant al sepulchre, lo qual sera en la vall de Josaphat; mostrant per la dita pal*ma la victoria [*f. 288 b*] singular que vostra merce ha hagut, en lo present mon, de totes les temtacions. E, ab la dita palma, vos, Senyora, senyareu los sancts apostols e dexebles, car te influencia special, per virtut de aquell qui la enuia, a inflammar lanimo de aquells a qui tocara a vençre tota pena e turment per atenyer lo premi eternal; e, com aquests criats de vostra senyoria se hagen a veure encara en grans conflictes e persecucions, han mester lo tal tocament.» E la sacratissima Verge, hoyda la missatgeria e veent que prestament son desig hauria perfet compliment, fon recomplida de goig e alegria no recomptable, que ja li paria posseyr lo delit de Paradys; e, agenollant se la humilissima Senyora, feu infinides gracies a la Magestat diuina de la misericordia que li feya licenciant la que ixques de la mortal vida,

segons largament lauia supplicat. E apres, le- uant se sa senyoria, dix al missatger: «O, Ga- » briel glorios! Vos siau molt ben vengut, car » vos sou lo annunciador dels goigs meus: vos » me portas la excellent noua que seria Mare » de Deu, e ara aquesta que pujare a regnar ab » lo dit senyor Fill meu. Quant me haueu vos » alegrat ab les tals noues, estimar nos pot; e » perço siau vos cert, Princep glorios, que sou » e sereu per lo senyor Fill meu e per mi tan » carament amat, estimat e fauorit que tots » los angels e homens vos reueriran com a secre- » tari nostre molt amat.» E lo archangel sanct Gabriel, veent se tan ben acollit per la Mare de Deu, fon molt alegre; e, besant les mans a sa senyoria, dix: «*Bonitatem fecisti cum seruo » tuo, Domina.*» Volent dir: «O, excellent Senyora! [*f. 288 c*] » E quan*ta es la bondat e clemencia e singular » amor que a mi, seruent vostre, haueu comu- » nicada! Car no solament yo reste alegre e » gojos, ans encara *qui timent te videbunt me » et letabuntur;* car tots los angels, qui singular- » ment amen e temen vostra senyoria, mirant » la estimada amor que vostra clemencia mostra » tenir a mi, com a cars germans meus e de la » mia propria natura alegrant se ab mi, ne faran » singular e molt gran festa.» E, volent se des- pedir de la Senyora lo missatger, dix li sa merce: «O, embaxador magnanim! Supplicau la Ma- » gestat del senyor Fill meu, de part mia, que » sia de sa merce que en lo passament meu yo » no veja negun maligne sperit; car se que es » format enemich de sa Magestat e diu continues » blasfemies contra la bondat e clemencia sua, » e a mi seria molta pena veure ni sentir en aquell

» cars coses a mi tan odioses.» E respos lo missatger, dient: «O, sacratissima Mare de Deu! » Sia certa vostra senyoria que en tot ha prouehit ja la Magestat del vostre Fill, car manat » ha al Princep de les potestats que tots los » diables que son en esta part e en layre, per » hon vostra clemencia en son pujament te a » passar, sien lançats e apartats.» E la Senyora, molt alegra de aço, licencia lo missatger que tornas al Senyor, quil hauia trames.

CAPITOL .CCLXXXII. COM LA SENYORA DIX A SANCT JOAN LA SUA PRESTA PARTIDA, E TANTOST FOREN AQUI AJUSTATS TOTS LOS SANCTS APOSTOLS, * ALS QUALS, [f. 288 d] COM A SINGULAR DOCTORESSA, FEU VN GRAN SERMO INFORMANT LOS A TENIR EN CONTINU RECORT LA PASSIO E MORT DOLOROSA DEL SEU FILL.

ARTIT lo glorios Princep Gabriel, resta la sanctissima Verge, plena de goig no recomptable, contemplant la alegria infinida que speraua hauer en veure lo seu tan amat e desijat Fill e Senyor. E, stant axi, entra per la cambra lo amat nebot Joan; e, veent sa senyoria ab tanta alegria no acostumada, stigue admirat, e dix: «O, Senyora! » Y ¿ques aço que, segons mostra la cara de » vostra excellencia, lo cor de aquella possehix » infinit delit e goig? Placiaus comunicar a mi » lo que es.» E la Senyora, ab molta amor mirant lo, pres lo per la ma, e dix li, ab gran affabilitat e graciositat de cara: «Joan, fill meu:

» tu has sentit mes de les mies dolors que negu » dels altres; perque es molta rao que, aquest » goig tan singular que yo ara tinch, a tu sia » primer comunicat. Sies cert, fill meu, que » molt prest tinch a partir de la mortal vida, » car lo Senyor e amat Fill meu vol que vaja » a regnar ab ell en la gloria que fi no haura.» E, lo amable Joan hoint que la Senyora e Mare sua hauia a passar de aquesta vida, coltell de doloros enyorament trauessa la anima sua, e dix, ab vn grandissim plor: «O, ma Senyora! » Y ¿que sera de mi? ¿Restare en la mortal » vida, o jre ab vostra senyoria?» E la sanctis- [*f. 289 a*] sima * Verge, mirant lo ab grandissima pietat, dix li: «Johan: per ara tu nom pots seguir, ans » has a restar en lo mon per molt temps per » augment dels teus merits.» E Joan, hoint la tal resposta, caygue als peus de la Senyora, perdent del tot lo parlar; e sa senyoria aconsolaual tant com podia, ab multissima pietat. E, stant axi, tocaren a la porta forana grans colps. E lo glorios Johan, ab tota sa dolor, leuas e ana a obrir, e veu que era sanct Pere; e, augmentant en sa dolor, dix li: «O, reuerent » pare! Y ¿que farem, que la Senyora e Maestressa nostra se vol partir per anar al Cel, e » dexar nos ha en tan dolorosa soledat?» E lo glorios sanct Pere, que de cor amaua la Mare de Deu, hoint la sua partida cuyda morir; e, abraçant se ab sanct Joan, nos podien parlar la hu del altre, ans paria que volguessen esclatar los dos per abundancia de piados plor. E tantost fon aqui lo excellent sanct Pau e tots los altres apostols, los quals stauen admirats quils hauia axi ajustats com cascu stigues en terra

molt apartada e luny de Hierusalem: no sabien com ni perque eren tornats alli hon eren lançats ab tants vituperis e infinides persecucions. E, informats per sanct Joan que la venguda de tots era perques trobassen al passament de la Mare de Deu, qui dells partir se volia, hoyt aço fon lo plor entre ells tan gran y tan doloros, que conort pendre no podien. E, sentint los la Senyora, manals entrar en la cambra hon sa senyoria staua, e rebels ab molta amor e dolçor, com a fills molt cars. E tantost fon aqui Magdalena e totes les altres sanctes e deuotes dones, e * los dexebles que en la ciutat de Hierusalem [*f. 289 b*] se trobauen. E, sient se la senyora Mare de Deu en mig de tots, dix los: «Ja sabeu, fills meus: *statutum est hominibus semel mori;* car ley e statut es stada feta per nostre Senyor Deu que tots los veuints en aquest mon han exir de aquell per mija de mort. E lo senyor Fill meu ha volgut passar per aquesta ley, car ja sabeu que, finant los seus treballs y penes en larbre de la vera creu, la anima sua sacratissima fon per mort separada del seu excellent cors; e per aquest cami vol sa Magestat que yo passege ara per anar a reposar ab ell, segons es lo meu desig: ham fet gracia sa clemencia que sere deliura de totes les dolors e penes que los morints acostumen de hauer en aquella hora, e la mort, que als homens es tan spantosa e trista, e a mi sera alegra e molt gojosa e compliment de tots mos desigs. E siau certs que lo cors meu no sera incinerat, ans molt prestament lo cobrare glorios e immortal, ab tot que vull e man a vosaltres, fills e hereus, doneu recapte al meu cors el

» porteu a la sepultura, la qual yo elegisch en
» la deuotissima vall de Josaphat, perque so
» certa que en aquell loch se te a celebrar lo
» final juhi, e los peccadors, contemplant en
» aquell tan temeros y sp(*l*)antable juhi, hagen
» gran confiança que per lo mija meu e per la
» fe e deuocio que en mi hauran aguda acon-
» seguiran en aquell dia singular misericordia
» e gracia, puix alli sera lo meu sepulchre. Axi,
» vosaltres, fills, preniu ab paciencia aquesta
» absencia, car, ab tot me parteixca de vosaltres
[*f. 289 c*] » corporalment, siau certs * nous oblidare, que
» be so certa restau en molta soledat e grans
» persecucions haueu a passar. En aquelles sereu
» per mi ajudats, car continuament supplicare
» la Magestat diuina per vosaltres. Lexeus, fills
» meus, la heretat quel Fill meu vos ha lexat:
» pau e caritat. Si aquesta heretat posseyu e
» en aquella viuiu, conexer vos ha lo mon per
» fills de Deu e hereters del regne seu, e, encara
» que siau perseguits per hoy del vostre Pare,
» no sereu james aterrats; que certament vos
» dich *quia nulla nocebit aduersitas, si nulla domi-*
» *netur iniquitas;* car neguna aduersitat no pot
» noure a aquell qui per peccats ni vicis no es
» senyorejat: sols lo peccat, fills meus, es lo
» que aterra e confon los homens en la mortal
» vida els porta a la eternal confusio e damp-
» nacio. E perço restau vosaltres en lo mon per
» preycar contra los vicis e peccats, e esquiuar
» aquells, e passar penes e turments; per aço
» sera a vosaltres vna grandissima honor e gloria,
» e sereu senyors de vostres perseguidors, car,
» qui lo mon auorreix e los vicis seus, senyor es
» del mon e de aquells quil amen el persegueixen.

» *Qui non quesiuit gratiam apud mundum, inue-* » *nit gratiam apud Deum;* car aquell qui no cerca » ni demana la fauor mundana, ni desija la » gracia ni amicicia de aquest enganador mon, » troba certament la gracia diuina, quil fa viure » en continua alegria e seguretat, la qual los » peccadors hauer no poden. E perço es dit: » *Quia nunquam securus est animus reus;* car » lanimo quis sent en culpa de peccat no ha » seguretat neguna, ne repos en si no posseix, » ans es acompanyat de continues temors; e » per*ço la senyoria de tals no es de neguna [*f. 289 d*] » estima. Axi, fills meus, no vullau hauer en » aquest mon sino lo que vostre Mestre e Se- » nyor ha hagut, ço es, dolors e congoxes e » continues persecucions. No oblideu lo exemple » de aquest Senyor: hajau en memoria la vida » e mort sua; açous recoman. E siau certs, fills » meus, que negu no pot pujar al Cel sino per » aquella excellentissima escala de .xxxiij. graons, » qui son los anys de la vida sagrada del vostre » Senyor e Mestre: per aqui haueu a pujar a » sentir la gran bonea de Deu e la amor queus » ha haguda. Ab quanta caritat, lo dit temps » que en lo mon ha peregrinat, ha treballat con- » tinuament en la redemptio humana e en dexar » als seruants seus regla de vida virtuosa! E » qui la seguira es cert no pot perdre lo cami. » *Hec est via: ambulate in ea;* car aquesta es la » via segura e lo ferrat cami per anar al regne » per los mortals tan desijat, nous aparteu de » aquest cami. Hajau tan continua e tan habi- » tuada la memoria de les dolors de aquest » Senyor que lo enteniment vostre en alre no » puga pensar; aquest sia lo remey en vostres

» dolors. Altra consolacio en les angusties e per» secucions vostres hauer no vullau: les penes » e dolors del meu tan amat e car Fill sia lo pa » quotidia de les vostres animes. E de aquest » he yo menjat abundantment del dia quel con» cebi ença, car les dolors e penes e angusties » sues aquella jornada a mi foren totes reue» lades, e prengueren en mi tan ferma posada, » que de la memoria mia james se son separades. » E, ara que se spere hauer fi en totes les dolors [*f. 290 a*] » e penes mies, lexe a vo*saltres aquesta heretat » perque vosaltres la lexeu als successors vos» tres, dient los afermadament que qui en la » mortal vida no plorara e recordara les grans » e acerbissimes dolors e penes del seu Senyor » e Redemptor que, en la vida immortal, dels » merits infinits de aquell alegrar nos pora, ans » li sera dit, en la hora de la sua fi: *Recordare » quia recepisti bona in vita tua;* volent dir: O, » ingrat e desconexent! Recordet quants plaers » e delits en la mortal vida tua has hagut, e » sols vn poch de recort no has volgut hauer » de les penes de aquell qui per tu ab tanta » amor ses sotsmes a tan ignominiosa mort!» E parlant, la Senyora, de la mort e penes del senyor Fill seu, ploraua ab grandissima dolor, car tals rahons no les podia dir ne pensar sens molta compassio e pena. E los apostols e tots los altres que aqui eren, que ja stauen tan abeurats de doloros plor per la presta partida de sa senyoria, hoint les paraules de aquella, e acceptant ab gran amor e reuerencia la herencia, quels lexaua, de recordar e molt plorar les dolors del Senyor e Mestre seu, reuingueren tots en tan gran plor que paria haguessen a finar

la vida, comptant e raonant cascu lo que tenia en recort de la dolçor tan gran e amor quel Senyor los hauia mostrat e de les penes e dolors de la sua mort. E la Senyora, en aquella jornada, los reuela grans secrets de la passio del seu Fill que fins aqui james los hauia dit; de que stauen tan enflammats en la amor e caritat del Senyor que cascu desijaua morir infinides vegades, si possible fos, per * amor de sa Ma- [*f. 290 b*] gestat. E axi passaren lo primer dia e lo segon en continuats plors.

CAPITOL .CCLXXXIII. COM, ACOSTANT SE LO TERÇ DIA, LA MARE DE DEU, PRES COMIAT PRIMERAMENT DEL SEU AMAT NEBOT E FILL JOAN, AB STREMA DOLOR RESTAUA, E APRES DEL GLORIOS PAPA SANCT PERE, MOSTRANT ALS DOS GRANDISSIMA AMOR.

ENINT lo terç dia, la Senyora, conexent que la hora del seu desijat passament se acostaua, volgue pendre comiat de aquells qui tan carament amaua e ab tanta dolor en la terra lexaua. E primerament dreça les sues raons a aquell qui pus tendrament amaua, qui era lo glorios Johan; e dix li sa senyoria: «Fill meu Johan: ja sabs la » gran e singular amor que lo meu Fill e yo te » hauem hagut: no sies desconortat si apres lo » passament meu tu has a restar en la mortal » vida, car sies cert que tot se fa per augment » de la gloria tua, que grans e infinits merits » has a guanyar tirant les animes de tos proys-

mes a la conexença e seruitut del seu Creador. Longa sera, fill meu, la peregrinacio tua: pren la ab paciencia, puix axi plau a aquell Senyor qui tan carament te ama, del qual, en tes [*f. 290 c*] do*lors e congoxes, seras molt visitat; car ab amor ta criat e ab aquesta te conseruara tostemps, car mereix ho la dolçor de la tua condicio. Grans seran les reuelacions e visions certes e clares que en aquesta mortal vida hauras, axi del meu Fill com de mi, perque ab aquelles passes alegrament les dolors e penes que lo mon te dara; e la gloria que aconseguiras, exint de aquesta vida, sera tanta e de tanta excellencia que estimar nos pot per los mortals. Axi, Joan, resta aconsolat, puix sabs a quina fi tan gloriosa te a venir la peregrinacio tua.» E lo amable Joan, volent se acostar a besar les mans a la Senyora, caygue als peus de aquella esmortit, no podent durar que sens la companyia de tan excellent Mare hagues aturar en la terra. E, reforçat vn poch, ab molta dolor dix a sa senyoria: «*Vocem gemitus mei exaudi, Domina mea: et fac vt sequar te, quia viuere sine te mors mihi est.*» Volent dir: «O, clement Senyora! Placia a vostra merce hoir lo doloros crit e gemech meu, e feu, Senyora, que yous segueixca, car vostra clemencia es molt certa que lo viure sens vos a mi sera pijor que mort. En la vostra vida, Senyora, me haueu tantes p[re]rogatiues de singular amor mostrades, haja yo aquesta que en la mort no sia separat de vostra senyoria, ans ensemps ab aquella ixca de aquesta mortal vida!» E la sanctissima Mare de Deu, hauent molta compassio del seu amat fill Joan, aconsolaual dient: «O, fill! E ¿no te

dit que, encara que restes, la amor mia sera ab tu tostemps, e la vida als mortals, per molt que du*re, es no res en sguard de la vida eternal [*f. 290 d*] que apres la mort se spera, en la qual te assegure seras en companyia del senyor Fill meu e mia en singular grau de gloria? Axi, fill meu, puix est segur de hauer compliment del que desiges, comporta ab paciencia la tarda, e resta ab la benedictio mia.» E sanct Joan, no podent mes dir per sobres de dolor, besa les mans e peus a la Senyora, no podent se partir de sa clemencia. Apres se acosta a la sagrada Verge lo beatissim Papa sanct Pere, e dix a sa senyoria: «O, Senyora mia! Hajau pietat de mi, e recort se vostra merce de les grans dolors que he passat per la absencia del senyor Fill vostre, e que no hauia altre reparo, en la mia dolor, sino pensar que vostra clemencia restaua en la mortal vida; e si ara yo pert la vista vostra, incomportable sera la dolor mia! Muyra yo, Senyora, e de vostra clemencia no sia separat!» E la Senyora, honrant lo molt per la gran dignitat que tenia, no permes que stigues agenollat e manal seure, e dix li: «O, Pere molt venerable! Preniu remey en vostra dolor, car lo meu Fill, per la gran feruor e amor que en vos ha trobada, lochtinent seu vos ha constituit, comanant vos lo regiment de les animes, a sa Majestat tan cares. E fins açi yo he portat la major part de aquest carrech, car en solicitut e ansia continua so stada en refrenar los creents en la fe catholica, e en tirar los que hi eren, ab gran amor e caritat, a la vera creença, car per aço me hauia lexat lo meu Fill en la terra. Ara, que yom parteixch

» de vosaltres, a vos resta la cura general de la [f. 291 a] » Esgle*sia, segons lo meu Fill laus ha acoma- » nada; e yo, de part sua e mia, laus torne aco- » manar molt carament. E perço, venerable » Pere, es molt necessari que resteu en lo mon » per complir largament lo vostre treball e » offici, lo qual, encara que sia acompanyat de » moltes fatigues, es ple de infinits merits, los » quals vol lo meu Fill vos guanyeu perque » en lo seu regne vos colloque, en gran excellen- » cia de gloria, molt prop de si, com a vicari » seu molt digne. Axi, Pere, puix sou cert de la » gran amor quel senyor Fill meu e yous portam, » e que nous lexam en la terra sino per augment » dels vostres merits, preniu ab paciencia lo » restar, car segur sou lo premi vostre nous » fallira.» E sanct Pere, ab grans lagrimes, pres les mans de la Senyora e, besant aquelles moltes vegades, dix: «*Paratus sum et non sum turbatus,* » *vt custodiam mandata tua.*» Volent dir: «O, ex- » cellent Senyora! Ab tot que lo restar en la » mortal vida sia a mi pena e dolor inrecomp- » table, puix al Senyor meu e a vostra merce » plau, yo so prompte e aparellat, sens torbacio » deguna, seruar e fer los manaments de vostra » clemencia, car so cert tot lo que aquella mana » es voluntat e ordinacio de la Magestat diuina, » a la obediencia de la qual tot genoll se deu » ficar en terra ab profunda submissio de vo- » luntat e de obra.» E axi sanct Pere dona fi en son parlar, prenent benedictio de la Senyora, qui ab molta amor la hi dona.

[f. 291 b] CAPITOL .CCLXXXIIII. COM * LA SENYORA LOHA E REUERI MOLT LO GRAN APOS-

TOL SANCT PAU PER LA SUA EXCELLENCIA E INFLAMMADA CARITAT, E PRES DE AQUELL COMIAT, E DEL GRAN AMADOR DE LA CREU, SANCT ANDREU, E DELS ALTRES APOSTOLS, DONANT A TOTS LARGAMENT LA SUA BENEDICTIO.

apres se acosta a la Mare de Deu lo gran e excellent sanct Pau, lo qual sa senyoria rebe ab molta amor, manant li tantost ques segues al costat de sanct Pere, car digne era de preceyr a tots los altres; e, mirant lo ab gran delit, dix: «*Tu » es vas electionis, et doctor gentium in vniuerso » mundo.*» Volent dir: «O, Pau! E quant vos » deuen alegrar e molt seruir aquell magnanim » Senyor qui tan gran vos ha fet en la terra, e » molt major, sens comparacio, vos fara en lo » Cel! Car dich vos, certament, que aquella » bondat diuina vos ha fet vn vexell singularment elet, en lo qual ha posat tanta perfectio » de virtuts que a tots vostres germans haueu » passat: darrer sou cridat e primer sou en dignitat. Vos sou lo gran doctor de les gents e » preycador del mon vniuersal: mes gents conuertireu vos sol que tots los altres apostols. » O, Pau glorios! Ab quant repos e plaer me parteixch de la mortal vida lexant a * vos en [*f. 291 c*] » aquella, car so certa ab gran e feruentissim » animo preycareu, exalçant lo nom del meu » Senyor e Fill Jesus! *Quia tu es zelator noue » Legis;* car vos sou e sereu zelador molt gran » e molt singular de la nouella e sancta Ley » per lo Fill meu instituyda.» E sanct Pau, responent a la Senyora, dix li: «Sacratissima

» Mare de Deu: puix yo no he mereixcut seruir
» la Magestat del senyor Fill vostre peregrinant
» en lo mon, tenia a singularissima gracia seruir
» a vostra merce tots los dies de ma vida, he
» mes molta dolor partir me de aquella e restar
» en esta miserable terra; pero, puix vostra cle-
» mencia diu que aquesta es la voluntat del
» Senyor, *qui me segregauit ex vtero matris mee*
» *et vocauit per gratiam suam,* al qual yo so
» tant obligat per hauer me elegit e triat per a
» si ans de exir del ventre de la mia mare, e
» cridar me ab tanta amor a la gracia e cone-
» xença sua, que no es pena que pensar ni no-
» menar se puga que a mi no sia dolça per seruir
» lo Senyor e Redemptor meu, *quia Christo*
» *confixus sum cruci,* car ab aquest dolç Senyor
» Jesuchrist, amador meu, so crucificat en la
» sua creu, e axi ligat ab aquell que ni mort
» ni vida ne cosa creada me pot separar de la
» amor sua, e puix se quant li son cares les
» animes que en lo mon resten, per aquelles
» vull posar la vida e offerir me promptament
» al seruir de tots, *quia sapientibus et insipien-*
» *tibus debitor sum;* car, a sauis e a ignorants,
» a tots me constituixch deutor per amor de
» aquell qui de tots es general Redemptor. E
[*f. 291 d*] » sia certa vostra merce *cu*pio anathema esse*
» *pro fratribus meis;* que yo desige esser estimat
» e punit per vn gran reprouat, e que les animes
» de mos germans fossen enuisçerades en la
» amor de Jhesus, Senyor meu; e volria esser
» apartat de tota consolacio e repos spiritual e
» corporal per tirar les animes a la conexença
» de aquell qui tan carament les ha remudes.
» *Quia mihi viuere Christus est, et mori lucrum,*

» *gloriari me oportet in cruce Domini mei Iesu* » *Christi;* car la vida e delit meu es mon Re- » demptor, e morir per ell e per les animes per » sa clemencia tan amades es a mi grandissim » guany e abundosa riquea; e perço me es ne- » cessari sols gloriar me en la creu del meu dolç » Senyor Jesuchrist. Axi, Senyor, puix a la » Magestat diuina e a vostra merce plau que » yo continue lo treball de la mia preycacio, » *non recuso laborem: fiat voluntas tua;* no vull » recusar treball nengu que per aço haja a passar, » ans los accepte ab singular delit, e estime a » multissima gracia sia fet de mi lo que vostra » senyoria mana, car obeint aquella so cert com- » pleixch la voluntat diuina.» E la excellent Mare de Deu, que en tals sperits se adelitaua, hoint les feruentissimes raons de sanct Pau lança moltes lagrimes per goig inestimable, loant la potencia diuina de tal mutacio, que aquell qui solia esser tan cruel perseguidor de la Es- glesia era ara doctor excellentissim de aquella e amador singular dels seus germans e proysmes, que tant hauia auorrit. E dix li sa senyoria: «O, Pau! Y quant malegre de la vostra feruen- » tissima caritat, la qual so certa queus * fara [*f. 292 a*] » fer grans e singulars obres, a les quals sera » dat premi inestimable per aquell magnanim » Senyor *qui dat gloriam et honorem operanti* » *bonum;* car de sa Magestat de hon deuallen » tots los dons e gracies e riquees singulars, » ell es lo qui dona gloria eternal e durable als » seruidors seus, e honor e excellencia inesti- » mable als qui per amor sua fan bones obres e » virtuoses, segons so certa vos fareu. Perque, » restau alegre e consolat ab la benedictio mia,

» e continuau vostra feruentissima preycacio.» E lo glorios Pau, ab moltes lagrimes, besa les mans a la Mare de Deu, regraciant a sa altesa la benedictio que tan largament li hauia donada, la qual ell acceptaua ab singular deuocio, creent li seria vn escut ferm e molt segur en les batalles e persecucions. E, acabant sanct Pau de pendre comiat de la sacratissima Verge Maria, acostas aquell antich e venerable apostol lo glorios sanct Andreu, agenollant se dauant sa senyoria, ab grandissim plor, dix: «O, clement Senyora! Y » prengaus pietat de les cansades canes mies, » e recaptau me gracia ab lo meu Senyor e Fill » vostre que yo muyra primer de vostra senyoria » e vaja dauant com aposentador de aquella, » car ja sab vostra merce quanta es stada la » dolor que yo he passada del partiment del » meu Senyor y Mestre, e que no hauia altre » spay sino pensar que vostra senyoria restaua » en la terra en loch de sa Magestat, a la qual » podiem recorrer en totes les necessitats nos» tres! Ara, Senyora, sera complida e acabada » la soledat e orfendat nostra! Apartau me, [*f. 292 b*] » Senyora, de a*questa vida per mort, e no veja » tanta dolor en la fi dels meus dies!» E la Mare de Deu, rebent lo ab molta amor, dix li: «O, » Andreu, amador singular de la creu! Encara » no es vengut lo temps del vostre morir. Preniu » ab paciencia lo aturar de la mortal vida, car » la preycacio vostra es molt accepta al meu » Fill. Perque, treballau en manifestar e exalçar » la virtut de la creu e enamorar los peccadors » dels misteris de aquella. E aço es tan profitos » e tan necessari a les animes remudes, que vos » nous deueu cansar de aquest tan glorios exer-

» cici, *quia qui participant passionibus, parti- » cipant et consolationibus;* car qui sera partici- » pant en les passions e dolors de la creu sera » participant en les consolacions e alegries que » della senten los vers contemplatius e amadors » del Fill meu, qui en aquesta gloriosa creu ha » celebrat lo gran misteri de la redemptio hu- » mana he la feta nau e passatge molt segur » per anar al regne seu. En aquesta excellent » nau entrareu vos, virtuos Andreu, finint lo » terme de la vida vostra, pujant en aquella ab » sobiran goig, estenent lo vostre propri cors » per vela, offerint lo als tempestuosos vents de » la tirannica crueldat, qui per oy del vostre » Mestre e Senyor vos leuaran la vida. E aqui » haureu combat molt stret de innumerables » turments; e vos, com a fidelissim caualler, » stant dos dies encallat en lo port per fortuna » molt aspra, ab delitos e reposat animo prey- » careu, de la nau, als qui resten en la terra, e » conuertireu infinida gent. E apres, per força » de penes rompent les anchores de la vi*da [*f. 292 c*] » vostra, ab gran tranquilitat e repos atenyereu » gloriosa fi de vostre viatge, e sereu rebut ab » singular gloria en lo regne de Paradys, hon » sereu ajustat ab lo senyor Mestre vostre e » ab mi, quius rebrem ab molt gran goig jrre- » contable. Axi, virtuos Andreu, nous enugeu » de la tarda, puix sperau tan bo e tan segur » passatge.» Lo qual, ab moltes lagrimes, respos a sa senyoria, dient: «O, Senyora excellent, que » gran e singular es la alegria que la anima » mia sent de la bona noua que vostra merce » me ha dit, que en creu finare la vida mia, a » exemple del meu Senyor e Mestre! Car, cer-

» tament, *hoc est quod semper obtaui, nemo mihi* » *amabilior, nemo mihi familiarior: quia ego cru»cis Christi seruus sum, et amator tuus semper* » *fui;* car aço es stat tostemps lo meu desig » e la mia special demanda: que en creu, ab » palma de martyri, acabas lo terme dels cansats » dies meus; e cosa en lo mon, clement Senyora, » no es a mi puix amable e puix familiar que la » sancta creu del Senyor meu Jesus, de la qual » so yo seruent, e amador de aquella so stat » tostemps, e morir en ella es a mi sobirana » gloria! Sols, Senyora, desije fos huy la jornada; » e de aço supplique vostra excellencia me re»capte gracia, car ja defall la mia anima per » desig de veure aquell Senyor qui es vida e » delit meu!» E la sacratissima Verge, abraçant lo ab molta amor, dix li: «Andreu virtuos: nous » congoxeu si la vida vostra no feneix tan pres»tament com volrieu, que no pot esser molt » larch lo temps de vostra peregrinacio, car la » feruor del vostre sperit es molt gran e la prey[*f. 292 d*] »cacio vostra molt * odiosa als infels, los quals » no hauran repos fins que a vos e als vostres » germans vos façen finir la vida ab multitud » de turments; permetent aço lo Senyor per gran » augment de gloria de tots vosaltres, perqueus » delibera molt exalçar en lo seu regne. E axi, » Andreu, restau ab la benedictio del senyor » Mestre vostre e mia.» E, apartant se sanct Andreu, vingueren los altres apostols, de hu en hu, a pendre comiat de la Senyora, ab molta dolor e lagrimes; e sa senyoria los consola els beney molt largament, a cascu per si, mostrant los singular amor com a fills molt cars, dient los que en ses necessitats recorreguessen a sa

merce, que en loch anaua quels podia molt ajudar e mostrar la gran amor quels tenia. E tots, ab molta dolor e plor, comanauen se a sa clemencia, supplicant aquella los impetras gracia dauant la Magestat diuina que prestament ixquessen de la mortal vida.

CAPITOL .CCLXXXV. COM LA AMABLE MAGDALENA SUPPLICA AB GRANS PLORS LA SENYORA QUE LI PLAGUES PENDRELA EN SA COMPANYIA; E SA MERCE, AB GRAN AMOR, PRES DE ELLA COMIAT, DEXANT LI EN COMANDA LA STIMADA CORONA DEL SEU FILL, LA QUAL FON PER TOTS ADORADA E BESADA AB GRANS LAGRIMES E DEUOCIO. * [*f. 293 a*]

E acabant los apostols, vingue la seraphica Magdalena; e, lançant se als peus de la Senyora, ab vn crit e plor tan gran que paria lo cor li volia rompre, e dix a sa altesa: «O, ma Senyora! Veig » que a tots manau que resten, e tinch gran » temor no sia axi de mi. O, Senyora excellent, » nou permetau! Vaja yo sola ab vostra merce, » e no reste en tan penosa vida! Nom separeu » de la vostra companyia, amada Senyora, car » cosa en lo mon nom feya aconortar de viure » sino sols desig de seruir vostra senyoria! E, » separada de aquella, ¿que sera de mi? ¿quin » conort pore pendre *jn loco peregrinationis » mee?* Car, en tan dura peregrinacio com sera » la mia, consolacio ni remey pendre no puch! » Ajudau me, Senyora mia; e, puix anau a reg-

» nar e a posseyr goigs infinits, nom dexeu en » tanta dolor e pena!» E la Mare de Deu, qui carament amaua a Magdalena, veent la axi turmentada, abraçala stretament, plorant molt largament ab ella, mostrant hauer molta compassio de la sua pena, e dix li: «O, Magdalena! » Y vos sabeu quant mes plaent la vostra companyia; e, puix en la terra maueu tant ajudat » a plorar les mies dolors, volria que anasseu » de present ab mi a sentir los goigs e delits » que meritau per vostra feruentissima amor. » Mas, puix lo meu Senyor e Fill ama tant los » peccadors que vol e mana per exemple dells » resteu en la mortal vida, siau contenta de » obeir a sa Magestat, puix sou certa tot lo » que de vos ordena se fa ab multissima amor, [*f. 293 b*] » eus vol sa clemencia manifestar al mon * e » que coneguen quant es ferma la amor vostra » que, restant en aquesta vall de miseria sens » lo vostre excellent Mestre e sens mi, fareu » obres tan altes e de tanta virtut que immortal » sera la vostra memoria entre los mortals: per » tots sereu dita spill dels peccadors. E apres, » en lo Cel, sereu tant exalçada, que en vos » molt clarament contemplaran los benauenturats les misericordies diuines, e conexeran » que sola amor es aquella que tant plau a » nostre Senyor Deu, que aquell en qui la troba » dona les principals cadires e honors en lo regne » seu, segons vos posseyreu en aquella gloria » eterna molt complidament. E, com mes viureu » e majors treballs sostendreu en aquesta vida, » mes augmentareu en la gloria que sperau; e » perço, Magdalena, me plau lo vostre aturar. » Preniu lo ab paciencia, car de la vostra exal-

» tacio molt men alegre, car gran es la amor » que yous tinch. E, perque conegau quanta » es en aquest meu partiment, vull dexar a vos » la millor e pus cara joya que posseixch, car » sou digna de posseir la: ja sabeu, amada Mag- » dalena, que, de totes les insignies que seruiren » al Fill meu en la passio sua, a mi no ha restat » sino la preciosa corona que vos e yo li leuam » del seu turmentat cap en aquell dia doloros » quel posam en lo sepulchre. Aquesta ma acom- » panyat en la peregrinacio mia. Ab quantes » lagrimes la he regada e ab quanta dolor la » he continuament contemplada, no es possible » dir ho! Ara que lo Senyor vol dar fi a les penes » e dolors mies, lexe a vos aquest legat, que so » certa lo acceptareu ab singular amor e la » reuerireu e estima*reu per reuerencia de aquell [*f. 293 c*] » que per amor vostra la ha portada en lo seu » glorios cap. O, Magdalena! Y quant restau » ben acompanyada tenint ab vos vna tal reli- » quia! Siau certa que de les abundoses lagrimes » que dauant ella lançareu sortiran a vos con- » solacions tan altes que poreu dir: *Venerunt » mihi omnia bona pariter cum illa;* car ensemps » ab aquesta conexereu que vendra en la anima » vostra tot be e delit, e sentireu dins vos en » gran abundancia la amor e gracia de aquell » a qui desijau anar. E, puix a sa Majestat plau » que experimenteu aquestes coses ans de passar » de aquesta vida, siau conforme ab la voluntat » sua.» E Magdalena, que hou lo parlar de la Senyora, tan amoros e tan dolç, caygue esmortida als peus de aquella, car amor e enyorament se combatien dins lo seu piados cor. E, retornant, dix a sa merce: «O, ma Senyora, que,

» tant com mes amor sent de vostra senyoria, » tant major coltell de dolor trauessa la mia » anima que de vostra altesa me haja de partir! » Mas, puix al meu Senyor y Mestre plau axi » e a vostra senyoria, presta so a passar tot » turment, per gran e incomportable sia, per » obeir vostres altees; e bese les mans a vos, » Senyora, de aquesta lexa tan singular de la » gloriosa corona del meu amat Mestre y Se» nyor. Tan heretada e tan rica reste yo, la mia » Senyora, que per esta dexare totes coses, e » germans e parents, e fugire ab aquella en tan » aspra solitud, que neguna cosa que delit ni » plaer puga donar als meus vlls veure ni sentir » no vull; e, perdent la companyia de vostra » senyoria, tota conuersacio de persones me seria [*f. 293 d*] » turment * pijor que mort! Ja, Senyora, per a » mi, lo mon es finit, e totes les coses sues: sols » me resta gloriosa companyia de la sacratissima » corona! Plorar ab ella sera lo meu delit; con» templar les dolors e penes de aquell qui per » mi les ha ab tanta amor portades sera tota » la refectio e vianda mia! Altre repos no vull » sino dolors y penes, puix so certa aquest es » lo cami de Paradys, per lo qual lo meu Senyor » e vostra merce sou anats!» E la Senyora magnanima volgue metre a Magdalena de la riquissima joya que lexar li volia; e, traent sa senyoria aquella excellent corona, qui ab gran reuerencia tenia molt estojada, mostrala en presencia de tots, ab grandissim plor, dient: «Veus açi, fills » meus, la dolorosa corona quel vostre Rey e » Senyor porta en aquell solemne dia que celebra » la redemptio de natura humana.» E tota aquella sancta companyia, ab deuocio e lagrimes, ado-

raren aquella sancta corona per reuerencia de aquell Senyor qui ab tanta pena y escampament de sanch la hauia portada, dient, ab gran feruor e deuocio: «*Tuam coronam adoramus, Do-* » *mine: tuum gloriosum recolimus triumphum.*» Volent dir: «O, Senyor! Y adorant la vostra » corona recordam e veneram aquella triumphal » y gloriosa victoria que ab ella haueu agut » del superbios dyable, leuant li la presa de les » mans, deliurant natura humana de la tiran- » nica potestat sua, restant vos, Rey inuincible, » excellent y estrenu vençedor de la batalla.» E acostaren se cascu, ab molta reuerencia, a besar aquella sagrada corona. E la Senyora los senyaua ab ella; e sentien de aquell glorios tocament tanta e tan sin*gular consolacio, quels [*f. 294 a*] paria veure aqui present lo Senyor e Mestre seu. E tots, ab gran crit e plor, digueren: «O, » Senyora excellent! Ara tenim senyal molt cert » que la partida vostra es molt presta, com de » tal joya vos desexiu! E la Mare de Deu, liurant a Magdalena aquella singular reliquia, dix li: «Amada mia: aquest tresor vos coman de » part del meu Fill e mia, car en la terra no pot » restar en poder de persona que ab mes amor » e deuocio la tinga. Vos li sabreu fer cada dia » noues contemplacions e deuocions, de que sen- » tireu infinides consolacions.» E Magdalena, prenint la dita corona de les mans de la Senyora, besa aquella ab tan gran feruor de amor, que paria la volgues metre dins la anima. E, besant la ma a la Mare de Deu, que donada lay hauia, dix a sa senyoria: «O, clement Senyora! Y, de » quanta estima es aquest do que de vostra merce » he rebut, nos pot dir per lengua humana!

» *Diuitias nihil esse dixi in comparatione illius:*
» *nec comparaui illi omnem lapidem preciosum:*
» *quoniam omne aurum in comparatione illius,*
» *arena est exigua, et tanquam lutum extimabitur*
» *argentum in conspectu illius;* car totes les ri-
» quees del mon son no res, per a mi, en com-
» paracio de aquesta, ni la puch acomparar a
» deguna pedra preciosa que sia, car a totes
» passa en excellencia de bellea; e lor e les altres
» magnificencies mundanes son, per a mi, de
» menys estima que vna poqueta de arena en
» comparacio de aquesta joya; e axi com vn
» poch de fanch es per mi estimat lo argent e
» totes les coses que per los homens son esti-
[*f. 294 b*] » mades, stant yo en seruici de aque*sta im-
» preciable corona e tenint la en presencia mia;
» la qual james de mi se partira, de dia ni de nit.
» Aquest sera lo meu oratori e tot lo meu refugi:
» altre descans, Senyora, no haure sino tenir
» esta sagrada reliquia en les mies mans e a
» ella dreçar les mies doloroses paraules, recor-
» dant de cor e recitant de boca les penes e
» dolors quel meu Senyor ha passades, puix axi
» li plau reste sola e desemparada en aquesta
» vall de lagrimes e de miseria, sens la com-
» panyia, a mi tan cara, de sa Magestat e de
» vostra senyoria!» E, dient aço Magdalena,
abundaua en tantes lagrimes que perde lo par-
lar; e, lançant se als peus de la excellent Mare
de Deu, besaua aquells, no podent se de aqui
partir. E la Senyora feu la dreçar, abraçant la
y besant la ab molta amor, donant li la sua
benedictio molt complidament.

CAPITOL .CCLXXXVI. COM LA SENYORA PRES COMIAT DE SES GERMANES, E DIX A LA MENOR LES GRANS EXCELLENCIES E GLORIES DELS DOS SOS FILLS, E COM PRESTAMENT VEURIA LO SEU FILL JACME VENINT EN COMPANYIA DEL SENYOR; E APRES SE DESPEDI DE SANCTA MARTA E DE LES ALTRES, BENEYNT A TOTES AB GRAN AMOR. * [*f. 294 c*]

DESPEDIDA Magdalena, acostaren se a la Mare de Deu les sues dos sanctes germanes, ab grandissim plor, dient li: «O, germana Senyora! Y ¿no sab » vostra merce la amor que nosaltres vos tenim, » e que separar nos de la vista de vostra excellencia nos sera pijor que mort? Nons lexeu, » Senyora, en la mortal vida! Supplicau al se» nyor Fill vostre que mane finir la vida nostra, » car ab gran plaer lexarem los fills e totes coses » per seguir vostra senyoria!» E la Senyora, ab molta amor e compassio, dix los: «Germanes » mies molt cares: ja sabeu la obediencia quant » es plaent a nostre Senyor Deu; e, puix a sa » Magestat plau que resteu sens mi algun temps » en aquest miserable mon, obeyu sa clemencia » alegrament e siau contentes del que ordena, » car tot ho fa per augmentar e crexer lo merit » de vosaltres.» E dix sa senyoria a la mare de sanct Jaume y de sanct Johan: «Germana: » alegrau vos, que lo senyor Fill meu, ara, en » la sua venguda, per consolacio vostra portara » en companyia sua lo vostre amat fill Jaume,

» qui per excellent martyri es passat de aquesta » vida; e veureu e conexereu, tant com per vlls » mortals se pot compendre, la gloria e bena- » uenturança sua, e haureu experiencia certa » de la gran e singular amor que lo Fill meu » te a vos e als fills vostres, e ha ben acceptada » la demanda que li fes quant digues: *Hic vt » sedeant hij duo filij mei: vnus ad dexteram et » vnus ad sinistram in regno tuo.* Ab tot que sa » Magestat mostras en aquell cas dar vos ne- [*f. 294 d*] » gatiua, siau certa, germana, que sa clemencia * » complira vostre desig; car, en aquella insigne » processio que lo meu Fill ha ordenat que va- » gen los seus amats apostols de la terra fins » al Cel, lo fill vostre Jaume porta la dauantera, » car primer de tots es mort, e a ell seguiran » los altres, anant segons lorde e temps que » la sauiesa diuina los ha ordenat. Lo estrem » de aquesta processio tendra lo mundissim fill » vostre e meu, Joan, com a prelat molt sin- » gular e digne de esser collocat en lo puix es- » timat e honrat loch, car ell morra puix darrer » de tots sos germans los apostols. E veureu » aquests dos fills vostres, segons haueu demanat, » com a dos grans senadors, seure molt pro- » pinques al Rey del Cel en lo glorios regne seu. » E no solament aquell magnanim Senyor vol » axi collocar vostres fills en lo eternal regne » seu, ans plau a sa Magestat que en la terra » sien venerats, tant com lo mon durara, en » los dos strems de la terra: la hu en lo leuant, » qui es en la mandreta; laltre al ponent, qui » es en la esquerra. Car lo excellent Joan, en » les parts de Asia, seura en cadira de immortal » memoria per les grans e miraculoses obres que

» aqui haura fetes en la vida sua; e Jaume, en » les parts de Galicia, com a singular patro de » tota la gran Espanya, seura en cadira triumphant de indelible recort, car, per potencia » de infinits miracles, apres la mort sua conuer» tira tota aquella terra. Axi, germana, ab la » alegria que dignament podeu hauer de la gran » gloria e excellencia de vostres fills, aconorta » uos de restar en la terra tant com al Senyor » sera plaent.» E, dit aço, la Senyora abraça e besa ses amades germanes; * e elles, ab gran- [*f. 295 a*] dissima dolor e enyorament, besaren la ma a sa clemencia com a Senyora e major germana, demanant a sa altesa los donas la benedictio sua. E sa merce les beney ab molta amor, e axi se despedi de aquelles. E apres la gloriosa Martha se acosta a la Senyora, e, besant la ma a sa merce, dix li: «O, clement Senyora! Y puix vos » ha plagut tan largament esser seruida en la » casa mia, e aquella haueu ennoblida ab la » presencia vostra, nom dexeu ja puix en casa » tan desolada y tan desfauorida com sera la » mia perdent tala hosta! Portau me, Senyora, » en la habitacio del Cel ensemps ab vostra » senyoria, car per a mi ja en la terra no pot » hauer sino penes e dolors partint me de tan » amable companyia!» E la sacratissima Mare de Deu, ab molta amor, dix li: «O, caritatiua Martha! Les obres de pietat vostres molt son acceptes al senyor Fill meu y a mi, e no vol » sa Magestat encara feneixquen, ans vol que » augmenten de cada dia; e perço li plau que » resteu en la mortal vida per lonch temps. E » de aço deueu esser contenta, *quia caritas non » querit que sua sunt;* car la vera e feruentissima

» caritat no demana ne vol les consolacions sues, » ans lo be comu e de sos proysmes. Siau certa, » Martha, que, ab tot en la vida actiua, de la » qual vos sou capitana, haja molts treballs e » grandissimes torbacions, los merits e premis » que aquella ateny son infinits. E, com mes » viureu e en tals treballs continuareu, major » gloria haureu; e alli sereu molt ben pagada » de la gran amor que al senyor Fill meu e a » mi haueu mostrada, e de la seruitut tan an- [*f. 295 b*] » siosa e ab tan amorosa di*ligencia que en casa » vostra hauem haguda. Res no sera en oblit » de les piadoses obres vostres, dignes de gran » retribucio; car per loguer de la casa terrenal » haureu la immensitat del Cel per posada e » repos vostre, e per los treballs e cansament » haureu delits no recomptables qui eternalment » durara[n]. Axi, Marta, restau ab la benedictio » del meu Fill e mia; e recomanvos carament » vostra germana, qui ab tanta dolor resta, e » tots los altres seruents del meu Senyor e Fill.» E besala la Senyora ab molta amor; e Martha besa les mans a sa altesa ab tan gran plor que paria volgues rompre per les entramenes. E axis parti de sa senyoria, sens poder dir paraula. E, hauent tots pres comiat de la excellent Mare de Deu, stauen ab singular deuocio escoltant les paraules tan singulars e transcendents que de aquella boca virginal exien.

CAPITOL .CCLXXXVII. COM, ACOSTANT SE LO PASSAMENT DE LA MARE DE DEU, FON APPARELLAT VN SINGULAR STRADO E CADIRES PER A LA MAGESTAT DEL SEU

FILL, QUE VENIA AB GRAN MULTITUD DE ANGELS E SANCTS, E LO GRAN CAMERLENCH SANCT MIQUEL PRESENTA VN EXCELLENTISSIM MANTO A LA INCLITA SENYORA. * [*f. 295 c*]

VENINT la mija nit del terç dia, la sagrada Verge senti en lo seu eleuat sperit que lo senyor Fill seu era ja molt prop, qui venia per sa senyoria ab tota la cort del Cel. E, alegrant se molt sa merce, dix als apostols e a tota aquella gent que ab ella eren: «Alegrau vos, fills meus, car prestament sera açi lo que yo tan carament desige, e » ab la vista del qual vosaltres sereu tan alegres » e aconsolats, que tota la tristicia e dolor que » teniu del meu partiment vos sera releuada, » e les vostres animes rebran consolacio no recontable de aquella tan singular vista del Fill » de Deu e meu.» E tots, hoint la Senyora, stigueren ab les penses eleuades, ab desig infinit de veure aquell Deu e Senyor qui tan carament amauen. E, stant axi, començaren a sentir la gran melodia angelica. E primerament entraren eñ la cambra quatre angels portant catifes e coxins e dos excellents cadires, e feren lo strado molt singular e solemne per a seure lo Senyor e Redemptor nostre e la excellent Mare sua. E apres entra lo gran Princep sanct Miquel acompanyat de multitut de angels, mostrant se tots en forma humana per consolacio e alegria de la Senyora e de la deuota companyia sua. E, agenollant se sanct Miquel dauant sa senyoria per besar li la ma, dix a aquella: «Senyora molt » excellent: yo so açi trames per tota la sancta

» Trinitat per seruir vostra merce de camarlench » en aquesta altissima solemnitat de la gloriosa » coronacio vostra.» E la humilissima Verge, leuant se de peus, lo rebe ab molta amor, mostrant estimar lo molt per esser tan insigne Princep [*f. 295 d*] e a ella tan affectat; lo qual * supplica sa senyoria se volgues tornar a seure. E girant se lo dit sanct Miquel a vn angel que de prop li staua ab vn gran baci dor molt singular en que venia vn excellentissim manto, e prenintlo lo glorios Princep, presental a la Mare de Deu, dient: «Serenissima e inclita Senyora: sia de » vostra merce abrigar se aquest manto en » aquesta tan excellent festa, car es molt propri » per a la present jornada, en la qual vostra » senyoria se te ha presentar dauant lo consistori » de la sanctissima Trinitat per rebre guardo » de les penes e dolors que en la mortal vida » haueu sostengudes ab inuincible paciencia. Lo » dit manto, Senyora, es de purissim or, per diuinal potencia obrat, passant totes les bellees » que per enteniment huma se poden pensar; » en lo qual manto son sembrats .lxij. fermals, » de bellea e valor inestimable, significant lo » nombre dels anys, tan ben despesos, de la » vostra singular vida, la qual huy finara a » gran gloria de vostra senyoria. En cascu dels » dits fermals, inclita Senyora, son esculpides » e pintades totes les grans e virtuoses obres » que en cascun any de la edat vostra haueu » exercitades. En la fresadura de aquest manto » son brodades e scrites molt complidament totes » les dolors que en lo mon haueu passades per » la mort e penes continues del vostre tan amat » Fill, que vos per mes que propries haueu esti-

» mades, tenint les tostemps dauant la vostra » pensa per indelible memoria. Ara, Senyora, » en aquesta gloriosa entrada del vostre regne, » les portareu dauant, en lo vostre manto, per » fer de aquelles present al eternal Pare, lo qual » per cascuna delles vos dara tan gran e tan » al*ta remuneracio que podeu esser molt certa [*f. 296 a*] » que la gloria e excellencia que vostra senyoria » merita *excedit omnem altitudinem que post* » *Deum dici vel cogitari potest;* car la magnitud » e granea dels merits vostres excelleix tota » dignitat e excellencia que dir ni pensar se » puga apres Deu, del qual vos sou digna Mare.» E hauent se la Senyora abrigat aquell glorios manto, stant encara de peus, entra aquella infinida multitud de angels e homens qui ab lo Senyor venien, ab singulars esturments e sons de gran melodia, cantant, ab inestimable goig e indicible alegria: «*Gaude qui post Christum scandis,* » *et est honor tibi grandis in Celi palacio.*» Volent dir: «Alegrau vos, Senyora excellent, car apres » lo vostre diuinal Fill e Redemptor general de » tota natura humana pujareu vos, Senyora, en » lo gran palau celestial, hon vos sera feta bonor » tan gran que pensa humana estimar no la pot!»

CAPITOL .CCLXXXVIII. COM LO PRINCEP GABRIEL DONA LO CEPTRE DE LA GENERAL SENYORA A LA HUMILISSIMA VERGE; LA QUAL, VENT VENIR LA MAGESTAT DEL SENYOR, ADORA E ABRAÇA AQUELL COM A DEU E FILL SEU, E PER AQUELL SA MERCE FO MOLT REUERIDA E LOADA

[*f. 296 b*] COM A DELITOS * ROSER HON LA SANCTA TRINITAT HAUIA PRES JUBILEU.

SSENT lo Senyor junct a la porta de la cambra hon la sacratissima Senyora staua, entra lo gran secretari Gabriel, qui dauant sa Magestat venia ab vn ceptre en la ma, de singular bellea; e, ficant lo genoll dauant la alta Senyora, dix a sa clemencia: «*Ecce vnigenitus dilectus Filius* »*tuus Mater Dei et hominis.*» Volent dir: «O, »excellent y serenissima Senyora! Alegrau vos »e hajau singular goig, car veus açi lo vostre »vnigenit e tan amat Fill; car gran raho teniu »de hauer goig infinit trobant vos Mare de Deu »e home, per la qual dignitat sou Senyora e »Reyna general de angels e homens! E perço »lo eternal Pare tramet a vostra altesa aquest »çeptre, fent vos certa de donar vos huy la »possessio del regne ab totes les excellencies de »gloria queus promete lo dia que fos Mare del »seu diuinal Fill.» E la Senyora, recomplida de goig inestimable veent la Magestat del seu amat Fill que ja entraua per la porta ab tanta gloria e magnificencia, ixque a rebre sa clemencia ab grandissima alegria, adorant lo primer com a son Deu e Creador, e apres lo abraça com a Fill molt amat exit de les sues propries entramenes. E lo Senyor la reueri com a vera Mare sua molt cara, dient li, ab gran afabilitat e graciositat de cara: «*Aue, rosa deitatis et pre-* »*celse Trinitatis floridum rosarium.*» Volent dir:
[*f. 296 c*] «Deu vos salue, Mare mia molt * amada, qui »sou rosa tan alta, per la potencia diuina creada »sens neguna macula en lo ort espinos de natura

» humana, e per singular excellencia sou dita » roser florit de tota la sancta Trinitat! Car » en vos pren repos e jubileu de gran delit lo » meu Pare eternal, hauent vos elegida, ans que » lo mon creas, per a fer vos Mare mia, qui so » lo seu vnigenit Fill, e ensemps ab mi vos ha » donat totes les gracies e excellencies que co» municar se poden a pura creatura. E yo, Mare » mia, dins aquest roser he fet lo meu jubileu » venint en la mortal vida: nou mesos so stat » tancat dins ell ab sobiran delit; e eternalment » me alegrare de esser Fill vostre, e vos de esser » Mare mia. O! quant se adelita lo Sperit Sanct » en aquest suauissim roser, en lo qual ha pres » jubileu tan amoros queus ha elegida per sposa » sua molt singular, e dins aquest verger ha fet » aquella obra, tan noua e tan marauellosa que » passa tot enteniment angelich e huma, de la » vnio diuina e humana, fent vos esser Mare de » Deu e home, per la qual excellencia e dignitat » pujareu huy a regnar sobre angels e homens » e sereu Reyna general de tots!» E la humilissima Verge, hoynt se axi loar per la boca del senyor Fill seu, qui es veritat infalible, dix a sa Magestat, ab sobirana amor e reuerencia: «*Tu* » *pulcher es, dilecte mi et dechorus: quia tu es* » *pulcher et bonus per essentiam, ego autem per* » *participationem: vnde si quid pulchritudinis ha*» *beo, illud recepi a te quia me voluisti virtutibus* » *et plenitudine gratiarum ornare et plenam gratie* » *apellare.*» Volent dir: «O, Fill meu y mon Deu » y mon Senyor! Vos, amat meu, sou bell e * or- [*f.* 296 *d*] » nat de incomprehensible pulchritut, car sou » bell per essencia! Yo, Senyor, per la parti» cipacio maternal que ab vostra clemencia tinch

» he ates la bellea e gloria que posseixch, e de » vos, Senyor, ho he rebut tot, car vos, amat » meu, me haueu volgut per sola bonea vostra » ornar de totes virtuts e plenitud de gracies, » e plau a vostra clemencia yo sia plena de gran » nomenada; de que yous reste de mes obligada » que totes les creatures creades.» E, axi raonant se lo Senyor ab la sua sancta Mare, anant ma per ma, vingueren a seure en les dos cadires que los angels hauien aparellades.

CAPITOL .CCLXXXIX. COM LO SENYOR CORONA LA SUA SACRATISSIMA MARE DE TRES EXCELLENTISSIMES CORONES PER LA SANCTISSIMA TRINITAT A ELLA DONADES COM A DIGNA ENPERADRIU, A LA QUAL TOTS LOS ANGELS E HOMENS DONAREN LAOR, HONOR E GLORIA AB INESTIMABLE ALEGRIA.

ans que lo Senyor e la sua amada Mare siguessen en aquelles solempnes cadires, dix sa Magestat a la sua excellent Mare: «*Veni, coronaberis.*» Volent dir: «Veniu, Mare mia molt cara, e sereu » coronada per la mia ma, ans de la vostra [*f. 297 a*] » partida, de tres corones a * vos trameses per » tota la sancta Trinitat perque los dexebles » meus, que açi son en cors mortal e han aturar » en la terra, vegen alguna part de la gloria e » excellencia que en lo Cel prestament haueu a » posseir com a Emperadriu molt digna e Se» nyora de tots general.» E, agenollant se la humilissima Verge dauant lo seu Fill e Deu

eternal, foren aqui tres angels dels majors Princeps de Paradys, portant cascu vna de les dites corones en vn baçi dor de singular obra e bellea; e, ficant lo genoll ab gran reuerencia dauant la Magestat del Senyor e de la sua sancta Mare, offeriren aquelles a sa clemencia. E, prenint lo Senyor la primera e puix excellent corona, posa-la sobre lo cap de la senyora Mare sua, dient: «*Accipe coronam quam tibi Pater meus prepa-» rauit in eternum.*» Volent dir: «Preniu, Mare » mia molt cara, aquesta corona, la qual vos » tramet la Majestat del meu Pare, qui laus tenia » fabricada e preparada, per la sua gran potencia, » ans que lo mon fos creat, per a strenar laus en » esta jornada. En aquesta digna corona son » engastats .xij. carboncles mes resplandents » quel sol, mostrant que en .xij. graus de sin-» gular puritat clarejau e resplandiu sobre tota » creatura. En la qual corona son sembrades » multitut de perles sens nombre, de bellea e » granea molt singulars, mostrant les vostres » excellencies e virtuts esser tantes qui no poden » esser compreses ni comtades sino sols per » aquell qui talaus ha volgut crear, mostrant » en vos la gran magnitud de la diuinal potencia » sua. E entorn de aquesta corona son scrites » letres de esmalt molt estimat manifestant * als [*f. 297 b*] » miradors la dignitat vostra, les quals dien: » *Sol es, Virgo, eclypsim nesciens: sol in Celis » de terra oriens: sol de Celis terram prospitiens: » sol peccati nubes demoliens;* volent dir: que » sapien e coneguen, tots los mirants e contem-» plants la gloria e excellencia vostra, que vos, » Verge purissima, sou lo clarissim sol qui james » se es enfosquit per lo gran eclypsi del peccat

» original, ans haueu tostemps clarejat mun-» dissima de tota culpa; sou sol que, exint en » la terra, haueu resplandit en lo Cel. E ara, » que muntareu en lo Cel, lançareu los raigs » de la claredat vostra sobre la terra com a sol » molt glorios, jlluminant los habitadors de » aquella, e ab la ardor de aquest sol seran des-» troits e a no res tornats los nuuols dels peccats » de aquells qui a vos, sol luminos, reclamaran » e inuocaran. E perço vol lo meu Pare porteu » aquest titol en la vostra excellent corona.» E, hauent lo Senyor e Redemptor nostre posat la primera corona en lo cap de la serenissima Mare sua, sa Magestat prengue la segona co-rona, posant la damunt aquella per molt mes embellir la, e dix a la mundissima Verge: «Mare » mia sanctissima: aquesta corona portareu per » amor mia, en la qual son engastats .xxxiij. dia-» mants, de bellea e granea molt singulars, per » aquells .xxxiij. anys que yo en lo mon he » aturat, en los quals vos me haueu ab tanta » amor seruit y acompanyat, que ara es digna » cosa resplandeixquen en vostra corona los » infinits merits que de tan virtuosos treballs » merexeu. O, Mare mia excellentissima, que » la obra de aquesta corona es vn spill de la [*f. 297 c*] » sauiesa mia, * qui en pintar y embellir la me » so adelitat, en la qual se troben .xij. milia » .liij. esmaltes, de diuerses colors, per aquell » nombre de dies que passaren del dia que yo » de vos prengui carn humana fins lo dia que » fini la vida mia! E per les grans dolors que vos, » per mi, en cascu de aquells dies haueu passat, » haureu ara goigs infinits que james hauran fi. » Aquesta corona es feta e texida de fulles de

» murta, obrades dor molt singular, embellint » molt la vostra corona; e son les dites fulles » .cxliiij. m. dcc. xxxiij., car tantes hores justes » passaren del jnstant que vos, Mare mia, me » concebes fins al punct que en presencia vostra » spiri en la creu. E perque en cascuna destes » hores e moments de aquelles la caritat vostra » es stada tan ençesa y tan feruent en la seruitut » y amor mia, que james haueu cessat de fer » serueys e obres en la persona mia, tan alts » e a mi tan acceptes que en la terra no podien » esser remunerats, ara, en esta jornada, rebreu » la gloria e exaltacio [que] de tan continues e tan » multiplicades e feruentissimes obres meritau; » e sereu loada e magnificada eternalment, sens » cessar, per tota natura angelica e humana, » ab sobiran delit. E perço es scrit entorn de » aquesta corona, ab letres molt clares de singular obra: *Te beatam laudare cupiunt omnes* » *sancti, sed non sufficiunt, nam tot laudes tibi* » *conueniunt, o Maria;* volent dir: que a vos, » benauenturada Mare mia, desigen tots los » sancts, ab singular feruor, loar e beneir, e no » basten a sufficientment explicar la gloria e » excellencia vostra, car a vos conuenen * totes [*f. 297 d*] » les laors que dir poden, o, Maria gloriosa! » Car aquest gracios nom vostre, Mare mia, es » delit e alegria de angels e homens, conuidant » los a la laor e seruitut vostra.» E, essent la humilissima Verge coronada de dos tan altes corones, lo Senyor prengue la terça corona, qui era de singular resplandor y bellea, e dix sa Magestat a la excellent Mare sua: «Feruentissima » Mare mia: aquesta corona vos tramet lo Sperit » Sanct, com a sposa sua molt digna, perqueus

» mostreu coronada de tres corones en presencia » de tots los seruents vostres qui seran presents » en aquesta solennitat vostra, perque coneguen » sou la gran y excellentissima Emperadriu del » Cel e de la terra. En la qual corona son en- » gastats .l. robins ardentissims e molt fins per » aquells .l. dies que passaren des que yo fuy » resuscitat fins trameti lo Sanct Sperit sobre » lo vostre collegi, del qual vos ereu doctoressa » e regidora, e perque en aquells dies la caritat » vostra fon tan exercitada en oracions conti- » nues demanant e desijant lo dit adueniment » per confort e corroboracio dels meus apostols; » perque aquella feruentissima caritat reluyra » ara en la vostra excellent corona. E, per mes » embellir aquella, son posades en singular or- » de .cxx. perles, de bellea e blancor molt sin- » gular, per aquell nombre de lengues de foch » que apparegueren en lo dit adueniment del » Sanct Sperit, posant se departidament sobre » lo cap de cascu de aquells qui en companyia » vostra stauen, perque a tots sia molt cert que » les gracies e dons que lo Sperit Sanct parteix [*f. 298 a*] » entre tots los elets e * amats seus, en vos, » Mare mia, se troben justats en molt gran » excellencia e singularitat, car la anima vostra » sta axi disposta e apparellada a rebre les gra- » cies e dons del Sperit Sanct que aqui sa cle- » mencia abunda y escampa e dona les riquees » e magnificencies sues sens mesura. Car vos, » Mare mia, sou caxa dels seus thresors e po- » sada molt cara del seu repos e delit; e perço » entorn de aquesta corona es scrit, de letres » dor de molt bella forma: *Hec est domus fidelis,* » *hoc immortale templum, in quo Spiritus Sanctus*

» *requiescit;* volent auisar a tots los que con» templaran e miraran la vostra excellentissima » corona que vos sou la fidelissima casa e temple » de immortal memoria en que lo Sperit Sanct » reposa e habita ab singular complacencia.» E, com fos la serenissima Verge axi altament coronada, sigues lo Senyor en la cadira per a sa Majestat apparellada, e mana seure la Senyora a la part dreta, molt prop de si, com a Mare sua singularment amada. E tots los angels e homens que aqui eren, admirats de tanta gloria e magnificencia com en la excellentissima Mare de Deu veyen ans de la sua partida (e eren certs que molta mes ne posseyria quant fos collocada en lo regne seu), ab singular alegria començaren a cantar dauant sa senyoria, dient: «*Letare,* » *Maria Virgo, leticia inenarrabili in anima et* » *corpore in proprio Filio, cum proprio Filio,* » *per proprium Filium.*» Volent dir: «Alegrau » vos, clementissima Maria, Verge purissima, de » alegria inrecomptable, en la anima y en lo » cors, en lo vo*stre propri Fill, qui tal gloria [*f. 298 b*] » vos ha preparada; e adelitau vos, Senyora, ab » ell, que en segur sou de james perdre la sua » companyia! O! quanta es la gloria e alegria » que a vos, Senyora excellent, perue per aquest » Senyor e propri Fill vostre, *quia hec est om*» *nium letantium pulchrum carmen, omnium reg*» *nantium sceptrum rectum, omnium peregrinan*» *tium panis vite, et omnium expectantium merces* » *summa!;* car aquest es, de tots los alegrants, » lo bell e delitos cant e vera leticia; es la sua » real Magestat, de tots los regnants, lo sceptre » dret e segur e molt ferm; dels peregrinants » en la mortal vida es pa suauissim donant

» vida e salut; e de tots qui en sa clemencia spe-» ran es sobiran loguer e paga molt segura. O, » Senyora, que lo goig, que vostra altesa te, de » esser Mare de aquest excellentissim Fill, passa » tota conexença angelica e humana! E perço, » Senyora, vos sola sentiu e assaboriu aquest » sobiran delit, e nosaltres tots nos alegram del » que bastam a conexer, e del vostre goig, » serenissima Senyora, eternalment festejarem » en la gloria de Paradys, hon vostra excellencia » sera molt prestament collocada.» E, hauent acabat de cantar, tots, de hu en hu, vingueren a besar la ma a la sanctissima Mare de Deu; e sa senyoria los mostra a cascu multissima amor, adelitant se molt ab ells.

CAPITOL .CCXC. COM LOS SANCTS APOSTOLS, RECOMPLITS DE SINGULAR GOIG [*f. 298 c*] PER * LA PRESENCIA DEL SENYOR, BESAREN LOS PEUS A SA MAGESTAT, QUI AB MOLTA AMOR E DOLÇOR LOS PARLA E BENEY, E DE AÇO PER TOTS LOS BENAUENTURATS LI FON DONADA SPECIAL LAOR.

los sancts apostols, qui ab grandissima alegria mirauen e contemplauen la Magestat del Senyor e Mestre seu, acostaren se a besar los peus e mans de sa clemencia ab sobiran delit, supplicant que, apres vna tan gran consolacio e tan singular com de la vista de sa Majestat hauien haguda, nols manas mes aturar en la miserable vida ab tan doloros enyorament com de la absencia

de sa senyoria sentirien. E lo Senyor, ab molta amor, dix los: «*Jam non dicam vos seruos, sed* » *amicos.*» Volent dir: «O, fills meus! (que ja » nous vull dir seruents ni creats, ans certa» ment amichs molt cars). Car a vosaltres he » comunicats secrets e delits tan grans que ja » lo vostre star e habitar en la terra vos sera » turment e pena de mort, preniu ho ab multis» sima paciencia per amor de vostres germans, » car sols vos dexe en la mortal vida per repa» racio del mon e perque ajudeu a saluar vostres » proysmes tirant los a la conexença mia. *Et* » *iterum veniam ad vos, et gaudebit cor vestrum.* » E siau certs, fills meus, que altra vega*da [*f. 298 d*] » yo tornare, en la mort de cascu de vosaltres, » per ajudar e confortar vos e dar vos lo premi » glorios que haureu meritat; e lauors sera lo » vostre cor alegre de singular goig, e haureu » complidament lo que ara desijau, e sereu en » companyia mia e de la mia Mare eternalment, » ab alegria e consolacio sens fi. E aquesta spe» rança e seguretat que yous done vos sera » confort e remey a passar la trista peregrinacio » vostra.» E beneyls, lo Senyor, a tots los que aqui eren en cors mortal, axi homens com dones, donant en aquella diuinal benedictio a cascu tanta abundancia de gracies e consolacions quels paria ja esser en los delits de Paradys. E los benauenturats que aqui eren, axi angels com homens, ab grandissim goig mirauen la tanta consolacio e alegria que lo Senyor comunicaua als amats dexebles seus, e alegrant se infinidament del seu plaer e delit, ficant lo genoll dauant la Magestat del Senyor, digueren, magnificant sa clemencia: «*Descendit Dei Filius ad*

» *pauperum honorem: manauit Celi fluuius amo-* » *ris rigans florem.*» Volent dir: «O, bonea infi- » nida! Y de quant vos son obligats los homens, » car vos, Senyor, qui sou Fill de Deu eterna , » deuallant ara del Cel en aquesta gran solennitat, » feu tanta festa e honor a aquests pobrellets » apostols e criats vostres, e sobre ells escampau » lo dulcissim riu de la vostra amor e gracia, » regant abundosament aquells com a flors odo- » riferes planctades per vostra clemencia en lort » de la sancta Esglesia vostra! E ab aquesta » olor, Senyor, de aquestes glorioses flors, humils [*f. 299 a*] » e po*ques en quantitat e molt grans en sua- » uetat e dolçor, sera tot lo mon conuertit e » tirat a la conexença e seruitut de la Magestat » vostra; e diran, ab singular goig: *Flores apar-* » *uerunt in terra nostra;* volent dir: Aquestes » excellents flors ha fet lo Senyor aparexer en » la terra nostra per donar lum als çechs, salut » als malalts e vida als morts. E axi, Senyor, » sereu loat e glorificat per totes nacions ab lo » escampament de la olor de aquestes flors; » perque, ab molta raho, vostra Magestat los » ama els honra com a criats molt cars e fide- » lissims. E nosaltres, Senyor, nos alegram, de » singular goig, de la consolacio a ells per vostra » clemencia comunicada.» E axi tots ensemps feren grandissimes festes e alegries per dexar molt contents e aconsolats los qui hauien a restar en la mortal vida apres lo pujament de la Senyora.

CAPITOL CCXCI. DEL GLORIOS PASSAMENT DE LA SACRATISSIMA MARE DE DEU.

acostant se la hora de la alba, lo gran Princep sanct Miquel, com a excellent camarlench, vingue e fica lo genoll dauant lo Senyor, dient a la Magestat sua: «Sia de vostra clemencia, excellent Senyor, » desempachar la partida, car tot lo imperi de » Paradys es apunct per a rebre la senyora » Emperadriu, Mare de vostra excellencia, en » aquesta noua entrada e festa singu*lar de la [*f. 299 b*] » coronacio real de sa altesa.» E lo Senyor, ab cara molt afable, girant se a la sua sanctissima Mare, dix a sa senyoria: «*Veni de Libano.*» Volent dir: «Veniu, Mare mia. Exiu de aquesta gran » muntanya de Liban, qui es lo mon present, » hon vos sou venguda a cercar la gracia e justicia original, quel vostre pare Adam hauia » perduda, e haueu la trobada molt complidament, segons vos dix Gabriel quant vos denuncia lo concebiment meu. Car vos, carissima » Mare, sou lo gran e excellentissim çedre plantat » entre les spines de aquesta muntanya, axi ferm » e dret que james vent ni tempesta de peccat » original, venial ni mortal vos han pogut apartar per sols vn moment de la gracia e amor » diuina per vos trobada, ans, tenint les raels » molt fondes, per la vostra profundissima e » perfecta humilitat haueu muntat tan alta que, » tocant la cima de la vostra caritat fins a la » altea del Cel, de alli me haueu fet deuallar » per confermar a Adam e als fills seus la gracia » per vos trobada.»

CAUSA DE LA CONCLUSIO E FI DEL PRESENT LIBRE.

COM aquesta jllustre e reuerent abadessa, mare e senyora, seguint lo elegant estil de la real natura e criament, hagues scrit axi deuotissimament e verdadera la sagrada vida e mort del nostre Redemptor e Deu Jesus e de la sua dignissima Mare, e, de la assumptio gloriosa de [*f.* 299 *c*] aquella, segons lo seu ele*uat entendre principias de scriure; en aquelles grans morts del any .M.cccc.xc., a dos de juliol, en diuendres, dia de la visitacio de la mateixa Senyora, en lo sixanten any de sa virtuosa edat, fon posat terme al seu mortal viure, perque, passant a la immortal vida, sentis la vera experiencia de la excellencia e festa que recitar volia, e rebes, en la eternal patria, complida retribucio dels .xlv. anys tan ben despesos en lo present monestir, dels quals los .xxvij. meritament era stada prelada e abbadessa. Per la mort e absencia de la qual, les sues filles, criades e subdites restaren tan recomplides de jrreparable dolor e tristicia, quant de exemplars de virtuts, zel de religio, saludable doctrina e famosa reputacio per sa estimada presencia posseyen. E no sols aquestes per tal perdua son tribulades e afligides, mas certament tota la Espanya resta fraudada de general e piadosa mare. E, perque sia manifest als legidors que, les scriptures e obres per tanta senyora començades, no es dona neguna que aquelles puga ni baste

acabar, ab esta conclusio pendra fi lo present libre. Que la vtilitat e deuocio que los quel legiran ne reportaran sia augment de la accidental gloria de aquella singular dona quil ha ordenat; e a la alta Magestat diuina, de hon totes les gracies e dons deuallen, sia donada per tots laor, honor, gloria e benedictio *in secula seculorum. Amen.*

*A laor, honor e gloria de la sanctissima Tri- [*f. 299 d*] nitat fonch stampat lo present VITA CHRISTI, a jnstancia de la reuerent sor Aldonça de Montsoriu, abbadessa del monestir de les monges de la Trinitat, de la insigne ciutat de Valencia; e imprimit per Lope de la Roqua, aleman, e acabat, en la dita ciutat, a .xxij. de agost, en lo any de la Natiuitat de nostre Senyor .M.cccc.Lxxxxvij.

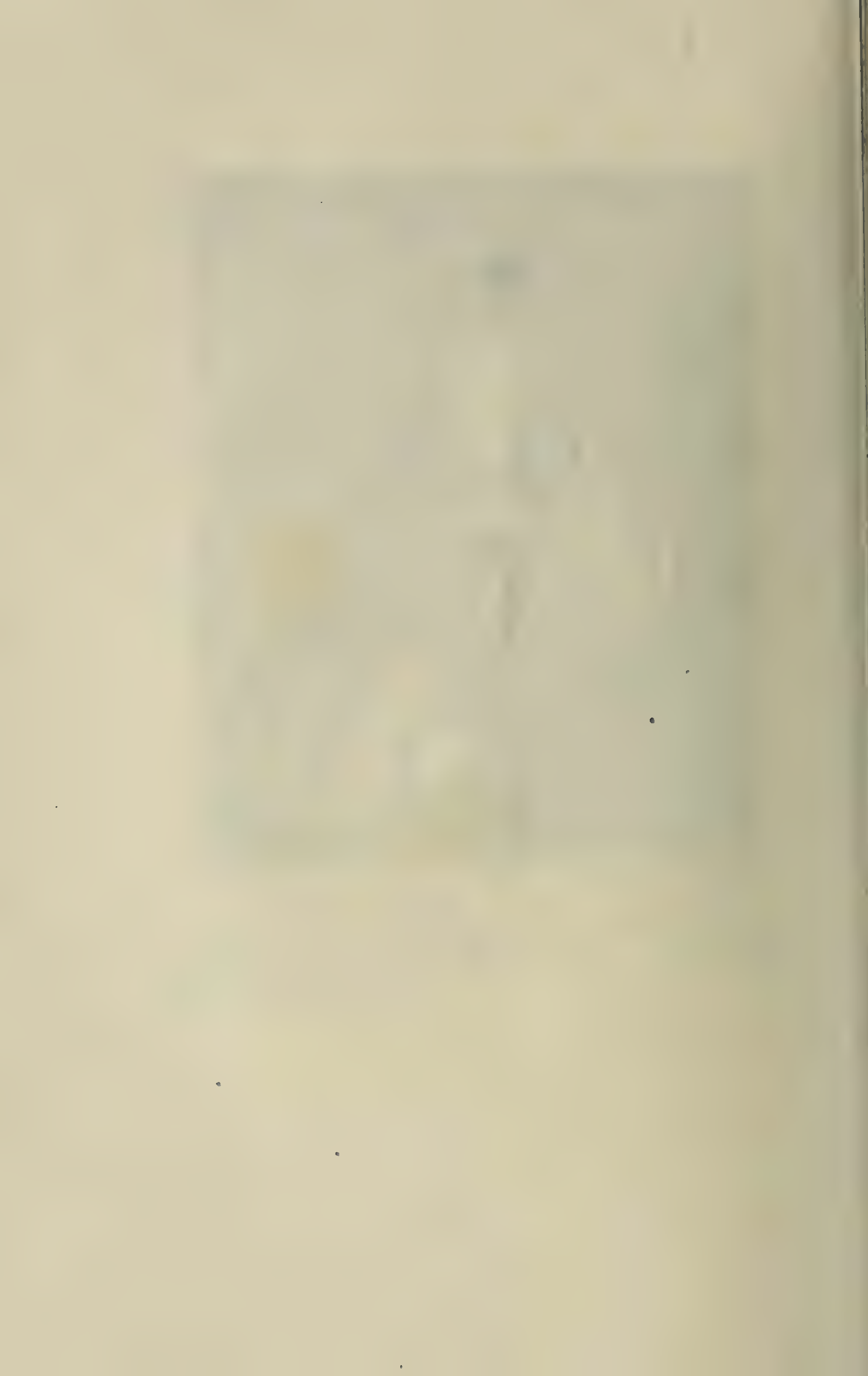
DEO GRACIAS

APÈNDIXS

Efigie dela Ven. y Sabia Virgen Sor ISabel de Villena, Abadesa del Monasterio dela Trin. de Val. Murio en 2. de Jul. 1490 ã los 60 años desu edad.

Pasql. Moles del. et S.^{tt} V.^o

I

Bibliografía de les edicions del «Vita Christi»

EGONS tenim ofert en la noticia preliminar que figura en el primer volum d'aquesta obra, donarèm noticia en aquest lloch de les tres edicions antigues de la matexa; cosa que no poguerem fer aleshores per no havernos llegut encara veure els exemplars d'una de les edicions que's conserven a Madrid. Les edicions son les següents:

1) *(Valencia, 1497.) Portada:* «Vita Christi de la Re || uerent abbadessa de la Trinitat» | *Escut abacial de Sor Isabel de Villena*] || *Al verso de la portada:* «Molt alta, molt poderosa || christianissima Reyna e Senyora» *(Segueix la dedicatoria de la edició a la Reyna Isabel la Catòlica, sotscrita per Sor Aldonça de Montsoriu)* || *Fol. II:* «La anunciacio de la conceptio de la Mare de Deu. || Aci comença hun Vita || Christi en romanç per que || los simples e ignorants || puguen saber e contemplar || la vida e mort del nostre || redemptor e senyor Jesus || amador nostre al qual si || a donada gloria e honor || de totes les obres nos || tres com a faedor e orde || nador de aquelles. || Capitol primer...» || *Fi de l'obra, al verso del fol. 299 (marcat CCCVI):* «A laor, honor e gloria de la sanctis || sima Trinitat, fonch stampat lo pre || sent Vita Christi a instancia de la Reuerent || sor Aldonça de Montsoriu abbades || sa del monestir de les monges de la Tri || nitat de la insigne ciutat de Valencia || e imprimit per Lope de la Roqua a || leman e acabat en la dita ciutat a .xxij. || de Agost en lo any de la natiuitat de || nostre senyor. M. cccc. Lxxxxvij.

Ab priuillegi

Le Vita christi dela Re uerent Abbadessa dela trinitat: nouament historiat: corregit y smenat per vn mestre en sacra theologia:

PORTADA DE LA 2.ª EDICIÓ : VALENCIA, 1513

(Mida reduhida)

|| Deo gracias.» [*Marca del impressor*] || *Seguexen deu folis de taula, acabant aquesta en la primera columna del full desè, recto, ab els mots:* «Deo Gracias».

Volum de 309 folis, de 27 × 20 cm.; lletra gòtica, a dues columnes, foliació romana de I a CCCVI (molt freqüentment errada), seguint a continuació les deu fulles de taula sense numerar.

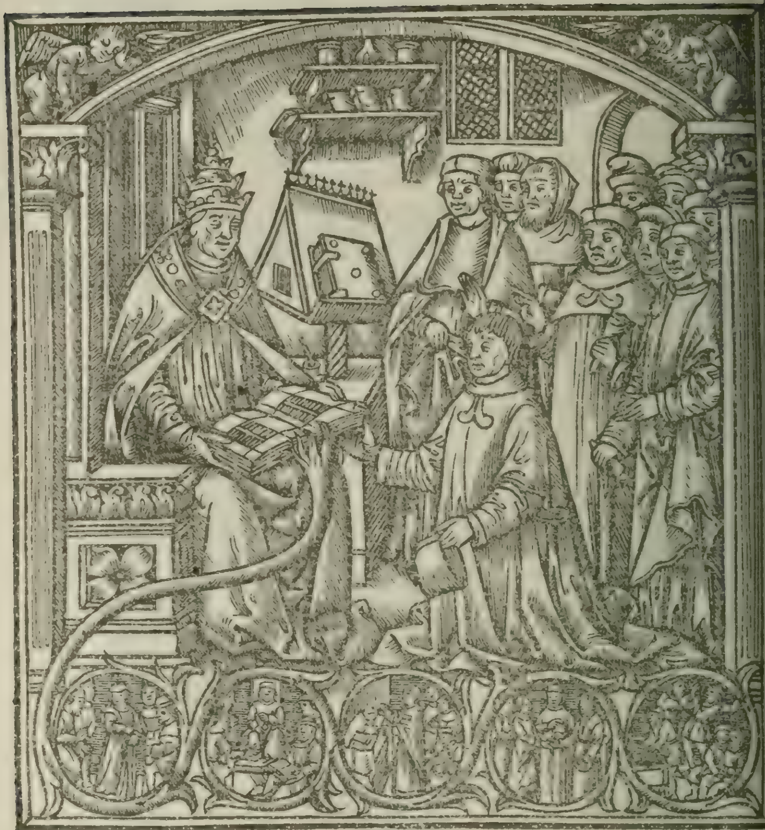
L'únich exemplar complet que conexèm d'aquesta edició es a la Biblioteca Nacional de Madrid (I, 1591). Altre exemplar, incomplet, se troba a la Biblioteca de Catalunya. Un tercer exemplar, també mancat d'algunes fulles, figura en la nostra llibreria particular.

El text d'aquesta edició *princeps* del llibre de Sor Isabel es el que nosaltres hem reimprès puntualment en els actuals tres volums de la «Biblioteca Catalana» (1).

2) *(Valencia, 1513.) Portada:* «Ab priuillegi || Vita Christi de la Re || uerent Abbadessa || de la Trinitat; nouament historiat, corregit y smenat per || vn mestre en sacra theologia.» [*Escut abacial de Sor Isabel, dintre un enquadrament.*] || *Al foli 225 acaba l'obra; al 225 v.° hi ha'l colofó:* «A honor, laor e gloria de nostre senyor Deu Jhesu || christ, e de la Sacratissima verge Maria mare sua, fonch em || premptat lo present Libre nomenat Vita Chri || sti de la Abbadessa del monestir de les || monges de la Trinitat de la metro || politana ciutat de Valencia, en || lo carrer de la vrege *(sic)* Ma || ría de gracia, per art e || industria de Gorge || Costilla. Acabas || a .xij. de octu- || bre. Any de || M. d. e || xiij.» [*Escut de l'impressor*] || *Seguexen set folis més, ab la taula; acabant al fol. 232 r.° ab el* «Registre dels quadernos *(sic)* del present libre... que son per tots. .xxix. Tots son quadernos, axi que te lo dit libre .cxvj. fulls.»

---

(1) Sots el títol de *La Legació tramesa per lo pare Adam al Senyor*, fou publicat en 1905 pel senyor Bulbena y Tusell (volumet gòtich de 28 fulles), un extret del VITA CHRISTI corresponent als capítols XI y següents de l'obra, donant no més els parlaments dels personatges, a manera d'*aute religiós* representable.

GRAVAT DE LES «DECRETALS» DE GREGORI IX

(Lyon, 1510)

A confrontar ab el gravat del primer volum d'aquesta edició, pàg. XXIV

Volum de 277 × 200 mm.; 232 folis; lletra gòtica, ab gravats en fusta intercalats en el text.

A la Biblioteca Nacional de Madrid n'hi ha un exemplar complet (R. 3005) y altre incomplet (B. 11748). Aquest darrer presenta totes les estampes iluminades ab colors de pinzell. Un altre exemplar, sense portada, es a la Biblioteca Universitaria de Valencia.

Quant als gravats, són en nombre de 32. Un d'ells, de la mida de la plana del llibre, representa l'autora, asseguda, entregant el VITA CHRISTI a les seves filles en religió, una de les quals reb el volum agenollada, permanexent les altres dretes en segon terme. La gènesi del llibre ve explicada simbòlicament per tres medallonets que hi ha al peu de la composició. Aquesta, tant en el pensament com en la disposició del conjunt y en molts de sos detalls, revela palesament haver estat inspirada en un gravat francès que ilustra les *Decretals* de Gregori IX (Lyon, 1510); de lo qual se podrà convèncer qui vulgui comparar el facsímil reduhit que d'aquest donem en la plana d'enfront, ab l'estampa, també reduhida, qu'hem donat en el pròlech del primer volum.

Els altres 31 gravats, més petits, són escenes de la vida y passió de Jesucrist. No semblen pas haver estat compostos expressament per al llibre de Sor Isabel; més aviat tenen l'ayre d'ésser copiats o aprofitats d'alguna impressió anterior, d'un *Flos sanctorum* o altre llibre per l'estil; cosa que's podría determinar fixament mediant l'estudi, encara per fer, del gravat gòtich en el nostre país.

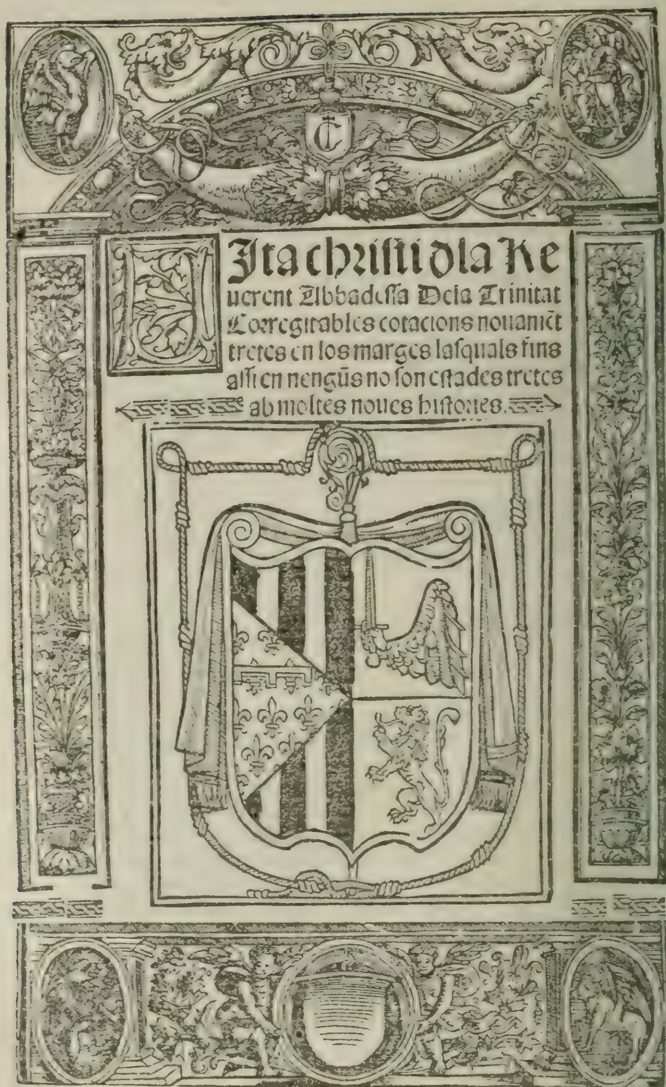
El text d'aquesta segona edició ofereix la circumstancia, ja indicada en el títol, d'ésser corregit y esmenat. Això té una importancia molt major de lo que hi hauría lloch a creure, com podrà ésser apreciat pel coteig següent, d'uns fragments de l'obra, extrets del començament y del mig d'aquesta:

1.ª edició	CAPÍTOL PRIMER *2.ª edició*
[83] *Car* venint e acostantse la plenitut del temps, per nostre senyor Deu ordenat, en lo qual *sa magestat* delliberaua entendre en	Venint... en lo qual la magestat diuina delliberaua...

la reparatio e salut de natura humana, *e que, per a fer aquesta* obra tan alta, era necessari *sa* clemencia deuallas en la terra de la captiuitat, hon eren *exellats* los miserables fills de Adam, e *sabia* molt cert que en tota la dita terra noy hauia posada decent *per a sa altesa reposar; per que* li plagué manar e ordenar que fos fabricada huna tal posada com a *sa magestat* pertanyia.	natura humana, vist que per a fer vna obra tan alta era necessari la sua clemencia... hon eren bandejats... e sabent... per a reposar la sua real y diuina altesa; per tant li plagué... a la magestat sua...
[101] E per esta sacratissima posada sera trobada *scala a* pujar...	la scala per a pujar..
[116] E, informat largament lo aposentador de la magnificencia e bellea de la casa que nostre Senyor manaua esser feta, parti *de aqui* prestament...	parti prestament...
[120] E venint en la terra, noy troba sino «labor et dolor», car totes les gents eren posades en multitut de treballs e dolors *no recomptables*.	dolors innumerables.
[125] ... ab los pastors del seu *ganado*...	del seu bestiar...
[144] Car a fe us jur, cascuna vegada «dolor meus renouatus est».	cascuna vegada que men recorde «dolor meus renouatus» la mia dolor se renoua.
[153] O, valent caualler, deuallant de aquell trib de Juda,... *no sia* desmayar.	no vullau desmayar...
[166] Car podeu esser cert, Joachim senyor, que nenguna persona *no pot* dir que ans de aquesta Senyora y haja agut *semblant a sa senyoria* en tot lo vniuersal mon, ne apres, en lo esdeuenidor temps, *egual a sa merce nenguna nos trobara*.	nenguna persona pora dir... hagut altra semblant a ella en tot... temps, nenguna que li sia egual trobara.

1.ª edició — Capítol LXXXVI	*2.ª edició*
[11638] E la dona, trobantse a soles ab la excellent Senyora, comença a rahonar les passions sues *a sa merce,* prenint gran descans *de menudament dirles a sa senyoria* e specialment li *recompta...*	començali a rahonar les passions sues, prenint gran descans en contarles hi souint e specialment li compta.
[11647] O, *ma senyora!* Y quant me fora yo mes alegrada de la venguda de vostra merce si...	O, senyora mia!... de la venguda vostra si...
[11649] Car *vostra senyoria pot esser* certa que...	Car, senyora, podeu estar certa que...
[11658] E *sa senyoria* aconsolauala...	E aconsolauala...
[11660] E acostas *sa merce,* ensemps ab la *dita* dona, al breç...	E acostas ensemps ab la dona al breç...
[11671] Comença a pendre vn gran millorament per lo *tocament de sa senyoria...*	per lo seu tocament...

Pot judicarse, per aquesta mostra, de quina manera'l text de Sor Isabel fou alterat pel séu diligent corrector en la primera reimpressió del llibre, feta setze anys després d'haverse publicat, y quan no'n havien passat sinó vintitrès després d'ésser aquell escrit. Si tenim en compte que'l nou editor, en les seves esmenes, demostra no estar pas mancat de traça literaria y que, propriament, no feya sinó adaptar al séu gust l'estil de Sor Isabel, haurèm de concloure qu'en menys d'un quart de segle les corrents literaries de Valencia havien cambiat d'una manera considerable. Mes, per axò mateix, podèm dir que únicament la impressió de 1497 ens dóna'l text del Vita Christi tal com l'escrigué la seva autora, y que, en conseqüencia, el text refet en 1513 no es sinó una redacció alterada d'aquell text primitiu. Considerant ara la gran escassedat que hi ha d'exemplars del incunable valencià (sense emperò que'ls de les altres dues edicions abundin gayre més), la reimpressió del text de 1497 era una cosa sumament desitjable; lo qual esperèm que farà

Vita christi dla Re
uerent Abbadessa Dela Trinitat
Corregitables cotacions nouamēt
tretes en los marges lasquals fins
assi en negūs no son estades tretes
ab moltes noues histories.

PORTADA DE LA 3.ª EDICIÓ : BARCELONA, 1527

(Mida reduhida)

un xich acceptable aquest treball nostre als nombrosos aymadors ab que compta la nostra antiga literatura.

3) (*Barcelona, 1527.*) *Portada orlada:* «Vita Christi de la Re | uerent Abbadessa de la Trinitat || Corregit ab les cotacions nouament | tretes en los marges las quals fins || assi en nenguns no son estades tretes || ab moltes noues histories.» [*Escut abacial*] || *Acabament:* «A lahor e gloria de nostre Senyor Deu Jesuchrist, e de || la sacratissima verge Maria mare sua, senyora nostra, || fonch empremptat lo present libre en la insigne ciutat de || Barçelona per Carles Amoros Prouensal, nomenat Vita || Christi de la Abbadessa del monestir de les monges de || la Trinitat de Valencia; acabat a .xx. de Abril Any || Mil.D.xxvij.» [*Marca del impressor*].

Volum de 295×210 mm., compost de 191 folis de text; seguits de 6 més de taula, sense xifrar; y 1 en blanch. Acaba l'obra al fol. 191 r.°; al verso d'aquest mateix foli comença la taula, que ocupa sis folis més, acabant al fol. 197 r.°, seguit del colofó copiat a dalt. Resta en blanch el verso d'aquest foli, y un foli més, que completa'ls 198 que diu el registre del volum.

Exemplar en la Biblioteca del Seminari de Barcelona.

El text d'aquesta edició es, aparentment, copiat del de la segona; haventshi afegit no més, com indica la portada, les *cotacions* marginals, o sia la filiació patrística dels passatges que l'autora havía posat en llatí. Aquestes cotacions indiquen el text o autor sagrat al qual es emprada la cita llatina, sense determinar emperò puntualment el lloch hont apareix el passatge de que's tracta en cada cas.

Els gravats, en nombre de 42, són, com en la edició de 1513, aprofitats d'altres publicacions d'assumpte bíblich. Són, també, molt desiguals en valor artístich (dolents generalment), acusant procedir alguns de bons originals, interpretats, emperò, per gravadors poch destres.

II

Sobre l'autora del «Vita Christi»

mpliant les noticies donades en la nota preliminar del Vita Christi, reproduhim a continuació les referencies que's troben en el llibre, poch conegut, d'En Agustí Sales, del qual ens ha estat possible, a la fi, veuren un exemplar: tal es la raresa de l'obra.

El seu títol és com segueix:

« *Historia* || *del real monasterio* || *de la* || *SS.ma Trinidad,* || *religiosas de Santa Clara,* || *de la Regular Observancia, fuera los Muros* || *de la Ciudad de Valencia.*

Sacada de los originales de su archivo, || *i Monumentos coetáneos, con que tambien se ilustran varias* || *Familias, i sucessos del Reino, etc.*

Su autor, || *Agustín Sales,* || *Presbitero de la Iglesia de San Bartholomè; Dotor Theo* || *logo por la Universidad de Valencia; i Chronista de* || *la misma Ciudad, i Reino.*

En Valencia : || *Por Josef Estevan Dolz, Impressor del S. Oficio,* || *Año 1761.* »

Volum de 21 × 15 cm., de (32) + 252 pàgines.

Les 32 planes preliminars, sense numeració, contenen: (1) Portada; (2) Una citació en llatí, de St. Cebrià; (3-7) Dedicatoria: *Al Señor Don Carlos III, Rei de España, Nuestro Señor;* datada a Valencia el 4 octubre 1761, y sotscrita per *Sor Teresa Antonia Feliu, indigna Abadessa;* (8-9) Censura; (10-11) Carta de la susdita abadessa al P. Provincial; (12-14) Resposta a la carta anterior; (15) *Licencia del Consejo*; (16) *Tassa y Fee de erratas;* (17) Un *Elogio* en octavas, fet per *Don Juan Thomas Boil*, pbre., etc ; (18) Altres elogis

en vers; (19-30) *Prologo;* (31-32) *Indice de los capítulos de esta historia.*

L'obra està dividida en 26 capítols, el primer dels quals tracta de la conquesta de Valencia, de la erecció de l'hospital de S. Guillen y de la donació del mateix a la Ordre de la SS. Trinitat, per a convent.

Interessa ja especialment al nostre objecte el capítol VI (pàg. 45), que comença a tractar de Sor Isabel de Villena:

« El gran vacio que hizo à este Real Monasterio la temprana muerte de Doña Maria Reina de Aragon su fundadora, llenó enteramente la mui Noble Señora Doña Leonor Manuel de Villena, à quien todos hacen Valenciana, i nació en el año 1430, como constarà despues. Aun no avía cumplido quatro años quedó huerfana de Padre: de la Madre se cree otro tanto. De ellos por juro de heredad posseyò veinte mil morabatines de renta en Salamanca. Estimòla mucho la Reina fundadora de este Real Monasterio que era su Tia, i Prima. Criòsela en su Palacio, i à su lado hasta que entrò Religiosa. »

Prengué l'hàbit el darrer dia de febrer de 1445.

Va mudarse el nom pel de *Sor Isabel de Villena*, y va professar el dia de la Encarnació, 25 de març de 1446.

« Fue, pues, dicha Doña Leonor, prima hermana de Doña Catalina de Villena, que se llamó Na Galvana, por hija de Don Galvan de Villena, Señor, como ella despues, del Valle de Cortes, i de Doña Violante de Villaragud... El Padre de Doña Leonor, Hermano de Don Galvan de Villena, fue Don Henrique de Villena i Vega, el Sabio, que murió en 1434, i entrambos hermanos, hijos de Don Pedro, que casó con Juana Infanta de Castilla (hija de Henrique II, su Rei) i murió en 1385. I éste, hijo de Don Alonso I, Duque Real de Gandia, primer Marqués de Villena, que fué hijo del Infante Don Pedro, Hijo de Don Jaime II, Rei de Aragon... I assi nuestra Doña Leonor de Villena i Doña Catalina de Villena fueron nietas de Don Pedro; biznietas del primer Duque Real de Gandia Don Alonso I; tataranietas del Infante Don Pedro, Hijo del Rei Don Jaime II de Aragon. Por otra parte: siendo Don Alonso, primer Marquès de Villena i primer Duque Real de Gandía, Hermano de Leonor Reina de Chi-

pre, hijo del insinuado Infante Don Pedro i Padre de Don Alonso II, Duque ultimo Real de Gandía, i de Doña Violante de Aragon, Abadessa de la Puridad de Valencia, aun en el año 1415, i fundadora, como ya vimos, de Santa Clara de Gandía por los años 1428 consta que nuestra Doña Leonor de Villena era sobrina de dicha Abadessa i de Don Jaime de Aragon, Obispo de Valencia i Cardenal, hijo de dicho Infante Don Pedro. Tambien tuvo nuestra Virgen parentesco mui estrecho con la gran Casa de Cardona, que hoi dia es la mas imediata à la Casa Real, i de que al presente es Cabeza el Exmo. Sr. Duque de Medinacœli i Segorve; i asimismo con la legítima rama de èsta, que son los Señores Marqueses de Guadaleste, Almirantes de Aragon. Con la primera tuvo parentesco por Doña Juana de Aragon, hija de Don Alonso de Aragon, Duque I. Real de Gandía, Tia de nuestra venerable i muger de Don Juan Ramon Folch, Conde de Cardona, General de la armada de Don Alonso V. Rei de Aragon, hermano de Don Artal (no Antonio) de Cardona, Conde de Golisano, a quien la insinuada Doña Catalina de Villena llama en su testamento amado sobrino, i le dejò el Castillo de Xirell i Valle de Cortes. Con los Marqueses de Guadaleste, Almirantes: porque nuestra Venerable fue Prima hermana de Don Onofre de Cardona i por consiguiente de su hermano Don Juan de Cardona, Señor de Guadaleste i Primo de Don Carlos Principe de Navarra, hijo legitimo de Don Juan II, Rei de Navarra i Aragon. Este Rei privó del Señorio de Guadaleste al dicho Don Juan de Cardona, i lo dió a Don Onofre... I assi esta Egregia Señora Doña Leonor de Villena, o Ven. Madre Sor Isabel de Villena, que es una misma persona, es Tia de los actuales Excelentisimos Señores, Duque de Medinacœli, por Duque de Segorbe, i del de Ariza, por Marquès de Guadaleste; i no menos de los Duques de Villahermosa i del Infantado... I siendo cierto lo insinuado, errò en gran parte la genealogia de esta excelentissima Señora, Don Hipòlito de Samper, cuyos yerros trasladó a su *Biblioteca Valentina* el P. M. Fr. Rodriguez i otros. Yo, para averiguar este assunto he logrado mejores originales: i consta assimismo por ellos que nuestra Doña Leonor era Prima de la Reina Doña Ma-

ria fundadora, por ser Nieta la Reina, de la Infanta Doña Leonor de Aragon, que casó con el Rei Don Juan I de Castilla. Tambien fue su sobrina como se ha visto... Assimismo Sor Violante de Aragon, Monja de la Puridad i Abadessa de Jativa (ahora San Felipe) fué hermana del Padre de nuestra Ven. Villena i de Don Galvan.

»El ya insinuado D. Henrique de Villena, Padre de nuestra egregia i Ven. Sor Isabel de Villena, i Tio del Rei Don Juan II de Castilla, fue desde niño mui dado à las letras, i saliò consumado poeta, filosofo, mathematico i historiador. Obtuvo el Condado de las Villas de Cangas i Tineo: fue Gran Maestre de Calatrava. Pero depuesto por ser casado, hallandose solo Señor de Iniesta, se retirò a esta su villa para lograr la quietud que requieren las letras, à que enteramente se avia consagrado. Condujo tambien alli a su nobilissima Muger Doña Maria Albornoz, Señora de Alcocer, Salmeron, Valdolivas i demas pueblos del Infantado; bisnieta del Rei de Castilla Don Alonso XI; à la que tiempo hà avia encerrado en un monasterio para darse a las letras, con gran placer de la misma. Desde Iniesta saliò a la pretension del Marquesado de Villena, à la raya de Valencia, à que tenia derecho. No tuvo hijos varones de esta alta Señora (*): pero logrò quatro años antes de su muerte, à nuestra Egregia Doña Leonor Manuel de Villena, que desde mui niña, como vimos, se criò en el Palacio de su Tia, Doña Maria, Reina de Aragon.»

L'autor dedica el restant d'aquest capítol IV de la seva obra, y els quatre capítols següents per enter, a historiar la vida monàstica de Sor Isabel, les seves virtuts y el seu zel com Abadessa en el govern de la comunitat.

El capítol X ve a ésser un comentari a un passatge del VITA CHRISTI en què apareix una nota personal de l'autora. Heusaquí'l fragment de que's tracta y que correspon a les línees 491 a 506 del segón volum de la present edició:

(*) Veanse para todo esto, Don Anton. Agustin *Diálog. 2 de la Nobleza*, n.os 26, 28, 24; Mariana, *Historia de España*, lib. 20, cap. 6; Don Nicolas Antonio, *Bibl. Veter.* tomo 2, pág. 145.

«E la dita senyora Anna presenta al seu amat Net vna » camisa que li hauia feta, per goig de la venguda, ab freset » dor en les manegues e en los muscles, la qual lo Senyor » vestia ab molt plaer per amor de la sancta auia sua. » Aquesta camisa es restada en lo mon per vna singular reli» quia, e per priuilegi de gran excellencia ha plagut a nostre » Senyor la posseixquen los Reys de Arago com a fidelis» sims crestians e deuots, los quals tenen la dita camisa en » singular veneracio e reuerencia, e sperant ab gran con» fiança que aquell Senyor que la vestida e portada fara » grandissimes misericordies e gracies a la casa de Arago « e a tots los deuallants de aquella, puix tan digna e excel» lent reliquia los ha comanada.»

En Sales encapça axí'l seu comentari:

«Dictamen de la Vener. Sor Isabel de Villena sobre quien hizo la Camisita de la Infancia del Salvador, que veneramos en la Santa Metropolitana.

» Esta es una de las mayores reliquias que engrandecen nuestra Ciudad de Valencia, i de la que habló con toda expressión nuestra Ven. Villena en su admirable Obra del Vita Christi. I uno de los principales egemplos que yo tengo para deducir del contexto de sus palabras que esta gran Religiosa tuvo luz del Cielo en muchas de las cosas que trata en dicha Obra.»

Traduheix el paragraf qu'hem transcrit, y continua:

«Hasta aqui nuestra Escritora. Desde sus principios los Reyes de Aragon tuvieron en su Real Capilla de Barcelona esta sagrada prenda; i la veo nombrada en las Ordenaciones que hizo el Rei Don Pedro IV, el Ceremonioso, ya diciendo: *La Camisa de Jesuchrist*, ya tambien: *La Camisa de Nostre Senyor*. En el año 1407 aun estava en dicha Real Capilla, segun consta del testamento del Rei Don Martin; i no menos en el de 1408 como lo assegura una lista del mismo Rei; i permanecía aun en 1410 como vemos en el Inventario de sus Reliquias que le tomó su muger la Reina Doña Margarita. El Rei Don Alonso V trasladó à Valencia con otras, año 1424, esta Sagrada Reliquia. I estas mismas Sagradas prendas, que eran de los Reyes de Aragon, con la Sacra Camisita, estavan depositadas en la Seo, quando

esta Vener. Abadessa escrivia lo insinuado. I despues el Rei Don Fernando el Católico las consignò a la Ciudad de Valencia en 14 de Julio de 1506, como vimos en el capitulo V, i èsta depositò en la Seo, donde se exponen a la publica veneracion de los fieles. La materia de la Sacra Camisita es una tela delicadissima de lino.

»De las insinuadas palabras assertivas, deduzgo yo que no faltò luz del Cielo à nuestra Venerable, por donde supo que Santa Ana alcanzò i viò à Jesu-Christo. Sé que es comun sentir de los Padres Griegos despues del año 1070, que S. Joaquin i Santa Ana murieron antes de nacer Jesu-Christo, como enseña el Dotor Exímio (*Suarez*, tom. 2. in. 3. p. *disput*. vii. initio). Sin embargo nuestra Venerable supone, como cosa sin duda, que Santa Ana presentò a Jesus Niño una Camisita que le avia hecho por el contento de su venida, i que es la misma del Reliquiario de los Reyes de Aragon. I assi dà por verdadera la sentencia de que Santa Ana murió despues del Nacimiento del Señor.»

La resta del capítol tendeix a combatre la opinió contraria, confirmantse en la idea de que l'autora del Vita Christi fundà la seva inspirada per la llum celestial.

En el capítol XI tracta de la mort de Sor Isabel; y determina la seva fisonomía en els següents termes:

«Lo personal de esta Vener. Escritora, segun puede deducirse de la pintura que de ella hicieron Mossen Bernardo Fenollar i Pedro Martinez que la trataron, i de su Retrato contemporaneo puesto al principio i fin del Vita Christi, fué como se sigue: logrò perfeta i elevada estatura; semblante severo i macilento por los ayunos i continuas mortificaciones, pero al mismo tiempo lleno de tal suavidad i magestad, que manifestava bien el aire de su Real origen: frente i vista como enagenadas por el profundo pensar en los divinos obgetos à que atendia para trasladarles al papel. Su habito, como actualmente visten las Religiosas de la primer Regla de Santa Clara: esto es, sayal ceñido con un cordon grande i ñudos, velo negro i tocas blancas sencillas sin crespar. Esta es su fisonomia.»

Y en la plana 99 de la *Historia* apareix el retrat, gravat d'en Moles, que va reproduhit enfront dels presents apèndixs.

III

Arbre genealògich de Sor Isabel de Villena

ncara que les noticies d'en Sales sobre l'autora del Vita Christi sien més completes que les d'en Samper que serviren al P. Rodríguez y aprofitarem nosaltres en el pròlech d'aquesta edició (y àdhuch essent aquelles rectificació en alguns detalls de les noticies d'en Samper), les línees generals del llinatge de la nostra autora resten les matexes. La seva relació de parentíu ab les cases reyals d'Aragó, de Castella y de Navarra queda fòra de tot dubte, segons, d'una manera gràfica, podrà veures en l'*arbre genealògich* insertat aquí mateix.

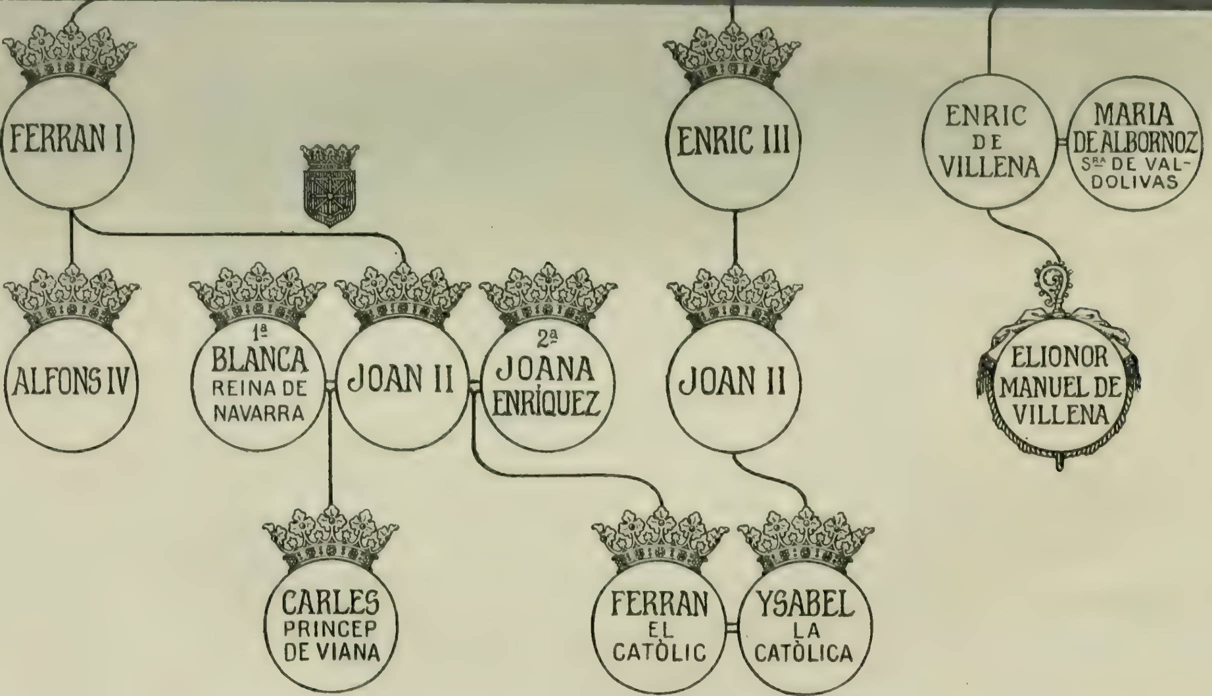
En aquest arbre figura com a punt de partida o sòca el Rey Jaume II d'Aragó, Comte de Barcelona; essentne una branca (la representada per l'Infant Pere, Comte de Ribagorça) aquella de la qual en quart lloch exí Sor Isabel de Villena. L'entroncament de la casa d'Aragó ab la de Castella se realisà en la persona del Rey Joan I de Castella, pel séu matrimoni ab la Infanta Elionor d'Aragó, filla de Pere III. La descendencia d'aquest matrimoni's bifurca entre Ferran I, rey d'Aragó, y Enrich III, rey de Castella. De la primera branca, entroncant ab el llinatge reyal de Navarra, pel primer matrimoni del Infant d'Aragó Joan ab la Reyna Blanca de Navarra, ne surt el princep Carles de Viana. De la segona branca nasqué Isabel la Catòlica. Una y altra d'aquestes branques tornaren a fondres ab el casament de Ferran, fill de la segona muller de Joan II de Navarra, ab Isabel, la susdita Infanta de Castella; constituintse axí la fusió definitiva dels llinatges d'Aragó y Castella, després d'haverse ja realisat la d'Aragó ab Navarra.

ARBRE GENEALÒGICH

DE DONYA ELIONOR MANUEL DE VILLENA (EN EL CLAUSTRE, SOR ISABEL)

FERRAN I
ENRIC III
ENRIC DE VILLENA
MARIA DE ALBORNOZ Sra DE VALDOLIVAS
ALFONS IV
1a BLANCA REINA DE NAVARRA
JOAN II
2a JOANA ENRÍQUEZ
JOAN II
ELIONOR MANUEL DE VILLENA
CARLES PRINCEP DE VIANA
FERRAN EL CATÒLIC
YSABEL LA CATÒLICA

IV (1)

Sobre les fonts doctrinals del «Vita Christi»

La prosa del Vita Christi brolla de mans de Sor Isabel de Villena trenada ab tal abundor de cites de l'Escriptura y dels Sants Pares que, reunides aquestes y les freqüents escoliacions qu'hi fa l'autora, formarien una tercera part de l'obra. Per moments les cites sovintegen tant, que la mística escriptora no fa més que posar el fil de seda qu'entrellaça tota aquella pedrería oriental, grega y llatina, y la gracia seva tan peculiar de descloure literalment en llengua catalana el sentit radiant de les cites. No vol dir axò, com ja haurà notat el lector, que'l llibre de Sor Isabel de Villena sia obra de refarciment y de pura escoliació ordenada; la fantasía ab que broda, com en amples tapiços murals, les escenes de la vida de la Verge y de Jesús, la intervenció alegòrica de les virtuts y llurs dialogacions, les legacions y missatges entre'l cel y la terra a que dona lloch l'assumpte capitalíssim de la Redempció del home y l'acció viva y moguda del món visible y invisible, des de les persones de la Trinitat, passant per les milicies angèliques, els profetes y patriarques, fins a les persones de María y de Jesús, donen un aspecte poemàtich a l'obra de l'Abadessa escriptora, de tant interès, que fa recordar les creacions poemàtiques sobre'l mateix assumpte de Milton, Klopstock y Hojeda.

La riquesa de cites doctrinals, moltes vegades de pura

(1) Aquest interessant estudi sobre les fonts doctrinals utilisades per Sor Isabel de Villena, es l'obra de Mossèn Jaume Barrera, a qui ens plau manifestar el nostre agrahiment des d'aquest lloch.—R. M. P.

escoliació ascètica y mística, revelen en l'autora una sòlida erudició y una lectura directa y meditada de la Sagrada Escriptura, lo qual no pot dirse en lo pertocant als Sants Pares qu'ella cita. L'autor que més extensament y ab major profunditat coneix Sor Isabel de Villena es Sant Bernat.

L'erudició de l'autora del Vita Christi té la seva font en la biblioteca de la Reyna Dona María d'Aragó, tia seva, en companyía de la qual visqué fins el dia en que va claustrarse al monestir de la Trinitat. Una lectura del *Inventari* publicat dels llibres de la Reyna Dona María dexarà entreveure que l'abundor de dites y sentencies dels Doctors de l'Iglesia pervenien a la nostra escriptora per medi de les antigues recopilacions conegudes sots noms diversos de florides rúbriques.

L'excepció que fem a favor de les obres de Sant Bernat té una explicació fonamentada en qu'es l'autor que cita Sor Isabel ab extraordinaria freqüencia y d'una manera més orgànica. La conexença y familiaritat de l'autora del Vita Christi ab les obres de Sant Bernat li pervenía, sens dubte, per recomanació d'un docte amich, Fra Jaume Pérez, Bisbe regent de Valencia pel Cardenal Roderich de Borja qui n'era titular. El Bisbe Pérez era tan devot y entusiasta dels escrits de Sant Bernat, que conseguí infiltrarse'n tot l'estil, tota la suavitat, fins al punt de que les seves obres originals semblen un ressò del sant Abat de Claresvalls. Un successor de Sant Bernat, Fra Joan Focaudo, per honorar y significar la semblança dels dos escriptors va fer estampar una edició a l'ensemps de llurs obres a París, l'any 1505.

Un significatiu reconexement de les dots intelectuals de Sor Isabel de Villena'l tenim encara en la dedicació *dilectíssima* que'l Bisbe Pérez li fa del llibre *Expositio Cantici Virginis Mariae*, estampat a Valencia per Lambert Palmart, juntament ab altres tractats del mateix autor, l'any 1486.

En la tercera edició del Vita Christi (Barcelona, 1527, per Carles Amorós), van notades al marge les procedencies de les cites fetes per l'autora, emperò d'una manera incompleta y algunes vegades equivocadament. Axí, per exemple, en el volum III (3360), la cita *Ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto,* qu'es de Sant Pau, el marginador

de les fonts doctrinals escriu *Franciscus* al indret de la cita llatina, ab lo qual venia a indicar el sant estigmatisat d'Asís, emperò no la procedencia doctrinal del text.

En el volum I (2277), al atribuir l'autora la cita que hi fa a *aquell excellent home, qui havía lo saber angèlich*, el marginador no posa procedencia. Es també de Sant Pau, a qui Sor Isabel qualifica ab paraules gayrebé sempre aplicades al saber de Sant Tomàs d'Aquino. Finalment, el marginador de la citada edició, per alusió històrica més que doctrinal, escriu el nom de *Tolomeus* al indret de la cita feta en el volum I (10002).

Al indicar aquí les cites doctrinals del VITA CHRISTI, dexèm de ferho ab les que són de la Sagrada Escriptura, per que l'autora ja cita la procedencia en el text moltes vegades y per la facilitat de trobarles el lector, per medi dels usuals *Concordantiarum Manuale*. Donèm aquí la referencia única de textes: *a)* Dels Sants Pares; *b)* D'autors profans; *c)* De textes litúrgichs; *d)* Sentencies y dites llatines; y *e)* Sentencies y dites catalanes; posant una mostra d'aquestes últimes per a indicar la no escassa contribució de la paremiologia catalana al text de Sor Isabel de Villena.

a) SANTS PARES

Agustí, Sant

Vol. I. — 260, 2972, 4763, 6636, 6865, 6867, 8858, 9562, 10029.
Vol. II. — 7998.
Vol III. — 2956, 4528, 6409, 6859, 10467.

Ambròs, Sant

Vol. III. — 5288, 5397, 8198, 10226.

Anselm, Sant

Vol. I. — 1585, 3764, 3890, 4460, 4589, 4623, 4628, 4645, 4790, 4934, 5145, 5655, 5769, 5937, 5950, 6706, 6780, 6974, 6996, 7325, 7577, 7877, 8231, 8649, 8983, 9229. 9597, 9694, 10251, 10370, 10413.

b) AUTORS PROFANS

Ovidi.

Vol. I. — 10951.

Sèneca.

Vol. I. — 3577, 4925, 5777, 6485, 6514, 6524, 6825, 10211.
Vol. II. — 2327, 4676, 5034, 5259, 5591, 5856, 6032, 6713, 9160.
Vol. III. — 6241, 10023, 10345, 10967.

c) Textes litúrgichs

Himnes, Cántichs y Proses

Vol. I — 7367, 7417, 7498, 8368, 9247, 9251, 9386.
Vol. II. — 129, 3782, 8173.
Vol. III. — 774, 954, 1676, 1753, 1949, 1962, 5453, 5481, 5506, 8375, 8575, 9219, 9297, 11515, 11802, 11945.

d) Sentencies y dites llatines

Vol. I. — 761, 926.
Vol. III. — 6876.

e) Sentencies y dites catalanes
(per mòstra)

Bon desig Déu lo compleix.
Qui navega per la mar, sab sos perills recomptar.
Qui molt ama, molt espera.
Qui mal viu, com més creix en edat, més augmenta en iniquitat.
Qui més ama, més se dol.
Qui estima, no escatima.
Qui té causa de amar, té causa de plorar.
Qui fe no ha, fe no darà.
Qui massa se cuyta, sovint entropeça.
Qui molt ama, molt se dol.
Al qui molt ama, no li es rès impossible.

Aprés fortuna ve bonança.

L'home naix pera treballare, l'ocell pera volar.

Qual lo Rey, tal la roba.

Natura es de cor maliciós, que may ha seguretat ni repòs.

Honrem lo metge per la necessitat.

FI DEL TERCER Y DARRER VOLUM

TAULA

DEL TERCER VOLUM DEL «VITA CHRISTI»

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Registre

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 y 26

Tots son quaderns, exceptat 25 qu'es duern.

Nota. — La làmina-retrat de Sor Isabel correspon esser enquadernada entre les pàgines 368 y 369; y l'arbre genealògich, entre les 384 y 385; abdúes en el present volum.

Fou acabat el present llibre dit

VITA CHRISTI

en el mes de setembre de l'any

MCMXVIII

(setè centenari del descèns de la Verge de les Mercès)

per l'«Estampa Elzeviriana»

en la noble ciutat de

BARCELONA

Imprenta
Elzeviriana
Borràs
Mestres
y
Comp.ª

BIBLIOTECA CATALANA

publicada per R. Miquel y Planas

Antichs textes catalans, curosament donats a llum segons les primitives edicions o en vista dels manuscrits. Edicions de bibliòfil, en excelent paper de fil, ilustrades ab facsímils y acompanyades d'estudis y notes bibliogràfiques y crítiques.

VOLUMS PUBLICATS

Llibre del sabi y clarissim fabulador Isop, *historiat y notat als marges del llibre y ara novament corretgit per R. Miquel y Planas, en vista de les edicions de 1550 y 1576 y de les posteriorment en català publicades. Barcelona, MCMVIII.*
Un volum de xvi + 336 pàgs., ab gravats. ... ... (agotat)

La Fiameta de Johan Boccacci. *Traducció catalana del XV[en] segle, ara per primera volta publicada per R. Miquel y Planas, segons el manuscrit existent en l'Arxiu general de la Corona d'Aragó. Barcelona. MCMVIII.*
Un volum de xxiv + 280 pàgs., ab facsímils ... 16 pessetes

Cançoner Satírich Valenciá dels segles XV y XVI, *publicat, ab una introducció y notes, per R. Miquel y Planas, en vista dels manuscrits y edicions primitives. Barcelona, MCMXI.*
Formen part d'aquest Cançoner les següents obres: *Lo Procés de les Olives, Lo somni de Joan Joan, Procés de Viudes y Donzelles, La Brama dels Llauradors, Obra pera'ls vells, Coloqui de dames*, etc.
Un vol. de xxxvi + 376 pàgs., ab facsímils. ... 20 pessetes

La Imitació de Jesucrist, *del Venerable Tomàs de Kempis. Traducció catalana de Miquel Pérez, novament publicada per R. Miquel y Planas, segons la edició de l'any 1482. Barcelona, MCMXI.*
Un volum de xx + 300 pàgs., ab facsímils. ... 16 pessetes

Obres de J. Roiç de Corella, *publicades, ab una introducció, per R. Miquel y Planas, segons els manuscrits y primeres edicions. Barcelona, MCMXIII.*
Un volum de xcii + 460 pàgs.. ... ... 20 pessetes

Llegendes de l'altra vida. *Viatges del Cavaller Owein y de Ramón de Perellós al Purgatori de Sant Patrici; Visions de Tundal y de Trictelm; Aparició de l'esperit de G. de Corvo; Viatge d'en Pere Portes a l'Infern. Textes antics publicats per R. Miquel y Planas. Barcelona, MCMXIV*
Un volum de xii + 364 pàgs. . ... 16 pessetes

Llibre anomenat Valeri Maximo, *dels dits y fets memorables. Traducció catalana del XIV[en] segle per Frare Antoni Canals, ara per primera volta estampada segons el còdex del Consell de Cent barceloní, per R. Miquel y Planas. Barcelona, MCMXIV.*
Dos volums, de lii + 312 y de (4) + 384 pàgs. 32 pessetes

MEMORIA DEL EDITOR DE LA «BIBLIOTECA CATALANA» AL ILUSTRÍSSIM CONSELL DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA.

BARCELONA, 1916-1918

QUI LLENGUA TE A ROMA VA

POBLE QUE SA LLENGUA

COBRA-SE

RECOBRA A SI METEIX

DESPRES D'UN TEMPS

UN ALTRE NUVE

EXCEL·LENTÍSSIMS SENYORS:

OBRA de necessitat reconeguda per tots els qui, en qualsevulga forma, se dediquen a l'estudi d'un llenguatge es la publicació dels antics monuments literaris d'aquell. Cada literatura ha de posseir el seu *Corpus*, constituit per l'aplec sistemàtic y organitzat de les obres dels escriptors ab dret a ocupar un lloc en la historia literaria del país al qual han donada gloria. Y aquesta mena de publicacions es el millor testimoni dels drets ab que una llengua pot pretendre a la consideració dels estranys.

El català, que, ademés d'ésser el nostre verb estimadíssim, és una llengua històrica de gloriosa tradició y que no mereix, per lo tant, ésser tractada a faisó de dialecte familiar, apte solament per als usos més humils de la vida, no posseeix encara la «Biblioteca» dels seus escriptors antics. Alguns d'aquests són encara totalment inèdits, ab perill de que llurs obres desapareguin ab la pèrdua sempre possible dels vells manus-

crits que les contenen. Altres, de renom consagrat y objecte d'una admiració *pro formula*, no són a vegades coneguts dels mateixos que afecten una gran admiració per llurs escrits: són llibres que pocs han pogut llegir, perquè els exemplars de les antigues edicions no abunden, essent patrimoni de bibliòfils y col·leccionistes que se'ls tenen gelosament recòndits. Y algunes obres, en fi, que han vist la llum estampades modernament, ho han estat d'una manera inconexa, sense respondre a cap pla editorial de conjunt que pogués oferir la comoditat de consulta a que ens tenen habituats les col·leccions de textes d'altres literatures.

E tanta urgencia crèia la publicació dels nostres textes un dels més fervents catalanistes d'ara fa vinticinc anys, que la seva recança de que no ho haguessin fet els iniciadors de la nostra Renaixença literaria el mogué a escriure lo que segueix:

«Llegir els vells autors, per apendre d'ells el bon català, *lo pus bell catalanesc del món*, per a desapendre a la llur escola la gerga que s'es formada de tres segles ençà; fer com els Grecs moderns lletraferits, que, no podent refondre totalment el romàic, nat dins la servitut de la barbarie, s'afanyen per remuntar-se a les dèus pures, familiaritzant-se ab Xenofó y Lysias; heusaquí lo que hauría estat preferible a aquesta follía de produir, improvisant a milers de versos

dolents y molta, emperò molta, prosa detestable.

. . . .

»Quan saludable no hauría estat la exhumació d'aquells manuscrits polsosos, d'aquelles edicions raríssimes, testimonis vivents de l'avior, morts o poc menys per a la posteritat; d'eixos escriptors de niçaga, les obres dels quals s'estàn florint o són pastura de les arnes!

. . . .

»Si els promotors de la Renaixença haguessin començat per exhumar els antics textes inèdits, se tindría avui quaranta o cinquanta volums d'antics documents que facilitaríen la tasca dels futurs gramàtics y lexicògrafs. Per aquí calía haver començat.....» (1).

Dispensem-li al bò d'en J. M. Guardia l'acrimonia dels seus conceptes en gracia del patriotisme que'ls hi dictà. Lo cert es, ab tot, que no havíen mancat en el seu temps, ni han faltat després, com veurem, els intents de formar la col·lecció dels nostres textes de llengua. Emperò la importancia que l'entusiasta menorquí donava a la qüestió és ben bé la que sol atribuir-se-li en altres paísos.

Sense anar més lluny, tenim l'exemple dels castellans respecte de la «*Biblioteca de Autores Españoles*», publicació que s'emprengué l'impressor Rivadeneyra en 1846. Doncs bé; quan al cap de dèu anys l'editor duya publicada una trentena de volums, el Sr. D. Candi Nocedal elevà a la consideració de les Corts espanyoles,

(1) *Le Songe de Bernat Metge... publié... par J. M. Guardia* (París, 1889); pàgs. XXXIV, XXXV y XLI.

en un discurs que equivalgué a una apología, les obligacions que tota Espanya tenía contretes envers aquell qui l'estava dotant d'un monument imperible, edificant el Panteó literari de la llengua castellana (1). Y aleshores fou també quan l'Estat acordà subvenir ab quatre cents mil rals a l'empresa d'en Rivadeneyra, el qual podía ademés ovirar la perspectiva d'un extensíssim mercat per als seus llibres; circumstancia, aquesta darrera, d'una importancia capdal y que no concorre pas, certament, en el cas que més ens interessa de la literatura catalana.

OM acabem de dir, s'ha intentat per varies vegades a Catalunya la formació del *Corpus litterarum* de la nostra llengua.

Ja en 1840 el patriarca de la nostra Renaixença, en Joaquim Rubió y Ors, associat ab un amic, se llençava a la publicació d'una que's titulà «*Col·lecció d'obres antigues catalanes*»; mes l'empresa no prosperà pas, tenint d'ésser abandonada desprès d'haver-se imprès dos volums: les *Poesías del célebre Dr. Vicens García, Rector de Vallfogona,* y les *Obres poètiques de Pere Serafí.*

Onze anys més tart, en 1851, el gran Milà y Fontanals concebé també'l propòsit de donar a llum la col·lecció dels nostres vells autors. El projecte, que'l mateix Milà qualificava ales-

(1) *Biblioteca de autores españoles;* nota de l'editor al vol. XXXVIII.

hores de colossal, requería segons ell l'esforç de tots els qui, per aquells temps, estaven en condicions de cooperar-hi: en Quadrado, en Rubió y Ors, l'Aguiló, en Bofarull. Emperò la trascendental iniciativa d'en Milà no arribà tan sols a pendre consistencia editorial.

Vingué l'any 1872, y el benemèrit don Mariàn Aguiló y Fuster se presentà decidit a empendre's l'ardua tasca, comptant ab l'ajuda dels seus amics mallorquins en Geroni Rosselló y en Miquel V. Amer. Enllestit l'any següent el primer volum de la «*Biblioteca Catalana*» de l'Aguiló, fou com un auguri de l'èxit felicíssim de l'empresa. Emperò la distribució de les entregues en que s'anaven donant al públic els textes de la col·lecció se vegé diferida cada vegada més, fins al punt de romandre inacabats la majoría dels volums a la mort, en 1897, del fundador de la «*Biblioteca*». Completats alguns anys després, els dotze volums que la formen representen un dels títols de gloria d'en Mariàn Aguiló y l'esforç més considerable que s'ha realitzat per a dotar a Catalunya de la col·lecció dels seus clàssics.

Mentrestant, ja fos per l'impaciencia de veure eternitzada la publicació de l'Aguiló, o per lo que fos, en 1883 l'erudit en Gabriel Llabrés y Quintana llençà a la publicitat, des de Palma de Mallorca, un nou projecte de Biblioteca d'antics textes. Anticipava els títols d'una trentena d'obres que, segons deia, havía trobat *por feliz coincidencia y generosa protección,* y que's proposava donar a llum successivament. Emperò, tot plegat no passà de projecte, y la «*Nueva Biblioteca Clásica Catalana*», com s'havía de titular — en castellà y tot, — pot donar-se, des-

prés de trentatres anys, com una tentativa més, avortada.

Arribem ab tot això a l'any 1905, quan l'Ateneu Barcelonès s'erigí en propulsor de l'empresa de donar a llum el desitjat *Corpus* literari de Catalunya. Se publicà una alocució, s'inicià una llista de suscriptors, se tingueren varies assentades; mes el projecte no passà avant, y, per raons que no fan al cas, degué ésser abandonat tantost.

Encara una altra «*Biblioteca Clàssica Catalana*» fou iniciada aquell mateix any 1905. S'arribàren a publicar sengles reimpressions de la *Crónica de Jaume I* y de les *Obres d'Ausias March*. Mes els editors, reconeguent de segur que no podía haver-hi en això cap mena de negoci, deixaren de publicar els altres volums que tenien anunciats en el prospecte.

o hem fet entrar en aquesta ressenya les tentatives igualment desafortunades d'en Constantí Llombart (Valencia, 1877) y d'en Geroni Rosselló (Palma, 1885), per no constituir propiament ni l'una ni l'altra el plà integral de publicació de la literatura catalana clàssica: l'empresa d'en Llombart s'havía de contraure als escriptors valencians; la d'en Rosselló a les obres d'en Ramón Lull.

Si exceptuem, doncs, l'obra de l'Aguiló, que no fou per desgracia més que un bell començament, haurem de venir, en vista dels antecedents apuntats, a declarar fallides fins avui totes les

esperances de Catalunya en una Biblioteca dels seus autors.

A conseqüencia llògica que de tot això sembla poder deduir-se és que la gran obra de la Biblioteca Catalana déu entranyar dificultats considerables. Y aquesta és la veritat. L'eminent lulista en Mateu Obrador y Bennassar dedicava en certa ocasió un seu volumet, intitulat *La nostra arqueología literaria* (1), a tractar de la qüestió d'estampació dels nostres vells textes de llengua. Ab tot y la seva gran competencia (y sens dubte per raó d'ella mateixa) l'Obrador tenía per empresa dificilíssima la que en aquells moments, segons hem apuntat abans, anava a empendre's l'Ateneu Barcelonès. L'il·lustre mallorquí arribava fins a establir lo següent:

«Si l'Ateneu vol que sía un fet la col·lecciò de clàssics catalans, ningú millor qu'ell, ab tal que trobi l'element essencial: *l'home*, la víctima, el *factotum*. A Madrid, l'editor Rivadeneyra, quan emprenía la dilatada col·lecció d'autors *espanyols*, tengué l'avinentesa de trobar el laboriós Aribau, que va ésser-li l'*home*, el braç dret. Si a l'Ateneu ara li'n pren així, si troba qui sapia y vulga tenir l'abnegació generosa de dur-li la post al forn, podrà exclamar com la gent de bolsa: — ¡*Fet!* y tendrá resolt el problema.»

(1) Palma de Mallorca, 1905.

OSSEITS d'una gran fè en la causa de les reivindicacions de Catalunya, y sense desconeixer cap de les dificultats de l'empresa, fa alguns anys que nosaltres ens emprenguerem pel nostre compte la publicació de la BIBLIOTECA CATALANA en que hem vingut treballant fins al dia d'avui. La nostra posició inicial era de les més senzilles: treballar ab tots els medis de que disposessim, sense demanar rès a ningú. L'extensió de l'esforç que pensavem realitzar no estava limitada per rès: si als sacrificis que'ns imposessim corresponía el favor del públic català, els resultats d'aquest, incorporant-se a la quantía inicial d'aquells, faríen ilimitada la duració de l'empresa. Al cap de vint o vinticinc anys de treball, quan hagués assolida la nostra BIBLIOTECA la pública consideració, encara que no fos més que per l'esforç que representaría o per la seva utilitat, era de creure que ja'ns hauríem pogut rescabalar de les despeses fetes, desprès d'haver donat a la nostra terra el producte útil del nostre treball personal, al qual no preteníem posar cap preu.

EM vingut treballant dintre d'aquests termes des de l'any 1907, o sia per espai de dèu anys. La nostra BIBLIOTECA CATALANA compta avui ab una dotzena de volums acabats y altres quatre volums a prop de terminar.

Heus-en-aquí la llista, ab indicació de les quantitats que dúiem invertides en cada una de les obres en 30 d'abril de 1916:

	Pessetes
Les Faules d'Isop (1908).	1,884'50
La Fiameta, de *Joan Boccacci* (1908).	2,060'25
Cançoner Satírich Valencià dels segles xv y xvi (1911).	2,144'30
La Imitació de Jesucrist (1911)..	1,739'20
Obres de J. Roiç de Corella (1913)	3,292'65
Llegendes de l'altra vida (1914).	2,109'10
Valeri Màximo (1914); dos vols. ...	4,134'55
*Novelari Català dels segles xiv a xviii; tres vols.	4,308'25
*Les Obres d'en Bernat Metge. ...	917'55
*Vita Christi, de *Sor Isabel de Villena:* tres vols...	4,284'45
*Les Histories Troyanes, traducció d'en *Jacme Conesa*...	2,117'60
Total... ...	28,992'40

Son ja considerables ademés les despeses fetes en la preparació d'altres volums que hauràn d'apareixer succesivament: se tracta, en primer lloc del nostre arxiu de fotocopies de textes, que compta actualment unes set mil d'aquelles, la major part de les quals no ha estat encara utilitzada. Dintre d'aquest considerable material, d'ont podràn eixir una vintena de

* Manca terminar el pròlec del primer volum del *Novelari*, el darrer volum del *Vita Christi*, y els pròlecs del *B. Metge* y de les *Historíes Troyanes*.

nous volums (sense que això sigui, ni de molt, el límit de les nostres adquisicions futures), se troben els textes originals de les obres següents, alguna de les quals l'hi tenim en les fotocopies de cinc manuscrits, d'acord ab lo que ve reclamat per la nostra forma de treball:

CRÒNICA D'EN BERENGUER DE PUIGPARDINES.
REGIMENT DE LA COSA PÚBLICA (*Eximeniç*)
JARDINET D'ORATS (Cançoner dels segles XV y XVI).
TRAGEDIES DE SÈNECA.
ESCALA DE CONTEMPLACIÓ (*Canals*).
FLOS SANCTORUM CATALÀ.
LLIBRE DE LES DÒNES (*Eximeniç*).
BREVILOQUI DE JOAN GALENS.
FLOR DE LA BIBLIA (*Sant Pere Pascual*).
LLEGENDARI DE LA VIDA, PASSIÓ Y MORT DE N. S. JESUCRIST.
VIDA DE LA VERGE MARÍA (*Miquel Pérez*).
HISTORIA D'ALEXANDRE, de Q. Curcio (trad. per *Lluis de Fenollet*).
PRIMERA GUERRA PÚNICA, de Bruni d'Arezzo (trad. per *Francesc Alegre*).
CERCAPOU DEL CRESTIÀ (*Eximeniç*).
y altres obres de menys importancia.

Simultaniament ab els volums de la BIBLIOTECA CATALANA y procurant la major difusió dels textes que'ns han semblat més a propòsit, hem anat publicant, en volumets venals a un prèu sumament reduit, la col·lecció anomenada *Histories d'altre temps*, composta en l'actualitat dels volums següents:

I. Valter e Griselda.—La filla del Rey d'Hungría.—Frondino e Brisona.—París e Viana.
II. Lo Somni d'En Bernat Metge.
III. Lo Carcer d'Amor.
IV. Les Faules d'Isop.
V. Pierres de Provença.
VI. Faules isòpiques.
VII. Jacob Xalabín.—La Filla de l'Emperador Contastí.
VIII. Scipió y Aníbal.—La destrucció de Jerusalem.
IX. Historia de l'esforçat cavaller Partinobles.
X. Viatge d'en Perellós al Purgatori de Sant Patrici.

Per últim, desde ara fa cinc anys, hem completada la nostra organització editorial ab la publicació de Bibliofilia, *Recull d'estudis, observacions, comentaris y noticies sobre llibres en general y sobre llengua y literatura catalanes en particular* (1). Aquesta publicació té principalment per objecte relacionar la Biblioteca Catalana ab els centres d'investigació literaria y ab els erudits d'aquí y de fòra d'aquí; posar al dia els estudis preliminars dels nostres volums de textes, fent les oportunes rectificacions quan la crítica ens senyala algun error o deficiencia; rebent per la nostra part ab agraiment tota indicació que tendeixi a perfeccionar la nostra obra y fent, en una paraula, de Bibliofilía l'orga-

(1) El primer volum, comprenent els anys 1911 a 1914, consta de més de 500 pàgines en 4.t, ab 360 il·lustracions reproduint tota mena de materials bibliogràfics, catalans la majoría.

nisme agent de la BIBLIOTECA, per a suscitar y encaminar les activitats de que aquesta pot y dèu beneficiar-se: els estudis sobre bibliografía, la exhumació documental, la discussió de certs problemes bio-bibliogràfics, la exposició d'opinions, etc., etc.

IA quin sia el valor que's vulgui atribuir al nostre esforç, no pot sinó abonar-nos la consideració de que tot lo fet fins avui es degut a les nostres soles forces. D'una manera quasi absoluta, podem afermar que en la nostra tasca no ens ha ajudat ningú.

A Catalunya, on tenim merescuda fama d'individualistes, si un hom comença per voler lligar moltes voluntats, acaba per tenir-se de convencer de que pèrt el temps llastimosament. No ha estat, doncs, per un gest de vana soperbia si hem prescindit de tothom; és que ja sabíem per endavant que, en la sempre perillosa feina de carregar la mina, era per demés que hi cridessim a ningú. Calía de primer socavar l'obstacle, abans de demanar *quart-y-ajuda* per a estimbar-lo.

El públic també ha permanescut allunyat de la nostra obra. Es un moment aquest, en que sembla que Catalunya viu distreta de tot allò que no té per ella una utilitat práctica immediata. «Mai s'han venut tants pocs llibres catalans com ara», afirmen els llibreters. Per mes que no cal fer-ne gaire cas d'això (car no es cosa d'aquí únicament l'actual *crisi del llibre*, com se l'ha vingut a anomenar), es lo cert, emperò, que

la BIBLIOTECA CATALANA s'ha venut ben poc. En Rivadeneyra, de qui suara hem parlat, confessava que, duent invertits, als dèu anys de començada la seva publicació, trenta mil duros, l'empresa no'n havía produit sinó la terça part; y això era per a ell un desastre. Nosaltres, que no hem degut pagar un cèntim a ningú en concepte de treball intel·lectual, no hem arribat encara a ingressar la quarta part de lo despès en aquells primers quinze volums de la col·lecció (1). Y si ajustessim al valor dels susdits volums el de les fotocopies y treballs preparatoris dels altres volums que han de venir, y el còst de la serie d'*Histories d'altres temps* (tampoc venuda en la proporció que la seva modicitat deixava esperar), arribaríem a una suma que, en nombres rodons, no baixaría pas de les quaranta mil pessetes, o sia:

	Pessetes
BIBLIOTECA CATALANA (volums impresos y en curs)	29,000
Fotocopies no utilitzades y treballs previs dels volums a publicar	6,000
HISTORIES D'ALTRE TEMPS (dèu volums estampats y dos en curs d'estampa) .	5,000
Total..........	40,000

Hem de confessar sincerament que, a l'acoblar ara aquestes xifres, que's desprenen extrictament de la nostra comptabilitat, els primers sorpresos quasi hem estat nosaltres mateixos.

(1) Els nostres ingressos per volums venuts de la «Biblioteca» eren exactament, en 30 d'abril d'enguany, pessetes 8,074'75.

Ab el ben entès de que, com ja diguerem, no ens hem assignat guany de cap mena en concepte de direcció y redacció, ab tot y haver esmerçat en elles (dit sia sense hipèrbole) els millors anys de la nostra joventut. Per a un editor-negociant qui hagués degut acompanyar-se, com en Rivadeneyra, de redactors y col·laboradors retribuits, és segur que la BIBLIOTECA CATALANA al menys representaría actualment una quantitat doble de la que nosaltres hi portem despesa.

FORTUNA gran ha estat per a nosaltres en aquestes circumstancies el que l'honorable Institut d'Estudis Catalans, ab la seva reconeguda competencia, hagi vingut a revestir la nostra obra d'una significació a la qual, honradament, no sabíem si'ns era tan sols permès pretendre.

A l'optar ab la nostra BIBLIOTECA CATALANA al *Premi Vives* que l'Institut anuncià ara fa un any, més que l'incentiu d'una recompensa material ens mogué el desig de conquerir per a la nostra obra una sanció oficial, que, per l'autoritat de qui devía pronunciar-la, hauría de revestir els caràcters d'una declaració d'utilitat pública a favor de les nostres publicacions.

Els termes en que aquella benemèrita Corporació proclamà, en la sessió solemne del dia 30 d'abril prop passat, que la BIBLIOTECA CATALANA havía estat jutjada mereixedora d'un *accessit* al premi Vives (posat que'l premi en

sí fou declarat desert), excediren de molt les nostres esperances. L'Institut, passant per damunt dels defectes que necessariament havía degut remarcar en la nostra obra, no volgué deixar inadvertides les circumstancies que, a son juhi, la fan recomanable. Sians, doncs, permès declarar aquí, d'una manera solemnial y sincera, l'agraiment que sentim envers l'Institut d'Estudis Catalans per l'encoratjament que ha vingut a portar a la nostra tasca.

«No sembla necessari — ha dit l'Institut — parlar detingudament de cada un dels volums que componen la «Biblioteca Catalana»; són prou coneguts de tothom que s'interessa per la nostra historia literaria; és, en certa manera, com una continuació d'aquella altra, reduïda a XII vols. que publicà D. Marian Aguiló. Inaugurada el 1908, la constancia i el treball que hi ha posat el Sr. Miquel fan que hagi pogut presentar avui deu volums publicats i cinc en curs d'estampació, ja ben avençats. Textos ja publicats en edicions més o menys aprofitables o assequibles han sigut inclosos en aquesta «Biblioteca» junt amb altres poc coneguts o inèdits, responent al propòsit de l'autor de fer un veritable «Corpus» literari. El sistema escrupulós de treball que ha seguit dona a l'obra una notable garantía de fidelitat i exactitut. És molt nodrit l'estudi bibliogràfic; els prolegs i les notes, millorant en valer científic a cada nou volum, són, sinó sempre suficients i complets, utilíssims per a millor

COMPRENSIÓ DEL TEXT QUE, ENCARA QUE NO ÉS DONAT EN EDICIÓ DEFINITIVA AMB TOT L'APARELL CRÍTIC QUE AQUESTA EXIGIRÍA, BASTA AMB EXCÉS PER A FER D'AQUESTA «BIBLIOTECA» UNA OBRA DE GRAN UTILITAT PER AL CONEIXEMENT I ESTUDI DE LA NOSTRA LITERATURA NACIONAL. PER AQUESTES CONSIDERACIONS LA SECCIÓ CREU QUE L'OBRA DESINTERESSADA I CONSTANT DEL SENYOR MIQUEL ÉS MEREIXEDORA DE PÚBLIC ENCORATJAMENT.»

COMPANYATS d'aquest saulconduit tan valiós, com ho es, per cert, el dictamen transcrit de l'Institut d'Estudis Catalans, gosem avui presentar-nos davant del molt excellent Consell de la Mancomunitat de Catalunya en sol·licitut respectuosa d'una protecció que, en els actuals moments, ens es devinguda ja necessaria per a prosseguir els nostres treballs. L'enumeració de la part de tasca per nosaltres feta, y la consideració de la part importantíssima que manca realitzar, bastaràn sens dubte a fer compendre que la BIBLIOTECA CATALANA no podría jamai ésser l'obra d'un home sol, a menys de suposar-li una vida llarguíssima y un peculi inexaurible.

Ningú millor que la Mancomunitat Catalana, que s'honora exercint la salvaguarda dels interessos espirituals ab tant de zel o més que la dels d'ordre material de la nostra Patria, per a protegir dels mals aires de la vulgar indiferencia aquest plançó encara migrat del nostre

esforç. Per això hem cregut qu'era a la susdita entitat, y a ningú més, que calía fer exposició respectuosa dels nostres afanys passats y de les nostres cobejances futures.

No dubtem que aquest excel·lentissim Consell a qui tenim l'honor de dirigir-nos, seguint els dictats del fervent patriotisme que l'inspira, se dignarà pendre en consideració els nostres esforços, acudint en la forma que millor li semblarà a assegurar la completa publicació dels tresors literaris de Catalunya.

Que Déu guardi per molts anys a Llurs Excellencies a major gloria de la Patria.

Barcelona, 5 de maig de 1916.

R. MIQUEL Y PLANAS

POST-SCRIPTUM. — *La precedent Memoria, en estat de proves d'imprempta, fou entregada privadament al Excm. senyor don Enrich Prat de la Riba, President de la Mancomunitat, pel maig de 1916, solicitant del eminent patrici que's dignés indicarnos la forma més oportuna de donar caràcter oficial al document, per tal de fer seguir al mateix els tràmits necessaris.*

Malhauradament, la mort del senyor Prat, després de llarga malaltía, no donà ocasió a que aquest ens manifestés la seva opinió sobre l'assumpte que'ns interessava; al qual, ab tot, havía sem-

blat prestar una atenció benèvola, força encoratjadora per a nosaltres.

De fet, donchs, aquesta Memoria deuría considerarse com no existent y com no escrita ni presentada, posat que no havía arribat a adquirir estat legal. Emperò, abans de destruir la composició tipogràfica conservada durant més de dos anys, hem cregut del cas ferne una estampació destinada als nostres amichs, per semblarnos útil que aquests tinguessin coneixença d'algunes particularitats relatives a la Biblioteca Catalana que consten en el document.

L'existencia d'un exemplar del mateix entre'ls papers particulars del difunt senyor Prat de la Riba, serviría, en tot cas, de comprovant al present text, que no ha estat modificat en una sola coma per a aquesta impressió.

R. M. P.

Juliol de 1918.

Impremta Elzeviriana - Rambla de Catalunya, 12 i 14 · Barcelona

LIBROS
PORTER
BARCELONA

A BON SENY NO HI VAL ENGANY

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 16 25 01 002 0